

การศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว:
กรณีศึกษานักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแห่งหนึ่ง
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นางสาวเบญจวรรณ ขำเอนก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

**A Study of Problem Conditions, Causes and Guidelines for Solving Aggressive
Behavior Problems: A Case Study of Upper Primary Students of a School in the
Northeastern Region**

Miss Benjawan Kham-anek

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว:
กรณีศึกษานักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแห่งหนึ่ง
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อและนามสกุล นางสาวเบญจวรรณ ขำเอนก

แขนงวิชา การแนะแนว

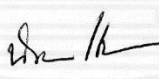
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

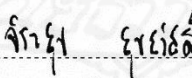
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินาท แสนสา
2. อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์

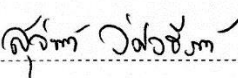
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิรา จารุพงษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินาท แสนสา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิทวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว:

กรณีศึกษานักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแห่งหนึ่ง

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัย นางสาวเบญจวรรณ ขำเอนก รหัสนักศึกษา 2572800304

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินาถ แสนสา (2) อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์

ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารายกรณีของสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 คน ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบการเขียนอัตชีวประวัติ แบบบันทึกประจำวัน ระเบียบสนทนา แบบการเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบทางจิตวิทยา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของกรณีศึกษาจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย และ ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (2) สาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าว เกิดจากผู้รับการศึกษาเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวที่บุคคลกระทำต่อกัน ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวของบิดามารดา คนในครอบครัวญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน บุคคลในชุมชน และจากการเสพลี้อประเภตต่างๆ และ (3) แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้รับการศึกษา ได้แก่ (3.1) ตัวผู้รับการศึกษาตระหนักในพฤติกรรมก้าวร้าวของตนเองว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่ควรกระทำ (3.2) เพื่อนร่วมชั้นเรียนต่อต้านและหลีกเลี่ยงการปะทะที่ก่อให้เกิดความรุนแรงกับผู้รับการศึกษา และ (3.3) ครูประจำชั้นและผู้ปกครองร่วมมือกันให้การดูแลเอาใจใส่ในการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้รับการศึกษา มากขึ้น เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้รับการศึกษา

คำสำคัญ: พฤติกรรมก้าวร้าว การศึกษารายกรณี นักเรียนประถมศึกษา

Thesis title: A Study of Problem Conditions, Causes and Guidelines for Solving Aggressive Behavior Problems: A Case Study of Upper Primary Students of a School in the Northeastern Region

Researcher: Miss Benjawan Kham-anek; **ID:** 2572800304;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Thesis advisors: (1) Dr. Niranart Sansa, Assistant Professor;

(2) Dr. Jirasuk Suksawat; **Academic year:** 2015

Abstract

The purpose of this research was to conduct a case study of problem conditions, causes and guidelines for solving aggressive behavior problems of upper primary students of a school in the Northeastern Region of Thailand.

The key informants were five purposively selected upper primary students with aggressive behaviors in a school in the Northeastern Region of Thailand. The employed data collecting instruments were an observation recording form, an in-depth interview recording form, an autobiography writing form, a daily events recording form, a cumulative record, a home visit recording form, a profile questionnaire, and a psychological test. Data were analyzed using content analysis.

The results were as follows: (1) aggressive behavior problems of case study students could be classified into two categories, namely, physical aggressive behavior problems and verbal aggressive behavior problems; (2) regarding the causes of aggressive behaviors, it was found that aggressive behaviors in the case study students were caused by their having previous experiences concerning aggressive behaviors of other people including their parents, family members, relatives, neighbors, people in the community, and aggressive behaviors shown in the various types of media; and (3) guidelines for solving aggressive behaviors were the following: (3.1) the case study students must realize that their aggressive behaviors were inappropriate and should not be undertaken; (3.2) their classmates must resist and avoid the confrontation that will result in violence against the case study students; and (3.3) homeroom teachers and parents must collaborate more to provide care to correct the aggressive behaviors of case study students in order to reduce their aggressive behaviors.

Keywords: Case study, Aggressive behavior, Upper primary student

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากบุคคลหลายท่านที่ช่วยเหลือทำให้ผู้วิจัย มีความตั้งใจและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา , อาจารย์ ดร.จิระสุข สุขสวัสดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง ที่ให้คำแนะนำทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับงานวิจัย และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์ในแขนงวิชาการแนะแนวและการศึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความเมตตา และให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูในโรงเรียนที่ทำการศึกษาก่อนหน้านี้ ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 5 คน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนบ้านโคกหลวงพ้อ (พินิจศิลป์ประชานุกูล) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานประจำอยู่ ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำงาน และอำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณพ่อเดชา ขำเอนก , คุณแม่ประทุม ขำเอนก , พญ. พัลลภา ขำเอนก (น้องสาว) เพื่อนๆ และครอบครัวทุกคน ที่ให้กำลังใจและให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกๆ ด้าน อีกทั้งคุณกฤติยาภรณ์ ถนอมรัมย์ ที่ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด ขอขอบคุณ เพื่อนๆ และพี่ๆ นักศึกษาปริญญาโท ร่วมรุ่นทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือ ที่เป็นกำลังใจ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดีคุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณของบิดามารดา และบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่มีพระคุณและได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

เบญจวรรณ ขำเอนก

สิงหาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์.....	3
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี.....	47
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม.....	80
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	84
การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลกรณีศึกษา.....	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
วิธีการรวบรวมข้อมูลและจัดกระทำข้อมูล.....	88
แบบแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	92
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว.....	93
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหา พฤติกรรมก้าวร้าว.....	135

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย.....	145
สรุปการวิจัย.....	146
อภิปรายผลการวิจัย.....	158
ข้อเสนอแนะ.....	167
บรรณานุกรม.....	169
ภาคผนวก.....	180
ก เครื่องมือที่ใช้.....	181
ประวัติผู้วิจัย.....	193

ณ

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย.....	84

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 การเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมต่างๆ จากสิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์.....18

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสภาพแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ส่งผลให้เยาวชน เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากอดีต จะเห็นได้จากข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์และทางสื่อ รูปแบบต่างๆ จะพบว่าเยาวชนไทยมีพฤติกรรมการใช้ภาษาถ้อยคำที่รุนแรง ข่มขู่ หยาดคาย ใช้ภาษา ท่าทางที่ไม่เหมาะสม ก่อแค้น ทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย ยกพวกตีกัน ลักทรัพย์ ข่มขืน จนไปถึง การก่อคดีฆาตกรรมขึ้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และโดยส่วนมากจะ มีการสะสมมาจากวัยเด็ก ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนี้ในเด็ก เนื่องจากวัยเด็ก เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ที่สามารถปรับพฤติกรรมได้ดีกว่าวัยผู้ใหญ่

ในการปลูกฝังให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมนั้นควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเด็ก เป็นวัยที่มีพัฒนาการที่สำคัญวัยหนึ่งของชีวิต เป็นวัยที่กำลังแสวงหาสิ่งใหม่ๆ มาตอบสนองความ ต้องการของตนเอง การแสดงออกของเด็กที่ใช้บำบัดความต้องการของตนเองนั้น อาจขัดต่อสังคม หรือไม่ขัดต่อสังคมก็ได้ โดยที่เด็กอาจจะแสดงออกด้วยความตั้งใจ หรือไม่ตั้งใจก็ได้ ถ้าสิ่งที่เด็ก แสดงออกไม่ขัดต่อสังคมก็ไม่เป็นการเสียหายแต่อย่างใด แต่ถ้าพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกแล้วทำให้ ผู้อื่นเดือดร้อน ก็ควรได้รับการแก้ไขโดยเร็ว (ภาศยา โภกิกถนินฐ, 2547, น. 1)

พฤติกรรมก้าวร้าวนับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การจัดการเรียนการสอนของครู เช่น รบกวนชั้นเรียนและอาจเป็นอันตรายต่อเพื่อนร่วมชั้น พฤติกรรมก้าวร้าว เป็นพฤติกรรมที่เกะกะระราน ใช้กับกริยาและวาจาที่ไม่เรียบร้อย พฤติกรรมที่ ตั้งใจทำให้เกิดเจ็บตัวหรือทำให้เกิดกังวลแก่ผู้อื่น ได้แก่ การตีเตะ ทำลายของ ทะเลาะแย่งชิง ใช้คำพูดโจมตีและต่อต้านไม่ร่วมมือ พฤติกรรมที่ประกอบด้วยกริยาอาการต่างๆ เหล่านี้ รวมถึง การโต้เถียง คุ้ยโม้ ขอบรังแกผู้อื่น เรียกร้องความสนใจ ทำลายสิ่งของของตนเองและผู้อื่น ไม่เชื่อฟัง อิงฉฉานคนอื่น มีเรื่องต่อสู้อื่น ทำร้ายร่างกายคนอื่น ส่งเสียงกรีดร้องบ่อยๆ ขอบบอดเด่น นุนเฉียว อารมณ์ เปลี่ยนแปลงกะทันหัน พุดมากเกินไป ล้อเลียน ทำอุทธรณ์ลงมือลงเท้า ข่มขู่ผู้อื่น พุดเสียงดังเกินควร

(นภเกตน์ นิลธวัช, 2551, น. 2) ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้หากนักเรียนแสดงออกโดยปราศจากการควบคุม ก็จะส่งผลให้ปัญหาต่างๆ ทวีความรุนแรงมากขึ้น

นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจำนวนมาก เริ่มมีพฤติกรรมที่ต่อว่าต่อก้าวร้าวมาแล้วตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะอารมณ์เจริญเติบโตตามธรรมชาติบางประการที่เข้ามารบกวนพัฒนาการ ทำให้เกิดความไม่สมดุลและความยุ่งยากในการปรับตัว ซึ่งพบมากในช่วงอายุ 9-14 ปี ในระยะดังกล่าวเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและขบวนการความรู้ ความคิดต่างๆ ที่อาจกระตุ้นให้พ่อแม่และสังคมคาดหมายในตัวนักเรียนมากเกินไปจนนักเรียนปรับตัวไม่ทัน อาจก่อให้เกิดปัญหาทางจิตใจตามมา เช่น มีความวิตกกังวล ความคับข้องใจ ความขัดแย้ง ซึ่งจะเป็นสาเหตุของความก้าวร้าวได้ (ปิยศรี บวรธนสาร, 2550, น.1) การควบคุมไม่ให้มีการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของบุคคลนั้น ควรกระทำเสียตั้งแต่บุคคลนั้นยังอยู่ในวัยเด็กหรือวัยประถมศึกษา เพราะเด็กในวัยประถมศึกษานั้นสามารถเรียนรู้และจดจำได้ดี อีกทั้งประสบการณ์ในวัยประถมศึกษาจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต (กรมวิชาการ, 2540, น. 23-26) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูและบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องจะอบรมสั่งสอน แนะนำช่วยเหลือให้เด็กในวัยประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยสามารถยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าว หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และพิจารณาว่าควรจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร จึงจะเหมาะสม

จากการที่ผู้วิจัยสอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้สังเกตเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนหลายประการ คือ ตวาด ตะโกน พุดจาหยาบคาย ล้อชื่อพ่อแม่ของเพื่อน ตะแคง ต่อย ขว้างปาสิ่งของ ผลัก เขกศีรษะเพื่อนเป็นประจำ จากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายทั้งหมด 41 คน พบว่ามีนักเรียนจำนวนหนึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนอยู่บ่อยครั้ง มักจะได้รับการตักเตือนจากครู แต่พฤติกรรมเหล่านั้นกลับยังคงอยู่เช่นเดิม ซึ่งส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน จึงควรได้รับการแก้ไขตั้งแต่วัยเยาว์

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นควรที่จะทำการศึกษาดังกล่าวหาพฤติกรรมก้าวร้าว สาเหตุที่ทำให้มีพฤติกรรมก้าวร้าว และดำเนินการช่วยเหลือ แก้ไข ให้นักเรียนเหล่านี้สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพื่อนต่อไป ซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวสามารถแก้ไขได้หลายวิธี เช่น การปรับพฤติกรรม การให้คำปรึกษา การศึกษารายกรณี เป็นต้น และในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้การศึกษารายกรณี (Case Study) ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคลอย่างต่อเนื่องไประยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและจะแก้ไขเป็นแนวทางการช่วยเหลือและแก้ไขต่อไป (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527, น. 3) ซึ่งวิธีนี้สามารถแก้ไขปัญหาได้หลายปัญหา ดังที่ ปนัดดา กริมละ (2547, น. 106-115) ได้นำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การศึกษารายกรณี

สามารถทำให้นักเรียนมีการปรับตัวในการดำเนินชีวิตและการเรียนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ชีวัน เทียววิจิตร (2551, น. 115-117) ได้นำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีพฤติกรรมหนีเรียน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากได้รับการศึกษารายกรณี นักเรียนเข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น เข้าชั้นเรียนและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตดีขึ้น และสุรัตติยา วงศ์รำพันธ์ (2556, บดคัดย่อ) ได้นำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาในการอ่านและการเขียนภาษาไทย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากได้รับการศึกษารายกรณี นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสูงขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการช่วยเหลือปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว กรณีศึกษานักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยการศึกษารายกรณี

3. ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาณักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ด้วยการใช้แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. นิยามศัพท์

4.1 สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การแสดงออกในรูปของคำพูด และการกระทำที่รุนแรง ไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่เจตนา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย บาดเจ็บหรือเกิดความเสียหายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ เพื่อขจัดความคับข้องใจ ความโกรธ ความเครียด ความวิตกกังวล และความรู้สึกไม่พอใจต่างๆ ที่มีต่อผู้อื่นและสิ่งรอบตัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 พฤติกรรมก้าวร้าวด้านภาษาถ้อยคำ ได้แก่ ตวาด ตะโกน พุดจาหยาบคาย พุดด้วยน้ำเสียงแข็งกระด้าง พุดห้วน ไม่มีหางเสียง พุดข่มขู่ พุดดูถูกเหยียดหยาม และล้อชื่อพ่อชื่อแม่ของเพื่อน

4.1.2 พฤติกรรมก้าวร้าวทางด้านภาษาท่าทาง ได้แก่ ตะเตะ ตี ขว้างปาสิ่งของ ผลัก ถีบ เขกศีรษะ และชกต่อย

4.2 สาเหตุของปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง ต้นเหตุที่ทำให้นักเรียนแสดง พฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ สัณฐานาณของบุคคล บุคลิกภาพส่วนตัว การถูกข่มขู่รุกราน การอบรม เลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อมในสังคม อันได้แก่ ตัวแบบความก้าวร้าว สื่อต่างๆ ลักษณะของครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่แตกแยก และครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่น เป็นต้น

4.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา หมายถึง การแก้ไขปัญหามาเบื้องต้นเพื่อลดพฤติกรรม ก้าวร้าวของนักเรียน ได้แก่ การให้การปรึกษาเป็นรายบุคคล การปรับพฤติกรรม การแนะนำวิธีการ เรียนที่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในทุกด้าน และส่งเสริมความสามารถของนักเรียน พร้อมทั้งดูแลเอาใจใส่โดยการติดตามผล ขอความร่วมมือจากครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และบุคคล อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่นักเรียน

4.4 การศึกษารายกรณี (Case Study) หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับ บุคคล ผ่านกระบวนการศึกษารายกรณีอย่างลึกซึ้ง ต่อเนื่องกันไปเป็นระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำ รายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็น ปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ ถ้าเป็นปัญหาจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการที่จะช่วยเหลือหรือ แก้ไข แต่ถ้าไม่เป็นปัญหา จะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม เพื่อให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้น สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้กระบวนการในการศึกษา 7 ขั้นตอน ดังนี้

4.4.1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่ผู้วิจัยตั้งจุดมุ่งหมาย หรือกำหนดว่าจะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน และผู้วิจัยได้คาดคะเนว่าพฤติกรรม ก้าวร้าวของนักเรียนเกิดขึ้นจากสาเหตุใดบ้าง โดยอาศัยความรู้ประสบการณ์ หรือค้นหาข้อเท็จจริง โดยเทคนิควิธีการต่างๆ ว่าเป็นไปตามคาดคะเนหรือไม่

4.4.2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง การที่ผู้วิจัยหา ข้อเท็จจริงหลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลกับนักเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การเขียน อัดชีวประวัติ แบบสอบถาม แบบทดสอบและระเบียบวิธีสนทนา แล้วนำข้อมูลที่ได้อามาตีความหรือแปล ความหมายเพื่ออธิบายเหตุและผลของพฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้น

4.4.3 การวินิจฉัย หมายถึง การที่ผู้วิจัยนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากหลายๆ วิธีการมาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าพฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง โดยนำหลักเกณฑ์ในทฤษฎีทางจิตวิทยามาพิจารณาตัดสิน

4.4.4 การช่วยเหลือ หมายถึง การทำให้เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดพฤติกรรมก้าวร้าวลงด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การแนะนำวิธีการเรียนที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาตนเองในทุกด้าน และส่งเสริมความสามารถของนักเรียน พร้อมทั้งดูแลเอาใจใส่โดยการติดตามผล

4.4.5 การทำนายผล หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าว่าเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาจะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไรในอนาคต ด้วยการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสภาพแวดล้อม

4.4.6 การติดตามผล หมายถึง การที่ผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลจากการศึกษาเป็นรายกรณีของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวว่า เมื่อทำการช่วยเหลือไปแล้วได้ผลเป็นอย่างไร และสำรวจว่ามีปัญหาอื่นเกิดขึ้นหรือไม่ การช่วยเหลือประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด หากมีข้อบกพร่องจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.4.7 การสรุปผล หมายถึง การที่ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน ผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนและบุคคลที่สนใจศึกษาในลักษณะของพฤติกรรมเช่นเดียวกันต่อไป

4.5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวทั้ง 5 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้นามสมมติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความลับ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ครูผู้สอน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถในการศึกษารายกรณี ได้นำวิธีการศึกษารายกรณีไปใช้แก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และเติบโตเป็นผู้ใหญ่หรือประชากรที่มีคุณภาพในสังคม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว

1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสภาพพฤติกรรมก้าวร้าว

1.1.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว

1.1.2 ลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว

1.1.3 ขั้นตอนของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

1.2 แนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวกับสาเหตุการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

1.2.1 ทฤษฎีสัญชาตญาณที่เกี่ยวกับความก้าวร้าว

1.2.2 ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

1.2.3 ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม

1.2.4 สาเหตุการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

1.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว

1.4.1 งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

1.4.2 งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

1.4.3 งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

1.4.4 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและสาเหตุการเกิด

พฤติกรรมก้าวร้าว

1.4.5 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

2.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

2.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

2.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

2.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม

- 3.1 ความหมายของการปรับพฤติกรรม
- 3.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม
- 3.3 ลักษณะของการปรับพฤติกรรม
- 3.4 ประโยชน์ของการปรับพฤติกรรม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว

1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสภาพพฤติกรรมก้าวร้าว

1.1.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นลักษณะของบุคลิกภาพอย่างหนึ่งของบุคคล ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กันตามความเชื่อในทฤษฎีของแต่ละคนที่แตกต่างกัน ดังนี้

ฟรอยด์ (ประพันธ์ สุททาวาส, 2519, น.10, อ้างอิงจาก Freud, 1937, pp.14) ได้ให้ความหมายของความก้าวร้าวในเชิงทฤษฎีสัญชาตญาณไว้ว่า ความก้าวร้าวที่แสดงออกมาก็คือ การทำลายคนอื่น มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้รับความก้าวร้าวนั้นมีอันตรายแตกดับไป ตามความหมายนี้ ถ้าเป็นการทำให้คนอื่นเดือดร้อนโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม ถือว่าเป็นความก้าวร้าวทั้งสิ้น

ฟรีดแมน และเชียร์ (เพชรสุดา เพชรใส, 2525, น.9, อ้างอิงจาก Freedman and Sears, 1970, Social Psychology, pp.101-104) ได้ให้ความหมายว่า ความก้าวร้าว นั้นเป็นพฤติกรรมใดๆ ที่เป็นอันตราย กระทบความเสียหายให้แก่ผู้อื่น โดยทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาและจุดมุ่งหมายของการกระทำด้วย

เสถียร ศรีรัตน์ (2522, น.12) ได้ให้ความหมายของความก้าวร้าวว่าเป็นการกระทำที่รุนแรงกว่าปกติ ทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดเสียหายทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา และเป็นการกระทำเพื่อปลดปล่อยความตึงเครียด ความคับข้องใจ ความโกรธและความรู้สึกไม่ดีต่างๆ

พรณี ชูทัย (2523, น.2 – 20) ได้อธิบายว่า การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว นั้นขึ้นอยู่กับสาระสำคัญ 2 ประการคือ

1. ตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ อันเนื่องมาจากการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นจนเป็นนิสัยและกลายเป็นบุคลิกภาพไปในที่สุด
2. แรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมอัน ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และแรงจูงใจจึงเป็นตัวกระตุ้นและควบคุมแนวทางพฤติกรรมของบุคคล

ดังนั้น การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวจึงเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างการเรียนรู้และแรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว ซึ่งไม่ว่าจะแสดงออกทางกายหรือทางวาจา นั้น ก็จะเป็นการขจัดความคับข้องใจหรือความรู้สึกโกรธต่างๆ ที่เกิดขึ้นไปสู่ผู้อื่น

เครือวัลย์ ขจรพันธุ์ (2524, น.73) กล่าวว่า ความก้าวร้าวเป็นกิริยาตอบสนองต่อความไม่สมหวัง เด็กที่มีกิริยาก้าวร้าวอยู่เสมอ เป็นเด็กที่มีความคับข้องใจและถูกลดโทษอย่างแรง ถ้ามีบิดามารดาที่มีนิสัยเป็นคนก้าวร้าวและไม่คงเส้นคงวาแล้ว เด็กจะมีความก้าวร้าวเสมอ

สุชา จันทน์เอม (2525, น.97) อธิบายว่า ความก้าวร้าวจัดเป็นพฤติกรรมของคนที่ขาดความสุข อาจแสดงออกทางร่างกายหรือวาจาก็ได้ เช่น การทำลายข้าวของ การทำร้ายร่างกาย การดุด่า การพูดหยาบคาย เป็นต้น ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่เด็กเรียนรู้จากสังคม เด็กใช้ป้องกันตัวเองจากการรุกรานของผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีวิธีเรียกร้องความสนใจจากเพื่อนๆ อีกด้วย เพื่อให้เพื่อนๆ เกรงกลัว ความก้าวร้าวนี้สังคมมักจะติเตียน ทำให้พวกก้าวร้าวมักจะต่อต้านสังคม

สุกัลยา อนุชิตไพสิน (2527, น.9) ได้ให้ความหมายว่า ความก้าวร้าวเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของบุคคล ที่แสดงออกในลักษณะรุนแรงผิดปกติ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความรู้สึกคับข้องใจ ความโกรธ ความตึงเครียด และความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ การแสดงความก้าวร้าวอาจเป็นการแสดงด้านคำพูดที่รุนแรง ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย อับอายต่อผู้อื่นหรือการกระทำในลักษณะทำลายให้เกิดความเสียหายทั้งแก่ตนเอง ผู้อื่น หรือทรัพย์สินสมบัติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาและความมุ่งหมายของการกระทำเป็นสำคัญ

อัมพร โอตระกูล (2527, น.64) กล่าวว่า ความก้าวร้าว หมายถึง การกระทำที่รุนแรงกว่าปกติ มีผลทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเจ็บปวด เกิดความเสียหาย ทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา

พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2528, น.203) ได้ให้ความหมายว่า ความก้าวร้าว หมายถึง ความตั้งใจทำอันตรายผู้อื่นด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

สมพร สุทัศนีย์ (2529, น.3-4) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมก้าวร้าวว่า หมายถึงพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นไม่พึงพอใจหรือเจ็บปวดทางกายหรือจิตใจ ตลอดจนพฤติกรรมที่ทำให้สิ่งของเสียหายและเป็นพฤติกรรมที่มีการติดต่อสัมพันธ์ทางกายและทางวาจา ที่มีระดับความรุนแรงต่างกัน แต่มีความรุนแรงไม่ถึงขั้นผิดกฎหมาย

วรรณ ช่องดารากุล (2533, น.10) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมก้าวร้าว เป็นพฤติกรรมที่มุ่งร้าย ทำให้บาดเจ็บ หรือทำลายบุคคล สิ่งของที่ไม่พอใจหรือเกลียดชัง แต่ต้องพิจารณาที่เจตนาของพฤติกรรมนั้น

คณิต ฤทธิรอด (2537, น.13) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นการกระทำที่รุนแรงไปจากปกติ เพื่อปลดปล่อยความเครียด ระบายความคับข้องใจของตนเอง แต่เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดเสียหาย หรือมุ่งทำร้ายทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา แสดงออกได้ทั้งทางกาย เช่น การทำลายสิ่งของ หรือทางวาจา เช่น การพูดเยาะเย้ย ซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกมานั้นจะมีระดับความรุนแรงที่ต่างกัน

สุเกษม อิงคินันท์ (2537, น.26) ได้ให้ความหมายว่า ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่แสดงออกในรูปของการกระทำและความคิด มีลักษณะที่รุนแรง ผิดปกติที่มุ่งให้เกิดผลด้านความเสียหายหรือบาดเจ็บที่อาจเป็นคำพูดหรือการกระทำที่แสดงออกทั้งต่อสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต

สุทธิพงษ์ ทองยิ่ง (2537, น.35) ได้ให้ความหมายว่า ความก้าวร้าวคือพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและวาจา โดยมีเจตนาจะทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน ร่างกาย ทั้งของตนเองและผู้อื่น เพื่อปลดปล่อยความเครียด ความคับข้องใจ ความวิตกกังวลและความรู้สึกสิ้นหวังที่ตนเองมีอยู่

สุนันทา เขียวนิล (2541, น.41) กล่าวว่า ความก้าวร้าวคือ การกระทำที่แสดงออกโดยมีเจตนาทำร้ายผู้อื่นหรือทำลายสิ่งของ อาจแสดงออกทางกายหรือวาจาก็ได้

ปราณี จันทรหอม (2541, น.9) กล่าวว่าพฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การกระทำที่รุนแรงกว่าปกติ มีผลทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเจ็บปวด เกิดความเสียหาย ทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา

อารียา นุชอนงค์ (2542, น.24) ได้ให้ความหมายของความก้าวร้าวว่าเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาเมื่อตนเองขาดความสุขหรือไม่ได้รับความพึงพอใจ ซึ่งมีการแสดงออกได้ 2 ลักษณะ คือ ทางวาจา เช่น พูดคำหยาบ คำว่า โวยวาย และทางร่างกาย เช่น ทำลายของ เตะต่อย ทบตีตนเองหรือผู้อื่น

สุนีย์ ชีรวีรุฬห์ (2542, น.14) กล่าวว่า ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางร่างกายหรือวาจาที่แสดงออกมาในรูปของการข่มขู่ กดขี่ แข่งขัน การทำลายข้าวของ การทำร้ายร่างกาย อันนำไปสู่การใช้กำลังที่รุนแรง

สุพัศรา พันธุวร (2546, น.8) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การแสดงออกในรูปแบบของคำพูดและการกระทำที่รุนแรง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งทำร้ายผู้อื่น ให้ได้รับอันตราย บาดเจ็บหรือเกิดความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ โดยเจตนา เพื่อขจัดความคับข้องใจ ความโกรธ ความเครียด และความรู้สึกไม่พอใจต่างๆ ที่มีต่อผู้อื่นหรือสิ่งรอบตัว

ชนิขตา เกตุอำไพ (2549, น.15) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว เป็นการกระทำที่แสดงออกในรูปของคำพูดหรือการกระทำ เพื่อระบายความคับข้องใจ ความโกรธ ความเครียดของตนเอง และความรู้สึกไม่พึงพอใจต่างๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้อื่นไม่พอใจ

รัชดาภรณ์ ไกรกริ่ง (2549, น.19) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว คือ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ซึ่งการแสดงออกเป็นไปในทางที่ก่อความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่นทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยการแสดงออกทางกิริยาท่าทางและภาษา

จากความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมก้าวร้าวหมายถึง การแสดงออกในรูปของคำพูด และการกระทำที่รุนแรง ไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่เจตนา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย บาดเจ็บหรือเกิดความเสียหายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ เพื่อขจัดความคับข้องใจ ความโกรธ ความเครียด ความวิตกกังวล และความรู้สึกไม่พอใจต่างๆ ที่มีต่อผู้อื่นและสิ่งรอบตัว

1.1.2 ลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว

อเนกกุล กริแสง (2517, น.52-53) ได้แบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้คือ

1. ความก้าวร้าวโดยตรง (Direct Aggression) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลหรือสิ่งที่เป็นเหตุให้เกิดความคับข้องใจ ซึ่งอาจจะทำได้โดยการทุบตี คำว่า ทำร้าย ฯลฯ เด็กเล็กๆ และเด็กที่มาจากครอบครัวชนชั้นต่ำจะแสดงอาการก้าวร้าวโดยตรงมากกว่าเด็กอื่น

2. ความก้าวร้าวทางอ้อม (Displaced Aggression) ในบางครั้งคนเราก็ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงได้ จึงต้องหันไปแสดงความก้าวร้าวทางอ้อมแทน เช่น ถูกแม่ดุว่า พอลับตาแม่ก็หันไปเตะสุนัข เอาไม้ฟาดต้นไม้ใบหญ้า เป็นต้น บางทีก็โกรธคนๆ หนึ่ง แต่ไม่กล้าว่าต่อหน้าจึงใช้วิธีนินทา ในบางครั้งก็แสดงออกโดยการอคติต่อคนบางกลุ่ม หรือหันไปทำร้ายบุคคลหรือสิ่งของที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดความคับข้องใจเลย เราเรียกคนหรือสิ่งของที่ได้รับการกระทำโดยตนเองไม่รู้ไม่เห็นด้วยว่า แพะรับบาป (Scapegoat)

อรทัย ชื่นมณุษย์ (2519, น.95-97) ได้แบ่งการแสดงความก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

1. ความก้าวร้าวที่มีต่อสิ่งภายนอก มักจะได้แก่ การทำร้ายผู้อื่นหรือสิ่งของ ซึ่งอาจมีตั้งแต่การชกข้างฝา ทำลายของไปจนกระทั่งถึงการปล้นฆ่า เป็นต้น โดยเฉพาะการทำผู้อื่น ซึ่งเป็นการแสดงออกของก้าวร้าวที่รุนแรง

2. ความก้าวร้าวที่มีต่อตนเอง จัดเป็นความก้าวร้าวอีกประเภทหนึ่งที่เป้าหมายของการกระทำคือ ตนเอง อาจจะมีได้หลายระดับเช่นเดียวกัน กล่าวคือ อาจมีตั้งแต่ไม่รุนแรง เช่น ชอบทำลายตนเอง ได้แก่ พวก Masochism (พยายามลงโทษตัวเองอยู่ตลอดเวลาหรือมีความสุขที่ตนเองทุกข์ทรมาน) จนกระทั่งถึงขั้นรุนแรง ได้แก่ ฆ่าตัวตาย (Suicide)

ประสาร ทิพย์ธรา (2521, น.63) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความก้าวร้าวเป็นการปรับตัวประเภทต่อสู้ ที่ไม่คำนึงถึงอุปสรรคที่ขวางกั้น หรือไม่คำนึงถึงว่าสังคมจะยอมรับหรือไม่ บางทีก็เป็นการประชดประชันสังคม ใช้แต่พลังกำลังที่มีอยู่ทุ่มเทเพื่อเอาชนะอุปสรรคที่ขวางกั้น ความก้าวร้าวแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความก้าวร้าวทางกาย (Physical Aggression) ได้แก่ การทะเลาะ ชกต่อย อาละวาด ลักขโมย บางคนโกรธใครแล้วก็ชกต่อย ทำร้ายร่างกายหรือแกล้งลับหลัง บุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว นับว่าเป็นภัยต่อสังคมอย่างยิ่ง ในฐานะที่เป็นบุคคลอันธพาลป่าเถื่อน เด็กที่มีนิสัยอันธพาลมักมีสาเหตุมาจาก ความไม่สมหวังทางจิตใจ ถูกพ่อแม่ทิ้งขว้าง ขาดความอบอุ่น เอาชนะอุปสรรคไม่ได้

2. ความก้าวร้าวทางวาจา (Verbal Aggression) เป็นพฤติกรรมเช่นเดียวกับความก้าวร้าวทางกาย แต่ไม่รุนแรงมากนัก เป็นแต่เพียงการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง ใช้วาจาหยาบคาย ขาดคุณสมบัติผู้ดี ชอบตั้งวงนินทาชาวบ้าน นำข้อบกพร่องของผู้อื่นมาวิจารณ์เป็นเรื่องขบขัน

นอกจากนี้ประสาร ทิพย์ธรา (2521, น.99-100) ยังได้กล่าวถึงอาการที่แสดงออกของเด็กก้าวร้าวไว้ดังนี้

1. ชอบก่อเรื่อง ทำความยุ่งยากกับผู้อื่น
2. ต้องการแสดงออกในแบบฉบับของตนเองหรือต้องการเอาตัว
3. ชอบคำหิเดียนและกล่าวโทษผู้อื่น
4. ชอบทุบตี และรังแกเด็กอื่น
5. ชอบทะเลาะวิวาท
6. ชอบทำลายความสงบของชั้นเรียน และก่อกวนการสอนของครู
7. มักจะชอบขโมยและพูดปด
8. มักทำลายข้าวของที่เป็นทรัพย์สินส่วนตัวและส่วนรวมให้เสียหาย
9. มักจะมีอารมณ์ขุ่นเคือง หน้าบึ้งอยู่เสมอ ชอบทำทนาย และมีนิสัยหยาบคาย
10. มักพูดจาอวดดี และแสดงความไม่เคารพผู้ใหญ่

บาท (อุสา ศิริโรโรตม์สกุล, 2527, น.15, อ้างอิงจาก Bach, 1970, p.279) ได้แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. Hostile-Type Aggression (H-type) เป็นลักษณะความก้าวร้าวที่แสดงความโกรธออกมาอันเนื่องมาจากเกิดความคับข้องใจ (frustration) ในการแก้ปัญหา และมีเจตนาจะทำให้ผู้อื่นได้รับอันตราย บาดเจ็บหรือได้รับการหมิ่นประมาท

2. Impact-Type Aggression (I-type) เป็นลักษณะการแสดงออกถึงความต้องการที่แท้จริง เพื่อจะให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับการปรับปรุงพฤติกรรมของเขา แต่นับว่าทำให้มีผลกระทบกระเทือนต่อสัมพันธภาพที่เคยมีต่อกัน ทั้งๆที่วัตถุประสงค์จริงๆ แล้วไม่ต้องการที่จะทำลายหรือทำร้ายผู้อื่น

นพมาศ ชีรเวทิน (2534, น.103) ได้แบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ความก้าวร้าวที่มุ่งร้าย (Hostile aggression) เป็นความก้าวร้าวในรูปแบบที่เด่นชัดในแง่ที่ว่า ความต้องการที่จะทำร้ายเขานั้นเป็นเป้าหมายขั้นต้น ซึ่งปกติเกิดจากความเกลียดชังหรือความเหยียดหยามที่ผู้ก้าวร้าวมีต่อเป้าหมายของตน

2. ความก้าวร้าวเพื่อเป้าหมายบางประการ (Instrumental aggression) เป็นความก้าวร้าวที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายเช่นเดียวกัน แต่เป้าหมายขั้นต้นก็คือ การป้องกันตนเองหรือทำเพื่อเป้าหมายอื่นบางประการ

บัสส์ (พรทิพย์ ทรัพย์สิน, 2532, น.17, อ้างอิงจาก Buss, 1961, pp.1-7) อธิบายความหมายของความก้าวร้าวว่า ความก้าวร้าวเป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่มากระตุ้นในรูปของการกระทำอย่างทันที โดยมีเจตนาจะทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด บัสส์ แบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ความก้าวร้าวทางกาย (Physical Aggression) เป็นความก้าวร้าวที่แสดงออกโดยการใช้อวัยวะทางกาย เช่น แขน ขา ฟัน หรือใช้อวัยวะทางกายร่วมกับอาวุธ เช่น มีด ปืน เพื่อให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด

2. ความก้าวร้าวทางวาจา (Verbal Aggression) เป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่มากระตุ้น โดยใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

2.1 การปฏิบัติ ในการปฏิบัติมักจะแสดงท่าทางประกอบด้วย เช่น หลบหน้า แสดงท่าทางรังเกียจไม่ยอมเข้ากลุ่มเพื่อน ส่วนคำพูดที่ใช้ในการปฏิบัติได้แก่ การพูดตรงๆ เช่น ออกไปเดี๋ยวนี้ หรือการพูดให้ร้าย เช่น ฉันไม่ชอบคุณ ร่วมกับการแสดงอารมณ์เพื่อทำลายความรู้สึกของคนอื่น

2.2 การบังคับ การพูดบังคับเป็นลักษณะของการทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด สำหรับการบังคับนี้บุคคลเรียนรู้การบังคับจากการสังเกต หรือการเลียนแบบจากการกระทำของบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา ครู ผู้ปกครอง เป็นต้น

เบอร์ โควิทซ์ (สมพร สุทัศนีย์, 2530, น.2, อ้างอิงจาก Berkowitz, 1965, p.302) แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. พฤติกรรมก้าวร้าวที่เป็นเครื่องหมายไปสู่เป้าหมาย (Instrumental aggression) เป็นพฤติกรรมที่ไม่มีเจตนาร้าย แม้จะทำให้บุคคลหรือสิ่งของเสียหาย บุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อผลบางอย่าง เช่น เพื่อระบายความคับข้องใจ เพื่อรางวัลหรือเพื่อเรียกร้องความสนใจ พฤติกรรมชนิดนี้จะเปลี่ยนไปตามสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมของรางวัลและการลงโทษ

2. พฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดจากความโกรธ (Angry-Aggression หรือ hostility Aggression) เป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้บุคคลหรือสิ่งของได้รับอันตราย ตัวกำหนดพฤติกรรมก้าวร้าวชนิดนี้ คือการได้รับโทษในอดีต และการถูกทำลายศักดิ์ศรีในปัจจุบัน

ปราณี จันทร์หอม (2541, น.9) กล่าวว่าพฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การกระทำที่รุนแรงกว่าปกติ มีผลทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเจ็บปวด เกิดความเสียหาย ทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา การแสดงออกของความก้าวร้าวมีได้หลายทาง คือ

1. ทางวาจา หรือคำพูด เช่น การพูดคำ ว่า พุดกรรโชก ข่มขู่ เป็นต้น
2. ทางการกระทำของร่างกาย เช่น การต่อสู้ ชกต่อย การตีรันฟันแทง การข่มขืน เป็นต้น
3. การกระทำให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สินสมบัติ เช่น การทำลายข้าวของให้เสียหาย ทบให้แตก จุกไฟเผา วางระเบิด
4. การนินทาว่าร้าย เพื่อให้เกิดความเจ็บอาย และเสียชื่อเสียง

ส่วนอัลเบอร์ดี และเอ็มมอนส์ (สุณีย์ ชีร์วิรุพท์, 2542, น.35, อ้างอิงจาก Alberti and Emmons, 1978, pp.21-24) ได้แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะเช่นกัน คือ

1. พฤติกรรมก้าวร้าวโดยทั่วไป (General aggressiveness) หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงความก้าวร้าวต่อผู้อื่นในทุกๆ สถานการณ์อันเนื่องมาจากบุคคลเหล่านี้มีความมั่นใจในตนเองมากเกินไป จะพูดกับใครมักจะออกคำสั่งและพูดดูถูกความคิดผู้อื่น ดังนั้นบุคคลเหล่านี้มักจะเกิดความขัดแย้งกับกลุ่มอยู่เสมอ จึงทำให้มีเพื่อนน้อยมาก และบุคคลเหล่านี้ต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่นมาก แต่เขามักจะไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร เพื่อที่จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

2. พฤติกรรมก้าวร้าวตามสถานการณ์ (Situation aggressiveness) หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงความก้าวร้าวต่อผู้อื่นตามสถานการณ์ และต้องการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองใหม่ตามที่ได้มีผู้เสนอแนะไว้

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความก้าวร้าวเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะแสดงกระทำการในลักษณะที่รุนแรงผิดปกติ เพื่อตอบสนองหรือปลดปล่อยความเครียด ความคับข้องใจ ความโกรธ และความรู้สึกไม่ยุติธรรม ซึ่งการกระทำนั้นก่อให้เกิดผลเสียทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นได้ เช่น ในกรณีที่นักเรียนทะเลาะวิวาท ชกต่อย ทำลายทรัพย์สินสาธารณะสมบัติ

1.1.3 ขั้นตอนของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

แลงก์ และจาคูโบวสกี (สุทธิพงษ์ ทองยิ่ง, 2537, น.35-36, อ้างอิงจาก Lange and Jakubowski, 1978. pp.67-68) ได้เสนอขั้นตอนการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของบุคคลตามแนวคิดของโจนส์ (Jones) และแบเนต (Banet) ดังนี้

1. ขั้นคุกคาม (Treat Stage) เป็นขั้นตอนเริ่มต้น คือ บุคคลรู้สึกว่าคุณถูกข่มขู่คุกคามทางด้านร่างกาย หรือจิตใจภายนอก ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือสิ่งของก็ได้ ทำให้เขาไม่สามารถบรรลุสิ่งที่ต้องการก็จะนำไปสู่ขั้นที่ 2

2. ขั้นประเมินอันตราย (Assessment of Danger) ขั้นนี้บุคคลจะประเมินอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองอย่างทันทีทันใด

3. ขั้นประเมินพลังกำลัง (Assessment of Power) ขั้นนี้จะตามติดขั้นที่ 2 อย่างรวดเร็ว คือ บุคคลจะประเมินอำนาจทั้งของตนเองและของผู้อื่นในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเขาประเมินว่าตนเองมีอำนาจควบคุมเพียงพอ หรือถ้าเห็นว่าคารคุกคามนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่สำคัญ บุคคลก็อาจวางเฉย แต่ถ้าประเมินแล้วตัดสินใจว่าตนเองไม่มีอำนาจควบคุมการคุกคามนั้นได้ บุคคลจะมีความโกรธเกิดขึ้น และหาวิธีป้องกันตนเอง ซึ่งนำไปสู่ขั้นสุดท้าย คือ

4. ขั้นแสดงความโกรธ (Anger Stage) ในขั้นนี้เมื่อบุคคลเกิดความโกรธขึ้นมาแล้ว อาจแสดงออกด้วยความโกรธ โดยถ้าหากว่า (1) บุคคลนั้นไม่มีทักษะการพูดเพื่อควบคุมสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม (2) ปล่อยให้ระดับความโกรธเพิ่มมากขึ้น (3) มีความเชื่อว่าความก้าวร้าวเป็นวิธีการเดียวที่จะดำเนินการกับผู้อื่นได้ และ (4) บุคคลคิดมากเกินไปกับการกระทำผิดของผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นความไม่ยุติธรรมของผู้อื่นในสถานการณ์ดังกล่าว ในอีกแง่หนึ่งถ้าความรู้สึกโกรธกลายเป็นสิ่งคุกคามบุคคลนั้นอย่างรุนแรง หรือถ้าบุคคลนั้นรับรู้ว่าการแสดงความโกรธออกไป ทำให้เกิดอันตรายกับตนเองอย่างมากแล้ว เขาก็จะหันความโกรธเข้าสู่ตนเอง โดยอาจเก็บกดความรู้สึกและมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก แต่ก็จะมีระเบิดออกมาอย่างก้าวร้าวใน

ที่สุด ขึ้นตอนต่างๆนี้ เกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปอย่างรวดเร็วมาก จนบุคคลอาจแสดงความก้าวร้าวโดยทันทีเมื่อมีเหตุการณ์มากระตุ้น

1.2 แนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวกับสาเหตุการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

ความก้าวร้าว เป็นการกระทำที่นักจิตวิทยา และบุคคลทั่วไปสนใจกันมากจึงทำให้มีทฤษฎีที่นักจิตวิทยาได้ศึกษาความก้าวร้าว โดยอธิบายถึงสาเหตุการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีสัญชาตญาณที่เกี่ยวกับความก้าวร้าว (Instinct Theories of Aggression) เป็นทฤษฎีที่ฟรอยด์ (Freud, 1973) มีความเห็นว่า ความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณที่เกิดขึ้นภายในตัวมนุษย์ไม่ได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ภายนอก คือมนุษย์เป็นผู้ที่ก้าวร้าวเสมอโดยไม่เลือกสถานการณ์ ฟรอยด์กล่าวว่า สัญชาตญาณมี 2 ประเภท คือ สัญชาตญาณแห่งการดำรงชีวิต (Life Instinct) และสัญชาตญาณแห่งความตาย (Death Instinct) นอกจากนี้เขายังกล่าวถึงเรื่องความพึงพอใจทางเพศจากการถูกร่วมเพศทำร้ายซึ่งจะทำให้เจ็บปวดทางร่างกายและจิตใจ (Masochism) ว่าเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะเพิ่มความรู้สึกพึงพอใจจากการทำร้ายตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากความต้องการทำร้ายหรือก้าวร้าวผู้อื่น ทั้งนี้เป็นเพราะการก้าวร้าวต่อผู้อื่นไม่สามารถแสดงออกมาได้ง่าย จึงหันมาทำร้ายตัวเอง ฟรอยด์ได้ให้ความเห็นว่า การที่บุคคลมีความรู้สึกเช่นนี้ เป็นเพราะมีความรู้สึกผิด (Guilt Feeling) ติดอยู่ในจิตไร้สำนึก (Unconscious) เป็นต้นว่า เมื่อวัยเด็กเคยถูกทำร้ายตอบเพื่อเป็นการแก้แค้น แต่เด็กแสดงออกไม่ได้ ความเจ็บปวดทางร่างกายและจิตใจ (Sadism) นั้นเป็นแนวโน้มของพวกที่มีสัญชาตญาณในการทำลาย หรือมีความก้าวร้าวที่ชอบแสดงออกต่อคนอื่น ดังนั้น

ฟรอยด์จึงมีความเห็นว่าบุคคลไม่ควรเก็บความเครียด ความเก็บกดและความก้าวร้าวไว้ ควรหาทางระบายออกไปในทางที่สังคมยอมรับและไม่เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น การวาดเขียนงานศิลปะ หรือการเล่นกีฬา

1.2.2 ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทฤษฎีที่เชื่อว่า ความก้าวร้าวมาจากความคับข้องใจ และทฤษฎีสัญชาตญาณความก้าวร้าว ดังนี้

1) สมมติฐานความก้าวร้าวที่มาจากความคับข้องใจ (Frustration Aggression Hypothesis) ทฤษฎีนี้มาจากความเชื่อของดอลลาร์ด และมิลเลอร์ (Dollard and Miller, 1939) ที่เชื่อว่าความก้าวร้าวของบุคคลมีสาเหตุมาจากความคับข้องใจ ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคคลไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย และการที่บุคคลมีความคับข้องใจสะสมอยู่ตลอดเวลาจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความก้าวร้าวในที่สุด

2) ทฤษฎีสัญชาตญาณความก้าวร้าว (Aggression Cues Theory) มาจากแนวคิดของเบอร์โควิทซ์ (Berkowitz, 1964, pp.137-142) ที่กล่าวว่า ความคับข้องใจเป็นตัวที่

ก่อให้เกิดความก้าวร้าว แต่การแสดงความก้าวร้าวจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม กล่าวคือ แรงขับภายในจะต้องสัมพันธ์กับสถานการณ์ที่มากระตุ้นนั้นคือ ถ้าเกิดความคับข้องใจน้อย แต่มีสถานการณ์มากระตุ้นมากก็เกิดความก้าวร้าวได้ หรือถ้าเกิดความคับข้องใจมาก แต่มีสถานการณ์มากระตุ้นน้อย ก็ไม่เกิดความก้าวร้าว

1.2.3 ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory of Aggression) ทฤษฎีเน้นความสำคัญของการเรียนรู้ โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าความก้าวร้าวเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล และเชื่อว่าองค์ประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมก้าวร้าวมี 2 ประการ คือ แม่แบบ (Model) และการเสริมแรง (Reinforcement) ตามความเห็นของแบนดูรา (Bandura, 1976) ที่เชื่อว่า เด็กไม่ได้เรียนรู้ความก้าวร้าวโดยตรงจากการให้รางวัลหรือการลงโทษจากผู้ปกครองเพียงอย่างเดียว แต่เด็กจะเลียนแบบผู้ที่มีอิทธิพลต่อตนเอง ถ้าเด็กได้เห็นตัวอย่างความก้าวร้าวและพฤติกรรมนั้นบ้าง แล้วได้รับรางวัล เด็กก็แสดงพฤติกรรมนั้นอีก ทฤษฎีนี้เน้นการเสริมแรง (Reinforcement) คือถ้าบุคคลนั้นได้รับการเสริมแรง ก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นต่อไป แต่ถ้าได้รับการลงโทษบุคคลนั้นก็เลิกแสดงพฤติกรรมนั้น

แบนดูรา (สมพร สุทัศนีย์, 2541, น.15-18, อ้างอิงจาก Bandura, 1976, pp.203 - 227) ได้อธิบายความก้าวร้าวในทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางสังคม 3 ลักษณะ คือ

1. การเกิดความก้าวร้าว (Original of Aggression) หมายถึง พฤติกรรมก้าวร้าวได้มาอย่างไร ได้มาในรูปแบบใด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชื่อว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเกิดจากการเรียนรู้ 2 ลักษณะคือ

1.1 การสังเกต เป็นการเรียนรู้จากตัวอย่าง โดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น หรือเรียกว่าการสังเกตตัวแบบ การสังเกตตัวแบบนี้ผู้สังเกตจะเรียนรู้กลวิธีในการแสดงพฤติกรรมในเวลาต่อมาได้ นอกเหนือจากพฤติกรรมของตัวแบบ แบนดูราเชื่อว่า การเรียนรู้จากการสังเกตต้องรวมตัวแปรกระบวนการทางปัญญาด้วย การสังเกตจึงสอนให้บุคคลคำนึงถึงผลกรรมที่เกิดขึ้น เช่น การสังเกตตัวแบบที่ได้รับการเสริมแรงทางอ้อม (Vicarious reinforcement) กระบวนการทางปัญญาจึงทำให้บุคคลคาดหวังผลกรรมที่จะได้รับ ถ้าตนแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นบ้าง ความคาดหวังจึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่สำคัญ การสังเกตประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ

1.1.1 การสังเกตลักษณะที่สำคัญของพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดง บุคคลจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้าเขาสนใจลักษณะสำคัญของพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดง การสนใจหรือใส่ใจย่อมเกิดจากความเด่นของตัวแบบ ความแจ่มชัดของพฤติกรรม รวมทั้งลักษณะ

เฉพาะตัวของผู้สังเกตด้วย เช่น ความสามารถในการรับสัมผัสและการรับรู้ ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้รับแรงเสริม

1.1.2 การจดจำ การจดจำที่ได้จากการสังเกตตัวแบบจะทำให้ตัวแบบนั้นมีอิทธิพลต่อผู้สังเกต การจดจำจะเกิดขึ้นในลักษณะของสัญลักษณ์ เช่น จินตภาพ คำพูด หรือสัญลักษณ์อย่างอื่น วิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการจดจำ คือ การฝึก หรือการทบทวนทางปัญญา

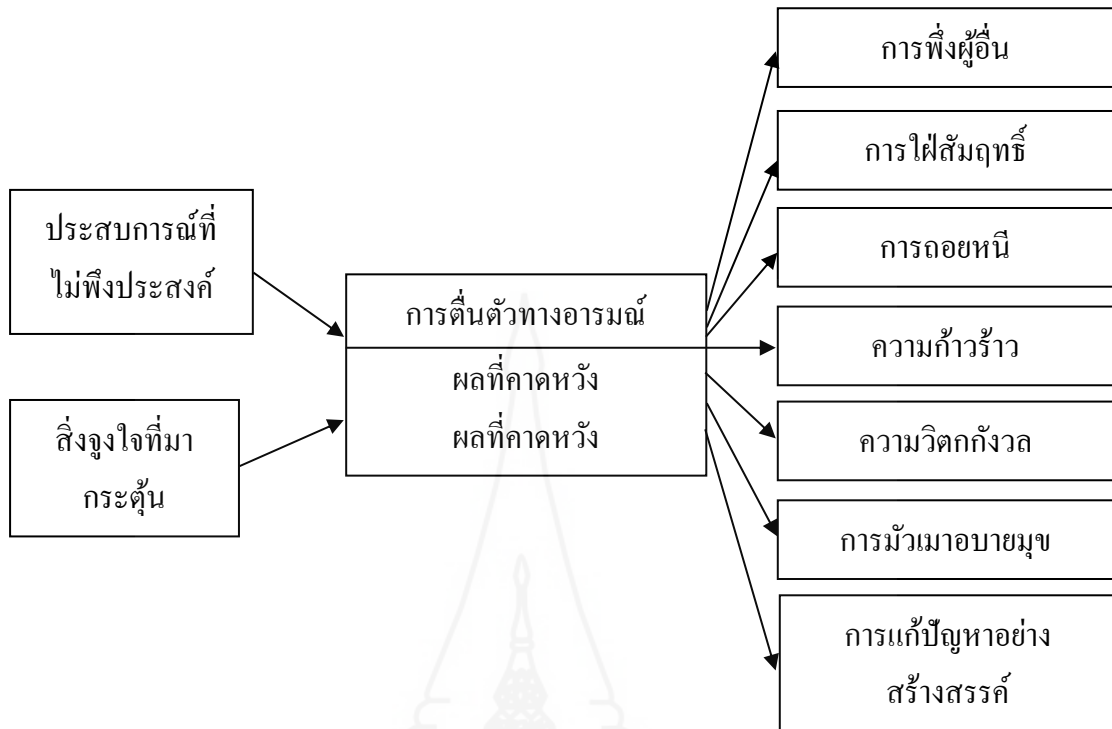
1.2 การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (รวมกระบวนการกระทำและกระบวนการจูงใจ) ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแล้วได้รับรางวัล แรงเสริม หรือการลงโทษ พฤติกรรมก้าวร้าวนั้นจะเกิดขึ้นอีกในโอกาสต่อไป โดยนัยนี้พฤติกรรมก้าวร้าวจะเกิดในลักษณะพฤติกรรมที่ต้องกระทำเองจึงจะได้รับแรงเสริมหรือแรงจูงใจ

2. ตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว (Instigator of Aggression) ได้แก่ ประสบการณ์เรียนรู้ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

2.1 อิทธิพลของตัวแบบ ตัวแบบมีอิทธิพลที่ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ทดลอง จากการทดลองของแบนดูราในปี ค.ศ.1973 ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สังเกตตัวแบบก้าวร้าว โดยเฉพาะตัวแบบที่ได้รับการเสริมแรงจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังเกตตัวแบบไม่ก้าวร้าว

2.2 สิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การต่อสู้ การทำร้ายร่างกาย การถูกละเมิดหรือการถดถอยแรงเสริม สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความคับข้องใจ หรือความโกรธซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ รวมถึงพฤติกรรมก้าวร้าวด้วย ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 2.1 การเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมต่างๆ จากสิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์

2.3 สิ่งจูงใจ ส่วนใหญ่พฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์เกิดจากการคาดหวังผลทางบวก ฉะนั้นตัวกระตุ้นคือ แรงเสริมที่บุคคลคาดหวังมากกว่าการกระทำให้คนอื่นเจ็บปวด

2.4 การควบคุมด้วยการสอน ในกระบวนการสังคมประภิต หรือการอบรมเลี้ยงดูนั้น บุคคลจะถูกฝึกให้เชื่อฟังกฎระเบียบต่างๆ ผู้ฝึกจะให้รางวัลแก่การเชื่อฟังและลงโทษแก่การไม่เชื่อฟัง วิธีการลงโทษที่รุนแรงย่อมทำให้บุคคลเกิดความก้าวร้าวได้ เพราะทำให้บุคคลคับข้องใจ และเห็นตัวแบบที่ก้าวร้าวด้วย

2.5 การควบคุมด้วยสิ่งที่เป็นมายา มายาเป็นสิ่งเร้าภายนอกที่เกิดจากความเชื่อถือที่ผิด บางครั้งความเชื่อที่ผิดทำให้บุคคลก้าวร้าวได้

3. การเสริมแรงที่ทำให้ความก้าวร้าวคงอยู่ (Reinforcement of Aggression) ได้แก่ แรงเสริม แบบคูรา (สมพร สุทัศนีย์, 2541, น.18, อ้างอิงจาก Bandura, 1976, p.219) ได้แบ่งแรงเสริมออกเป็น 3 ชนิดคือ

3.1 แรงเสริมภายนอก เมื่อบุคคลแสดงความก้าวร้าวแล้วได้รับแรงเสริม พฤติกรรมก้าวร้าวนั้นจะคงอยู่

3.2 แรงเสริมที่ได้จากการสังเกต บุคคลจะสังเกตและเลียนแบบ พฤติกรรมก้าวร้าวของตัวแบบที่ได้รับรางวัลมากกว่าตัวแบบที่ไม่ได้รับรางวัล ฉะนั้นตัวแบบ

ก้าวร้าวที่ได้รับรางวัลจะเป็นตัวแบบที่มีประสิทธิภาพ แรงเสริมที่ได้จากการสังเกตจะทำหน้าที่ให้ข้อมูลและแรงจูงใจให้บุคคลแสดงความก้าวร้าว

3.3 แรงเสริมที่เกิดจากตนเอง ได้แก่ การลดค่าหรือศักดิ์ศรีของผู้อื่น เช่น การพุดนินทา หรือตำหนิผู้อื่น จะทำให้ตนเองรู้สึกมีค่ามากขึ้น รู้สึกพึงพอใจและได้ระบายความคับข้องใจ

ส่วนเชิร์ (สุนีย์ ธีรวิรุฬห์, 2542, น.37, อ้างอิงจาก Sears, 1969, pp.159:197) เชื่อว่าพฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมจากพ่อแม่ เชิร์กล่าวว่า พ่อแม่มีอิทธิพลในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะพ่อแม่มีหน้าที่ในการฝึกวินัยและให้แรงเสริมแก่พฤติกรรมของเด็ก โดยปกติเชิร์เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากแรงขับภายใน ได้แก่ ความต้องการพื้นฐาน และสิ่งเร้าภายนอก เช่น การให้ความรัก การลงโทษ เป็นต้น การเกิดพฤติกรรมจึงเป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องในลักษณะเหตุผล คือ พฤติกรรมหนึ่งจะเป็นสาเหตุของอีกพฤติกรรมหนึ่งในเวลาต่อมา

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวหลายทฤษฎีสรุปได้ว่า ความก้าวร้าวมีสาเหตุที่แตกต่างกันทฤษฎีที่ว่าความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณ กล่าวว่า ความก้าวร้าวมีสาเหตุมาจากสัญชาตญาณของคน

1.2.4 สาเหตุการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

ความก้าวร้าวเกิดขึ้นด้วยปัจจัยหลายอย่าง บางปัจจัยแค่มิผลต่อการเกิดปัจจัยอื่น หรือส่งเสริมปัจจัยอื่นให้มีอิทธิพลรุนแรงมากขึ้น จึงได้มีผู้ทำการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวหลายท่าน ดังนี้

สมพร สุทัศน์ (2541, น.45) ได้กล่าวถึงความก้าวร้าวของเด็กว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. เป็นเด็กที่มีพ่อแม่ไม่ต้องการและเกลียดชัง ถูกทอดทิ้งจนทำให้เด็กรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยวและน้อยเนื้อต่ำใจ จนในที่สุดก็จะเกิดความรู้สึกเคียดแค้นชิงชัง
2. เป็นเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งหรือโดนรังแกมาก่อน
3. พ่อแม่เข้มงวดกวดขันและเจ้าอารมณ์ ใช้อำนาจข่มขู่เด็กมากเกินไป ทำให้เด็กกลัวและเก็บอารมณ์นั้นไว้
4. ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่และคนชึ่งเกี่ยวข้อง
5. เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่พี่น้องแตกความสามัคคี
6. ครูชอบใช้อำนาจเกินเหตุกับเด็ก
7. ครูไม่ยุติธรรมต่อเด็ก

8. เกิดจากการบงกชหรือการต่อสู้
9. เกิดจากสัญชาตญาณทางการทำลาย
10. เกิดจากความไม่แน่ใจในเรื่องต่างๆ เข้าใจเรื่องราวไม่แจ่มชัด จึงเกิด

ความคับข้องใจ ซึ่งนำไปสู่ความก้าวร้าวได้

11. เด็กมีนิสัยขี้ขลาด ไม่ใช่ชนกสู้
12. มีปมด้อย จึงทำสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างปมด้อย
13. พ่อแม่รัก ตามใจ และส่งเสริมให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวรังแกผู้อื่น

พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2528, น.203) ได้ทำการศึกษาวิจัยและสรุปสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวได้เป็น 5 แนวคิดใหญ่ๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องของสัญชาตญาณหรือธรรมชาติของมนุษย์
2. พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นผลของสิ่งแวดล้อมบางอย่าง
3. พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นผลการเรียนรู้
4. พฤติกรรมก้าวร้าวในหลายๆ กรณีเป็นผลของความคับข้องใจ
5. พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นผลของความกดดันจากกลุ่มหรือทำตามกลุ่ม

วรรณ ช่องคารากุล (2533, น.11-12) ได้สรุปสาเหตุของความก้าวร้าวของวัยรุ่นในมุมมองที่ต่างออกไปดังนี้

1. เข้าใจว่าตนเองขาดความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว บิดามารดาขาดความยุติธรรม ถูกว่ากล่าวตักเตือนด้วยคำพูดหยาบคาย ถูกลงโทษอย่างรุนแรงเกินสมควร
2. ถูกขัดขวางความต้องการที่จะทำให้เป็นที่ยอมรับ ไม่ได้รับอิสระในการตัดสินใจหรือถูกห้ามไม่ให้ทำในสิ่งที่ตนคิดว่าทำได้
3. ความผิดหวัง ความกังวลเกี่ยวกับฐานะทางบ้าน ปมด้อย การทำงานผิดพลาดหรือความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย
4. เรียกร้องความรัก ความสนใจจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและเพื่อน
5. ต้องการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

นอกจากนี้นักจิตวิทยาได้ศึกษาถึงสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความก้าวร้าวซึ่งได้แก่ (วรรณ ช่องคารากุล, 2533, น.10-11)

1. ความคับข้องใจ ซึ่งหมายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลถูกขัดขวางทำให้ไม่บรรลุเป้าหมาย เช่น ทำงานไม่สำเร็จ เสียโอกาสทำคะแนนในวิชาที่ตนคาดหวังไว้ เสียโอกาสที่จะชนะการแข่งขันถูกขัดขวางไม่ให้ทำอย่างที่คาดหวัง ฯลฯ

2. การถูกรุกรานทางกาย ทางวาจา จะทำให้บุคคลเกิดความกดดันภายใน และโต้ตอบกลับด้วยความรุนแรง

3. การได้เห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือคาดเดาว่าผู้อื่นจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

4. สื่อมวลชน ทางวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ฯลฯ ซึ่งเสนอข่าวสารหรือตัวอย่างของความก้าวร้าว

5. แอลกอฮอล์และสิ่งเสพติด จากผลการศึกษาเชิงทดลองและศึกษาสถิติของคดีต่างๆ พบว่า แอลกอฮอล์และสิ่งเสพติดมีความสัมพันธ์กับสาเหตุของคดีต่างๆ

วรลักษณ์ ชีราโมกษ์ (2536, น.36-37) ได้แบ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ 2 ปัจจัย ดังนี้คือ

1. ปัจจัยทางชีวภาพ ได้แก่ การมีโครโมโซมผิดปกติ ระดับสติปัญญา สอร์โมน

2. ปัจจัยทางจิตสังคม ได้แก่ การเรียนรู้พฤติกรรมจากต้นแบบที่มีความก้าวร้าวรุนแรง เด็กที่เคยมีประวัติถูกทารุณกรรมมาก่อน วิธีการในการอบรมเลี้ยงดู (แบบปล่อยปละละเลย และแบบตามใจเด็กมากเกินไป) การกระเช้าเข้าเหย้า และสภาพแวดล้อมภายนอก (ความแออัดของสังคม การดื่มแอลกอฮอล์ ปัญหาของสังคม สื่อมวลชนต่างๆ)

ส่วนแลงก์ ละจาคุโบวส์กี (สุทธิพงษ์ ทองยิ่ง, 2537, น.35 – 36, อ้างอิงจาก Lange and Jakubowski, 1978, pp.28-34) เชื่อว่าความก้าวร้าวเกิดเนื่องมาจากสาเหตุ 5 ประการ ดังนี้คือ

1. ความไร้อำนาจหรือถูกข่มขู่ เมื่อบุคคลรู้สึกว่าถูกข่มขู่หรือถูกโจมตีจากบุคคลอื่น และมีความรู้สึกที่ไม่มีอำนาจควบคุมสถานการณ์นั้นๆ ได้ บุคคลก็อาจแสดงความก้าวร้าวออกมา

2. ความไม่กล้าแสดงออกในครั้งก่อนๆ มีส่วนนำไปสู่ความก้าวร้าวได้ เนื่องจาก

2.1 เมื่อบุคคลไม่กล้าแสดงออกนานๆ โดยปล่อยให้สิทธิและความรู้สึกของตนเองถูกล่วงละเมิด ทำให้ต้องเก็บสะสมความโกรธ ความเจ็บปวดไว้ เมื่อถึงจุดหนึ่งที่ทนไม่ได้ก็ยอมแสดงความก้าวร้าวออกมา

2.2 บุคคลมีพฤติกรรมก้าวร้าว ก็เพื่อใช้เป็นแนวทางป้องกันตัวเองที่จะกลายเป็นบุคคลไม่กล้าแสดงออก

2.3 เมื่อบุคคลไม่กล้าแสดงออกต่อผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ต้องเก็บกคความรู้สึกไม่พอใจเอาไว้ แล้วหาทางไประบายความก้าวร้าวกับบุคคลที่อ่อนแอกว่า

2.4 ความเชื่อผิดๆ ของบุคคลที่ว่า ผู้อื่นไม่มีสิทธิแสดงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การขอร้อง การยืมสิ่งของ รวมทั้งเชื่อว่าสิทธิดังกล่าวนั้นตนเองก็ไม่มีสิทธิกระทำได้ เช่นเดียวกัน ถ้าหากมีผู้อื่นมาใช้สิทธินั้นกับตนเอง บุคคลที่มีความเชื่อผิดๆ เหล่านี้ก็มีแนวโน้มที่จะตอบสนองออกไปด้วยความก้าวร้าว

3. บุคคลก้าวร้าวอาจเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ทางอารมณ์ในอดีตที่ต้องแสดงความก้าวร้าว เพราะความพ่ายแพ้ตนเอง และประสบการณ์ในอดีตนี้ยังไม่ได้รับการแก้ไข เมื่อมีเหตุการณ์ในปัจจุบันที่คล้ายคลึงกับในอดีต บุคคลนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะตอบสนองออกไปดังเช่นที่เคยกระทำไปแล้ว

4. ความเชื่อเกี่ยวกับความก้าวร้าว คือบุคคลมีความเชื่อว่า การแสดงความก้าวร้าว เป็นวิธีการเดียวที่ใช้ได้ตอบบุคคลอื่น เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ

5. บุคคลได้รับการเสริมแรงทางบวกจากทางบ้านหรือชุมชน เมื่อแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว นอกจากนี้การที่บุคคลขาดการเรียนรู้ทักษะเพื่อแสดงออกอย่างเหมาะสม เมื่ออยู่ในสถานการณ์เฉพาะบางอย่าง อาจทำให้บุคคลแสดงความก้าวร้าวได้

ดังนั้นพฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุที่สำคัญคือ สัญชาตญาณของบุคคล บุคลิกภาพส่วนตัว การถูกข่มขู่กรรณ การอบรมเลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อมในสังคม อันได้แก่ ตัวแบบความก้าวร้าว สื่อต่างๆ ลักษณะของครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่แตกแยก และครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่น เป็นต้น

1.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมก้าวร้าวเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง การจัดการหรือแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวสามารถทำได้หลายวิธี บุคคลเมื่อเกิดแรงขับขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากสัญชาตญาณหรือจากสิ่งแวดล้อมควรจะแสดงแรงขับพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาในรูปที่สังคมยอมรับ เช่น การเล่นกีฬา การทำกิจกรรมที่ต้องใช้กำลัง ซึ่งเป็นการระบายแรงขับพฤติกรรมก้าวร้าวในรูปของการทดแทน หรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยการย้ายที่พฤติกรรมก้าวร้าวไปสู่วัตถุที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไปแล้ว ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเอง และผู้อื่น และที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทางครอบครัว ซึ่งก็คือที่บ้านของนักเรียน และจากเพื่อน ครูประจำชั้น และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนจากที่โรงเรียน โดยทั้งบ้าน และโรงเรียนมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ดังนี้

1.3.1 บทบาทของบ้านในการแก้ไขปัญหาวุฒิกรรมก้าวร้าว

เนื่องจากบ้านเป็นสถานที่แห่งแรกและแห่งเดียวที่มีความใกล้ชิด และผูกพันกับเด็กมากที่สุด เด็กจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันอยู่ที่บ้าน บุคคลที่เด็กจะต้องพบปะผูกพันอยู่ด้วยเสมอก็คือพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง ซึ่งบุคคลเหล่านี้ โดยเฉพาะพ่อแม่และแม่จะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ในเด็กเล็กๆ ชีวิตของเขาเจริญเติบโตและพัฒนาการไปได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูของพ่อแม่ การอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ จะสร้างรูปแบบของบุคลิกภาพให้แก่เด็กในระยะ 10 ปีแรกของชีวิต นักจิตวิทยาบอกว่ามีความสำคัญต่อเด็กมากเพราะเป็นระยะที่จะวางรากฐานในทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่เด็ก (Formative Years) เด็กจะได้ตัวอย่างพฤติกรรมต่างๆ มาจากพ่อแม่กระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) ที่เด็กได้รับมาจากครอบครัวที่ทำให้เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในบุคลิกภาพ ความเชื่อความศรัทธา ทักษะคิด ค่านิยม อีกด้วย จึงกล่าวได้ว่าบ้านเป็นสถานที่แห่งแรกที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างยิ่ง (คาร์ณ ครองยุติ, 2554, น.60)

กลุค (ชัยนาถ นาคบุปผา, 2515, น.42, อ้างอิงมาจาก Glueck. n.d.) ได้ศึกษาเด็กจำนวน 1,000 คน เกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ และพื้นฐานทางครอบครัวในเด็กแต่ละคน ปรากฏว่าปัจจัยสำคัญคือ พื้นฐานทางครอบครัวจะเป็นสิ่งตัดสินว่าเด็กจะมีความประพฤติเป็นพาลเกร หรือเป็นเด็กดี นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของเด็ก ได้แก่ ความรักของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา วินัยของบิดา และความรักใคร่ปรองดองของครอบครัว วัยรุ่นเป็นระยะเวลาแห่งการฝึกการปรับตัวทั้งสำหรับตัววัยรุ่นเอง และพ่อแม่ของวัยรุ่นด้วย ถ้าพ่อแม่ปรับเจตคติและพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการในการเจริญเติบโตของลูกวัยรุ่นก็จะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในกระบวนการเจริญเติบโตของวัยรุ่นได้

1.3.2 บทบาทของโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาวุฒิกรรมก้าวร้าว

นอกเหนือจากบ้านแล้ว โรงเรียนเป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่เด็กทุกคนต้องใช้ชีวิตอยู่วันๆ หนึ่งเป็นเวลายาวนาน โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญรองลงไปจากบ้าน ในการที่จะปลูกฝังส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะที่ดีต่างๆ ให้เกิดขึ้นแก่เด็ก ผู้ที่จะต้องรับหน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยรุ่นก็คือ ครูทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก อันได้แก่ ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ครูแนะแนว ครูบรรณารักษ์ ครูฝ่ายปกครอง และฝ่ายพยาบาล เป็นต้น

ครูที่ดีไม่ได้หมายความว่า เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสอน เพียงอย่างเดียวเท่านั้นคุณสมบัติของครูที่ดี ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ต้องมีความเข้าใจเด็ก ครูที่จะมีความเข้าใจเด็กได้เป็นอย่างดีนั้นจะต้องเรียนรู้ในเรื่องของจิตวิทยาต่างๆ ทั้งจิตวิทยาเด็กและจิตวิทยา

วัยรุ่น ซึ่งจะทำให้ครูเกิดการยอมรับความแตกต่างของเด็กแต่ละคนมากขึ้น เด็กทุกคนมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านขนาดของร่างกายและรูปร่าง ความมั่นคง หรือความหวั่นไหวของอารมณ์ ทักษะในการเข้าสังคมตลอดจนความสามารถทางสติปัญญา ดังนั้นในการให้การอบรมสั่งสอนแก่เด็กแต่ละคนนั้นจะต้องมีความแตกต่างกันไปบ้างตามแต่ลักษณะของเด็ก แต่ถึงอย่างไรก็ตามเด็กก็ยังมีความต้องการพื้นฐานโดยทั่วไปที่เหมือนกันอยู่หลายประการ ตามที่ หลุยส์ ราทซ์ (สมจิต ชนสุกาญจน์, 2522, น.117, อ้างอิงมาจาก Louis Rathz. n.d.) แห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ได้ศึกษาและสรุปความต้องการของเด็กที่เหมือนกันไว้ 8 ชนิดคือ

1. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ
2. ความสำเร็จ
3. ความมั่นคงทางการเงิน
4. ความรักความอบอุ่น
5. ความกล้าไม่หวาดกลัว
6. ความโล่งใจจากการที่รู้สึกว่ามีผิด
7. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
8. บุรณาการแห่งเจตคติ ความเชื่อ และค่านิยม

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าครูทุกคนในโรงเรียน มีส่วนในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยรุ่นทั้งสิ้น แต่ก็จัดกระทำในขอบเขตความรับผิดชอบที่แตกต่างกันไปตามลักษณะงานในหน้าที่ของตน ดังจะขอกล่าวลักษณะงานในหน้าที่ของครูที่แตกต่างกันไปดังนี้ คือ ครูประจำชั้น

ครูประจำชั้น

ครูประจำชั้นนับว่าเป็นผู้ที่มีโอกาสใกล้ชิดกับเด็กมากกว่าครูอื่นๆ ในโรงเรียน เพราะทุกๆ สัปดาห์จะต้องมีชั่วโมงพบกับนักเรียนของตนอย่างน้อยก็ 1 ครั้ง ยิ่งครูประจำชั้นบางคนได้มีโอกาสสอนวิชาอื่นให้กับนักเรียนในชั้นของตนเองอีกด้วย ก็จะทำให้ได้มีโอกาสได้รู้จักคุ้นเคยกับเด็กของตนมากขึ้น ครูประจำชั้นควรสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิด และในการสังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละครั้งนั้น สมจิต ชนสุกาญจน์ (2522, น.119) ได้เสนอแนะว่าครูควรถามตนเองในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมนั้นมีผลเสียต่อเด็กหรือเปล่า
2. พฤติกรรมนั้นมีผลให้เด็กเรียนไม่ได้ดีหรือเปล่า
3. พฤติกรรมนั้นมีผลเพียงทำให้ครูรำคาญใจเท่านั้นหรือเปล่า
4. ครูคิดเอาเองว่าเด็กมีพื้นฐานความรู้อะไรมาบ้างแล้ว
5. ครูควรทราบรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับเด็กเพียงใด

6. สาเหตุที่เด็กซึ่งถึงขนาดที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญช่วยเหลือหรือไม่

นอกจากการสังเกตแล้ว ครูประจำชั้นจะต้องรวบรวมข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวเด็กแต่ละคน นำมาแยกไว้เฉพาะราย ซึ่งเราเรียกว่าการทำระเบียบสะสม จากการทำระเบียบสะสมนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับครูประจำชั้น ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับเด็กในชั้นของตน หรือสามารถส่งเสริมสนับสนุนเด็กที่มีความรู้ความสามารถดีเด่น เฉพาะด้าน เฉพาะทางให้ก้าวหน้าต่อไปอีกด้วย

ครูประจำชั้นยังต้องมีการติดต่อกับผู้ปกครองของเด็กนักเรียน เพื่อแจ้งข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กให้ผู้ปกครองได้รับทราบ ในโรงเรียนบางแห่งจะจัดประชุมผู้ปกครองทุกปีเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้รู้จักกับครู และรับทราบความเป็นไปของบุตรหลานของตน หลังจากประชุมรวมเพื่อรับทราบแนวนโยบายของโรงเรียนจากครูใหญ่แล้ว ผู้ปกครองก็จะแยกไปประชุมย่อยตามห้องเรียนของบุตรหลานของตนเพื่อได้พบปะการสนทนากันกับครูประจำชั้น โดยตรงซึ่งการจัดการประชุมแบบนี้ นับว่าเป็นวิธีการที่ดีที่ทางโรงเรียนได้พยายามกระตุ้นความสนใจของพ่อแม่ผู้ปกครองให้เอาใจใส่ รับผิดชอบในตัวลูกหลานของเขาเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนทำให้ตัวเด็กเองก็ต้องเอาใจใส่ต่อการศึกษาเล่าเรียน และควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้นอีกด้วย ดังนี้ คือ

การณ ครองยุค (2554, น.67-68) ได้สรุปบทบาทของครูประจำชั้น ในการพัฒนาส่งเสริมเด็กได้ดังนี้คือ

1. ให้ความรักความเอาใจใส่ สังเกตเด็กเป็นรายบุคคล
2. ชี้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการศึกษา และมาเรียนโดยสม่ำเสมอ
3. ปลุกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียน วิชาที่เรียน ครูผู้สอน ตลอดจนเพื่อนนักเรียนในชั้นเรียน
4. อบรมศีลธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กวัยรุ่นเพื่อจะได้เติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและประเทศชาติ
5. ฝึกหัดให้รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีในสังคมประชาธิปไตย
6. ฝึกหัดให้รู้จักเคารพกฎระเบียบของหมู่คณะ ทั้งระเบียบของโรงเรียนและกฎหมายของสังคม
7. สอนให้รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง รู้จักวิเคราะห์ตนเอง พัฒนาตนเองไปในทางที่ดี
8. สอนให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มองโลกในแง่ดี รู้จักรักษาสุขภาพของร่างกายและจิตใจ รู้จักหลักการปฏิบัติตนในทางที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

9. ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนในทุกๆด้าน เพื่อจะได้เป็นที่นับถือศรัทธาของนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งจะมีผลทำให้การอบรมสั่งสอนนักเรียนได้บรรลุตามความปรารถนาที่ตนตั้งไว้

10. ส่งเสริม เด็กที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่างๆ ให้เขามีโอกาสพัฒนาศักยภาพไปจนถึงที่สุด

11. ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา ไม่ทอดทิ้งดูแลใคร่เมตตาต่อเด็กที่ขาดความรักความเอาใจใส่จากครอบครัว

12. ไม่พูดจาหยาบคายใช้อารมณ์ขาดเหตุผลต่อเด็กวัยรุ่น เพราะจะทำให้วัยรุ่นได้แบบอย่างของพฤติกรรมที่ไม่ดีจากครูไป

นอกเหนือไปจากครูประจำชั้นแล้ว ครูทุกคนในโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นจะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กวัยรุ่นได้ทั้งสิ้น โดยเฉพาะครูผู้สอน เพราะการสอนเด็กนั้นครูจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องรู้จักเลือกหาแนวทางที่จะให้ผู้เรียนบรรลุผลของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ สามารถประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้อย่างถูกต้อง นำปฏิกริยาย้อนกลับ (Feedback) ของการประเมินผลมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงในการเรียนการสอนให้ได้ผลดี

สุวัฒน์ มุททเมธา (2523, น.7) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูที่จัดการเรียนการสอนได้รับผลดี ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้มีความกระตือรือร้น เห็นงานเป็นสิ่งที่น่าพอใจ และให้บำเหน็จจูงใจ
2. เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ใช้กลวิธีต่างๆ ในการสอนได้อย่างดี ชอบและรักเด็กคือ ไม่ดูถูกเด็กในสิ่งที่เด็กบกพร่อง ประเมินผลความสำเร็จของตนจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ตระหนักในกระบวนการเรียนรู้ ตระหนักในความแตกต่างของกระบวนการเรียนรู้ทางด้านพุทพิสัย และจิตพิสัย กำหนดจุดประสงค์ให้ครอบคลุมพิสัยต่างๆ พร้อมทั้งจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดได้อย่างดี เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้เรียน ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง
4. ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีกริยา (Active) กระตือรือร้นร่วมในกิจกรรมต่างๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน จัดโปรแกรมต่างๆ ประเมินผลการทำงานและความก้าวหน้าของตนเมื่อนักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียน ครูถือว่าเป็นปัญหาทางการเรียนมากกว่าความล้มเหลว หรือความบกพร่องของเด็ก

5. บทบาทความเป็นผู้นำทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคน แทนที่ครูจะเป็นผู้ครูจะเป็นผู้ให้ความรู้ ครูควรมีบทบาท “เป็นผู้นำทาง” ในการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์ แล้วทำงานร่วมกับผู้เรียน เพื่อบรรลุจุดประสงค์ ครูเข้าใจและรู้สมรรถวิสัยในการใช้วิธี (Style) ในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน ครูใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการดำเนินงานการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับผลการเรียนรู้อย่างดีที่สุด

6. มีความรู้เรื่องโรงเรียนชุมชนดี และร่วมมือในการวางแผนต่างๆ ของโรงเรียน แต่ละชุมชนสนใจในบทบาทการเปลี่ยนแปลงของการศึกษา มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในโรงเรียนและชุมชนในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจในการกระทำต่างๆ พยายามหาข้อมูลข้อเท็จจริงต่างๆ มากกว่าการเชื่อหรือรับฟังข่าวลือ

7. ร่วมในการฝึกอบรมหาความรู้เพิ่มเติม มีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาอาชีพและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางอาชีพของตน รวมทั้งการเข้ารับการอบรม สัมมนา การประชุมปฏิบัติการมีความสนใจหาความรู้เพิ่มเติมให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นในการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้ายอมรับและนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการที่ครูจะสอนให้บังเกิดผลดีนั้น

จางง พรายแยมแซ (2533, น.50) กล่าวว่า เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับการสอน 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบทางจิตวิทยา หมายถึงวิธีการต่างๆ ที่ครูจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ จนบังเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความต้องการของครู เช่น

1.1 การเริ่มเรียนต้องมีการเร้าใจหรือจูงใจผู้เรียนอย่างไร

1.2 ทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียน รู้ความมุ่งหมาย ประโยชน์ และคุณค่าของเรื่องที่จะเรียน

1.3 เด็กแต่ละวัย มีความสนใจ และความสามารถที่จะเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไร

1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจำและการลืม ทำอย่างไรจึงจะให้เด็กจำสิ่งที่เรียนรู้ไว้ได้นานที่สุดครูที่ดีมีความชำนาญ จะต้องพยายามปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับตัวเด็กอยู่เสมอ และการที่จะทำได้ดี ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตวิทยาพอสมควร

2. องค์ประกอบทางกายภาพ หมายถึง ครูจะต้องมีความเข้าใจถึงอุปสรรคของการเรียนการสอนที่ขึ้นอยู่กับความบกพร่องทางกาย เช่น ความบกพร่องทางหู ตา แขน ขา สมอ รวมทั้งโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ที่เกิดเป็นโรคประจำตัวของเด็ก เช่น โรคหัวใจโรคโลหิตจาง หัวัด ภูมิแพ้ เป็นต้น ล้วนแต่เป็นเรื่องที่จะทำให้สมรรถภาพในการเรียนลดน้อยถอยลงไป ครูผู้สอนจะต้องให้ความ

สนใจแก้ไข ด้วยการใช่วิธีสอนแบบพิเศษ นอกเหนือจากที่เคยกระทำ หรืออาจจะต้องเพิ่มอุปกรณ์บางอย่างให้เหมาะสมกับความจำเป็นนั้นๆ

3. องค์ประกอบทางวิธีสอน หมายถึง เทคนิค หรือ กลวิธีในการสอน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ครูจะต้องใส่ใจค้นคว้า หาวิธีการแปลกๆ มาใช้ให้เหมาะสม กับการสอนแต่ละครั้งอยู่เสมอ

อิทธิพลของครูที่มีต่อการศึกษา

ครูเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ทางตรงได้แก่ การที่ครูถ่ายทอดวิชาความรู้ในสาขาวิชาการต่างๆ ที่ตนถนัดให้แก่เด็ก ทางอ้อมได้แก่ การปลูกฝังพัฒนาบุคลิกภาพ รูปแบบของพฤติกรรมและลักษณะนิสัย รสนิยม ค่านิยม ความเชื่อ เจตคติ วิธีทางในการมองโลก และการดำเนินชีวิต ซึ่งส่วนนี้จะไปผนวกกับพื้นฐานที่เด็กได้รับมาจากครอบครัวของเด็ก ครูมีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการเรียน ต่อการคล้อยตาม ต่อการเลือกศึกษาต่อ และการเลือกอาชีพของเด็กอีกด้วย ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้

ในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน และในการแก้ไขปัญหาแต่ละวิธีนั้น ครูอาจารย์ในสถานศึกษาควรจะมีความรู้ความเข้าใจ และหลักของจิตวิทยาในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน ซึ่งอาจสรุปได้เป็น 3 วิธีดังนี้

1. การจัดบริการศึกษา ในการจัดบริการปรึกษาให้แก่นักเรียนวัยรุ่นที่มีปัญหาอาจทำเป็นรายบุคคล หรืออาจทำเป็นกลุ่มก็ได้ การให้บริการศึกษา เป็นกระบวนการช่วยเหลือให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้นช่วยให้สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของคนได้อย่างเหมาะสม

การให้บริการปรึกษาเป็นรายบุคคลนั้น ให้ผู้ให้คำปรึกษาควรจะต้องศึกษาภูมิหลัง พื้นฐานครอบครัว ประวัติส่วนตัวของนักเรียนอย่างละเอียด ควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ควรมีบุคลิกภาพที่ช่วยสร้างความศรัทธาให้แก่นักเรียนและเข้าใจในกระบวนการของการให้การศึกษา

การให้การปรึกษาเป็นกลุ่ม เป็นการให้การปรึกษาเมื่อพบว่า นักเรียนมีปัญหาร่วมกัน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระบายความรู้สึกนึกคิด และเปลี่ยนประสบการณ์ และเปิดโอกาสให้สำรวจตนเองและแสวงหาทางแก้ปัญหของตนเองอย่างเหมาะสม การให้บริการปรึกษาเป็นกลุ่มนี้น่าจะเหมาะสมกับเด็กนักเรียนวัยรุ่น ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นนั้นมีแนวโน้มในการปฏิบัติตามกลุ่มตามเพื่อนมากกว่าการอบรมสั่งสอนของผู้ใหญ่ ดังนั้น ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจึงนิยมใช้ในการให้บริการปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ด้านสุขภาพและด้านการปรับตัว

2. การปรับพฤติกรรม นักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมมีความเชื่อว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยที่เป้าหมายของนักจิตวิทยาผู้นั้นอยู่ที่พฤติกรรมที่เคยได้รับการเรียนรู้มาแล้ว หรือพฤติกรรมที่ต้องการจะให้เกิดการเรียนรู้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2526, น.353)

การปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน วิธีที่ครูอาจารย์ในสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ เพื่อปรับพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นได้ไม่ยากนัก สรุปได้ดังนี้

1. การเสริมแรงทางบวก
2. การลงโทษ
3. การใช้ตัวแบบ

ลักษณะของการที่บิดามารดา หรือผู้ใหญ่ของไทยมักจะ ไม่แสดงความชื่นชม หรือชมเชยเด็กเมื่อทำดีนี้ อาจเนื่องมาจากการปลูกฝังความเชื่อที่ว่า “ลูกเมียยังอย่าสรรเสริญ เยียวสะเทินจะอดสู” ทั้งนี้เพราะเกรงว่า ถ้ากล่าวชมหรือยกย่องสรรเสริญแล้ว เด็กหรือบุตรหลานของตนอาจจะทำผิดพลาดขึ้นแล้วจะทำให้ผู้กล่าวชมต้องอับอาย ซึ่งอาจจะเป็นคำสอนที่มองการณ์ไกลแต่ในขณะเดียวกันก็จะขัดกับหลักของการปรับพฤติกรรมที่กล่าวไว้ว่า ควรเพิกเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ แต่ควรรีด้วยความสนใจและให้รางวัลแก่พฤติกรรมดีซึ่งเกิดแทนที่เพราะการเสริมแรงทางบวกนี้ จะเป็นการสร้างความรู้สึกรักพอใจและภูมิใจในการกระทำของตน ทั้งยังเป็นที่ยอมรับของผู้คนอื่นอีกด้วย และเมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเด็กย่อมกระทำพฤติกรรมนี้ซ้ำอีก ดังนั้น การเสริมแรงทางบวกจึงเป็นการสนับสนุนให้เด็กมีกำลังใจที่จะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไปอีกด้วย

การส่งต่อให้ผู้ชำนาญพิเศษ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นบางประเภทจะมีลักษณะที่ค่อนข้างซับซ้อนและมีอาการรุนแรง เป็นต้นว่า เมื่อโกรธจะเอาศีรษะกระแทกพื้น การลักขโมยที่ไม่ได้เกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นลมชักเมื่อมีคนขัดใจ หรือเด็กที่มีความบกพร่องหรือพิการทางกาย หรืออาการของโรคประสาท เป็นต้น

เมื่อบิดามารดาหรือครูอาจารย์พบว่าเด็กแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงผิดปกติก็ควรศึกษาและสังเกตพฤติกรรมอย่างละเอียดถี่ถ้วน และถ้าพิจารณาแล้วว่าไม่สามารถให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขได้ ก็ควรที่นำเด็กส่งต่อให้ผู้ชำนาญการพิเศษ เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะของปัญหา เพื่อให้ผู้ชำนาญพิเศษเฉพาะด้านให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันการณ์ และจะได้แก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ในการส่งนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไปยังผู้เชี่ยวชาญนั้น ควรจะต้องพิจารณาส่งตัวนักเรียนไปตามลักษณะของปัญหาดังนี้

1. ถ้าเป็นปัญหาทางสุขภาพและทางกาย เช่น สายตา ความพิการทางกายอื่นๆ ควรส่งไปรับการตรวจและรักษาที่โรงพยาบาลในท้องถิ่น
2. ถ้าเป็นปัญหาด้านสติปัญญา เพื่อตรวจสอบระดับเชาวน์ปัญญาต้องส่งโรงพยาบาลจิตเวช โรงพยาบาลปัญญาอ่อน หรือคลินิกของมูลนิธิคนปัญญาอ่อน
3. ถ้าเป็นปัญหาด้านอารมณ์ที่รุนแรงผิดปกติ ควรส่งตัวนักเรียนไปรับการรักษาและแก้ไขพฤติกรรมที่โรงพยาบาลทั่วไป แผนกจิตเวชหรือโรงพยาบาลจิตเวชโดยตรงหรือที่ศูนย์สุขวิทยาจิต ซึ่งสถานที่ดังกล่าวจะมีจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยาให้การบำบัดรักษา
4. ถ้าเป็นปัญหาด้านสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น สภาพเศรษฐกิจครอบครัวที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมเลย ควรจะพิจารณาส่งต่อไปในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ ซึ่งอาจเป็น หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสวัสดิการเพื่อเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของเด็กแต่ละคน

การส่งตัวนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นทางโรงเรียนควรจะต้องดำเนินการขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. อธิบายหรือชี้แจงให้ตัวนักเรียนเองและผู้ปกครองเข้าใจจุดประสงค์ของการส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้น
2. ควรแจ้งจุดประสงค์ของการส่งตัวนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญผู้รับตัวนักเรียนเข้าใจเสียก่อนว่าต้องการให้ช่วยเหลือในเรื่องใด
3. ควรส่งข้อมูลเบื้องต้นที่ทางโรงเรียนได้ศึกษารายกรณีไว้แล้ว โดยระบุอาการหรือลักษณะพฤติกรรม ประวัติครอบครัว และการให้ความช่วยเหลือที่ทางโรงเรียนเคยช่วยแก้ไขพฤติกรรมมาแล้ว
4. ประสานงานและให้ความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเป็นรายบุคคล
5. ติดตามผลการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนตามความต้องการและความเหมาะสมแล้วแต่กรณี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545, น.62) ได้กล่าวถึงสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ไว้ดังนี้

1. ด้านครอบครัว ควรมีลักษณะ ดังนี้
  - 1.1 บรรยากาศภายในครอบครัว พ่อแม่ที่เป็นประชาธิปไตยจะทำให้ลูกมีความอบอุ่น กล้าแสดงออก ลูกมีความสุข รักครอบครัว พฤติกรรมที่แสดงออกจะไปในทิศทางที่ดี

1.2 การอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ที่เป็นกำลังใจ เอาใจใส่ลูกจะแสดงพฤติกรรมที่ดี แต่ถ้าครอบครัวขาดความอบอุ่น คบเพื่อนไม่ดี อาจทำให้เด็กมีปัญหาได้

1.3 ต้นแบบของพ่อแม่ วัยรุ่นเป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง พ่อแม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิด โอกาสที่เด็กจะเลียนแบบจึงมีมาก

2. โรงเรียน เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน เป็นแหล่งส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทางสติปัญญา ความสามารถและสังคมอย่างมาก โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.1 หน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบทั้งปวงของโรงเรียน เป็นผู้ริเริ่มสนับสนุนและตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน โดยผู้บริหารควรมีหลักการในการจัดการโรงเรียน ดังนี้

2.1.1 จัดหลักสูตรที่สามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียน

2.1.2 จัดหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

2.1.3 จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทุกๆด้าน

2.1.4 หลักสูตรต้องสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน

2.1.5 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นักเรียนสามารถตัดสินใจด้วยตนเอง

2.2 หน้าที่ของครูผู้สอน

2.2.1 เข้าใจธรรมชาติ เข้าใจความต้องการ และความสนใจของนักเรียน

2.2.2 เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนในทุกด้าน

2.2.3 เป็นที่ปรึกษาโดยไม่ควบคุมเสรีภาพทางความคิด

2.2.4 มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน

2.3 เพื่อน ประสบการณ์ที่นักเรียนวัยรุ่น เพื่อนร่วมโรงเรียนนั้นมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม รวมถึงการจัดที่นั่งในห้องเรียน การจัดกิจกรรมต่างๆ

สุชา จันทร์อม (2536, น.140) ได้กล่าวถึงวิธีการแก้ไขเด็กก้าวร้าว ดังนี้

1. พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือครูจะต้องแก้ไขอย่างซ้ำๆ ด้วยความอดทนและใจเย็น หาทางให้เด็กทำงานที่ใช้กำลังให้เป็นประโยชน์ เช่น เล่นกีฬา ปลูกต้นไม้

2. ให้เด็กมีโอกาสระบายอารมณ์ที่ก้าวร้าวออกมา ทางด้านศิลปะ ดนตรี การปั้น หรือแกะสลัก ซึ่งจะช่วยให้ไม่มีใครได้รับความเดือดร้อน

3. ผู้ใหญ่จะต้องพยายามเข้าใจ สร้างความเป็นเพื่อนกับเด็กและพยายามมองข้ามสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับตัวเด็กลงเสียบ้าง

4. ให้เด็กมีความรับผิดชอบ โดยการยกย่องให้เป็นผู้นำหรือก้าวหน้า
5. ถ้าจะมีการตำหนิตีความหรือว่ากล่าวเด็ก ก็ควรเรียกมาพูดชี้แจงเป็นส่วนตัว
 วิณี ชิดเชิดวงศ์ (2537, น.216) ได้เสนอวิธีแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว ไว้ดังนี้
  1. ให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ อย่าปล่อยให้เวลาว่าง โดยใช้กำลังให้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะกล่อมเนื้อและการออกกำลังกาย
  2. ให้ความรับผิดชอบ โดยการยกย่องให้เป็นผู้นำหรือหัวหน้า
  3. ให้โอกาสกับเด็ก ให้ระบายความก้าวร้าวออกมาด้านศิลปะ ดนตรี
  4. บิดามารดาสร้างความเป็นเพื่อนกับเด็ก เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันที่
 ศิริรัตน์ แอดสกุล (2546, น.91) กล่าวถึงการแก้ไขความก้าวร้าว ในกรณีที่ตัวเราเอง แยกแยะไม่ออกว่าตัวเรามีอะไรที่เป็นข้อบกพร่องบ้าง ให้สังเกตจากอาการปฏิกิริยาของผู้อื่นที่อยู่รอบๆ ตัวเรา ว่าเขารู้สึกอย่างไรต่อเรา การที่เราจะรู้ตัวว่า ตัวของเราจะเป็นอย่างไรนั้นเราต้องอาศัย ความคิดของผู้อื่น หรือสายตาของผู้อื่นเป็นเหมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เราเห็นภาพนั้น คูลเลย์ (Cooley, 1902) นักแสดงวิทยาเขาเรียกทฤษฎีนี้ว่า ทฤษฎี Looking Glass-Self (การมองตัวเอง โดยใช้สายตาของผู้อื่น มองตัวเองเหมือนกระจกเงา)

จะเห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหามาตรกกรรมก้าวร้าวมีด้วยกันหลายวิธี การรู้สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กโดยตรง ไม่ว่าจะเป็น บิดามารดา ผู้ปกครอง ครู เพื่อน และตัวเด็กเอง ที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหามาตรกกรรมก้าวร้าวของเด็กต่อไป

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว

1.4.1 งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

เดวิด (David, 1980, p.53) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางบุคลิกภาพ ซึ่งประกอบด้วย การกล้าแสดงออก ความก้าวร้าว และความวิตกกังวล โดยแบ่งออกเป็น ความวิตกกังวลที่มีลักษณะเฉพาะสถานการณ์ และความวิตกกังวลที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว การดำเนินงานวิจัย ได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนแรกมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวัดแบบที่มีคุณลักษณะเฉพาะตัวของความวิตกกังวล การกล้าแสดงออก และความก้าวร้าว โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยทั้งชายและหญิงจำนวน 241 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามวัดความวิตกกังวลที่มีคุณลักษณะเฉพาะสถานการณ์ ความวิตกกังวลที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของสปีลเบอร์เกอร์ (Spielberger's State/Trait Anxiety Inventory) และแบบสำรวจพฤติกรรมระหว่างบุคคล (Interpersonal Behavior Survey : IBS) เพื่อใช้ในการวัดการกล้าแสดงออกและความก้าวร้าว ตอนที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการวัดที่มี

ลักษณะเฉพาะสถานการณ์ของการกล้าแสดงออก ความก้าวร้าวและความวิตกกังวล โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงอย่างละ 32 คน ที่ได้คะแนนในมาตราวัดความก้าวร้าวและการกล้าแสดงออกของแบบสำรวจ IBS สูงที่สุดในกลุ่มเพื่อใช้ในการทดลองเล่นบทบาทสมมติ โดยในการทดลองนักศึกษาจะได้แสดงกับผู้ช่วยในการวิจัยที่เป็นเพศเดียวกันกับตน และจะต้องแสดงบทบาทให้เป็นธรรมชาติที่สุด โดยใช้การตัดสินใจว่าเป็นพฤติกรรมกล้าแสดงออกหรือเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว ผู้ตัดสินใจที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษาในขณะที่ทดลองแต่ตัดสินใจได้จากวีดีโอเทป ผลการวิจัยพบว่า ในแบบที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวนั้น ความวิตกกังวลจะมีความสัมพันธ์ในเชิงกลับกันกับการกล้าแสดงออกและมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความก้าวร้าว ส่วนในสถานการณ์เฉพาะที่มีการสังเกตพฤติกรรมจริง พบว่า ระดับความวิตกกังวลที่มีลักษณะเฉพาะสถานการณ์ของนักศึกษาไม่สามารถพยากรณ์ การกล้าแสดงออกหรือพฤติกรรมก้าวร้าวได้

ดีโบราห์ (Deborah, 1984, Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความภาคภูมิใจในตนเองกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก ซึ่งประกอบด้วย 3 ลักษณะคือ พฤติกรรมกล้าแสดงออก, พฤติกรรมก้าวร้าว และลักษณะยอมตามผู้อื่นของนักเรียนเกรด 5 และ 6 จำนวน 100 และ 80คน ตามลำดับจากโรงเรียนในเขตวินซอร์ (Windsor) และออนตาริโอ (Ontario) ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว และมีลักษณะยอมตามผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจะมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าเด็กที่มีลักษณะยอมตามผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สว็อทซ์แมน. (มารศรี สีมาวรพงษ์พันธุ์, 2546, อ้างอิงจาก Younger, Schwartzman and Ledingham. 1985, pp.70-75). ศึกษาการรับรู้พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมถอยหนี และพฤติกรรมที่เป็นความสามารถในการเข้าสังคม (Socially Competence behavior) ของเกรด 1,4 และ 7 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าเมื่อเด็กมีอายุเพิ่มขึ้นพฤติกรรมก้าวร้าวจะเพิ่มขึ้นด้วย

แฟรงค์ (Frank, 1986, pp.73-76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวร้าวความเชื่ออำนาจแห่งตน ความวิตกกังวลที่มีลักษณะเฉพาะสถานการณ์ ความวิตกกังวลที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัว การรับรู้ในด้านความสนใจของพ่อแม่ และระดับความสามารถในการอ่านของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น วัยรุ่นเพศชายที่ไร้สมรรถภาพทางการเรียนรู้อของโรงเรียนแลนดมาร์ค (Landmake School) จำนวน 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นชุดของแบบสอบถามรวมจำนวน 343 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ความก้าวร้าวมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเชื่ออำนาจแห่ง

ตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการทำนายความก้าวร้าว คือ ความเชื่ออำนาจแห่งตนและระดับความสามารถในการอ่าน

โทมัส (จิราภรณ์ อำนาจเถลิงศักดิ์, 2540, น.20, อ้างอิงจาก Thomas, 1992) ได้ทำการศึกษาศึกษาการเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกคน และการรับรู้เกี่ยวกับความก้าวร้าวของนักเรียนระดับวิทยาลัย จำนวน 116 คน โดยใช้แบบสอบถามวัดความก้าวร้าว และแบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่มีความรู้สึกว่าคุณสามารถควบคุมสิ่งต่างๆ ได้มากกว่าหรือมีลักษณะเชื่ออำนาจภายในคนสูงกว่า จะรับรู้ความก้าวร้าวของบุคคลเป็นเรื่องของสัญชาตญาณได้ต่ำกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกว่าคุณสามารถควบคุมสิ่งต่างๆ ได้น้อยกว่า ซึ่งผลการศึกษานี้แสดงว่า ลักษณะความเชื่ออำนาจภายในคนอาจเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว กล่าวคือ บุคคลที่รับรู้ว่าคุณก้าวร้าวของบุคคลนั้นเป็นเรื่องสัญชาตญาณ น่าจะเป็นคนที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าคนที่มีความเชื่อว่า ความก้าวร้าวมิใช่เป็นเรื่องของสัญชาตญาณ แต่เป็นสิ่งที่เรียนรู้และควบคุมได้ ซึ่งก็คือ คุณลักษณะที่เชื่ออำนาจภายในตนเอง

คินนีเย่ สมิธและดอนเซลลา. (Kinney, Smith, and Donzella, 2001, pp.83-85) ได้ศึกษาผลของเพศ ลักษณะความเป็นชายความเป็นหญิง ความแตกต่างระหว่างตน และการตระหนักในตนเองที่มีต่อความโกรธและความก้าวร้าวทางวาจาของนักศึกษาในมหา วิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาจำนวน 445 คน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะความเป็นชาย ความต้องการที่จะแสดงลักษณะความเป็นชาย และการตระหนักในตนเองด้านสาธารณะสามารถอธิบายแนวโน้มในการแสดงความโกรธภายใน (Anger-In) นอกจากนี้ เพศ ลักษณะความเป็นหญิงและการตระหนักในตนเองด้านส่วนตัว สามารถอธิบายความก้าวร้าวทางวาจาได้

1.4.2 งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

แบนดูรา รอส และ รอส. (Bandura, Ross, and Ross, 1961, pp.575-582) ได้ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอนุบาล 96 คน แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะสังเกตตัวแบบก้าวร้าวที่มีชีวิต ตัวแบบก้าวร้าวที่เป็นภาพยนตร์ และตัวแบบก้าวร้าวที่เป็นภาพยนตร์การ์ตูนตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม หลังจากให้สังเกตตัวแบบลักษณะต่างๆ แล้วเปิดโอกาสให้เด็กทุกกลุ่มเล่นตุ๊กตาอย่างเสรี ผลปรากฏว่าจากการสังเกต ตัวแบบก้าวร้าวทั้งสามลักษณะแรกทำให้เด็กผู้ชายก้าวร้าวกว่าเด็กผู้หญิง

อีรอน วอลเดอร์ โทอิโก และเล็ฟโควิทส์. (Eron, Walders, Toigo, and Lefkowitz, 1963, pp.384-867) ทำการศึกษาเด็กเกรด 3 จากหลายระดับชั้นทางสังคม จำนวน 451 คน โดยวิธีการให้เพื่อนประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก สัมภาษณ์พ่อแม่เกี่ยวกับการลงโทษที่บ้าน พบว่าการลงโทษสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูงไม่ว่าเด็กจะอยู่ในฐานะทางสังคม

ระดับใด ต่อมา อีรอน (Eron, et al. 1982) ทำการศึกษาระยะยาวถึงอิทธิพลของการเลียนแบบและการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูนั้น พบว่าการที่พ่อแม่ลงโทษทางกาย ปล่อยปะละเลยและแสดงความไม่พอใจต่อความสำเร็จของเด็กจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น

เกร็ก และ เกร็ก. (Glueck and Glueck, 1964, pp.126–130) ในส่วนที่เป็นคำรายงานของเด็กพบว่า เด็กกระทำผิดที่เป็นผู้ชายพบว่าตนมีความสัมพันธ์กับพ่อแม่น้อยกว่ากลุ่มเด็กชายที่ไม่กระทำผิด ขณะเดียวกันเด็กเหล่านี้รายงานว่า พ่อแม่เห็นแก่ตัว มีอคติ ปล่อยปะละเลยทอดทิ้ง ในสภาพที่เป็นจริง เด็กเหล่านี้ถูกทอดทิ้งมาแต่กำเนิด นอกจากนี้เด็กยังรายงานว่าพ่อแม่ใช้ระเบียบไม่คงเส้นคงวา ระเบียบหย่อนยานอันเป็นลักษณะหนึ่งของการรักตามใจ บางครั้งก็ให้ความคุ้มครองมากเกินไป

ฮิคส์. (Hicks, 1965, pp.7-100) ได้ทำการทดลองให้ผู้รับการทดลองสังเกตตัวแบบก้าวร้าว แล้ววัดพฤติกรรมก้าวร้าว จากคำรายงานของผู้รับการทดลอง หลังจากสังเกตตัวแบบไปแล้วเป็นเวลา 6 เดือน จากคำรายงานของผู้รับการทดลองหลังจากสังเกตตัวแบบไปแล้วเป็นเวลา 6 เดือน จากคำรายงานพบว่าเด็กผู้ชายจะก้าวร้าวกว่าเด็กผู้หญิง

มัวร์. (Moore, 1966, pp.685-688) ศึกษาความแตกต่างของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจากการรับรู้ความรุนแรง โดยให้ผู้รับการทดลองดูภาพที่แสดงความรุนแรงด้วยตาข้างหนึ่ง และดูภาพที่ไม่แสดงความรุนแรงด้วยตาอีกข้างหนึ่ง ผลปรากฏว่าเด็กผู้ชายรับรู้ความรุนแรงได้มากกว่าผู้หญิงและจะแสดงพฤติกรรมรุนแรงในเวลาต่อมา

เชียร์ (Scheier, 1976, pp.627–643) ได้ศึกษาผลของการตระหนักในตนเองและความสำนึกตนส่วนบุคคลที่มีต่อความก้าวร้าวที่เกิดจากความโกรธ ของนักศึกษาชายระดับปริญญาตรีจำนวน 104 คนที่เรียนวิชาจิตวิทยาเบื้องต้น โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบ 2 x 2 x 2 ซึ่งประกอบด้วย การมีความสำนึกตนส่วนบุคคลสูงและต่ำ , ความรู้สึกโกรธและไม่โกรธ และเงื่อนไขที่มีกระจกและไม่มีการจก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามวัดความสำนึกตนของฟีนิกสไตน์ (Fenigstein et. al ' s Self – consciousness Scale) และแบบสอบถามวัดทัศนคติที่มีต่อความก้าวร้าวที่เกิดจากความโกรธ โดยดัดแปลงจากแบบสอบถามวัดการมุ่งร้ายของบัลส์และเคอร์รี่ (Buss–Durkey Hostility Inventory) ในการทดลองแบ่งออกเป็น 4 เงื่อนไขดังนี้ เงื่อนไขที่ 1 เป็นการกำหนดให้ผู้ร่วมในการทดลองแสดงบทบาทเป็นครูและให้ลงโทษนักศึกษาที่ตอบผิดโดยการใช้อิทธิพลไฟฟ้าช็อต เงื่อนไขที่ 2 หลังจากที่ได้ดำเนินการทดลองใช้อิทธิพลไฟฟ้าช็อตแล้ว ให้นักศึกษารายงานความรู้สึกของตนเองในระหว่างการทดสอบการเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถาม เงื่อนไขที่ 3 ให้นักศึกษาประมาณครึ่งหนึ่งอยู่ในสภาวะที่มีกระจก ส่วนที่เหลืออีกครึ่งหนึ่งอยู่ในสภาวะที่ไม่มี

กระจก และเงื่อนไขที่ 4 ก่อนการทดลองชุดการเรียนรู้จะให้ผู้ร่วมในการทดลองก่อนและรอบกวน นักศึกษา ในขณะที่ให้นักศึกษาไปภาพปริศนา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่รู้สึกโกรธจะได้รับการช้อตจากไฟฟ้ารุนแรงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่รู้สึกโกรธ ส่วนนักศึกษาที่รู้สึกสำนึกในตนเองทั้งสูงและต่ำทั้งที่รู้สึกโกรธและไม่รู้สึกโกรธจะแสดงความก้าวร้าวต่อผู้ร่วมในการทดลองทั้งในสภาวะที่มีกระจกและไม่มีกระจก โดยนักศึกษาที่รู้สึกสำนึกในตนเองสูงและรู้สึกโกรธจะแสดงความก้าวร้าวมากกว่าผู้ที่รู้สึกสำนึกในตนเองต่ำ ส่วนการสำนึกตนเองด้านส่วนตัวจะมีผลต่อความก้าวร้าวที่เกิดจากความโกรธ โดยนักศึกษาที่สำนึกตนด้านส่วนตัวสูงจะก้าวร้าวมากกว่านักศึกษาที่สำนึกตนด้านส่วนตัวต่ำกว่า ส่วนการสำนึกตนด้านสาธารณะไม่มีผลต่อความก้าวร้าวที่เกิดจากความโกรธ

เบรคส์ (Bradley.D, 2000, p.25). ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความก้าวร้าวในวิดีโอเกม และความก้าวร้าวในชีวิตจริง โดยทำการศึกษาในเด็กประถมศึกษามัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละระดับหลังจากให้เล่นเกมที่มีความก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่าในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาจะแสดงออกความก้าวร้าวและรุนแรงทันทีที่เล่นเกม แต่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัยจะมีการแสดงออกพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะยาว และเป็นแบบเพิ่มระดับมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อผ่านการเล่นเกมก้าวร้าวมากขึ้น บ่อยขึ้น

1.4.3 งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหพฤติกรรมก้าวร้าว

สก๊อต และคนอื่นๆ. (ภคยา โภกิตกนิษฐ, 2547, น.1-52 ; อ้างอิงจาก Scoti and others, 1967, pp.73-76) ได้ศึกษาวิธีลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน โดยใช้การเสริมแรงทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีปรับพฤติกรรม เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น ในระยะแรก ครูเพียงแต่สังเกตและบันทึกความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าว ในระยะที่สอง ครูได้รับคำแนะนำให้ใช้แรงเสริมทางสังคม คือ คำชมเชย และให้ความสนใจ เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น การช่วยเหลือผู้อื่น สนใจผู้อื่น พุดคุยกับผู้อื่นอย่างเป็นมิตร ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในขณะที่เดียวกัน ครูจะไม่ให้แรงเสริมทางสังคม เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น การทำร้ายร่างกาย ข่มขู่และเรียกร้อง ผลการวิจัยพบว่าความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น

ฮาร์ต และคนอื่นๆ (สัมฤทธิ์ แก้วพูลศรี, 2534, น.16, อ้างอิงมาจาก Hart and other, 1968) ได้ศึกษาวิธีการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กในโรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่ง โดยใช้แรงเสริมทางสังคม ผู้รับการทดลองเป็นเด็กหญิง อายุ 5 ปี ซึ่งแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวคือ ปากร้ายใช้คำพูดสบประมาท และเกรเพื่อน ผู้วิจัยได้เริ่มแก้ไขให้เขามีพฤติกรรมการเล่นกับเพื่อนเพิ่มมากขึ้น ในช่วงระยะแรกพบว่า เขาอยู่ใกล้เด็กอื่นๆ ร้อยละ 50 ของเวลาทั้งหมด เล่นร่วมกับเด็กอื่นน้อยกว่า

ร้อยละ 5 ของเวลาทั้งหมด และในระยะนี้ ครูให้ความสนใจใกล้ชิดกับเด็กร้อยละ 10 ต่อมาในช่วงเวลา 7 วัน หลังจากกระยะแรกครูได้ให้ความสนใจอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งได้ให้ของเล่นที่ต้องการเมื่อเขาเล่นร่วมกับเพื่อนและไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว แต่ครูจะไม่ให้ความสนใจเมื่อเขาแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ผลปรากฏว่า การเล่นร่วมกับเด็กอื่นเพิ่มร้อยละ 40 และในระยะต่อมา เมื่อครูไม่ให้เสริมแรงทางสังคม พฤติกรรมการเล่นกับเพื่อนและการไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวพบว่า พฤติกรรมการเล่นกับเพื่อนน้อยลง และพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มขึ้น ระยะต่อมาครูกลับไปใช้วิธีการเดิม คือ การให้เสริมแรงทางสังคมกับพฤติกรรมการเล่นกับเพื่อน และการไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่า พฤติกรรมการเล่นกับเพื่อนเพิ่มขึ้นและพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงด้วย จากการวิจัยพบว่า แรงเสริมทางสังคมสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวได้

แคมป์ และคนอื่นๆ. (สุพล ชัดเชื้อ, 2535, น.3, อ้างอิงจาก Camp and Others, 1977). ทดลองให้เด็กชายในชั้นเรียนระดับ 2 ที่มีความก้าวร้าวสูง 6 คน ฝึกควบคุมตนเอง โดยยึดตามแนวพื้นฐานว่า เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวนั้นมีความสามารถในการใช้ถ้อยคำและเหตุผลซึ่งจากการติดตามผลการฝึกพบว่า เด็กที่เคยมีพฤติกรรมก้าวร้าวสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวลงได้

จอห์น (John, 1981, Abstract) ได้ศึกษาผลของเสียง สิ่งกระตุ้นให้โกรธ และระดับของการตระหนักในตนเองที่มีต่อความก้าวร้าวทางกาย การดำเนินการวิจัยเป็นรูปแบบการทดลองแบบ 2 x 2 x 2 ซึ่งประกอบด้วย การมีสิ่งกระตุ้นให้โกรธและการไม่มีสิ่งกระตุ้นให้โกรธ, การมีเสียงรบกวนและการไม่มีเสียงรบกวน และการตระหนักในตนเองต่ำและการตระหนักในตนเองสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายที่จัดว่าอยู่ในกลุ่มที่มีความก้าวร้าวทางกาย ซึ่งวัดได้จากการขว้างลูกบอลของกลุ่มตัวอย่างไปที่ผู้ร่วมเล่น โดยนับคะแนนจากจำนวนครั้งในการขว้าง ,จำนวนการตบลูก,ความแม่นยำในการขว้าง, ระยะทางที่เข้าใกล้เป้าหมายและระดับความก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ถูกกระตุ้นให้โกรธไม่แสดงความก้าวร้าวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ถูกกระตุ้นให้โกรธ และสิ่งกระตุ้นให้โกรธไม่มีปฏิสัมพันธ์กับการตระหนักในตนเอง ส่วนเสียงนั้นไม่มีผลต่อความก้าวร้าวทางกาย แต่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการตระหนักในตนเองต่ำจะมีความก้าวร้าวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการตระหนักในตนเองสูง ดังนั้นการตระหนักในตนเองจึงมีแนวโน้มที่จะมีผลต่อการยับยั้งความก้าวร้าวได้

ฮุย (Huey, 1984, pp.95-98) ศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมมาใช้ลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนวัยรุ่นนพิวดา พบว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมที่ดำเนิน โดยผู้ให้คำปรึกษามีประสิทธิภาพพอๆ กัน และนักเรียนวัยรุ่นนพิวดาที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างจากวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึก คือมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงหลังได้รับการฝึก

สตีเวน (Steven, 1987, Abstract) ได้ศึกษาผลของความโกรธและความวิตกกังวลที่มีต่อความก้าวร้าว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เป็นเพศชายซึ่งกำลังศึกษาในสาขาจิตวิทยาเบื้องต้น จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามความวิตกกังวลที่มีลักษณะเฉพาะสถานการณ์/ความวิตกกังวลที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัว (State/Trait Anxiety Inventory : STAI) เพื่อวัดความวิตกกังวล และแบบสอบถามวัดความมุ่งร้ายของบัสและเดอร์รี่ (Buss-Durkee Hostility Inventory) เพื่อวัดความก้าวร้าว โดยให้นักศึกษาทำแบบสอบถามก่อนที่จะดำเนินการทดลอง ซึ่งในการทดลองจะให้นักศึกษาเชื่อว่า การทดลองต้องใช้การช็อตด้วยไฟฟ้าเพื่อใช้ในการวัดความวิตกกังวล และวัดความโกรธ โดยใช้การปฏิบัติแบบหยาบคายของผู้วิจัยที่มีต่อนักศึกษา ส่วนการวัดความก้าวร้าวนั้นวัดจากโอกาสในการแก้แค้นของนักศึกษาที่ใช้ผู้วิจัยซึ่งมีคุณวุฒิในภาควิชาจิตวิทยาเป็นผู้จัดอันดับ ตลอดจนตรวจสอบความดันเลือดและอัตราการเต้นของหัวใจเป็นระยะ ๆ ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมทั้งความโกรธและความวิตกกังวลจะทำให้เกิดแรงกระตุ้นทางสรีรวิทยามากขึ้น ส่วนคะแนนความมุ่งร้ายและความวิตกกังวลไม่มีความสัมพันธ์กับขนาดของความก้าวร้าวระหว่างบุคคล และนักศึกษาที่ถูกทำให้เกิดความวิตกกังวลร่วมกับการมีตัวกระตุ้นให้เกิดความโกรธจะแสดงความก้าวร้าวออกมาน้อยกว่านักศึกษาที่ได้รับตัวกระตุ้นให้เกิดความโกรธเพียงอย่างเดียว ดังนั้นการมีความวิตกกังวลจึงเป็นตัวช่วยลดความก้าวร้าวที่เกิดจากความโกรธได้

เคอร์นีส,แกรนเนแมนน์ และบาร์คเลย์ (Kernis, Grannemann, and Barclay, 1989, pp.1013-1022) ได้ทำการศึกษาตัวพยากรณ์ด้านเสถียรภาพและระดับความภาคภูมิใจในตนเองในการพยากรณ์แนวโน้มที่จะแสดงความโกรธและการมุ่งร้ายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg ' s Self-esteem Scale, 1965) เพื่อวัดการประเมินค่าตนเองแบบสอบถามวัดเสถียรภาพของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg ' s Stability Scale, 1979) เพื่อวัดเสถียรภาพของความภาคภูมิใจในตนเอง มาตรการเป็นที่ต้องการของสังคมของคราวน์และมาร์โลว์ (Crowne-Marlowe Social Desirability Scale, 1960) แบบสำรวจความโกรธของโนวาโก้ (Novaco ' s Anger Inventory, 1975) มาตรการวัดความโกรธต่อสภาพการณ์ของสปีลเบอร์เกอร์ (Spielberger ' s Trait Anger Scale, 1983) มาตรการรายงานความโกรธของเซลิน (Zelin Anger Self-Report Scale, 1972) และแบบสำรวจการมุ่งร้ายของบัสส์และเดอร์รี่ (Buss-Durkee Hostility Inventory, 1957) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงแต่ไม่คงที่มีแนวโน้มที่จะแสดงความโกรธและการมุ่งร้ายสูงที่สุด และผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงแต่คงที่มีแนวโน้มที่จะแสดงความโกรธและการมุ่งร้ายต่ำที่สุด ส่วนผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำทั้งที่คงที่และไม่คงที่ไม่มีแนวโน้มที่จะ

แสดงความโกรธและการมุ่งร้าย ลูพิน, บรอด และดูเออร์ (Lupin, Brod, and Duer, n.d, อ้างอิงในสิ นนาพร ขจรไพธ, 2541, น.14) ได้ทดลองใช้เทคนิคการผ่อนคลาย โดยให้ปฏิบัติตามคำแนะนำจาก แถบบันทึกเสียง (Tape Recorder) และมีการวัดทางกายภาพและพฤติกรรมทุกครั้งก่อนและหลังการ ทดลอง ผลการศึกษาพบว่า การใช้เทคนิคผ่อนคลายสามารถลดความเครียดของกล้ามเนื้อที่หน้าผาก ลดความเครียดทางอารมณ์และความก้าวร้าวของกลุ่มเด็กที่มีอาการอยู่ไม่สุข

เมเยอร์ (Mayer, 2000, น.51-56) ได้ศึกษารูปแบบปฏิกิริยาตอบโต้ของกลุ่ม เพื่อนจากวิธีทัศนที่มีผลต่อเด็กเพศชายที่มีพฤติกรรมอยู่ไม่สุข เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและ พฤติกรรมอยู่ไม่สุข และเด็กโดยทั่วไป กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จะได้ดูวิธีทัศนที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับรูปแบบปฏิกิริยาตอบโต้ของกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมชอบสังคมน ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มี พฤติกรรมอยู่ไม่สุข และที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและอยู่ไม่สุข มีพฤติกรรมทางลบเพิ่มมากขึ้น เช่น เตะของเล่น เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มโดยทั่วไป และยังพบอีกว่าเด็กทั้งสองกลุ่มมีความสัมพันธ์ใน ทางตรงข้ามกับพฤติกรรมชอบสังคมนอีกด้วย

นาร์ตัน (Narton, n.d, อ้างอิงในทรงศักดิ์ เนียมเปีย, 2551, น.41) ได้ทำการ วิจัยและได้จัดโปรแกรมบำบัดแบบกลุ่ม (Group Therapy Program) เพื่อสอนให้นักเรียนชายควบคุม อารมณ์โกรธ ความก้าวร้าว ใจร้อน โดยทดลองกับเด็กนักเรียนในสถานสงเคราะห์ จำนวน 20 คน ในโปรแกรมมีฝึกใช้สติควบคุมตนเอง การฝึกแก้ปัญหา การฝึกกำหนดพฤติกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการฝึกผ่อนคลาย ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวและอารมณ์โกรธของเด็กชายทั้งหมด ลดลง และเด็กชายเหล่านั้นสามารถแก้ปัญหาคับข้องใจของตนเองมากขึ้น

ล็อก (Locke, 2003) ได้ศึกษาพฤติกรรมในสังคมของเด็กเล็กเป็น ส่วนประกอบที่สำคัญของการพัฒนาสังคมให้สมบูรณ์ และมีศักยภาพในการลดพฤติกรรมก้าวร้าว ในอนาคต พฤติกรรมในสังคมเป็นต้นว่า การช่วยเหลือ (Helping) การแบ่งปัน (Sharing) และการทำ ให้สะดวกสบาย เริ่มปรากฏออกมาในตอนแรกก่อนไปโรงเรียน ผลที่ออกมาพบว่า พฤติกรรมเด็ก ในสังคมในทางบวกนั้นสัมพันธ์อย่างผกผันกับวินัยทางลบ ในการลดถอยการทำนายที่แข็งแรง ที่สุดในพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ได้แก่ วินัยที่เป็นลบและพ่อแม่อุปถัมภ์ (ความสัมพันธ์สวน ทางกัน) แม้ว่าความสามารถในการทำนายเรื่องของการเสริมแรงมีนัยสำคัญด้วยก็ตาม วินัยที่เป็นลบ ไม่เป็นการทำนายที่มีนัยสำคัญ แม้ว่าเด็กบางคนมีพฤติกรรมในสังคมเมื่อทำงานเป็นกลุ่ม รูปแบบ ของพฤติกรรมในสังคมแบบนี้ของเด็กไม่มีนัยสำคัญสัมพันธ์กับตัวแปรของพ่อแม่ หรือกับการวัด อย่างอื่นในพฤติกรรมทางสังคม เหตุผลดังกล่าวสนับสนุนงานวิจัยในเรื่องนี้ในการแสดงให้เห็นว่า ความเป็นพ่อแม่ในทางบวกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเด็กในสังคม และมีคำถามมากมายที่

เกี่ยวกับสังคม กับการกระทำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ความมีนัยสำคัญของเหตุเหล่านี้ในการวิจัย และการใช้วิธีการทางคลินิกได้รับการนำมาอภิปรายอีก

1.4.4 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและสาเหตุการเกิดพฤติกรรม

ก้าวร้าว

สมพร สุทัศนีย์ (2530, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวโดยทำการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบสอบถามอิทธิพลกลุ่มเพื่อน แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ แบบทดสอบสติปัญญา และแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทั้ง 4 กลุ่ม สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมก้าวร้าวได้ประมาณร้อยละ 51
2. ตัวแปรกลุ่มที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูงสุด ได้แก่ อิทธิพลกลุ่มเพื่อน สามารถอธิบายพฤติกรรมก้าวร้าวได้ประมาณร้อยละ 38
3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมก้าวร้าวเรียงตามลำดับผลทางตรงและทางอ้อมรวมกัน คือ การให้แรงเสริม การแสดงแบบ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจอายุ (ของเด็ก) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม แบบลงโทษทางกาย แบบให้ความคุ้มครองและแบบประชาธิปไตย
4. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงกับพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ การให้แรงเสริม การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม แบบลงโทษทางกาย แบบให้ความคุ้มครองและแบบประชาธิปไตย การให้ความคุ้มครองมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางลบกับพฤติกรรมก้าวร้าว
5. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมกับพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ อายุของเด็ก การแสดงแบบ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ
6. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ รายได้ของครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่

ดวงใจ สมานสินและวารภรณ์ ธาระวานิช. (2538, น.22) ได้ ทำการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ระหว่างผู้ที่เล่นวิดีโอและไม่เล่นวิดีโอ โดยทำการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกทางกายวาจาของนักเรียนพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกทางกายของนักเรียนที่เล่น

วิดีโอเกมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนที่ไม่เล่นวิดีโอเกมมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายในระดับน้อย เมื่อศึกษาความก้าวร้าวที่แสดงออกทั้งทางกายและทางวาจาของนักเรียนระหว่างผู้ที่เล่นและไม่เล่นวิดีโอเกม พบว่ากลุ่มที่เล่นวิดีโอเกม พบว่ากลุ่มที่เล่นวิดีโอเกมมีความก้าวร้าวมากกว่าทั้งทางกายและวาจา

สุมิตรา นิธิสินประเสริฐ (2540, น.62) ได้ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนวัยรุ่น โดยเน้นในด้านการรับรู้อุปสรรคในชีวิตประจำวัน อึดมโนทัศน์ การเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าว รวมถึงการศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของปัจจัยทั้ง 3 ที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ นักเรียนชายโรงเรียนอาชีวศึกษา จำนวน 4 โรงเรียน รวมนักเรียนที่ศึกษาทั้งสิ้น 400 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมก้าวร้าว การรับรู้อุปสรรคในชีวิตประจำวัน อึดมโนทัศน์ การเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวในระดับปานกลาง เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า การรับรู้อุปสรรคในชีวิตประจำวัน และการเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าว และอึดมโนทัศน์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ การเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าว และการรับรู้อุปสรรคในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยทั้งสองสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมก้าวร้าวได้ร้อยละ 34.20 ส่วนอึดมโนทัศน์ไม่มีอำนาจในการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าว

ปราณี จันทรหอม (2541, น.44-46) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2540 จำนวน 45 คน โดยใช้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมก้าวร้าว ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อารีชา นุชอนงค์ (2541, น.63-64) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและระดับความก้าวร้าวของวัยรุ่น ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร เขตพระโขนง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 396 คนเครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัวผู้อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน การศึกษาของบิดามารดาและอาชีพของบิดามารดาของวัยรุ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนรูปแบบการ

สื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความก้าวร้าวของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยวัยรุ่นส่วนใหญ่ที่มีการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดจะมีความก้าวร้าวต่ำ วัยรุ่นที่มีการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดจะมีความก้าวร้าวปานกลาง และวัยรุ่นที่มีการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยจะมีความก้าวร้าวสูง

สุพัตรา พันธุวร (2546, น.57-59) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 17 โรงเรียน พบว่า ปัจจัยด้านการตระหนักในตนเองส่งผลทางลบต่อพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาคยา โภกิลกนิษฐ (2547, น.126-137) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โรงเรียนสุเหร่าบางมะเขือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวมีสาเหตุมาจากตัวแปรด้านส่วนตัว คือ นักเรียนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม และจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ด้านครอบครัว คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยบิดามารดาไม่มีเวลา ขาดการดูแลเอาใจใส่ และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ ทำให้เกิดการเก็บกด เมื่อทำการศึกษารายกรณีแล้วพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจ และยอมรับตนเองมีพฤติกรรมก้าวร้าว มีความตั้งใจอยากแก้ไขและปรับปรุงตนเอง อันเป็นแรงจูงใจซึ่งทำให้พฤติกรรมก้าวร้าวส่วนใหญ่ลดลง

จินตนา นภาพร (2548, น.35-38) ได้ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษานักเรียนในโรงเรียนอนุบาลปางมะพร้าว จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ปัจจัยส่วนตัวเด็ก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว คือ กรณีศึกษามีระดับสติปัญญา และความสามารถทางด้านอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภูมิหลังของครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางด้านสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของกรณีศึกษา

สุทัศน์ คำชาติ (2548, น.54-61) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวได้ คือ ปัจจัยที่อยู่อาศัย โดยนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล นักเรียนที่ได้รับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน โดยการแสดงแบบของเพื่อนมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับอิทธิพลของเพื่อน โดยการเสริมแรงจากเพื่อน นักเรียนที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อมีพฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบใช้อำนาจ แบบทูลถนอมเกินกว่าเหตุ และแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

พรทิพย์ ทองธานี (2549, น.61-64) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนอนันต์ ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนอนันต์ ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อม และสื่อต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ ปรากฏว่าระดับชั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว ส่วนสื่อที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม คือ หนังสือการ์ตูน ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับมาก และหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และโทรทัศน์ มีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับปานกลาง

ปิยศรี บวรชนสาร (2550, น.69-80) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน มี 1 ปัจจัย ได้แก่ พฤติกรรมการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และลักษณะกายภาพทางการเรียน

ทรงศักดิ์ เนียมเปีย (2551, น.83-92) ได้ศึกษาแนวทางการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนวังน้ำคู้ศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนเรียงลำดับ 4 ลำดับ ดังนี้ 1) อิทธิพลของเพื่อนประเภทเลียนแบบ 2) อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย 3) อิทธิพลของสื่อประเภทโทรทัศน์ และ 4) อิทธิพลของสื่อประเภทโทรศัพท์มือถือ ประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ภาคิน หนูพูน (2552, น.95-103) ได้ศึกษากระบวนการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชน เกิดจาก 1) อิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย 2) อิทธิพลของเพื่อนประเภทเลียนแบบเพื่อน 3) อิทธิพลของสื่อจากโทรทัศน์ และ 4) อิทธิพลของสื่อจากโทรศัพท์มือถือ โดยการประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

นุชพรรณ คงถาวร (2552, น.78-79) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย พบว่า ระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับน้อย และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูทางกายและการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวจากบิดามารดา

หนูเล็ก บุญสิงห์ (2553, น.80-86) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว มี 8 ปัจจัย คือ ปัญหาสุขภาพทางกาย ปัญหาสุขภาพจิต การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปะละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และพฤติกรรมของครูที่ปรึกษา

สิริทรรุ สายบุญตั้ง (2553, น.75-80) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพล คือ การอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวล ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน สัมพันธภาพนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพภายในครอบครัวตามลำดับ

กุมรินทร์ สามสี (2554, น.105-113) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนบางขันวิทยา ที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่า ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุและระดับชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ สถานภาพการสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และการศึกษาของบิดามารดาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน สำหรับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด แบบปล่อยปะละเลย และการสนับสนุนจากครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ส่วนการสนับสนุนจากเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สาวณี สุขพันธ์ (2554, น.126-133) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขัน พฤติกรรมครู ความฉลาดทางอารมณ์และเจตคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนควรส่งเสริมผลักดันให้เกิดการนำปัจจัยดังกล่าวไปใช้ในการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

สกุณา ดาศรี (2555, น.67-73) ได้ศึกษาสาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 พบว่า สาเหตุจากสภาพแวดล้อมทางสังคม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก ส่วนสาเหตุจากสภาพทางครอบครัว สาเหตุจากสภาพในสถานศึกษา และสาเหตุจากตัวนักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ใน

ระดับปานกลางตามลำดับ และความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เกี่ยวกับสาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนว่า มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุด คือ ผู้ปกครองขาดจิตสำนึก และความรับผิดชอบในการแก้ปัญหาพฤติกรรม รองลงมา คือ ไม่ได้รับการดูแล และเอาใจใส่ ขาดความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว และทุกฝ่ายขาดความร่วมมือกันในการช่วยเหลือและแก้ไขอย่างจริงจัง

นิภาพร บุญทวี (2556, น.113-114) ได้ศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน : กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง พบว่า สาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางวาจาและทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง ได้แก่ องค์ประกอบด้านครอบครัว ด้านความรู้สึกล้างในของนักเรียนเองหรือความเก็บกด ด้านสื่อต่างๆ การคบเพื่อน การเลียนแบบพฤติกรรมเพื่อน เนื่องจากเด็กนักเรียนเหล่านี้มักจะกระทำความผิด โดยมิได้เกรงกลัวต่อระเบียบของโรงเรียน กฎระเบียบของสังคมและกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งขาดความรับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น แนวทางแก้ปัญหา ได้แก่ แก้ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ ประสานความร่วมมือระหว่างครู โรงเรียน และบ้าน เพราะปัญหาเรื่องความประพฤติของนักเรียน ก่อให้เกิดภาระสังคมมาก ดังนั้นทุกส่วนที่มีความเกี่ยวข้องต้องร่วมมือในการแก้ปัญหาพฤติกรรมดังกล่าว

1.4.5 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหามาตรกกรรมก้าวร้าว

สุพล ชัดเชื้อ (2535, น.47-48) ศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง และการปรับสัณใหม่ที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเองจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงมากกว่ากลุ่มที่ใช้การปรับสัณใหม่

สุรัชณี เปี่ยมญาติ (2535, น.17-19) ได้ทำการศึกษาการใช้หนังสือบำบัดความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 มีความก้าวร้าวลดลงกว่าก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 มีความก้าวร้าวก่อนและหลังทดลองไม่แตกต่างกัน นักเรียนกลุ่มที่ 1 มีความก้าวร้าวลดลงมากกว่ากลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิสมัย ประเสริฐไทย (2547, น.92-103) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในเขตพื้นที่การศึกษาหนองลำภูมิจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บุคลิกภาพต่ำ ในองค์ประกอบ (F) ความร่าเริง (G) มโนธรรมองค์ประกอบ (I)

ความมีจิตใจอ่อนโยน และองค์ประกอบ (Q4) ดังนั้น ความเครียด เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าว จึงควรมีการพัฒนาบุคลิกภาพตามองค์ประกอบ ทั้ง 4 ให้สูงขึ้น

พูนพิสมัย เปี่ยมสุวรรณ (2550, น.89-95) ได้ศึกษาการพัฒนาดำเนินงาน แก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน โรงเรียนบ้านเมืองพลับพลา อำเภอยะแยง จังหวัด นครราชสีมา พบว่า การดำเนินงานแก้ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของโรงเรียนที่จะให้บรรลุนิเวศประสงค์ และเป้าหมายได้ จะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชน และผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินงาน เพราะการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนจำเป็นต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมรอบด้าน ทั้งบ้านและโรงเรียน ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน โรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

วชิรวิทย์ หนูยอด (2552, น.57-63) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น ในเขตอำเภอยะแยง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า สาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวมีความถี่สูงไปหาต่ำในแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสภาวะแวดล้อม และมีแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ การมีแผนงาน/โครงการที่นำไปแก้ปัญหา ดังนี้ 1) การศึกษาอบรม 2) การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) การส่งเสริมการฝึกและประกอบอาชีพ 4) การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

วณิชชา เหลลาพร (2553, น.82-86) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนบ้านโคกน้อย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์การศึกษารายกรณี การอบรมนักเรียน และการให้การปรึกษา สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับครู-อาจารย์ ครูแนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ฝ่ายปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นำวิธีการพัฒนา ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนปรับตัวได้อย่างเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำรณ ครองยุติ (2554, น.129-134) การศึกษามูลเหตุและแนวทางแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า มูลเหตุการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนหญิงเกิดจากครอบครัว เพื่อนและสื่อ แนวทางแก้ไข คือ บิดามารดาควรให้ความรัก ความอบอุ่นดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อนควรประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เพื่อนดำเนินไปในทางที่ถูกที่ควร เห็นอกเห็นใจเพื่อน สื่อต้องเผยแพร่สิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกสับสนตามทางด้านบวก สื่อควรนำเสนอรายการที่

สร้างสรรค์ และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนประเพณีอันดีงาม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สำหรับเด็กและเยาวชน

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมก้าวร้าว แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น ล้วนแต่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งส่วนตัว และส่วนรวม ซึ่งขึ้นอยู่กับความรุนแรง พฤติกรรมก้าวร้าว นั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของ บุคคลทั่วไป จึงสมควรอย่างยิ่งที่บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะให้ความสนใจต่อพฤติกรรมก้าวร้าว รีบเร่งหาทางป้องกันและแก้ไขอย่างใกล้ชิด โดยได้มีผู้ศึกษาหาแนวทางในการลดพฤติกรรม ก้าวร้าว ด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การให้การปรึกษาทั้งแบบรายบุคคล และแบบกลุ่ม การให้การ เสริมแรงทางบวก การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม การควบคุมตนเอง การปรับ สตินใหม่ เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ศึกษาว่าจะเลือกใช้วิธีการใด ที่จะเหมาะสมที่สุดกับพฤติกรรมของผู้ ถูกศึกษานั้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

2.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527, น.3) กล่าวว่า การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี คือ การศึกษารายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน สถาบัน ฯลฯ โดยเฉพาะในปัจจุบันเน้นศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดนี้ จะต้องศึกษา ต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุ ของพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ เช่น พัฒนาการด้านต่างๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทาง ในการที่จะช่วยเหลือหรือแก้ไข แต่ถ้าในรายละเอียดที่ไม่เป็นปัญหา จะได้ใช้เป็นแนวทางในการ ป้องกัน ส่งเสริม หรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไปในปัจจุบันและอนาคต

พรหมธิดา แสนคำเครือ (2528, น.70) กล่าวว่า การศึกษาเป็นรายกรณีเป็น กระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีต่อเนื่องกันไประยะหนึ่ง โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อจะหาทางช่วยให้บุคคลปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทุกด้าน เช่น อารมณ์ สังคม เจตคติ ความสนใจ และการเรียน เป็นต้น

นันทิกา แยมสรวล (2529, น.7) ได้สรุปความคิดรวบยอดของการศึกษารายกรณีว่า เป็น วิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านอย่างต่อเนื่องกันไปเป็นระยะเวลานาน เป็นการ รวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคลมาจัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์

สังเคราะห์ และวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้มองเห็นบุคลิกภาพรวมของบุคคล จนสามารถเข้าใจถึงธรรมชาติของบุคคล และสาเหตุของปัญหาอย่างชัดเจน แล้วจึงนำข้อมูลมาพิจารณา วางแผนให้การช่วยเหลือ และแนะให้บุคคลพยายามแก้ไขและพัฒนาสภาพชีวิต

พนม ลีมาอริย์ (2530, น.17) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้งและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้นหรือมีพฤติกรรมแปลกไปว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้นๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและการปรับตัวของบุคคลนั้นอย่างไร

วัชรารัตน์ อภิวัชรางกูร (2535, น.10) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาเรื่องราวของบุคคลอย่างละเอียด โดยผ่านกระบวนการศึกษารายกรณี เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงขบวนการของพฤติกรรม ประสบการณ์และการเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ที่สุด พร้อมทั้งแนวทางการช่วยเหลือ การป้องกันและผลการส่งเสริม เพื่อให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทศพร มณีศรีขำ (2539, น.170) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างกว้างขวางและอย่างละเอียด ทั้งภูมิหลังและชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จะช่วยทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจบุคคลนั้นอย่างแท้จริง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวช่วยเหลือบุคคลนั้น และช่วยให้เขาตระหนักรู้ รวมทั้งสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุขของตนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุนีย์ ชีรวิรุพห์ (2542, น.6) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่างๆ ของบุคคลอย่างละเอียด แล้วนำรายละเอียดมาวิเคราะห์ตีความ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาทางช่วยเหลือ ป้องกัน ส่งเสริม ให้บุคคลสามารถปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทุกด้านทั้งด้านอารมณ์ สังคม เจตคติ

หทัยกาญจน์ ผดุงวัฒน์ (2546, น.24) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาเรื่องราวของผู้รับการศึกษาอย่างละเอียดต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง โดยใช้กระบวนการเทคนิคและกระบวนการในการศึกษารายกรณี เทคนิคดังกล่าว ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัดชีวประวัติ การบันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียบวิธี สัมภาษณ์ จากเทคนิคและกระบวนการดังกล่าวมาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงข้อเท็จจริงและสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาพร้อมทั้งหาแนวทางการช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมให้ผู้รับการศึกษาสามารถเข้าใจและยอมรับตนเอง อีกทั้งปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทุกวัน ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

ภาคยา โภกิลกนิษฐ (2547, น.9) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่างๆ ของบุคคลโดยผ่านกระบวนการศึกษารายกรณี ซึ่งจะต้องศึกษาต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมนั้นๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาทางช่วยเหลือบุคคล ให้สามารถปรับปรุงตนเองได้และยังหาแนวทางป้องกัน ส่งเสริมให้บุคคลนั้นๆ ได้ดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับบุคคลผ่านกระบวนการศึกษารายกรณีอย่างลึกซึ้ง ต่อเนื่องกันไปเป็นระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ ถ้าเป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการที่จะช่วยเหลือหรือแก้ไข แต่ถ้าไม่เป็นปัญหา จะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม เพื่อให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้น สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527, น.8-9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีว่ามีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการ คือ

1. เพื่อใช้ในการแนะแนวและให้คำปรึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็นจุดมุ่งหมายย่อยๆ ดังนี้
  - 1.1 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัยและการรักษา ในรายที่มีปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การลี้ภัย โภย การพูดประชด โรคจิต โรคประสาท ฯลฯ
  - 1.2 เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจบุคคลได้อย่างละเอียด ลึกซึ้ง ทุกแง่ทุกมุม อันเป็นประโยชน์ในการให้การปรึกษา
  - 1.3 เพื่อให้บุคคลที่รับการศึกษาได้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง จนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้องตรงความเป็นจริง
  - 1.4 เพื่อใช้อบรมครูประจำการให้เข้าใจวิธีการศึกษานักคนเป็นรายกรณียิ่งขึ้น อันเป็นผลให้งานแนะแนวและให้คำปรึกษามีบุคลากรที่จะช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น
2. เพื่อใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้แก่
  - 2.1 เพื่อใช้ในการวิจัย โดยศึกษาสาเหตุในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทำนายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต อาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้
  - 2.2 เพื่อการติดตามผลของการใช้เทคนิคหรือวิธีการต่างๆ อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษานุคคลทั่วๆ ไป ที่ผู้ศึกษาสนใจอาจเป็นความสามารถพิเศษ การมีบุคลิกภาพดีเพื่อไปใช้เป็นแบบฉบับที่ดีต่อไป

นอกจากนี้ พนม ลีมาอารีย์ (2530, น.18) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษารายกรณีไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้รับความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

2. เพื่อสืบค้นกระบวน (Pattern) ของพัฒนาการของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้การส่งเสริมพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

3. เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนชีวิต สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อและเลือกอาชีพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนได้ดีขึ้น และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหาของบุตรหลานของตน

5. เพื่อช่วยให้คณะครูได้เข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้งถูกต้อง และนำผลของการศึกษารายกรณีไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

ทศพร มณีศรีขำ (2539, น.170-171) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี มีความมุ่งหมายที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแบบของการพัฒนาการของนักเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และเชาวน์ปัญญา อันจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม พัฒนานักเรียนได้อย่างเหมาะสม

2. เพื่อศึกษาหาสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ช่วยเหลือ และแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

3. เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจ และตระหนักรู้ในตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนชีวิต สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ

4. เพื่อช่วยให้คณะครูได้รู้จัก และเข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง ถูกต้องและนำผลของการศึกษารายกรณีไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการต่างๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ และความพร้อมของนักเรียน

5. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจบุตรหลานของตนได้ดียิ่งขึ้น เพราะได้ทราบข้อมูลต่างๆ ที่ครูได้ศึกษารวบรวม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือกับทางโรงเรียน ในการแก้ปัญหาของบุตรหลานของตน

จากความมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และไม่เป็นปัญหาของผู้ถูกศึกษาอย่างละเอียด เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้ถูกศึกษาเอง ในการเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น และผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู เป็นต้น จะได้มีความเข้าใจผู้ถูกศึกษามากยิ่งขึ้นด้วย

2.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527, น.970) ได้แบ่งประโยชน์ทางการศึกษานุคคลเป็นรายกรณี ทำให้เกิดประโยชน์ได้ 2 ทาง คือ

1. ประโยชน์ทางตรง คือ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ศึกษาเอง ซึ่งแบ่งออกได้หลายประการคือ ทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น เข้าใจสาเหตุของปัญหาได้กว้างขวาง ขณะเดียวกันก็ทำให้เป็นบุคคลที่รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระบบระเบียบ

2. ประโยชน์ทางอ้อม คือ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้ได้รับการศึกษา คือ ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจพฤติกรรมของผู้รับการศึกษา ซึ่งสามารถให้การช่วยเหลือได้ถูกต้องทันต่อเหตุการณ์ และในขณะเดียวกันผู้รับการศึกษาก็จะเข้าใจตนเองมากขึ้น และรู้จักวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาหรือส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

นันทิกา แยมสรवल (2529, น. 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. ทำให้ผู้ทำการศึกษาทราบรายละเอียดของบุคคลหลายด้าน ได้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของบุคคลอย่างแท้จริง

2. ทำให้ผู้ทำการศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จนทำให้ผู้ทำการศึกษามองเห็นแนวทางที่จะช่วยเหลือบุคคลได้

3. ทำให้ผู้ทำการศึกษามีความรู้และเกิดทักษะในการแนะแนวเพิ่มขึ้น รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ข้อเท็จจริงมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

4. ทำให้ผู้ถูกศึกษามีโอกาสได้ปรับปรุงตนเอง แก้ไขปัญหาให้มีสภาพดีขึ้น

5. ทำให้ผู้ถูกศึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น

6. ทำให้สถานศึกษาได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของบุคคลและนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ผลของการศึกษารายกรณีสามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการเกิดสถานการณ์ต่างๆ อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษาวิจัยและการสอนเกี่ยวกับบุคคลที่มีรูปแบบการพัฒนาการพิเศษ

ทศพร มณีศรีขำ (2539, น. 182) กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ไว้ดังนี้

1. ทำให้ได้ข้อมูลจำนวนมากและกว้างขวาง ช่วยให้รู้จักและเข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดทุกแง่มุม
2. ช่วยให้นำข้อมูลที่ได้อบรมนั้นมาวิเคราะห์ และวินิจฉัยสาเหตุของพฤติกรรมได้มากกว่าวิธีอื่นๆ
3. ทำให้ผู้ศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง มองเห็นแนวทางที่จะให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน
4. ทำให้นักเรียนได้รู้จักเข้าใจตนเอง สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เท่ากับเป็นการช่วยลดปัญหา และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติอีกทางหนึ่งด้วย

สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีนี้มีประโยชน์มาก ไม่ว่าจะเป็นผู้ศึกษา ผู้ถูกศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อันได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครูและเพื่อน รวมไปถึงผู้สนใจ เป็นต้น การศึกษารายกรณีและผลของการศึกษา นอกจากจะเป็นแนวทางในการพิจารณาช่วยเหลือผู้ถูกศึกษาแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ใช้เป็นแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหากับบุคคลอื่นต่อไปได้อีกด้วย

2.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นวิธีการศึกษามุคคละอย่างละเอียดทุกด้านอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน โดยการใช้เทคนิคการแนะแนวหลาย ๆ อย่าง ในการรวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคล โดยมีขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพยายามทำให้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ควรแก่การเชื่อถือได้ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, 2527, น.23)

ธีรวิภา ประทุมพนรัตน์ (2520, น.16-17) ได้กล่าวว่า ในการศึกษารายกรณีจะต้องมีการชี้แจงให้ทราบว่า เพราะเหตุใดจึงเลือกเด็กคนใดคนหนึ่ง แล้วจึงเริ่มต้นทำการศึกษารายกรณี ดังนี้ คือ

1. รวบรวมข้อมูลหลายๆ ด้าน เกี่ยวกับตัวเด็ก ในสถานการณ์ต่างๆ
2. นำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์ทำการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าน่าจะมีอะไรเป็นเหตุของปัญหานั้น
3. วินิจฉัยปัญหาโดยนำผลของการวิเคราะห์มาทำการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าน่าจะมีอะไรเป็นเหตุของปัญหานั้น

4. สังเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม แล้วนำมาประกอบกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้เข้าใจปัญหาและสาเหตุได้ดียิ่งขึ้น

5. แก้ไขปัญหา โดยวิธีการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้หมดไป

6. ติดตามผล เพื่อจะทราบผลของการศึกษารายกรณีว่า มีผลดี หรือมีข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

นันทิกา แย้มสรวล (2529, น.15-16) ได้เสนอรูปแบบของกระบวนการศึกษารายกรณีที่ใช้ในวงการจิตวิทยาคลินิก ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์บุคคล (Analysis of Student) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลหลายๆแหล่ง จำแนกออกเป็นด้านๆ เพื่อความสะดวกในการตีความข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

2. การสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis of Data) โดยรวบรวมข้อมูลแต่ละด้านเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้มองเห็นภาพรวมของโครงสร้างทางบุคลิกภาพและสภาพชีวิตต่างๆไป ของบุคคลว่ามีลักษณะเด่นหรือมีลักษณะด้อยอะไรบ้าง และบุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อไปในอนาคตอย่างไร

3. การวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) คือ การสรุปลักษณะของบุคคลโยนำเอาหลักเกณฑ์ในทฤษฎีทางจิตวิทยามาพิจารณาตัดสิน กำหนดปัญหาและสรุปเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของบุคคลพร้อมกับระบุสาเหตุของปัญหาไว้ด้วย แต่บางครั้งในการวินิจฉัยอาจเป็นเพียงการเสนอแนวคิดเบื้องต้น ที่เป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือเท่านั้น จึงอาจไม่จำเป็นต้องระบุไว้ชัดเจนว่าปัญหาคืออะไร

4. การพยากรณ์ปัญหา (Prognosis) โดยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล และการวินิจฉัยปัญหามาพิจารณาเพื่อคาดการณ์ล่วงหน้า เกี่ยวกับแนวโน้มพัฒนาการด้านต่างๆ ของบุคคล ว่ามีองค์ประกอบใดมีอิทธิพลต่อบุคคลนี้อีกในอนาคต สภาพชีวิตของบุคคลเหล่านี้จะเป็นอย่างไร หรือบุคคลน่าจะมีจะประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใดอีก หลังจากได้รับการช่วยเหลือครั้งนี้สิ้นสุดลงไปแล้ว

5. การให้การปรึกษาแนะแนว (Counseling) โดยนำความรู้และเทคนิคการแนะแนวมาช่วย แล้วให้คำปรึกษากับบุคคลที่มีความทุกข์ โดยทั้งผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษาจะวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้ทุกข์มีการปรับตัวที่เหมาะสมขึ้น

6. การติดตามผล (Follow-up) เป็นการติดตามผลการให้การปรึกษา เพื่อนำมาประเมินประสิทธิภาพของการให้การปรึกษา และสำรวจปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น

พนม ลีมาเรีย (2530, น.20-21) มีแนวคิดว่า ในการศึกษารายกรณีอาจจำแนกเป็น ขั้นตอนการดำเนินงานได้ 6 ขั้นตอนด้วยกันคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคล (Collecting of the necessary data) ซึ่งจะช่วยให้รู้จักนักเรียนที่ถูกศึกษา ตลอดจนช่วยให้ทราบภาวะความเป็นไปในปัจจุบันของนักเรียนผู้นั้นอีกด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รวบรวมเอาไว้มาวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงต่างๆ และจำแนกออกเป็นด้านๆ เพื่อสะดวกในการตีความข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) ขั้นนี้เป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 2 มาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหาการลงความคิดเห็นกับปัญหานี้ อาจเป็นการชั่วคราว ไม่ใช่ช้อยุติ แต่ก็ยังเป็นพื้นฐานของการสังเคราะห์ข้อเท็จจริงในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลหรือข้อมูลรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม (Synthesis) กล่าวต่อเมื่อตรวจวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นปัญหาแล้ว ก็ควรจะได้ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหานั้น เพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดลอง และกลวิธีอื่นๆ เป็นต้น แล้วนำข้อเท็จจริงที่ได้มาสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละด้าน เกิดเป็นภาพรวมทางบุคลิกภาพของบุคคลผู้นั้น ช่วยให้ศึกษาสามารถเข้าใจลักษณะของปัญหาและสาเหตุของปัญหาอย่างถ่องแท้

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ความช่วยเหลือ (Treatment) เมื่อผู้ศึกษารายกรณีแน่ใจว่าตรวจวินิจฉัยปัญหาของตนถูกต้องแล้ว ก็จะคิดหามาตรการต่างๆ เพื่อนำมาช่วยเหลือแนะแนวทางนักเรียนในการแก้ไขปัญหา แล้วดำเนินการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง ให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

ขั้นที่ 6 ขั้นติดตามผล (Follow-up) เมื่อผู้ทำการศึกษารายกรณีได้ให้ความช่วยเหลือหรือให้การแนะแนวแก่นักเรียนที่ถูกทำการศึกษาไปแล้ว สิ่งที่เขาไม่ได้ในการศึกษารายกรณี คือ การติดตามผล เพราะจะทำให้ทราบว่า การศึกษารายกรณีประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร มีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไรบ้าง แต่จะต้องให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมอีกหรือไม่ เพื่อผู้ทำการศึกษาจะดำเนินการต่อไปอย่างเหมาะสม

ทศพร มณีศรีขำ (2539, น.171-174) ได้กล่าวถึงการศึกษารายกรณีว่าประกอบด้วย กระบวนการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกนักเรียนสำหรับการศึกษารายกรณี นักเรียนที่ครูหรือผู้แนะแนวจะเลือกเพื่อทำการศึกษารายกรณี สามารถจำแนกได้ดังนี้

- 1.1 นักเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนดีเยี่ยม
- 1.2 นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษบางอย่าง เช่น ศิลปะ ดนตรี ฯลฯ
- 1.3 นักเรียนที่มีความทะเยอทะยาน มีกำลังเข้มแข็งที่จะเอาชนะอุปสรรค
- 1.4 นักเรียนที่มีปัญหา
- 1.5 นักเรียนที่เรียนอ่อน ไม่สามารถทำงานในระดับที่เรียนอยู่ได้
- 1.6 นักเรียนที่มีพฤติกรรมดีเด่นสมควรเอาเป็นตัวอย่าง
- 1.7 นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติธรรมดาทั่วไป

2. ผู้ที่รับผิดชอบในการศึกษารายกรณีในทางปฏิบัติ การศึกษารายกรณีควรเป็นหน้าที่ของครูหรือผู้แนะแนว เพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง โดยมีการทำงานเป็นทีม เพื่อรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่างๆ ให้สมบูรณ์ครอบคลุมในทุกๆ ด้าน แต่ภาระส่วนใหญ่จะอยู่ที่ผู้แนะแนว ทั้งนี้เพื่อทำหน้าที่ประสานและเก็บรักษาข้อมูลต่างๆ นั้นไว้ให้เป็นระบบและมีระเบียบสะดวกต่อการนำมาใช้อ้างอิง

3. การรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษารายกรณี (Collection of The Necessary Data) ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษารายกรณี มีแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งผู้ทำการศึกษารายกรณีควรจะให้มีความสำคัญ ได้แก่

3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียน รายละเอียดเกี่ยวกับครอบครัว ประวัติทางการศึกษา ตลอดจนสุขภาพ อนามัย ซึ่งข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ สามารถศึกษาได้จากระเบียบ สดสม

3.2 การสังเกตนักเรียนในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบสัมพันธภาพทางสังคมและการปรับตัวของนักเรียนกับผู้อื่น อีกทั้งการสังเกตแต่ละครั้งควรมีการบันทึกการสังเกต เพื่อจะได้เปรียบเทียบผลของการเปลี่ยนแปลงที่ได้พบเห็นในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมา

3.3 การสัมภาษณ์นักเรียน ซึ่งอาจเป็นการนัดหมายมาพูดคุยหรือเวลาที่พบกับนักเรียนในบางครั้งบางคราว โดยเฉพาะการพบปะพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ จะช่วยให้ให้นักเรียนกล้าแสดงออกและทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นความจริงและน่าเชื่อถือมากกว่า

3.4 การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องและรู้จักกับนักเรียนคนนั้น เช่น บิดา มารดา ครู เพื่อน และบุคคลอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและสมบูรณ์

3.5 การเยี่ยมบ้านนักเรียน จะช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวได้เห็นสภาพบ้าน และทราบสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบิดามารดาของนักเรียน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน

3.6 การศึกษาข้อมูลจากอัตชีวประวัติ การบันทึกประจำวันและผลงานอื่นๆ เช่น ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำงาน ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

3.7 ข้อมูลจากแบบสอบถามลักษณะต่างๆ ที่ได้นำไปให้นักเรียนตอบ ซึ่งข้อมูลที่ได้ทำให้ทราบความนึกคิด เจตคติความสนใจ และค่านิยมของนักเรียนที่มีต่อตนเองและผู้อื่น

3.8 การศึกษานักเรียนจากผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบ หรือแบบสำรวจต่างๆ เช่น แบบทดสอบความสนใจ แบบทดสอบความถนัด แบบทดสอบสติปัญญา และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.9 การศึกษาข้อมูลจากเครื่องมือและเทคนิคการแนะแนวอื่นๆ ที่ผู้ศึกษานำมาใช้ตามสถานการณ์และความเหมาะสม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาข้อเท็จจริงและจัดแยกออกเป็นด้านๆ เพื่อง่ายและสะดวกต่อการทำความเข้าใจต่อผู้ที่ถูกศึกษานั้น

5. การวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) เป็นขั้นตอนสำคัญ ซึ่งถ้าผู้ศึกษาสามารถวินิจฉัยสาเหตุหรือที่มาของปัญหาได้อย่างถูกต้อง ก็จะสามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

6. การสังเคราะห์ข้อมูลหรือการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม (Synthesis) เป็นการช่วยให้ผู้ทำการศึกษามองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละด้าน อันเป็นภาพรวมทางบุคลิกภาพของบุคคลนั้น สามารถเข้าใจลักษณะของปัญหาและสาเหตุของปัญหาชัดเจนยิ่งขึ้น

7. การให้ความช่วยเหลือ (Treatment) ผู้ศึกษาจะต้องพิจารณาหาแนวทางต่างๆ ที่จะนำมาแนะแนว แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนตามความสามารถ ทั้งนี้อาจกำหนดแนวทางหลักและแนวทางรองไว้แล้วดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดทั้งแรงงานและเวลา

8. การติดตามผล (Follow-up) เป็นเครื่องมือยืนยันว่าหลักจากการให้ความช่วยเหลือนักเรียนไปแล้ว ปัญหาของนักเรียน ลดน้อยลงหรือหมดไปหรือไม่ สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพียงใด นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามผลเพื่อช่วยเหลือปรับปรุง ในกรณีที่ดำเนินการช่วยเหลือไม่สมบูรณ์ หรือยังไม่ถูกต้อง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ากระบวนการศึกษารายกรณีของแต่ละท่านที่ได้เสนอแนวคิดนั้น มีเพียงบางขั้นตอนที่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าการทำการศึกษากรณีนั้น จำเป็นต้องทราบว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกผู้รับการศึกษากรณีนั้นๆ ดังนั้นจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้ชัดเจน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้รูปแบบกระบวนการศึกษารายกรณีของกมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527, น.22-30) ที่กล่าวว่า “กระบวนการในการศึกษาบุคคลเป็นราย

กรณี “ไม่มีกฎตายตัวแน่นอนลงไป” แต่จากความรู้และประสบการณ์จริงที่เคยได้ฝึกทำการศึกษานุคคลเป็นรายกรณี จึงแบ่งกระบวนการในการศึกษาเป็นรายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐานการกำหนดปัญหา
- ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลการรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 3 การวินิจฉัย
- ขั้นตอนที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
- ขั้นตอนที่ 5 การทำนาย
- ขั้นตอนที่ 6 การติดตามผล
- ขั้นตอนที่ 7 การสรุปและข้อเสนอแนะ

กระบวนการศึกษารายกรณี 7 ขั้นตอนดังกล่าว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐานการกำหนดปัญหา
การกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้ศึกษารายกรณีตั้งจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าจะศึกษาสิ่งใดในบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือมิใช่ปัญหา แต่เป็นความสนใจ ความสามารถพิเศษ หรืออื่นๆ(กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527, น.22-23)

การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่บุคคลที่ทำการศึกษานุคคลเป็นรายกรณีได้คาดคะเนว่าพฤติกรรมของผู้รับการศึกษาคือเป็นผลที่เกิดขึ้นแล้วนั้น มีสาเหตุมาจากสิ่งใดบ้าง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาในการคาดคะเนเพื่อจะได้พิสูจน์ต่อไปโดยการทดสอบ หรือค้นหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีการต่างๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดไว้หรือไม่ (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527, น.24)

การตั้งสมมติฐานนั้น ควรตั้งไว้หลายๆ สมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่พบว่าข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นการที่คนเราแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมานั้น อาจไม่ได้เกิดจากสาเหตุเดียว และในทำนองเดียวกัน พฤติกรรมที่แตกต่างกันก็อาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันก็ได้ ฉะนั้นจึงควรตั้งสมมติฐานไว้หลายๆ สมมติฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้เครื่องมือการแนะแนวเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่เรากำลังศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ ระเบียบสะสม การทดสอบ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตีความหรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในแต่ละวิธีหรือเทคนิค เพื่ออธิบายเหตุและผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้อาจจะทำโดยวิธีประชุมปรึกษา ด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เราศึกษา ร่วมกันพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ดีนั้น ควรจะต้องใช้หลาย ๆ เทคนิค และแต่ละเทคนิคควรจะใช้หลายๆ ครั้ง เพื่อให้เข้าถึงพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับการศึกษาอย่างละเอียด และตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด เทคนิคต่างๆ ที่นิยมใช้มี 9 เทคนิค ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, น.29-30)

1. การสังเกต (Observation)
2. การบันทึกการสังเกต (Observational Record)
3. การสัมภาษณ์ (Interview)
4. การเยี่ยมบ้าน (Home-Visit)
5. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)
6. สังคมมิติ (Sociometry)
7. แบบสอบถาม (Questionnaire)
8. แบบทดสอบ (Testing)
9. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

เทคนิคต่างๆ ทั้ง 9 เทคนิคมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นวิธีการหรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสังเกตในการศึกษารายกรณีเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้มาก บางครั้งอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ วิธีการนี้ไม่ต้องลงทุนมากด้วยเงิน สามารถปฏิบัติได้ทุกวัน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ได้ดีขึ้น

1.1 ความหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527, น.30) กล่าวว่า การสังเกต คือ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆ สิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทั้งห้าส่วน (หู,ตา,จมูก,ลิ้น,ผิวหนัง) โดยเฉพาะตาและหู ในการพิจารณาสิ่งนั้นๆ

พรหมธิดา แสนคำเครือ (2529, น.321) ให้ความหมายของการสังเกตว่า คือ การมองอย่างมีจุดมุ่งหมายและเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่เก่าแก่ที่สุด การสังเกตเป็นการมองลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในตัวผู้ศึกษา หรือเป็นการเฝ้าดูพฤติกรรมของผู้ถูกศึกษาอย่างเอาใจใส่ โดยการใช้หูและตาเป็นสิ่งที่สำคัญ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา

พระราชกรณียกิจ ราชกิจจานุเบกษา (2535, น.20) กล่าวว่า การสังเกต หมายถึง การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลายๆ สิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งในลักษณะการเผชิญหน้า ซึ่งกันและกัน หรือพิจารณาตามลำพัง โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสที่สำคัญ คือ ตาและหู

ทศพร มณีศรีขำ (2539, น.35) กล่าวว่า การสังเกตเป็นวิธีการศึกษานักเรียนเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยการเฝ้าดูพฤติกรรม ที่นักเรียนแสดงออกมา ในลักษณะที่เป็นจริงตามธรรมชาติ ทั้งที่เป็นไปตามสถานการณ์ปกติหรือสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยผู้สังเกตจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ เพียงแต่ผู้สังเกตต้องเฝ้าดูหรือเฝ้าดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและพยายามจดจำไว้ หลังจากนั้นค่อยมาบันทึก เพื่อเก็บไว้ศึกษาอ้างอิงในโอกาสต่อไป

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า การสังเกต หมายถึง วิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลอย่างหนึ่ง เป็นการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆ สิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยใช้อวัยวะรับสัมผัสที่สำคัญ คือ ตาและหู ในการรวบรวมข้อมูล โดยผู้สังเกตไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น

1.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2522, น.21) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสังเกต มีดังนี้คือ

1. เพื่อรวบรวมรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก และจดบันทึกไว้ในระเบียบงานสะสม
2. เพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก เช่น ปัญหาการเรียน และการปรับตัวของเด็ก ฯลฯ
3. เพื่อให้ผู้สังเกตได้รู้จักและเข้าใจเด็กอย่างถูกต้องทุกด้าน
4. เพื่อทราบความสามารถพิเศษและความถนัดตามธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละคนอย่างถูกต้อง
5. ใช้ในการติดตามผลนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากบริการแนะแนวไปแล้วว่ามีพฤติกรรมเป็นอย่างไร ดีขึ้นหรือไม่ เพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาว่าควรทำอย่างไรต่อไป

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527, น. 32) ได้เสนอจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนวไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ข้อเท็จจริงนี้อาจเป็นครั้งแรกหรืออาจได้เพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียดซึ่งเคยได้รับคำบอกเล่าจากผู้อื่น เป็นการหาความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูลนั้นๆ

2. เพื่อเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกตว่ามีลักษณะปกติ หรือไม่มีพัฒนาการเหมาะสมกับเพศและวัยเพียงใด เพื่อใช้ประกอบการแนะนำบุคคลให้เป็นบุคคลที่ดีมีประสิทธิภาพในสังคมต่อไป เท่าที่จะทำได้เป็นอย่างดีที่สุด

3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการซึ่งอาจเป็นปัญหา แต่ไม่มีผู้ใดทราบหรือสงสัยมาก่อน เพื่อนำมาใช้ในการให้การปรึกษา และแนะนำต่อไป

4. เพื่อทำให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบ และไวต่อการมีปฏิกิริยาตอบโต้จากสิ่งแวดล้อม จนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดีและรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

1.3 ชนิดของการสังเกต

การแบ่งชนิดของการสังเกต อาศัยเกณฑ์ต่างๆ 4 เกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตเป็น 2 ชนิด คือ

1.1 การสังเกตทางตรง (Direct Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตเป็นผู้ไปสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกตด้วยตนเอง

1.2 การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตให้บุคคลอื่นไปสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกต ผู้สังเกตจะทราบพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตได้จากคำบอกเล่าของบุคคลที่ไปสังเกตแทน

2. ใช้ผู้สังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 การสังเกตโดยการเข้าร่วม (Participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นในฐานะของสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

2.2 การสังเกตโดยการไม่เข้าร่วม (Non-participant Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตไม่ได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น แต่อยู่ภายนอกเพื่อคอยสังเกตอย่างเฉยๆ ไม่มีบทบาทในกลุ่มนั้น

3. ใช้ผู้ถูกสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 การศึกษารายกรณีแบบเป็นพิธีการ (Formal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกต รู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากมีการนัดหมายกันล่วงหน้า ก่อนการสังเกต

3.2 การศึกษารายกรณีแบบไม่เป็นทางการ (Informal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกต ไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากไม่ได้มีการนัดหมายกันล่วงหน้า

4. ใช้ลักษณะบันทึกการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

4.1 การศึกษารายกรณีในระดับที่เห็น โดยตรง (Manifest level observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ แล้วบันทึกเหตุการณ์ตามความเป็นจริงตามที่เกิดขึ้น เช่น มีผู้เข้าประชุม 10 คน มีคนคัดค้าน 7 คน เห็นด้วย 3 คน เป็นต้น

4.2 การศึกษารายกรณีในระดับที่เป็นพฤติกรรมแฝง (Latent level observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้สังเกตต้องลงความเห็นหรือตีความจากสิ่งที่สังเกตเห็นออกมาด้วย เช่น บรรยากาศในที่ประชุมตึงเครียดมาก เป็นต้น

1.4 หลักการสังเกต

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531, น.14) กล่าวว่า การสังเกตในแต่ละครั้งจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความตั้งใจ (Attention) การรับรู้ (Perception) และความไวของการรับรู้ (Sensation) จึงจะได้ข้อมูลที่แท้จริง

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527, น.37-41) ได้กล่าวว่า ในการสังเกตที่ดีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามข้อเท็จจริง จำเป็นต้องมีหลักการในการสังเกต ดังนี้

1. ควรมีการวางแผนเป็นขั้นตอนในการดำเนินการสังเกต โดยยึดจุดมุ่งหมายเป็นเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายนั้นๆ ได้แก่ กำหนดตัวผู้สังเกต วัน เวลา สถานที่ที่สังเกต ตลอดจน วิธีการในการสังเกต

2. ในการสังเกตครั้งหนึ่งๆ ควรสังเกตเพียงบุคคลเดียวในแต่ละสถานการณ์ เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่ละเอียด และเป็นประโยชน์ในการแปลความหมายของพฤติกรรมตามข้อเท็จจริง

3. ควรสังเกตสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกสังเกต เพื่อประกอบ การพิจารณาว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหมาะสมหรือสอดคล้องกับสถานการณ์นั้น หรือไม่ก่อนจะตีความหรือแปลความหมายของพฤติกรรมต่อไป

4. การสังเกตบุคคลหนึ่งไม่ควรสังเกตเพียงสถานการณ์เดียว ควรสังเกตหลายๆ สถานการณ์จึงจะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลได้ละเอียด

5. การสังเกตบุคคลในสถานการณ์เดียว ควรสังเกตหลายๆ ครั้งเท่าที่จะทำได้

6. การสังเกตที่ดีต้องมีการสังเกตไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง เพื่อช่วยบันทึกความจำ และดูพัฒนาการหรือความถี่ของพฤติกรรมต่างๆ

7. ในขณะที่สังเกตควรทำใจให้เป็นกลาง ไม่ใส่อคติ หรือความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไป เพราะอาจทำให้ข้อมูลที่ได้ผิดพลาดไปจากข้อเท็จจริง

1.5 ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527, น.41-42) ได้กล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกต ดังนี้

1. พฤติกรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่สนใจ หรือดึงดูดความสนใจเป็นพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น เรียนเก่ง มีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น

2. พฤติกรรมที่แสดงถึงความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือจิตใจ เช่น เดินเขย่งเท้า แยกตัวอยู่คนเดียว

3. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำซาก หรือบ่อยครั้งเกินความจำเป็น ซึ่งอาจจะเกิดจากปัญหาทางจิตใจ เช่น การล้างมือบ่อยครั้งเกินปกติ การกระพริบตาบ่อยครั้ง เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ในการสังเกต

การสังเกตมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการอื่นๆ

2. ให้ข้อเท็จจริงบางประการซึ่งไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่นๆ

3. ช่วยให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล โดยเฉพาะการสังเกตในขณะที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัว

4. ช่วยให้เข้าใจบุคคลได้ดีขึ้น และช่วยเหลือได้ทันที โดยไม่ต้องเสียเวลา และงบประมาณมาก

2. การบันทึกการสังเกต (Observational Record)

การบันทึกการสังเกตเป็นการกระทำเมื่อมีการสังเกตแล้ว โดยใช้หลักในการบันทึกดังนี้

2.1 บันทึกพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน โดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง

2.2 ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย เพื่อผู้อื่นจะได้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจตรงกับผู้บันทึก

2.3 ควรบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตแยกไปจากการแสดงความคิดเห็นของผู้สังเกตและบันทึกเป็นพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตในแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้วิธีการสรุปรวมพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตหลาย ๆ ครั้งเข้าด้วยกัน

2.4 ควรบันทึกทันทีหลังการสังเกตเสร็จสิ้นลง หรืออาจบันทึกในขณะที่สังเกต หากมีการสังเกตในระยะเวลาอันยาวนาน และมีผู้สังเกตหลายคน โดยการแบ่งเวลาในการสังเกตและบันทึก

3. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527, น.93) รายละเอียดในการสนทนามักจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งควรต้องเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นการสนทนานี้จึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก

3.1 ความหมายของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนา หรือการพูดคุยกันระหว่างบุคคลสองคน และการพูดคุยกันนั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่อง

3.2 ชนิดของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่นิยมใช้ในวงการแนะแนวและจิตวิทยา มี 2 ชนิด (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527, น.94-96) ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาหรือทราบข้อเท็จจริง (Fact finding interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติ และค่านิยมของผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาข้อเท็จจริง หรือข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้วรวมทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่

2. การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา (Counseling Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้รับการสัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจและมองเห็นสภาพปัญหาของตนเองได้ชัดเจน สามารถพิจารณาแก้ไขหรือตัดสินใจปัญหาของเขาได้

หลังจากการให้สัมภาษณ์ นอกจากนั้นการสัมภาษณ์ นอกจากนั้นการสัมภาษณ์ชนิดนี้จะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้สัมภาษณ์ และผู้ถูกสัมภาษณ์

3.3 กระบวนการสัมภาษณ์

กระบวนการสัมภาษณ์ มี 3 ประการ ดังนี้

1. ก่อนการสัมภาษณ์
2. ขณะสัมภาษณ์
3. การยุติการสัมภาษณ์

3.3.1 ก่อนการสัมภาษณ์

กระบวนการขั้นนี้ มีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้คือ

1. การเตรียมบุคคล เป็นการเตรียมทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ให้พร้อมทั้ง 2 ฝ่าย จะต้องมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ และอาจต้องบอกจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2. การเตรียมจุดมุ่งหมายและหัวข้อในการสัมภาษณ์ อาจมีการบันทึกหัวข้อก่อนการสัมภาษณ์และมีการจดบันทึกในขณะสัมภาษณ์ด้วย แต่ถ้าเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่บอกจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ก็ไม่ควรบันทึกหัวข้อที่จะสัมภาษณ์

3. การเตรียมสถานที่ ซึ่งจะต้องมีลักษณะสะดวกสบาย ควรเป็นที่มิดชิดมีความเป็นเอกเทศ ปราศจากสิ่งรบกวน ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงมากขึ้น

3.3.2 ขณะสัมภาษณ์

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527, น.100) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ชนิดใดต้องใช้เทคนิคทั่วไปในการสัมภาษณ์ 4 ประการ ดังนี้

1. การสังเกต โดยใช้อวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5

2. การฟัง ซึ่งเป็นเทคนิคที่ดีที่สุดในการแนะแนวและการให้การปรึกษา

3. การใช้คำถาม ผู้สัมภาษณ์อาจต้องถามผู้ถูกสัมภาษณ์ในสิ่งที่ยังไม่กระจ่าง โดยใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นมิตร ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังแล้วเข้าใจว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างแท้จริง

4. การพูด การพูดที่ดีจะต้องแสดงการยอมรับเจตคติและความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ใช้ภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสม โดยให้การสัมภาษณ์นั้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ด้วย

นอกจาก ยังมีเทคนิคเฉพาะที่ผู้สัมภาษณ์ควรได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี เพื่อช่วยให้การสัมภาษณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เทคนิคเฉพาะดังกล่าวมีดังนี้คือ

1. การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport)
2. การแสดงความเห็นใจ (Sympathy)
3. การแสดงอารมณ์ร่วม (Empathy)
4. การทำให้เกิดความมั่นใจ (Assurance)
5. การแสดงความเห็นด้วย (Approval)
6. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification)
7. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling)
8. การใช้ความเงียบ (Using silence)

3.3.3 การยุติการสัมภาษณ์

การยุติการสัมภาษณ์เป็นสิ่งสำคัญซึ่งผู้สัมภาษณ์ควรยุติการสัมภาษณ์ที่ให้ผลในทางบวก ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์จากไปด้วยความพึงพอใจ และอยากกลับมาให้สัมภาษณ์อีก ดังนั้น การยุติการสัมภาษณ์ ควรพยายามให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด เพื่อเป็นผลดีต่อการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป จึงควรปฏิบัติ ดังนี้

- 1) การให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความเข้าใจเป็นอย่างดีว่า สิ่งที่เขาพูดไปแล้วจะเป็นผลดีต่อเขาและมั่นใจว่าจะได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นความลับ
  - 2) ผู้สัมภาษณ์อาจตั้งคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้นำไปคิดก่อนยุติการสัมภาษณ์ จะเป็นประโยชน์มาก เพื่อจะได้เป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่องกันในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป
  - 3) ผู้สัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สรุปสิ่งที่เขาคิดหรือรู้สึกในขณะที่สัมภาษณ์ เพื่อช่วยให้เขาเข้าใจสภาพปัญหายิ่งขึ้น และอาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเข้าใจผิดบางอย่างโดยผู้สัมภาษณ์
  - 4) ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้คำพูดและท่าทางที่นุ่มนวล มีความจริงใจต่อผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ต้องการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไปอีก
  - 5) มีการนัดวัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป
- เมื่อยุติการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์ต้องรีบบันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในแบบฟอร์มบันทึกการสัมภาษณ์ทันที ทั้งนี้เพื่อป้องกันข้อมูลที่ผิดพลาด

4. การเยี่ยมบ้าน (Home-Visit)

การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและ
ร่วมมือกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ข้อมูลที่ควรได้จากการไปเยี่ยม
บ้าน เช่น สภาพทั่วไปของบ้าน สภาพแวดล้อมของบ้าน ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง ลักษณะ
ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว เป็นต้น

1. วัตถุประสงค์ของการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อต้องการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้าน
2. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านกับสถาบัน
3. เพื่อหาข้อมูลบางประการที่ไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่นๆ

2. ข้อปฏิบัติในการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสุ

วงษ์, 2527, น.122-127)

1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนเยี่ยมบ้าน ปฏิบัติดังนี้

- 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเยี่ยมบ้าน
- 1.2 นัดหมายวัน เวลาที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง

3. ขณะเยี่ยมบ้าน ปฏิบัติ ดังนี้

3.1 แสดงสัมมาคารวะต่อเจ้าของบ้านและแสดงความเป็นผู้มี

มนุษยสัมพันธ์ที่ดี

3.2 ใช้ความสังเกตและจดจำสิ่งที่ได้พบเห็น

3.3 ระยะเวลาของการสนทนา ควรหาวิธีสนับสนุนให้ผู้รับ

การศึกษาร่วมสนทนาด้วย เพื่อสังเกตสัมพันธภาพระหว่างผู้รับการศึกษากับผู้ปกครอง

3.4 พยายามกระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ

โดยเฉพาะผู้รับการศึกษาและสถาบันให้มากที่สุด

3.5 กล่าวถึงผู้รับการศึกษาในด้านดีที่เป็นจริง

3.6 ไม่ควรทำตัวเป็นพิธีรีตอง

3.7 ใช้เวลาในการเยี่ยมบ้านประมาณ 30-60 นาที หรือสังเกต

จากกิริยาอาการของเจ้าของบ้าน

4. หลังการเยี่ยมบ้าน มีการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ ทันทีเมื่อกลับ

จากเยี่ยมบ้าน โดยใช้แบบฟอร์มในการบันทึกการเยี่ยมบ้าน

5. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)

อัตชีวประวัติ คือ การที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความคาดหวังในอนาคต (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527, น.138) นอกจากนี้ พนม ลิ้มอารีย์ (2530, น.111) กล่าวว่า อัตชีวประวัติเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล วิธีการจัดทำก็คือ การทำให้บุคคลเขียนประวัติความเป็นมาและเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ซึ่ง สุภาพรรณ โคตรจรัส (2528, น.128) ยังได้กล่าวว่า อัตชีวประวัติเป็นเทคนิคการรวบรวมข้อมูลโดยให้บุคคลเขียนเรื่องราว ประวัติชีวิตของตนเอง นอกจากจะให้ทราบประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล ยังทราบถึงทัศนคติและความรู้สึกของบุคคลต่อประสบการณ์นั้น ดังนั้นอัตชีวประวัติเป็นเสมือนเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เขียนได้ บรรยายเรื่องราวของเขาอย่างเสรี ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน ไปจนถึงความหวังในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงภาพลักษณ์ของบุคคลนั้นได้

อัตชีวประวัติ เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้บรรยายความรู้สึกเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง และประสบการณ์ต่างๆ อย่างเสรี ตั้งแต่ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงบุคลิกลักษณะของผู้ที่รับการศึกษา

1. วัตถุประสงค์ในการเขียนอัตชีวประวัติ ดังนี้

1.1 เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ระบายความรู้สึกที่มีต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม

1.2 เพื่อให้เข้าใจผู้รับการศึกษาได้ดีขึ้น

1.3 เพื่อเป็นการทราบข้อเท็จจริงในการรวบรวมข้อมูลอย่างหนึ่งในการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาใช้หัวข้อของอัตชีวประวัติคือ ครอบครัวของข้าพเจ้าบันทึกประจำวัน การเขียนบันทึกประจำวันหรืออนุทินส่วนตัว เป็นส่วนหนึ่งของอัตชีวประวัติโดยการเขียนถึงประสบการณ์ในด้านกิจกรรมและความรู้สึกในแต่ละวัน ซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันการวิเคราะห์ก็คือ การสรุปเรื่องราวที่เขียนเล่ามาในแต่ละวันนั่นเอง

2. รูปแบบของอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติ มี 2 รูปแบบ

1. แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Unstructured autobiography)

2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Structured autobiography)

บันทึกประจำวัน (Diary report)

การเขียนบันทึกประจำวันหรืออนุทินส่วนตัว คือ การที่บุคคลเขียนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมและเหตุการณ์ต่างๆ ที่คนได้ประสบในแต่ละวัน ตลอดจน

ความรู้สึกนึกคิดของตนเกี่ยวกับกิจกรรมและเหตุการณ์เหล่านั้น (พนม ลีมาอริย์, 2530, น.120) ในการบันทึกอาจมีแบบฟอร์มหรือไม่มีก็ได้ แต่จะมีหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น โดยต้องทำต่อเนื่องอย่างน้อย 1

สัปดาห์ จะทำให้ทราบลักษณะนิสัยของผู้บันทึกได้

6. สังคมมิติ (Sociometry)

สังคมมิติ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมหรือในกลุ่มว่ามีปฏิริยาโต้ตอบกันในลักษณะใด เช่น สามัคคีกลมเกลียวเป็นกลุ่มใหญ่หรือแตกแยกเป็นกลุ่มย่อย สมาชิกแต่ละคนได้รับการยอมรับในกลุ่มมากน้อยเพียงใด ฯลฯ (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527, น.184)

จุดมุ่งหมายของการทำสังคมมิติ

การทำสังคมมิติมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. เพื่อทราบว่ามีนักเรียนภายในห้องเดียวกันมีความสัมพันธ์กันอย่างไร แยกกันเป็นกลุ่มย่อยๆ กี่กลุ่ม
2. เพื่อทราบว่าในกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มมีใครบ้างและลักษณะของกลุ่มเป็นอย่างไร
3. เพื่อทราบว่ามีนักเรียนคนใดที่เพื่อนชอบและนิยมยกย่องมากที่สุด และเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
4. เพื่อทราบว่ามีนักเรียนคนใดที่ไม่เข้าสังคมหรือถูกทอดทิ้ง
5. เพื่อทราบว่ามีนักเรียนคนใดที่เพื่อนไม่ชอบ

7. แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยการทำเป็นชุดคำถามข้อความที่เป็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง เช่น ความรู้สึก ความต้องการ สภาพครอบครัว ความสนใจ ข้อมูลส่วนตัว สุขภาพ เป็นต้น

1. ชนิดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการแนะแนวนั้น สามารถจำแนกออกเป็น 3 ชนิด คือ

1.1 แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามชนิดนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ให้นักเรียนที่ถูกถามได้กรอกข้อความลงไป เรื่องที่ถามเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง

ข้อเท็จจริงส่วนตัวภูมิหลัง และโครงสร้างในอนาคต แบบสอบถามนี้นำมาใช้เพื่อยืนยัน หรือตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ของนักเรียนที่ได้รวบรวมมาก่อน

1.2 แบบสอบถามแบบการประเมินผล จัดทำขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้บอกถึงปฏิกิริยาของคนที่มีต่อการเรียนการสอน กิจกรรม และบริการต่างๆ ของโรงเรียน

1.3 แบบสอบถามการติดตามผล จะนำมาใช้เพื่อทราบความเป็นไปของนักเรียนเก่าและเพื่อประเมินค่าประสิทธิภาพของโครงการต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อโรงเรียนจะได้นำข้อมูลที่ได้นั้นเป็นแนวทางสำหรับเตรียมนักเรียนเพื่อชีวิตภายนอกโรงเรียน

2. การสร้างแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการแนะแนว ควรปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ตั้งจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่า ต้องการทราบเรื่องราวของนักเรียนในด้านใดบ้าง

2.2 สร้างคำถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และคำถามแต่ละข้อจะต้องมีความหมายเป็นนัยเดียว โดยการถามเพียงสิ่งเดียว

2.3 แยกคำถามออกเป็นหมวดหมู่ จัดให้มีความต่อเนื่องของเรื่อง และเรียงลำดับความสำคัญ

2.4 ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามควรจะได้มีความกะทัดรัด เข้าใจง่ายเหมาะกับระดับชั้นและวัยของผู้ตอบ

2.5 แบบสอบถามทุกฉบับควรจะได้มีคำสั่งชี้แจงให้ชัดเจน เพื่อเป็นการขอความร่วมมือนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม โดยขอให้กรอกข้อความให้ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง

2.6 ผู้ใช้แบบสอบถามจะต้องแจ้งให้นักเรียนทราบข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ และข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของนักเรียนเท่านั้น

2.7 คำถามที่ไม่จำเป็นควรจะได้ตัดทิ้งให้หมด และการหลีกเลี่ยงคำถามที่แนะนำคำตอบให้ เพราะนักเรียนส่วนมากชอบที่จะให้คำตอบที่ถูกแนะนำว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้อง เพราะจะทำให้ไม่เข้าใจนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่น่าเชื่อถือได้ และไม่ใช่อะไรอย่างแท้จริง

2.8 แบบสอบถามที่จัดทำเรียบร้อยแล้ว ควรจะได้นำไปให้นักเรียนทดสอบตอบดูก่อน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตรวจสอบและแก้ไขให้เหมาะสม จึงค่อยนำไปให้นักเรียนกลุ่มที่ต้องการถามจริงๆ

2.9 การกำหนดขอบข่ายความสั้นยาวของแบบสอบถามให้เหมาะสม เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์

2.10 แบบสอบถามที่ต้องการให้แสดงความคิดเห็นหรือเจตคติออกมา ไม่ควรให้นักเรียนเขียนชื่อ เพราะอาจทำให้ไม่กล้าตอบตามความจริง เกรงว่าจะมีผลสะท้อนในภายหลัง แต่แบบสอบถามที่ใช้เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำเป็นจะต้องให้นักเรียนบอกชื่อของตนในแบบสอบถามด้วย

3. ประโยชน์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามถ้าสร้างและใช้อย่างเหมาะสมแล้ว จะได้รับประโยชน์ ดังต่อไปนี้

3.1 แบบสอบถามช่วยให้ได้ทราบเรื่องราวต่างๆ ของนักเรียนเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น

3.2 แบบสอบถามช่วยให้ทราบเรื่องราวของนักเรียนหลายๆ ด้าน พร้อมๆกัน และเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

3.3 แบบสอบถามช่วยให้ได้ข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติมข้อมูลเดิม ที่ได้รวบรวมเอาไว้ก่อนแล้ว

3.4 แบบสอบถามช่วยให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของนักเรียนทำให้ครูและผู้แนะแนว สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

8. แบบทดสอบ (Testing)

การใช้แบบทดสอบเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีระบบ และเป็นวิธีที่ควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างรัดกุม มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน และผลที่ได้จากแบบทดสอบมีความหมายชัดเจนในการแนะแนวจึงมักจะนำ แบบทดสอบมาใช้ในกรณีที่ต้องการจะได้ข้อมูลที่เด่นชัด ซึ่งเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้แบบทดสอบ เมื่อต้องการจะทราบถึงความถนัด ความสนใจ ความสามารถ หรือบุคลิกภาพ เป็นต้น การใช้แบบทดสอบจะทำให้ทราบถึงชนิดหรือประเภทที่ต้องการ ทำให้ครูแนะแนวมีความสะดวกใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

1. ความหมายของการทดสอบ

การทดสอบ หมายถึง การนำชุดของคำถามที่สร้างขึ้น ที่เรียกว่า แบบทดสอบนำเร้าหรือกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา และพฤติกรรมนั้น สามารถวัดได้หรือสังเกตได้นั้น ในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยวิธีการทดสอบนั้น สิ่งที่เขาได้ก็คือ แบบทดสอบ ซึ่งสร้างขึ้นตรงกับวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลในแต่ละครั้ง

2. จุดมุ่งหมายของการให้แบบทดสอบ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการนำวิธีทดสอบมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลมี 5 ประการ คือ

2.1 เพื่อพยายามรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนได้ดียิ่งขึ้น

2.2 เพื่อครูและผู้แนะแนวจะได้นำผลจากการทดสอบ ไปใช้ในการวินิจฉัยนักเรียน

2.3 เพื่อให้ให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง

2.4 เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองของนักเรียนได้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับขีดความสามารถและความเข้าใจของบุตรหลานของตน

2.5 เพื่อทางโรงเรียนจะได้นำผลการทดสอบที่ได้ ไปใช้ในการจำแนกตัวนักเรียน โดยเฉพาะในด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

3. ประโยชน์ของแบบทดสอบ

3.1 การทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนววินิจฉัยนักเรียนได้อย่างถูกต้องแม่นยำและเป็นที่ยอมรับได้มากกว่าการไม่ใช้การทดสอบเสียเลย

3.2 การทดสอบที่ดีจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนว สามารถจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนหรือจัดวางตัวนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3.3 ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมีความหมายชัดเจนกว่าข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือที่ไม่ใช้ทดสอบ

3.4 การเก็บข้อมูลโดยการเลือกใช้วิธีการทดสอบ ช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้ข้อมูลในเวลาอันรวดเร็วและสะดวก

4. ข้อควรคำนึงในการใช้แบบทดสอบ

แบบทดสอบจะมีคุณค่าเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้ใช้แบบทดสอบ ผู้ใช้ควรมีความรู้ ความเข้าใจวิธีการต่างๆ อย่างดีพอ เพื่อจะได้ผลดี ข้อมูลมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอแนะ ในการใช้แบบทดสอบ ดังนี้

4.1 ผู้ใช้แบบทดสอบควรเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ เชี่ยวชาญ ในแบบทดสอบนั้นๆ เคยได้รับการเรียนรู้ หรืออบรมมาดีพอ

4.2 ไม่ควรใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือยืนยันความสามารถ หรือเก่งกล้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ระลึกเสมอว่า ต้องการได้ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบเพื่อไปช่วยเหลือบุคคลไม่ใช่การพิสูจน์

4.3 ใช้แบบทดสอบเมื่อกรณีที่จำเป็น เป็นต้นว่า ไม่สามารถหา ข้อมูลได้จากวิธีอื่นๆ และไม่ใช้พร่ำเพรื่อ

4.4 ก่อนใช้แบบทดสอบควรแน่ใจเสียก่อนว่าบุคคลที่จะถูก ทดสอบนั้น เหมาะกับแบบทดสอบนั้นๆ

4.5 ไม่จำเป็นต้องนำผลที่แปลได้จากแบบทดสอบมารายงาน ให้ผู้ถูกทดสอบทราบโดยละเอียด เพราะบางอย่างควรทราบแต่โดยรวมเท่านั้น หรือไม่จำเป็นต้องแจ้ง

9. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

ระเบียบสะสมเป็นเอกสารสำหรับบันทึกข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับ นักเรียน โดยเริ่มบันทึกข้อมูลหรือรายละเอียดต่างๆ ของผู้เรียน ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนกระทั่งปัจจุบัน

1. ความหมายของระเบียบสะสม

ระเบียบสะสม หมายถึง ระเบียบหรือเอกสารที่จดบันทึกข้อมูล เกี่ยวกับนักเรียนในด้านต่างๆ อย่างมีระเบียบและเป็นระบบตลอดเวลาที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียน เป็นเอกสารที่จะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนได้ดีขึ้นและรวดเร็วขึ้น

2. ประโยชน์ของระเบียบสะสม

2.1 ช่วยให้เด็กรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถูกต้องทั้งในด้านการ เรียน ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ ซึ่งจะช่วยให้เด็กยอมรับและคิดปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

2.2 เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ ครู ผู้แนะแนวและผู้บริหาร โรงเรียน รู้จักนักเรียนแต่ละคนได้รวดเร็วขึ้น ทำให้ครูยอมรับสภาพ ความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก และร่วมมือกันในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน

2.3 ช่วยให้มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองรู้จักและเข้าใจเด็กของตนดียิ่งขึ้น สามารถให้การสนับสนุน หรือส่งเสริมให้เด็กเลือกเรียนหรือเลือกแนวทางประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม และช่วยบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ยอมรับขีดความสามารถเด็กของตน อีกด้วย

2.4 เป็นการประเมินผลนักเรียนในด้านต่างๆ ทำให้โรงเรียนทราบว่า นักเรียนคนใดมีความสามารถพิเศษด้านใด ซึ่งควรได้รับการส่งเสริม นักเรียนคนใดมีปัญหาซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และบริการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

2.5 เป็นการทำความเข้าใจพัฒนาการของนักเรียน โดยตลอด ตั้งแต่เด็กเรียนเข้ามาอยู่โรงเรียน จนกระทั่งออกจากโรงเรียน และช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเขียนคำรับรองให้นักเรียนผู้นั้น ได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การวินิจฉัย

การวินิจฉัย คือ การนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือตีความหมายของ ข้อมูลที่รวบรวมได้หลายๆ วิธีการมาพิจารณาว่าผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกัน ส่วนใหญ่มี แนวโน้มไปทางใดมากที่สุด จะวินิจฉัยว่ามีปัญหาหรือพฤติกรรมไปแนวนั้น (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527, น.367)

การวินิจฉัยนี้ มักจะวินิจฉัยโดยดูสมมติฐานเป็นหลัก เมื่อกระทำการ วินิจฉัยปัญหาแล้วก็ควรเขียนสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหาคืออะไร และ ควรเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือไว้ด้วย (นันทิกา แยม์สรวล, 2529, น.34-35)

ขั้นตอนที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ คือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม เมื่อทราบสาเหตุของปัญหาก็ดำเนินการแก้ไขให้ปัญหาคล่องไปให้ได้

การป้องกัน เป็นการให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา เป็นต้น ซึ่งการป้องกันนี้อาจทำได้ในรายที่ยังไม่เกิดปัญหาแล้ว แต่ป้องกัน ไม่ให้เกิดขึ้นมาอีก

การส่งเสริม คือ วิธีการที่จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการ สามารถปรับตัว อยู่ในสังคมได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจทำได้โดยการทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น การร้อง เพลง การพูดคุยสนุกสนาน การไปทัศนจร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 การทำนายผล

การทำนายผล เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าผู้รับการศึกษาจะมีสภาพการณ์เป็นอย่างไรในอนาคต

นันทิกา เข้มสรวล (2529, น.36) ได้เสนอแนะว่า การทำนายผล จะต้องกระทำโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ประการต่อไปนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะเป็นของตัวเอง ซึ่งไม่เหมือนกับผู้อื่น
2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตนเองอย่างต่อเนื่องกันไป
3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นของตนเอง ซึ่งดำเนินไปตามลักษณะประสบการณ์ที่เคยประสบมา และตามแผนการที่วางไว้สำหรับอนาคตของตน

นอกจากนี้ควรจะคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่สร้างเงื่อนไข และข้อจำกัดในชีวิตของผู้ประสบปัญหาด้วย ฉะนั้นผู้ที่สามารถทำนายผลได้ถูกต้องแม่นยำ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์อย่างพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสุวรรณย์ (2527, น.370) ได้เสนอแนวคิดว่าหากผู้ทำการศึกษารายกรณี ไม่มีความเชี่ยวชาญพอ กระบวนการในขณะนี้อาจไม่ต้องมี เนื่องจากหากผลการทำนายผิดพลาด ก็อาจจะเกิดผลเสียทั้งผู้ทำนายและผู้ถูกทำนายได้

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามผล

การติดตามผลเป็นการกระทำหลังจากให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ควรติดตามผลเพื่อประเมินว่าเมื่อทำการศึกษาและช่วยเหลือไปแล้วได้ผลเป็นอย่างไร และเพื่อสำรวจดูว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นกับเขาอีกหรือไม่ ถ้าพบว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นก็จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามผลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือว่าประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณย์, 2527, น.371)

วิธีการติดตามผล

การติดตามผลสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การนัดสัมภาษณ์กับผู้รับการศึกษา
2. การสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับการศึกษา

3. การสัมภาษณ์ติดตามผลจากผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือครู อาจารย์ในโรงเรียน

4. ติดต่อซักถามข่าวคราวด้วยการส่งจดหมาย หรือแบบสอบถาม

5. ให้ผู้อื่นไปเยี่ยมเยียนแทน โดยบอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ไปเยี่ยมทราบ

ขั้นตอนที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลและการให้ข้อเสนอแนะ อาจทำได้ทั้งในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีหรือหลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยทั่วไปพบว่า มักทำควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการศึกษารายกรณี และก่อนปิดการศึกษารายกรณีเป็นครั้งสุดท้าย ควรสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะมาศึกษาบุคคลรายนี้หรือผู้ที่สนใจต่อไป (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527, น.372)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

2.5.1 การศึกษารายกรณีปัญหาในการอ่าน

วนิดา หนูดตะแสง (2552, น.116-123) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาในการอ่านและการเขียนภาษาไทย โรงเรียนบ้านน้ำพุครุราษฎร์สงเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า สาเหตุของการขาดความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่ทำการศึกษา ได้แก่ ปัญหาส่วนตัวนักเรียน ปัญหาจากครอบครัว และปัญหาการสอนของครู และภายหลังได้รับการศึกษารายกรณี นักเรียนทั้ง 3 ราย มีพฤติกรรมในการเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีความสนใจในการเรียน เข้าใจตนเองไปในทางที่ดี มีเจตคติในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น และมีพัฒนาการความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจหรือดีขึ้นกว่าเดิม

อุทัย วาติเจริญ (2548, น.113-120) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีทักษะการอ่านภาษาไทยน้อย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล) เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุที่ทำให้ให้นักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาไทยน้อย สาเหตุจากตนเอง สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในครอบครัว และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หลังจากให้การช่วยเหลือแล้ว ผู้รับการศึกษามีทัศนคติทางบวกต่อการเรียนวิชาภาษาไทยมากขึ้น มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น และมีคะแนนทักษะการอ่านภาษาไทยเพิ่มขึ้น

สุรัตติยา วงศ์รำพันธ์ (2557, น.196-200) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาในการอ่านและการเขียนภาษาไทย โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า สาเหตุของการขาดความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาส่วนตัวของนักเรียน

ปัญหาจากครอบครัว และปัญหาจากการสอนของครู โดยมีแนวทางการช่วยเหลือและดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ได้แก่ ให้คำปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ให้การเสริมแรงชี้แนะแนวทางและวิธีการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ให้ความเข้าใจและเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ

2.5.2 การศึกษารายกรณีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กรวิกา สุวรรณกุล (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสาเหตุมาจากตัวนักเรียน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับนิสัยการเรียน ปัญหาเกี่ยวกับไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่สนใจกิจกรรมการเรียน ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน ตลอดจนไม่ทบทวนบทเรียน นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวยังเกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัวของนักเรียน ซึ่งได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ที่ส่งผลต่อปัญหาด้านวินัยในการเรียนของนักเรียน อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับบรรยากาศในชั้นเรียน ที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยภายหลังการศึกษารายกรณี ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาที่มีสาเหตุมาจากตัวนักเรียนลดลง โดยนักเรียนเข้าใจตนเองมากขึ้น เข้าชั้นเรียนและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น การศึกษารายกรณีนี้นับว่าเป็นโปรแกรมพื้นฐานของการให้การปรึกษาที่พยายามให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาต่างๆ เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดียิ่งขึ้น ทั้งในห้องเรียนและในโรงเรียน

ประจิม เมืองแก้ว (2536, น.132-141) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการศึกษา พบว่าสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ สาเหตุจากตัวนักเรียน สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัว และสาเหตุจากปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สาเหตุจากตัวนักเรียนที่พบได้แก่ บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ขาดแรงจูงใจในการเรียน การมีนิสัยการเรียนที่ไม่ถูกต้อง การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา ปัญหาสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง และปัญหาพื้นฐานทางการศึกษาดำ สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดา มารดาอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาความสัมพันธ์ทางบ้านไม่ดี และปัญหาสิ่งแวดล้อมทางบ้านไม่ดี ส่วนสาเหตุปัญหาการจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสม การมีจำนวนอาจารย์ผู้สอนไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2.5.3 การศึกษารายกรณีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก

วรรณฤดี รุกขวัฒน์กุล (2546, น.126-134) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก โรงเรียนราชบพิศ สังกัดกรุงเทพมหานคร

พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก คือ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นส่วนตัวในการวิพากษ์วิจารณ์ ไม่กล้าปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องของผู้อื่น ไม่กล้าแสดงความรู้สึกทางบวกกับคนอื่น และไม่กล้าแสดงออกในกิจกรรมหน้าชั้นเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาตามมา ซึ่งพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมทางบ้าน เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้ตัดสินใจและจัดการทุกสิ่งทุกอย่างให้นักเรียน โดยไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือทำอะไรด้วยตนเอง นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนก็มีผลต่อพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกคือ เมื่อเรียนไม่เข้าใจนักเรียนถูกครุว่า ลงโทษรุนแรง จึงเกิดการกลัวและอายเพื่อน ดังนั้นจึงได้ทำการช่วยเหลือนักเรียนโดยการให้การปรึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนตระหนักถึงสาเหตุและร่วมกันแก้ไข โดยเน้นการรู้จักและเข้าใจตนเอง และใช้การปรับพฤติกรรมโดยกิจกรรมกลุ่ม การฝึกพูดหน้าชั้นเรียน และใช้เทคนิคการเสริมแรง ซึ่งทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก มีทัศนคติที่ดีต่อครอบครัว ครู และเพื่อน สามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

2.5.4 การศึกษารายกรณีปัญหาความรับผิดชอบ

อภิชาติ สุวรรณรงค์ (2547, น.80-87) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีปัญหาความรับผิดชอบด้านการเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปางแก(สภาพระชาอนุกุล) อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การศึกษารายกรณีนี้ช่วยให้ครูเข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและวางแผนให้ความช่วยเหลือให้สอดคล้องกับปัญหา รวมทั้งสามารถนำแผนการให้การปรึกษา พัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนขยายผลต่อไป และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความคงทนของพฤติกรรม

2.5.5 การศึกษารายกรณีพฤติกรรมหนีเรียน

หทัยกาญจน์ ผุควัฒน์ (2546, น.152-163) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียน: การศึกษารายกรณีและแนวทางในการช่วยเหลือ พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน ได้แก่ ปัญหาด้านส่วนตัว ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านโรงเรียน และปัญหาด้านสังคม โดยภายหลังได้รับการศึกษารายกรณี นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียนทั้ง 7 คน เข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น เข้าชั้นเรียนและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น

จีวัน เขียววิจิตร (2551, น.116-121) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน ได้แก่ ปัญหาด้านส่วนตัว ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านสังคม และปัญหาด้านโรงเรียน โดยภายหลังได้รับการศึกษารายกรณี นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียนทั้ง 3 คน เข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น เข้าชั้นเรียนและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตดีขึ้น

2.5.6 การศึกษารายกรณีปัญหาการปรับตัวและปัญหาทางวินัย

รัชวรณ พิมพังาม (2538, น.137-143) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากลักษณะส่วนตัวของเด็ก คือ เด็กเกิดความไม่สบายใจและมีความเครียดเนื่องมาจากการไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนเองได้ อีกสาเหตุหนึ่ง คือ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม

ศิริรัตน์ เหล่าวัฒนพงศ์ (2545, น.129-140) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีปัญหาทางวินัย โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมปัญหาทางวินัยมีสาเหตุมาจากตัวแปรด้านส่วนตัว คือ นักเรียนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ด้านครอบครัว คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปะละเลย บิดามารดาไม่มีเวลา ขาดการดูแลเอาใจใส่ และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขัน ทำให้เกิดการเก็บกด เมื่อทำการศึกษารายกรณีแล้ว พบว่า การศึกษารายกรณีทำให้นักเรียนมีความเข้าใจ และยอมรับพฤติกรรมปัญหาทางวินัยได้ มีความตั้งใจอยากแก้ไขและปรับปรุงตนเอง อันเป็นแรงจูงใจซึ่งทำให้พฤติกรรมปัญหาทางวินัยลดลง

พัทธา คงยุทธ์ (2548, น.94-99) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนไม่เหมาะสม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัชฎา อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง พบว่า มีสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนไม่เหมาะสมจากตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านโรงเรียน จาก การศึกษารายกรณีทำให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับความจริง พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ไข และปรับพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

2.5.7 การศึกษารายกรณีปัญหาพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน

รุ่งทิพย์ ยอดประคู่ (2537, น.106-109) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนมีสาเหตุมาจากตัวเด็ก โดยปัญหาที่พบคือ เด็กขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา ทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง ส่วนสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่พบคือ สภาพครอบครัว การอบรมสั่งสอนบรรยากาศของครอบครัว การประพฤติปฏิบัติของบิดามารดา และสมาชิกในครอบครัวล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน และอีกสาเหตุหนึ่งคือ การเลือกคบเพื่อน

ปนัดดา กริมละ (2547, น.91-114) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน พบว่า พฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน มีสาเหตุมาจากสภาพครอบครัวแตกแยก สภาพแวดล้อมทางสังคม การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม และพฤติกรรมการสอนของครู นอกจากนี้

ผลการศึกษายังพบว่า การศึกษารายกรณี สามารถทำให้นักเรียนมีการปรับตัวในการดำเนินชีวิตและการเรียนได้อย่างเหมาะสม

2.5.8 การศึกษารายกรณีปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวและการใช้ความรุนแรง

สุนีย์ ชีรวีรุพห์ (2542, น.81-92) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากนักเรียนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ และการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ไม่ถูกต้อง ส่วนบรรยากาศในโรงเรียน นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้ และเห็นว่ามีกำบังมากเกินไป ด้านสัมพันธภาพทางสังคมกับกลุ่มเพื่อนทั้งในและนอกโรงเรียนไม่สามารถปรับตัวได้ และเรียกร้องความสนใจกับกลุ่มเพื่อน จึงมักเกิดปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนอยู่เสมอ และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยไม่ดี

ภาคยา โกกิลกนิษฐ (2547, น.126-137) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โรงเรียนสุเหร่าบางมะเขือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวมีสาเหตุมาจากตัวแปรด้านส่วนตัว คือ นักเรียนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม และจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ด้านครอบครัว คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยบิดามารดาไม่มีเวลา ขาดการดูแลเอาใจใส่ และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ ทำให้เกิดการเก็บกด เมื่อทำการศึกษารายกรณีแล้วพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจ และยอมรับตนเองมีพฤติกรรมก้าวร้าว มีความตั้งใจอยากแก้ไขและปรับปรุงตนเอง อันเป็นแรงจูงใจซึ่งทำให้พฤติกรรมก้าวร้าวส่วนใหญ่ลดลง

ฐาศุภร์ จันประเสริฐ (2553, น.178-188) ได้ศึกษาโครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวกับความรุนแรงที่เด็กและเยาวชนถูกกระทำในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง พบว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางสังคมของโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมถึงการจัดระเบียบบรรทัดฐานและการจัดระเบียบความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งปรากฏผลจากข้อมูลที่ได้จากภาคสนามว่ามีประเด็นสำคัญ คือ โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ใน 5 คู่ความสัมพันธ์ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู 4) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร โดยโครงสร้างเชิงอำนาจกับความรุนแรงที่เด็กและเยาวชนถูกกระทำในโรงเรียนนี้ได้แก่ อำนาจกับลักษณะพื้นที่ทางกายภาพ อำนาจกับกฎระเบียบของโรงเรียนและอำนาจกับสถานภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

จากเอกสารการศึกษารายกรณีดังกล่าว สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วสามารถใช้ได้ผลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัวหรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมอันจะเกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและสังคม การศึกษารายกรณีเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ โดยเฉพาะพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม

3.1 ความหมายของการปรับพฤติกรรม

ผดุง อารยะวิญญู (2533, น.103) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรม หมายถึง กระบวนการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตลอดจนการสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536, น.10) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรม เป็นการประยุกต์หลักพฤติกรรม โดยใช้เทคนิคหรือวิธีการปรับพฤติกรรม วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีประสมประสานกัน เพื่อปรับหรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตลอดจนทั้งการสร้างเสริมหรือเสริมสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ประเทือง ภูมิภักทราคม (2540, น.20) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรม หมายถึง การประยุกต์หลักการปรับพฤติกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การปรับพฤติกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ โดยการนำวิธีหรือเทคนิคต่างๆ ของการปรับพฤติกรรม มาปรับเปลี่ยนจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และเสริมสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น

3.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภายิต (2536, น.32) กล่าวว่าทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบกระทำนั้นมีความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคล เป็นผลเนื่องมาจาก ปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคลจะแปรเปลี่ยนจากผลกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น สกินเนอร์ให้ความสนใจกับผลกรรม 2 ประเภท ได้แก่ ผลกรรมที่เป็นตัวเสริมแรง ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำอยู่นั้นมีอัตราการกระทำเพิ่มมากขึ้นและผลกรรมที่เป็นตัวลงโทษ (Punisher) ที่ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำอยู่นั้นยุติลง

แคชดิน (Kazdin, 1977, p.3, อ้างถึงใน เย็น ชิริพิพัฒน์ชัย, 2541, น.22) กล่าวว่าตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบกระทำนั้น จะให้ความสำคัญที่เงื่อนไขผลกรรมเป็น

หลัก ซึ่งผลกรรมนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรงและการลงโทษ การเสริมแรง คือการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นอันเป็นผลเนื่องจากผลกรรมที่ตามหลังพฤติกรรม ผลกรรมที่ทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นเรียกว่า ตัวเสริมแรง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539, น.33-34) กล่าวว่าตัวเสริมแรงที่ใช้กันกันอยู่แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ตัวเสริมแรงปฐมภูมิหรือตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข (Primary of Unconditioned Reinforcers) หมายถึงตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงด้วยตัวของมันเองที่ไม่ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ หรือไม่ต้องไปสัมพันธ์กับสิ่งอื่นสามารถตอบสนองความต้องการอินทรีย์ได้โดยตรง

2. ตัวเสริมแรงทุติยภูมิหรือตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข (Secondary of conditioned Reinforcers) หมายถึงตัวเสริมแรงที่ไม่มีคุณสมบัติของการเสริมแรงอยู่ในตัวเอง เป็นสิ่งเร้าที่เป็นกลาง แต่ได้นำมาเข้าคู่กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิบ่อยครั้งจึงทำให้นุคคลเกิดความรู้ว่า สิ่งเร้านี้มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรง เช่นเงิน คະແນນ คำชมเชย ซึ่งตัวเสริมแรงบางตัวสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆได้หลายอย่าง จึงทำให้ประสิทธิภาพในการเสริมแรงได้ดีกว่าที่ไม่สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆได้ ตัวเสริมแรงชนิดนี้เรียกว่า ตัวเสริมแรงแผ่ขยาย เช่น เงิน การให้ความสนใจหรือคำชมเชย เป็นต้น ตัวเสริมแรงแผ่ขยายไม่ก่อให้เกิดสภาวะที่เรียกว่า การหมดประสิทธิภาพเป็นตัวเสริมแรง (Satiation) ได้ง่าย

3.3 ลักษณะของการปรับพฤติกรรม

3.3.1 มุ่งที่พฤติกรรมโดยตรงโดยที่พฤติกรรมนั้นจะต้องสังเกตเห็นได้และวัดได้ตรงกัน

3.3.2 ไม่ใช่คำที่เป็นการตีตรา เช่น ก้าวร้าว ฉลาด ใจดี เกียจ เพราะคำเหล่านี้มักจะ เป็นคำที่มีความหมายกว้างๆ ที่รวมพฤติกรรมหลายๆ ลักษณะด้วยกัน จึงทำให้ไม่ชัดเจนยากแก่การสังเกตให้ตรงกัน นอกจากนี้บุคคลที่ถูกตีตราอาจพยายามทำตนให้มีลักษณะเหมือนกับที่ถูกตีตราด้วย หรือทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความอับอายได้

3.3.3 พฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมปกติหรือผิดปกติก็ตาม ย่อมเกิดจากการเรียนรู้ในอดีตทั้งสิ้น ดังนั้นพฤติกรรมเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้

3.3.4 การปรับพฤติกรรมจะเน้นที่สภาพและเวลาในปัจจุบันเท่านั้นแม้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นในอดีตก็ตาม แต่เงื่อนไข สิ่งเร้าและผลกรรมในสภาพปัจจุบันเป็นตัวกำหนดว่า พฤติกรรมที่เรียนรู้ในอดีตนั้น จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นบ่อยหรือลดลงดังนั้นถ้าสามารถวิเคราะห์สิ่งเร้าและผลกรรมได้ก็สามารถปรับสิ่งเร้า และผลกรรมได้ ก็สามารถปรับสิ่งเร้าให้เหมาะสมเพื่อจะทำให้พฤติกรรมดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

3.3.5 การปรับพฤติกรรมนั้นจะเน้นที่วิธีการทางบวกมากกว่าจะใช้วิธีการลงโทษในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล เนื่องจากเป้าหมายของการปรับพฤติกรรมจะสนับสนุนให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น

3.3.6 วิธีการปรับพฤติกรรมนั้น สามารถใช้ได้เหมาะสมตามลักษณะปัญหาของแต่ละบุคคล เนื่องจากเชื่อว่าบุคคลแต่ละคนนั้น มีความแตกต่างกันตัวเสริมแรงตัวหนึ่งอาจมีประสิทธิภาพสูงมากเมื่อใช้กับคนบางคน แต่อาจจะไม่มีประสิทธิภาพเลยถ้าใช้กับคนอีกกลุ่มหนึ่งในการดำเนินการปรับพฤติกรรมต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

3.3.7 วิธีการปรับพฤติกรรม เป็นวิธีการที่ได้รับการพิสูจน์มาแล้วว่ามีประสิทธิภาพและได้ผล โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543, น.9-10)

สำหรับลักษณะของการปรับพฤติกรรมที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการปรับจะมุ่งเน้นที่พฤติกรรมโดยตรง โดยที่พฤติกรรมนั้นจะต้องสังเกตเห็นได้ และวัดได้ตรงกัน และพฤติกรรมนั้นไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมปกติหรือไม่ปกติก็ตาม ย่อมเกิดจากการเรียนรู้ในอดีตทั้งสิ้นดังนั้นพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้ และเน้นที่สภาพและเวลาในปัจจุบันเท่านั้น และจะเน้นวิธีการในทางบวกมากกว่า การลงโทษในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลตามความเหมาะสมตามลักษณะของปัญหาของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน

3.4 ประโยชน์ของการปรับพฤติกรรม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536, น.10) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรมสามารถนำไปใช้ได้หลายสภาพการณ์ เช่น ในโรงเรียน ครอบครัว โรงพยาบาลประสาท โรงพยาบาลจิตเวช โรงพยาบาลทางกาย จิตวิทยาคลินิก การให้การปรึกษาชุมชน สถานบำบัดรักษาการติดยาเสพติด สถานกักขังผู้ต้องโทษ ตลอดทั้งการพัฒนาบุคคลในแง่การค้นพบตนเองเพื่อพัฒนาตนเอง เป็นต้น ทั้งนี้เพราะว่า การปรับพฤติกรรม นอกจากจะช่วยให้บุคคลเข้าใจปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เรียนรู้ถึงวิธีการที่จะดำเนินการหรือจัดการเกี่ยวกับปัญหา เพื่อปรับหรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และสร้างสรรค์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแล้ว ยังพบว่า สิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมๆกับการปรับพฤติกรรม คือ บุคคลนั้นจะเกิดความเข้าใจตนเองมากขึ้น และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองดีขึ้น และหากว่าในอนาคต บุคคลนั้นจะต้องไปเผชิญปัญหาอื่นใดอีกต่อไป หรือประสงค์จะสร้างสรรค์ให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เขาก็จะพยายามปรับพฤติกรรมของเขาโดยตรง และบังเกิดความพึงพอใจในความสามารถของตนเองยิ่งขึ้น ตลอดทั้งมีความคิดเกี่ยวกับตนเองดีขึ้น แต่หากว่าเขาไม่สามารถปรับพฤติกรรมได้ตามที่เขาประสงค์ เขาก็จะเกิดการเรียนรู้ที่จะแสวงหาแหล่งที่จะช่วยให้การปรับพฤติกรรมของเขานั้นบรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ดังนี้ การปรับพฤติกรรมนั้นมีประโยชน์ต่อบุคคลนั้นเป็น
อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการปรับพฤติกรรมในโรงเรียน หรือที่บ้าน เพราะจะทำให้บุคคลนั้นเข้าใจ
ตนเองมากขึ้น เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วยังรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหาอีกด้วย ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้น
สามารถปรับพฤติกรรมให้เข้ากับสังคมได้ดีมากขึ้น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว: กรณีศึกษานักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ แบบการศึกษารายกรณี ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบการเขียนอัตชีวประวัติ แบบบันทึกประจำวัน ระเบียบสนทนา แบบการเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบทางจิตวิทยา เพื่อศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว สาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าว และแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลกรณีศึกษา

1.1 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ในการศึกษาของงานวิจัยนี้คือ โรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเก็บข้อมูลนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ด้วยการใช้แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย

นามสมมติ	อายุ (ปี)	ระดับชั้น	สถานะบิดา-มารดา	อาศัยอยู่กับ
ก.	10	ชั้น ป.4	แยกกันอยู่	มารดา
ข.	11	ชั้น ป.5	อยู่ด้วยกัน	ตายาย
ค.	11	ชั้น ป.5	แยกกันอยู่	มารดา
ง.	11	ชั้น ป.5	แยกกันอยู่	ตายาย
จ.	11	ชั้น ป.5	แยกกันอยู่	ยาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มี 8 เครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบบันทึกการสังเกต

การสังเกต เป็นการเฝ้าดูพฤติกรรมต่างๆ ที่นักเรียนแสดงออก เพื่อให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ทักษะคติ การมองโลกของนักเรียน เป็นต้น

การสังเกตควรสังเกตอย่างต่อเนื่อง โดยเว้นระยะตามความเหมาะสม จนได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง และในการสังเกตนั้นควรสังเกตโดยไม่ให้นักเรียนรู้ตัว สังเกตในหลายๆ สถานการณ์ บันทึกผลหลังสังเกต โดยแยกเขียนข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะออกจากพฤติกรรมที่สังเกตพบ

2.2 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาอย่างมีเป้าหมายเพื่อหาข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ของนักเรียน แรงบันดาลใจ ความปรารถนา ความวิตกกังวล ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เล่าเรื่องราวมากที่สุด และสังเกตต่อกิจกรรมของนักเรียนขณะฟังและตอบคำถาม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนยิ่งขึ้น

ก่อนเริ่มต้นการสัมภาษณ์ครูควรตั้งวัตถุประสงค์ เตรียมข้อคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ และนัดหมายนักเรียนล่วงหน้า ในการดำเนินการสัมภาษณ์ครูควรเริ่มต้นสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เพื่อให้นักเรียนรู้สึกไว้วางใจ แล้วจึงสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่เตรียมไว้ หลังการสัมภาษณ์ควรบันทึกผลไว้ทุกครั้ง

2.3 แบบการเขียนอัตชีวประวัติ

เป็นการให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ ทำให้เข้าใจพื้นฐานครอบครัว นิสัย ความใฝ่ฝัน และทัศนคติที่มีต่อตนเองและสภาพแวดล้อมของนักเรียนยิ่งขึ้น ซึ่งครูควรให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองโดยอิสระหรือให้เล่าเรื่องราวตามข้อคำถามที่ครูกำหนด

ในการเขียนอัตชีวประวัติครูควรสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนจนนักเรียนเกิดความไว้วางใจ ควรบอกวัตถุประสงค์ก่อนให้นักเรียนเขียน และไม่ควรเข้มงวดกับความถูกต้องด้านภาษาและไวยากรณ์

2.4 แบบบันทึกประจำวัน

เป็นเครื่องมือที่ช่วยบอกกิจวัตรประจำวันของนักเรียน ตั้งแต่ตื่นนอน จนถึงเข้านอน เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 1 สัปดาห์ เพื่อครูจะได้ทราบว่าในแต่ละวันนักเรียนใช้ชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง และแบบบันทึกประจำวันยังช่วยบอกถึงลักษณะนิสัย ทักษะ และความคิด ความรู้สึกต่างๆในแต่ละวันของนักเรียนได้อีกด้วย

2.5 ระเบียบสนทนา

เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนในด้านต่างๆ ตั้งแต่เริ่มศึกษาจนจบการศึกษา โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการจัดทำระเบียบสนทนาควรจัดทำให้เป็นปัจจุบัน จัดเก็บในที่ที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อนักเรียน

2.6 แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน

เป็นการไปพบปะผู้ปกครองและบุคคลในครอบครัวของนักเรียน รวมทั้งสังเกตสภาพแวดล้อมและชุมชน ทำให้ครูทราบสภาพความเป็นอยู่ รวมทั้งความสัมพันธ์ของนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

ในการไปเยี่ยมบ้านนั้นครูควรนัดหมายล่วงหน้า เตรียมศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียน ระมัดระวังในการสื่อสาร สร้างสัมพันธภาพโดยการให้เกียรติ ใช้คำพูด คำถาม และกิริยาอันเหมาะสม หลังจากการเยี่ยมบ้านครูควรบันทึกข้อมูลที่ได้จากการเยี่ยมบ้าน

2.7 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว เป็นการให้ชุดคำถามหรือข้อความเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่ครูต้องการทราบข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะประวัติ และข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง วิชาที่ชอบ วิชาที่ไม่ชอบ และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

2.8 แบบทดสอบทางจิตวิทยา

เป็นเครื่องมือที่สร้างและใช้โดยผู้ชำนาญการเฉพาะทาง ในกรณีที่ต้องใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา ครูควรขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญเรื่องการใช้แบบทดสอบที่ต้องการ สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง คือ การวิเคราะห์และแปลผลซึ่งต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ ในบางกรณีอาจจำเป็นต้องใช้แบบทดสอบมากกว่า 1 แบบทดสอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด และครอบคลุมเกี่ยวกับนักเรียน

ในการรวบรวมข้อมูลนักเรียน ครูควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายโดยเลือกใช้ให้เหมาะกับข้อมูลที่ต้องการเก็บ และควรบันทึกวัน เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นๆ กำกับไว้ด้วยทุกครั้งโดยแบบทดสอบทางจิตวิทยา ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่

2.8.1 Bender Gestalt Test

เป็นแบบทดสอบที่ใช้เพื่อการประเมินบุคลิกภาพ (Personality Assessment) และเป็นเครื่องมือคัดกรองเบื้องต้น เพื่อการทดสอบทางระบบประสาท (Neurological Tests) สำหรับประเมินความผิดปกติของสมอง

2.8.2 Draw A Person Test

เป็นเทคนิคที่ใช้ในการวินิจฉัยและมุ่งเน้นที่การศึกษาในเรื่องพลศาสตร์ของบุคลิกภาพ บุคลิกลักษณะที่ได้จากการวาดภาพคน เชื่อว่าเป็นสิ่งสะท้อนถึงแนวคิดเกี่ยวกับตนหรืออัตมโนทัศน์ (Self Concept) จากสมมติฐานที่ว่าภาพวาดคนแสดงถึงการสะท้อนสิ่งที่อยู่ภายในจิตไร้สำนึก ในลักษณะที่บุคคลนั้นเห็นตนเองเป็นอย่างไร เช่น ขณะที่มีความวิตกกังวลสูง ลายเส้นของภาพจะสั้น ขาดความลื่นไหล ขณะที่เริ่มคลายเส้นของภาพวาดจะบางเบา คนที่ก้าวร้าว อาจจะวาดภาพนี้ว่ามีมือมีเล็บคล้ายเล็บสัตว์ เป็นต้น

2.8.3 Kinetic–House–Tree–Person (KHTP)

การเลือกเอาบ้าน ต้นไม้ และคนมาเป็นแบบทดสอบ เนื่องจากสามสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ทุกคนแม้แต่เด็กเล็กก็รู้จักคุ้นเคยดี เมื่อนำมาใช้ก็จะเป็นที่ยอมรับของคนทุกเพศ ทุกวัย และเป็นสิ่งเร้าได้อย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ต้องใช้ภาษาพูดเข้ามาเกี่ยวข้องมากเท่าที่ใช้ในแบบทดสอบชนิดอื่นนอกจากนี้ยังแสดงออกมาเป็นสัญลักษณ์ที่อยู่ในจิตไร้สำนึกด้วย

2.8.4 Kinetic–Family–Drawing (KFD)

ช่วยให้ทราบถึงเจตคติของผู้วาดที่มีต่อตนเอง ต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว ทราบถึงบทบาทของสมาชิกแต่ละคนที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการวาดภาพสมาชิกคนใดก่อนหลัง หรือไม่วาด ระยะห่างระหว่างสมาชิก ความใกล้ชิด ความห่างเหิน และร่องรอยของปัญหา เพื่อจะได้หาทางแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

2.8.5 Sentence Completion Test (SCT)

ถูกสร้างขึ้นเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์และหน้าที่ต่างๆ ในระดับจิตสำนึก (Consciousness) ที่เกี่ยวกับเรื่องบางเรื่องให้ผู้ทดสอบต้องการทราบ แต่ละข้ออาจจะเป็นคำ วลี หรือประโยคที่ให้มา แต่ยังไม่ครบสมบูรณ์ ผู้รับการทดสอบจะต้องเติมให้เต็ม เป็นการทดสอบความรู้สึกและความคิดเห็นใน 4 ด้าน คือ

- 1) ครอบครัว
- 2) แนวคิดของตัวเอง
- 3) ทัศนคติเกี่ยวกับเพศ

4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3. วิธีการรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล

มีวิธีการศึกษา 7 ขั้นตอน ดังนี้คือ

3.1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน ผู้วิจัยกำหนดว่าปัญหาคือพฤติกรรมก้าวร้าว แล้วตั้งสมมติฐานว่าเกิดจาก

3.1.1 *ตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก*

3.1.2 *สิ่งแวดล้อม*

1) บ้าน

2) โรงเรียน ได้แก่

(1) ครู

(2) นักเรียน

1.2.3 *สังคม* ได้แก่

1) เพื่อน

3.2 รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือ 8 เครื่องมือ และเมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ก็จะนำมาวิเคราะห์ทุกครั้ง เพื่อให้เข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้

3.2.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการพิจารณา วินิจฉัย และเข้าใจพฤติกรรมเพื่อการช่วยเหลือต่อไป โดยสังเกตนักเรียนจากสถานการณ์ต่างๆ ทั้งที่อยู่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น สถานการณ์ในห้องเรียน การทำกิจกรรมต่างๆ ในการสังเกต แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 30 นาที โดยหลังจากการสังเกตสามารถบันทึกลงในแบบบันทึกการสังเกต และสรุปพฤติกรรมที่แสดงออก

3.2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยทำการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ทำการสัมภาษณ์บุคคลดังต่อไปนี้

1) นักเรียน

2) ผู้ปกครอง

3) เพื่อนนักเรียนในห้องเดียวกัน

3.2.3 การเขียนอัตชีวประวัติ ผู้ศึกษาให้นักเรียนเขียนบรรยายข้อความในแบบฟอร์มอัตชีวประวัติที่ผู้ศึกษากำหนดเพื่อให้นักเรียนเขียนเรื่องราวของตนเองตามความเป็นจริงที่สุด เป็นการเขียนแบบกำหนดหัวข้อให้เขียน

3.2.4 บันทึกประจำวัน เป็นการให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเขียนบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง เป็นการเปิดเผยความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อเหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมรอบตัว โดยให้เขียนวัน เดือน ปีที่บันทึกและกิจกรรมที่ทำในวันนั้นและให้เขียนต่อเนื่องเป็นเวลา 1 สัปดาห์

หลังจากนั้น จึงนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกประจำวันมาวิเคราะห์ตีความหมาย เพื่อหาข้อมูลในเรื่องของการดำเนินชีวิตประจำวัน ความคิดเห็นที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งการเขียนบันทึกประจำวันนี้ ทำให้ทราบนิสัยส่วนตัวของนักเรียน

3.2.5 ระเบียบสะสม ใช้ระเบียบสะสมเพื่อหาข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งทางโรงเรียนได้เรียบเรียงไว้แล้ว ผู้ศึกษาจะได้นำข้อมูลมาจัดกระทำและนำมาพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งอื่นๆ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยสาเหตุที่มาของปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน

3.2.6 การเยี่ยมบ้าน เพื่อสังเกตความเป็นอยู่ทางบ้าน และรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้าน และยังเป็นความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือนักเรียน

3.2.7 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวนักเรียน เพื่อทราบรายละเอียดบางประการที่เป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยปัญหา และการแก้ไขปัญหา

3.2.8 การใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 56-70) เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ แบบทดสอบที่ใช้มีดังนี้

- 1) Bender Gestalt Test
- 2) Draw A Person Test
- 3) Kinetic – House – Tree – Person (KHTP)
- 4) Kinetic – Family – Drawing (KFD)
- 5) Sentence Completion Test (SCT)

3.3 การวินิจฉัยสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าว ผู้ศึกษานำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเป็นพื้นฐานประกอบการนำทฤษฎีทางจิตวิทยามาช่วยในการวินิจฉัยหาสาเหตุ พร้อมทั้งหาวิธีการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ตลอดจนแนะแนวทางแก่นักเรียนในการแก้ไขหรือปรับตัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3.4 ทำนายผล ผู้ศึกษาบอกให้ผู้ให้ข้อมูลหลักทราบว่าปัญหานี้สามารถแก้ไขได้หรือไม่ โดยอาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เป็นผลมาจากการวิเคราะห์และการวินิจฉัยต่อเนื่องกันไปสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับการปรับตัวในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าว

3.5 แนวทางการแก้ไขปัญหามีดังนี้

3.5.1 การให้ความช่วยเหลือโดยตรง หมายถึง การช่วยเหลือกับผู้ที่ให้ข้อมูลหลักโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1) การให้การปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client-Centered Counseling) ของคาร์ล อาร์ โรเจอร์ส (Carl R. Rogers) การให้การปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ระบายความรู้สึกโดยเล่าถึงชีวิตในอดีตและชีวิตในปัจจุบัน เพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ใจกว้างใจ ในระยะของการสร้างสัมพันธภาพ (Rapport) ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกอบอุ่น ใจกว้างใจ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไปตามแนวคิดของทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client-Centered Theory) เชื่อว่า มนุษย์มีความสามารถ มีเหตุผลที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมทั้งจะเติบโตองกงาม มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขาและพัฒนาศักยภาพของตนได้สูงสุด โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ได้อยู่แล้วให้มากยิ่งขึ้น และปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรค และนำไปสู่การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนี้มนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทร ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักถึงความสามารถของตนเองในเรื่องของความสามารถในการเรียนที่อยู่ในระดับดี ให้พัฒนาตัวเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง (Self-Actualization) ซึ่ง โรเจอร์ส เชื่อว่า บุคคลเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิต และการแก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง หากผู้นั้นมีโอกาสรับรู้ความจริงเกี่ยวกับตนเอง ผู้รับการปรึกษามีความสามารถอยู่ในการที่จะเข้าใจถึงสาเหตุอื่นเป็นปัญหาที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข นั่นคือ ปัญหาของผู้รับการปรึกษาเกิดขึ้นมาจากความไม่ประสานสอดคล้องกันระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเองหรือมโนภาพแห่งตน (Self Concept) กับประสบการณ์ที่ได้รับ ดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือโดยให้ผู้ให้ข้อมูลหลักพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงสุด โดยเริ่มจากการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เขาประสบอยู่ จากนั้นควรให้เขาได้คิดหาวิธีที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและเกิดประโยชน์ต่อตัวเองต่อไป

ในการให้การปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษาเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) เริ่มการให้การปรึกษา โดยการสร้างความคุ้นเคยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และกล่าวระบายปัญหาให้ผู้วิจัยทราบ

(2) ขั้นตอนการให้การปรึกษา โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การเรียบ การสะท้อนความรู้สึก การทำให้เกิดความกระจ่างแจ้ง การยอมรับ การใช้คำถามปลายเปิด และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ตลอดเวลาที่ให้คำปรึกษา เพื่อให้เด็กเข้าใจตนเองและมองเห็นแนวทางในการลดพฤติกรรมก่อนและมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากขึ้น

(3) ขั้นตอนการให้การปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่สนทนาตลอดจนบอกแนวทางในการลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน และมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วนัดหมายครั้งต่อไป

3.5.2 การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น โดยการใช้อาหารชีแนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงเบนพฤติกรรม เพื่อปรับ เปลี่ยนและลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน

3.5.3 ขอความร่วมมือกับครูที่ประจำชั้น เพื่อปรึกษาปัญหาและขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และการปรับตัวของเด็ก

3.5.4 ผู้วิจัยไปพบผู้ปกครองของผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไข ปัญหาและการป้องกัน ส่งเสริม

3.6 การติดตามผล ผู้วิจัยทำการติดตามผลในขณะที่ทำการศึกษาทุกระยะคือ ติดตามผลทุกครั้งที่ได้พบข้อมูลหรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือป้องกันและส่งเสริมไปเพื่อประเมินว่าแนวทางในการช่วยเหลือนั้นถูกต้อง ได้ผลดีหรือไม่ อย่างไร จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับปรุงต่อไปอย่างไรบ้าง

3.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

3.7.1 สรุปผลลงในแฟ้มประวัติของผู้ให้ข้อมูลหลักทุกครั้ง หลังจากทำการช่วยเหลือนักเรียนไปแล้วในแต่ละครั้ง เพื่อให้ทราบว่าทำอะไรไปบ้าง และให้ข้อเสนอแนะว่าจะมีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อไป

3.7.2 สรุปผลลงในแฟ้มประวัติของผู้ให้ข้อมูลหลัก ก่อนปิดการทำการศึกษาค้างสุดท้าย โดยสรุปผลของการทำการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้ 2 ทาง ดังนี้

- 1) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายกรณี
- 2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเป็นรายกรณี

4. แบบแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้างนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบศึกษารายกรณี โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา สร้างข้อสรุปแบบอุปนัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

การรายงานผลการวิจัยครั้งนี้ จึงเขียนสรุปเป็นรายบุคคลโดยภาพรวมทั้ง 5 คน โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย 3 ประการ ดังนี้ 1.) สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว 2.) สาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าว และ 3.) แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

5. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลทุกๆ ราย โดยก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้เกิดความไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก และสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลทุกรายผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การขออนุญาตจดยละเอียดจากการสัมภาษณ์และบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ จำนวนครั้งในการสัมภาษณ์ ระยะเวลา และสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ การขอให้ผู้ให้ข้อมูลหลักช่วยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การมีสิทธิตอบหรือไม่ตอบคำถามของผู้วิจัยรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ซักถามข้อข้องใจ หรือสิ่งที่เพิ่มข้อสงสัยเพิ่มเติม

จนเข้าใจและใช้เวลาในการคิดทบทวนก่อนตัดสินใจตอบคำถามและที่สำคัญผู้วิจัยไม่เปิดเผยข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องถึงผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการนำเสนอผลการวิจัยนั้นชื่อ สถานที่และบุคคลที่ให้ข้อมูลในการวิจัยเป็นชื่อสมมติทั้งสิ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รักษาความลับของข้อมูล โดยเก็บไว้ในที่ปลอดภัยและผลการวิจัยจะถูกนำเสนอในภาพรวมและข้อมูลทั้งหมดใช้เพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการเท่านั้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) แบบการศึกษารายกรณี (Case Study) ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบการเขียนอัตชีวประวัติ แบบบันทึกประจำวัน ระเบียบสนทนา แบบการเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบทางจิตวิทยา จำนวน 5 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

จากการศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 5 คน โดยใช้ขั้นตอน 7 ขั้นตอน และใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูล 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์โดยภาพรวมได้ดังนี้

1.1 กรณีศึกษารายที่ 1 เด็กชาย ก. (ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2559)

1.1.1 ลักษณะทั่วไป เด็กชาย ก. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 10 ปี รูปร่างผอมสูงสมส่วน ผิวคล้ำ ผมดำ ใบหน้าเรียวยาว ลักษณะคล่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง แต่งตัวสะอาด พูดจาสุภาพกับผู้ใหญ่ แต่พูดจาหยาบคายกับเพื่อน

จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1) การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกการสังเกตทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ในห้องเรียน ผู้วิจัยสังเกตเด็กชาย ก. ในรายวิชาที่เด็กชาย ก. ชอบและไม่ชอบเรียน ดังนี้

ก. วิชาที่ชอบเรียน ได้แก่

ก) วิชาภาษาไทย ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ก. มีความตั้งใจเรียนมาก กล่าวแสดงออก ไม่คุย ไม่เล่น ไม่แกล้งเพื่อน ตั้งใจฟังที่ครูอธิบาย เวลาที่ครูถามก็จะลุกขึ้นยืนและตอบคำถามด้วยความมั่นใจในคำตอบ ไม่เขินอายที่จะลุกขึ้นตอบ

ข) วิชาที่ไม่ชอบเรียน ได้แก่

ข. วิชาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ก. ไม่ตั้งใจเรียน มีท่าทำเบื่อหน่าย หันไปชวนเพื่อนคุย แกล้งเพื่อน หยอกเพื่อน เขกศีรษะเพื่อน โยนของใส่เพื่อน ไม่ฟังที่ครูอธิบาย เวลาที่ครูผลจะแอบวาดรูปเล่นในสมุดจด หรือหยิบดินสอปากกาขึ้นมาขีดเขียนเล่นบนโต๊ะคนเดียว ขออนุญาตลุกไปทิ้งขยะ ไปห้องน้ำ แสดงอาการว่าเบื่อหน่ายอย่างชัดเจน

(2) นอกห้องเรียน

ก. ช่วงทำเวรก่อนเข้าแถวตอนเช้า ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ก. ไม่ช่วยเพื่อนทำเวรประจำวันที่ต้องรับผิดชอบ คือการกวาด และเก็บขยะบริเวณสนามเด็กเล่น ช่วงที่ครูยังไม่มาจะหนีไปเล่นฟุตบอลที่สนาม เมื่อครูมาถึงแล้วจึงจะวิ่งมาที่สนามเด็กเล่น แต่จะไม่ช่วยเพื่อนทำเวร เด็กชาย ก. นั่งดูเพื่อนทำเวร ถึงแม้เพื่อนจะว่า จะบอก เด็กชาย ก. ก็ไม่ทำเวร เด็กชาย ก. จะทำเวรต่อเมื่อครูเดินมาดูเท่านั้น

ข. ช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ก. พยายามแทรกแถวเพื่อที่ต่อแถวเพื่อเดินไปโรงอาหาร ถ้าเพื่อนไม่ยอม จะง้างแขนเพื่อต่อยเพื่อน โดยที่เด็กชาย ก. ไม่สนใจเลยว่าแจะแจะแจะใครบ้าง ขณะรับประทานอาหารก็คุยตลอดเวลาที่รับประทานอาหาร เมื่อรับประทานอาหารเสร็จก็ไม่เก็บชามกับข้าวที่ใช้ร่วมกัน ทั้งให้เพื่อนคนอื่นต้องเก็บตาม

ค. ช่วงเข้าแถวชื่อขนม ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ก. จะแทรกแถวน้องๆ ที่ต่อแถวก่อนหน้า โดยไม่สนใจว่าน้องจะมาก่อน ถ้าน้องไม่ยอมก็ใช้วาจาหาเรื่อง ทำต่อย น้องจึงต้องยอมให้เด็กชาย ก. แจะแจะชื่อขนมก่อน

2) การสัมภาษณ์ และการบันทึกการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อน และผู้ปกครองของผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้สรุปการสัมภาษณ์ไว้ดังนี้

(1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก: เด็กชาย ก.

(2) สรุปบทสัมภาษณ์เด็กชาย ก.

พฤติกรรมก้าวร้าวคือ การใช้ความรุนแรง ตะ ต่อย ถีบ ตบตีกัน ทำร้ายร่างกายกัน พฤติกรรมก้าวร้าวที่เคยทำกับผู้อื่นที่จำได้ คือ ต่อยกับเพื่อน จนเพื่อนศิษยะแตก ร้องให้ไปฟ้องครู และเพื่อนต้องไปโรงพยาบาล ที่ได้ต่อยกันเพราะเพื่อนคนนั้นมักพูดจาขวาน ล้อชื่อบิดามารดา คำบิดามารดาด้วยคำหยาบคาย คำกันไปมาจนทนไม่ได้ เลยต่อยกัน ทั้งต่อย ทั้ง ถีบ ทั้งตะ จนอีกฝ่ายศิษยะแตก ปกติจะใช้วิธีการต่อย ตะ ถีบกัน คำกันด้วยคำหยาบคาย แรงจูงใจ ในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวคือ หมั่นไส้ เพื่อนกวน เพื่อนไม่ยอมทำตามที่ตนเองต้องการ อยากรแกลงเพื่อน เคยพบเจอบุคคลอื่นทะเลาะกัน ทั้งบิดากับมารดา ทั้งลุงกับป้า ในเกมที่เล่นประจำ รุนพี่ที่โรงเรียน และเพื่อนในกลุ่ม เวลาที่เขาทะเลาะมีปากเสียงกัน ก็มักจะมีการใช้ความรุนแรง ตามมาด้วยเกือบทุกครั้ง เวลาที่เห็นคนอื่นทะเลาะกัน ใช้ความรุนแรงกันตนเองจะรู้สึกสะใจ ชอบเป็นคนนั่งเชียร์ มองว่าการใช้ความรุนแรง การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อกันเป็นเรื่องปกติ ธรรมดา ในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแต่ละครั้งตัวกระตุ้นในการส่งเสริมให้แสดงพฤติกรรม ก้าวร้าวคือ ความรู้สึกหมั่นไส้ หงุดหงิด โมโห และไม่พอใจที่ถูกขัดใจ หลังจากที่แสดงพฤติกรรม ก้าวร้าวต่อคนอื่นไปแล้ว ส่วนใหญ่จะถูกครุฑ ลงโทษ แต่ถ้าครุฑไม่รู้ก็จะต่อยกันจนกว่าจะมีเพื่อนคน อื่นห้าม โกรธกันได้ไม่นาน พอเข้ามาก็เล่นกันปกติ พอมีเรื่องก็จะทะเลาะกันใหม่ การแสดง พฤติกรรมก้าวร้าวมีผลดีต่อตัวเอง คือ สะใจ ดีใจที่ได้ชนะเพื่อน แต่ก็มีผลเสีย คือ เจ็บตัว โดนครุฑ คุกลงโทษ บิดามารดาคำ เพื่อนไม่คุยด้วย แต่ไม่นานก็ดีขึ้น เพื่อนบางคนก็ไม่ค่อยอยากเล่นด้วย พฤติกรรมก้าวร้าวที่ตนเองเคยแสดงเป็นพฤติกรรมไม่เหมาะสม แต่ห้ามตัวเองไม่ได้ เวลาที่โกรธ โมโห หงุดหงิด ถูกขัดใจ ก็มักจะต้องใช้กำลังต่อกันเสมอ

(3) สรุปรูปทสันภาษณ์เพื่อนของเด็กชาย ก.

เด็กชาย ก. มักจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนในห้องบ่อยๆ โดยเฉพาะกับเพื่อนผู้หญิงที่ชอบเถียงกันกับเด็กชาย ก. และเพื่อนผู้ชายที่ไม่ยอมเด็กชาย ก. เช่น ผลักเพื่อนผู้หญิงจนล้มหัวฟาดขอบโต๊ะ เพราะเพื่อนผู้หญิงคนนั้นไม่ใช่ยิมลิวิดเปเปอร์ เป็นต้น เด็กชาย ก. มักจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวบ่อยมาก ความรู้สึกต่อเด็กชาย ก. คือ ไม่อยากพูดด้วย ไม่ อยากรคุยด้วย ไม่อยากเล่นด้วย ไม่อยากยุ่ง แต่เด็กชาย ก. ชอบมากก่อน มาอยู่กับเพื่อนก่อน เมื่อ เพื่อนไม่ยอม เพื่อนขัดใจ เด็กชาย ก. ก็จะโมโห และใช้กำลังกับเพื่อนทุกครั้ง ดังนั้นเพื่อนๆ จึงไม่ ชอบเด็กชาย ก. และเด็กชาย ก. จะชอบล้อชื่อบิดามารดาคนอื่น คำบิดามารดาคนอื่นด้วยถ้อยคำที่ หยาบคายพอเพื่อนล้อคืน ว่าคืนก็จะโกรธและใช้กำลังกับเพื่อนคนนั้นทันที เวลาที่เด็กชาย ก. แสดง พฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อน เพื่อนที่เด็กชาย ก. มีเรื่องด้วย ก็จะสู้บ้าง ไม่สู้บ้าง ถ้าสู้กันก็ต้องไป ฟ้องคุณครู ให้คุณครูจัดการ แต่ถ้าเพื่อนคนนั้นไม่สู้ แล้วเดินหนี เด็กชาย ก. ก็จะหัวเราะเยาะ แล้ว

เดินหนีไป ส่วนเพื่อนคนอื่นมักจะไม่ว่าง ไม่คุยกับเด็กชาย ก. เมื่อเด็กชาย ก. ไม่มีเพื่อนคุยด้วย เล่นด้วย ก็มักจะมาพูดคุยกับเพื่อน เพื่อขอเล่นด้วย

(4) สรุปรบทสัมภาษณ์บิดาของเด็กชาย ก.

เวลาที่อยู่ที่บ้านเด็กชาย ก. ช่วยเหลืองานที่บ้านดี โดยเฉพาะช่วยเลี้ยงน้อง แต่งานบ้านอื่นๆ ก็ช่วยบ้างถ้าบิดากับมารดาใช้ ถ้าไม่ใช่ก็จะไม่ทำ ก็จิวตรประจำวันก็จะตื่นมาช่วยเลี้ยงน้อง แล้วก็ไปโรงเรียน กลับมาถึงบ้านก็ค่ำแล้ว กลับมาก็จะช่วยเลี้ยงน้อง นั่ง/นอน เล่นเกม ในมือถือจนตึก แล้วจึงเข้านอน เวลาอยู่ที่บ้านเด็กชาย ก. จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับพี่ชายหาเรื่องทะเลาะกับพี่ชายเป็นประจำ แต่ไม่รุนแรงอะไร แต่ตอนที่อยู่โรงเรียนเก่า มีเรื่องชกต่อยกับเพื่อนที่โรงเรียนเป็นประจำ จนต้องย้ายมาโรงเรียนนี้ ปกติเวลาที่อยู่กับบิดามารดา เด็กชาย ก. จะไม่ค่อยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวอะไร เพราะกลัวจะถูกตี ถูกลงโทษ ส่วนมากจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวตอนที่อยู่นอกบ้าน ถ้าในบ้านจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับพี่ชายบ้าง และจะถูกมารดาตีทุกครั้ง จึงไม่ค่อยกล้าทะเลาะกันในบ้านให้บิดามารดาเห็น การแก้ปัญหาการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ก. บิดากับมารดาก็พยายามทำโทษทุกครั้งที่เด็กชาย ก. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวให้เห็น แต่เด็กชาย ก. มักไม่ค่อยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่บ้าน แต่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับเพื่อน กับรุ่นพี่ที่โรงเรียนบ่อยครั้ง โดยเฉพาะที่โรงเรียนเดิม มีเรื่องบ่อยจนต้องย้ายโรงเรียนมาที่นี่ บิดากับมารดาก็พยายามสอน พยายามทำโทษถ้าได้ยินว่ามีเรื่องกับเพื่อน แต่เด็กชาย ก. มักจะปิดบังไม่ให้บิดามารดารู้ว่ามีการทะเลาะกับเพื่อนเสมอ

1.1.2 อัจฉริยประวัติ: พบว่า เด็กชาย ก. เกิดในครอบครัวที่ประกอบไปด้วยมารดาบิดา (สามีใหม่ของมารดา) พี่ชายต่างมารดา และน้องชายต่างบิดา ซึ่งมารดาและบิดาแยกทางกันตั้งแต่วัยเยาว์ จึงไม่เคยเห็นหน้าบิดา และไม่เคยทราบว่าบิดาชื่อว่าอะไร จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1) ชีวิตในวัยเด็กของเด็กชาย ก. ชอบต่อเพื่อน ก่อแกล้งเพื่อน แกล้งน้อง และมักใช้ชีวิตอยู่กับสื่อออนไลน์ เช่น Line, Facebook, YouTube, Game ต่อสู้ และชอบดูหนังออนไลน์ที่เกี่ยวกับการต่อสู้ ตลก โดยคิดจนไม่อยากรับประทานอาหาร

2) ชีวิตในปัจจุบันของเด็กชาย ก. เรียนอยู่ชั้น ป.4 ชอบเล่นกีฬาฟุตบอล ชอบตกปลา ชอบไปหาหม้อมาทำเบ็ดตกปลา ถ้าอยู่ที่บ้านจะช่วยมารดาทำงานบ้าน และช่วยดูแลน้อง

3) ชีวิตในอนาคตของเด็กชาย ก. ต้องการใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง ช่วยเหลือตนเองได้ และช่วยเหลืองานบิดามารดา อยากที่จะเล่นเกม เนื่องจากค่อนข้างติดเกม อยากคัดค้านการทำร้ายผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อนที่ตนไม่ชอบ

1.1.3 บันทึกประจำวัน: จากการเขียนบันทึกประจำวัน สรุปได้ดังนี้

จากบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ก. มีกิจวัตรประจำวัน คือ วันธรรมดาตื่นนอนตอนเช้า อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหารเช้า เลี้ยงน้อง เล่นเกมในโทรศัพท์มือถือ ไปโรงเรียน เข้าแถว เข้าเรียน รับประทานอาหารกลางวัน เล่นฟุตบอลตอนพักเที่ยง เข้าเรียนช่วงบ่าย เลิกเรียน เล่นฟุตบอล กลับบ้าน ส่วนในวันหยุดก็จะตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน ไปดกปลา เลี้ยงน้อง นอนดูหนังและเล่นเกมในโทรศัพท์มือถือ กินข้าว เข้านอน จากบันทึกประจำวัน แสดงว่า เด็กชาย ก. จะมีหน้าที่ช่วยมารดาในการเลี้ยงน้องช่วงที่มารดาต้องทำกับข้าว หรือต้องทำงานบ้าน และสิ่งที่เด็กชาย ก. มักทำในวันหยุด คือ การเล่นเกม ดกปลา และดูหนังในโทรศัพท์มือถือ

1.1.4 ระเบียบสะสม: ผลการเรียนรู้ของเด็กชาย ก. มีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.55

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.45

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.40

1.1.5 การเยี่ยมบ้าน: ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้านจำนวน 1 ครั้ง ผู้วิจัยได้สังเกต ดังนี้

จากการสังเกต พบว่า บ้านของเด็กชาย ก. เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว อยู่ท่ามกลางทุ่งนา ไม่มีเพื่อนบ้านใกล้เคียง ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในบ้านไม่มีระเบียบเรียบร้อยเท่าที่ควร ของใช้วางระเกะระกะในบ้าน ภายในบ้านแบ่งซอยกันเป็น 2 ห้องเล็กๆ คือ ห้องนอนของบิดามารดา และห้องนอนของเด็กชาย ก. มีห้องครัวเล็กๆอยู่นอกตัวบ้าน ไม่มีเฟอร์นิเจอร์ มีโทรทัศน์ 1 เครื่อง

จากการเยี่ยมบ้าน พอสรุปได้ว่า บ้านของเด็กชาย ก. อยู่ไกลจากเพื่อนบ้าน อยู่ท่ามกลางทุ่งนา บ้านค่อนข้างคับแคบ การจัดบ้านไม่ถูกสุขลักษณะ บรรยากาศภายในบ้านค่อนข้างมืด การจัดวางภายในบ้านไม่เป็นระเบียบ ไม่มีสถานที่สำหรับทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ เด็กชาย ก. มักจะทำการบ้านหรืออ่านหนังสือบนเตียงเป็นส่วนใหญ่ หรือไม่ก็บริเวณหน้าโทรทัศน์

1.1.6 แบบสอบถาม: จากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้ทราบข้อเท็จจริงในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ประวัติส่วนตัวและครอบครัว พบว่า เด็กชาย ก. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 10 ปี รูปร่างผอมสูงสมส่วน ผิวคล้ำ ผมดำ ใบหน้าเรียวยาว ลักษณะค่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง บิดาและมารดาแยกทางกันตั้งแต่มิมีพี่ชายต่างมารดาหนึ่งคน น้องชายต่างบิดาหนึ่งคน ไม่ทราบข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับบิดาเลย แม้กระทั่งชื่อและนามสกุล มารดาไม่ได้ทำงาน อยู่บ้านเลี้ยงน้องชายที่เพิ่งคลอด

2) ประวัติสุขภาพ เด็กชาย ก. มีสุขภาพแข็งแรงดี ไม่เคยเจ็บป่วยหนักมาก่อน

1.1.7 แบบทดสอบทางจิตวิทยา

1) *Bender Gestalt Test*: ไม่ค่อยมีความรอบคอบ จัดลำดับความคิดไม่ดี คิดไม่ต่อเนื่อง อารมณ์อ่อนไหว ขาดความมั่นใจในตนเอง ความคิดกระเจิดกระเจิง คือเงียบ มองโลกในแง่ร้าย เวลามีปัญหาแล้วแก้ไขไม่ได้ ก้าวร้าว

2) *DAP*: เก็บตัว ลังเล ซึ่กลัว ไม่กล้า วิดกกังวล กระวนกระวาย ไม่กล้าเผชิญปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งแปลกใหม่ หรือประสบการณ์ใหม่ ชอบเพื่อฝันในสิ่งที่ตนปรารถนา รู้สึกไม่พอใจในตนเอง ให้ความสนใจกับสัมพันธภาพทางสังคม และชอบแสดงตนพยายามชัดเจนสิ่งที่ตนเองรู้สึกขาด บกพร่อง ปรารถนาที่จะไม่ติดต่อกับโลกภายนอก อยู่แต่กับความคิดความรู้สึกของตนเอง ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องเพศมากเกินไป กังวลมากเกี่ยวกับการควบคุมเรื่องเพศ คิดมาก คิดฟุ้งซ่าน มีพลังในการต่อสู้ มีความก้าวร้าวทางปาก เช่น ชอบว่าคนอื่น ใช้งานไม่สุภาพ ชอบถากถาง ใช้งานว่าร้ายผู้อื่น ระวังต่อคำพูดของบุคคลอื่น กลัวถูกวิจารณ์ หลงผิด มีความคิดความรู้สึกและการแสดงออกค่อนข้างดีอึดื้อ และมีความมั่นใจเข้มงวด ไม่ยอมยืดหยุ่น บ่งชี้ถึงการสู้ไม่ถอย ไม่ยอมใคร ชอบคัดค้านต่อต้าน มีความทะเยอทะยาน เรียกร้องความรักและความสนใจจากผู้อื่น ก้าวร้าวมาก หวาดระแวง ต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีวุฒิภาวะ รู้สึกขาดๆ

3) *KHTP*: ใกล้เคียงกับมารดามากกว่าบิดา เนื่องจากบิดาและมารดาแยกทางกันตั้งแต่ยังเล็ก มารดามีอิทธิพลที่สุดในบ้าน มีนิสัยลังเล ไม่สามารถตัดสินใจได้ ต้องการความเป็นส่วนตัว ไม่ต้องการให้ใครบุกรุก มีความก้าวร้าว

4) *KFD*: ความสัมพันธ์ในครอบครัวดี อาศัยอยู่กับมารดา บิดา (สามีใหม่ของมารดา) พี่ชายต่างมารดา และน้องชายต่างบิดา

5) *SCT*: ไม่พบปัญหาด้านใดเป็นพิเศษ มีเพียงความเสี่ยงด้านความสามารถและอดีต

1.1.8 การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้ง 7 เทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยวินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย ก. มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) สาเหตุเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

(1) พัฒนาการจากบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อัดชีวีประวัติ การเยี่ยมบ้าน บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (*DAP* , *Bender Gestalt Test*) ให้ผลสอดคล้อง

กันโดยเด็กชาย ก. มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ คือเจี๊ยบ มีความก้าวร้าวทางปาก เช่น ชอบว่าคนอื่น ใช้วาจาไม่สุภาพ ชอบถากถาง ใช้วาจาว่าร้ายผู้อื่น ระวังต่อคำพูดของบุคคลอื่น กลัวถูกวิจารณ์ หลงผิด มีความคิดความรู้สึกและการแสดงออกค่อนข้างดี รื่น บ่งชี้ถึงการสู้ไม่ถอย ไม่ยอมใคร ชอบคัดค้านต่อต้าน มีความทะเยอทะยาน เรียกร้องความรักและความสนใจจากผู้อื่น ก้าวร้าวมาก หวาดระแวง ต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีวุฒิภาวะ รู้สึกขาดๆ จึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมา

2) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (KHTP, KFD) พบว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ก. คือ สภาพครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน เด็กชาย ก. ไม่เคยรู้จักกับบิดาของตนเองเลย ส่วนมารดามีสามีใหม่ และมีลูกกับสามีใหม่ จึงมีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็กน้อยลง ทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไป ทั้งที่บ้านและโรงเรียน เด็กชาย ก. ยังมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อนในห้องอีกด้วย

3) สาเหตุจากสังคม ดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม พบว่า เด็กชาย ก. มีการเสพสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Line , Facebook , YouTube , Game ต่อสู้ และชอบดูหนังออนไลน์ที่เกี่ยวกับการต่อสู้ บันเทิง จากการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรงส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ก. เนื่องจากเด็กชาย ก. ได้เลียนแบบการใช้ความรุนแรงจากสื่อแล้วนำไปกระทำกับพี่ชาย และเพื่อนในห้อง

1.1.9 การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม ดังนี้

1) การช่วยเหลือผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรงด้วยการให้การปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client-Centered Counseling) ของ คาร์ล อาร์ โรเจอร์ส (Carl R. Rogers) การให้การปรึกษาโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นให้เด็กชาย ก. ได้ระบายความรู้สึกโดยเล่าถึงชีวิตในอดีตและชีวิตในปัจจุบัน เพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นไว้วางใจในระยะของการสร้างสัมพันธภาพ (Repport) ให้เด็กชาย ก. รู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจเพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไป ตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client-Centered Theory) เชื่อว่า มนุษย์มีความสามารถ มีเหตุผลที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พร้อมทั้งจะเติบโตองงาม มนุษย์เป็นคนดีและมีคุณค่า หากเขาสามารถค้นพบศักยภาพของเขาและพัฒนาศักยภาพของตนได้สูงสุด โดยส่งเสริมให้เขาพัฒนาศักยภาพที่ดีอยู่แล้ว

ให้มากยิ่งขึ้น และปรับปรุงตนเองในสิ่งที่เป็นอุปสรรค และนำไปสู่การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนั้นมนุษย์ต้องการความรัก การยอมรับ ความเอื้ออาทร ดังนี้ เด็กชาย ก. จึงควรได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งให้เขาตระหนักรู้ในความสามารถของตนเองในเรื่องของความสามารถในการเรียนที่อยู่ในระดับดี ให้พัฒนาตัวเองต่อไปในแนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กชาย ก. ได้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง (Self-Actualization) ซึ่ง โรเจอร์ส เชื่อว่า บุคคลเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หากผู้นั้นมีโอกาสรับรู้ความจริงเกี่ยวกับตนเอง ผู้รับการปรึกษามีความสามารถอยู่ในการที่จะเข้าใจถึงสาเหตุอื่นเป็นปัญหาที่ทำให้ตนเอง ไม่มีความสุข นั่นคือปัญหาของผู้รับการปรึกษาเกิดขึ้นมาจากความไม่ประสานสอดคล้องกันระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเองหรือมโนภาพแห่งตน (Self Concept) กับประสบการณ์ที่ได้รับ ดังนั้นจึงควรให้การช่วยเหลือโดยให้เด็กชาย ก. พัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงสุด โดยเริ่มจากการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เขาประสบอยู่ จากนั้นควรให้เขาได้คิดหาวิธีที่จะจัดการกับปัญหา ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและเกิดประโยชน์ต่อตัวเองต่อไปในการให้การปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษาเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) เริ่มการให้การปรึกษาโดยการสร้างความคุ้นเคยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นกันเองและกล่าวระบายปัญหาให้ผู้วิจัยทราบ

(2) ขั้นตอนการให้การปรึกษา โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การเรียบเรียง การสะท้อนความรู้สึก การทำให้เกิดความกระจ่างแจ้ง การยอมรับ การใช้คำถามปลายเปิด และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ตลอดเวลาที่ให้คำปรึกษา เพื่อให้เด็กเข้าใจตนเองและมองเห็นแนวทางในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากขึ้น

(3) ขั้นตอนการให้การปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่สนทนาตลอดจนบอกแนวทางในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วนัดหมายครั้งต่อไป

2) ให้ความช่วยเหลือโดยการ

(1) ปรับพฤติกรรมโดยการชี้แนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงเบนการเพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลักในเบื้องต้น

(2) ขอความร่วมมือกับครูท่านอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ก. เพื่อปรึกษาปัญหาและขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และการปรับตัวของเด็ก

1.1.10 บทนำโดยผล

จากสภาพปัญหาของเด็กชาย ก. ที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากหลายองค์ประกอบ กล่าวคือ ปัญหาเกิดจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ปัญหาจากครอบครัว และปัญหาจากเพื่อน

ร่วมชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าเด็กชาย ก. รวมทั้งผู้ปกครอง ครู และเพื่อนๆ ในโรงเรียน มีความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหานี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยทำนายผลว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย ก. ได้รับความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ และการชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างแท้จริงก็ย่อมสามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย ก. ยังให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีอีกด้วย

1.1.11 การติดตามผล

หลังจากได้ให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ปรากฏผลดังนี้

จากการสังเกต และการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า เด็กชาย ก. มีความเข้าใจและสามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงว่าเคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถหาวิธีการสนองความต้องการของตนเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด แล้วเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินพฤติกรรมตนเองและลดหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว ในการเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้

1.1.12 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักควรเข้าใจและยอมรับถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของตนเอง ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นในครอบครัวและชีวิต รู้จักกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจในตนเอง สามารถแก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถของตนเอง

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

(1) บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด สร้างเสริมความภาคภูมิใจให้แก่เด็ก ให้ความสนใจในเรื่องพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลหลัก ดูแลใกล้ชิดในการให้คำสั่งสอนว่าพฤติกรรมใดเหมาะสม และพฤติกรรมใดที่ไม่เหมาะสม

(2) ครูประจำชั้น ควรให้กำลังใจ ให้ความสนใจและดูแลเอาใจใส่ในเรื่องความประพฤติในห้องเรียน ระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของผู้ให้ข้อมูลหลัก

3) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป

ผู้ที่จะศึกษาต่อไปควรสร้างสัมพันธภาพ ความคุ้นเคย ยอมรับ และเข้าใจในตัวเด็กชาย ก. โดยการแสดงความรัก ความเอาใจใส่ สนใจและห่วงใยเด็กชาย ก. อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทั้งนี้เพื่อให้เด็กชาย ก. เกิดความศรัทธาในตัวผู้ศึกษา ก้าวที่จะระบาย

ความรู้สึที่แท้จริงออกมาซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างเหมาะสม โดยการปรับพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องต่อไปนอกจากนี้ผู้ศึกษาคควรฝึกใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้การปรึกษา เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

1.2 กรณีศึกษารายที่ 2 เด็กชาย ข. (ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2559)

1.2.1 ลักษณะทั่วไป เด็กชาย ข. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นั้บถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างสูงใหญ่ อ้วนท้วม ผิวคล้ำ ผมหวด ใบบนน้ำกลม ลักษณะไม่คล่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง แต่งตัวสะอาด แต่งไม่เรียบร้อย เสื้อมกหลุดออกนอกกางเกง พูดจาสุภาพกับผู้ใหญ่ แต่พูดจาหยาบคายกับเพื่อนและรุ่นน้อง

จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1) การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกการสังเกตทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ในห้องเรียน ผู้วิจัยสังเกตเด็กชาย ข. ในรายวิชาที่เด็กชาย ข. ชอบและไม่ชอบเรียน ดังนี้

ก. วิชาที่ชอบเรียน ได้แก่

วิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ข. มีความตั้งใจเรียนมาก กล้าแสดงออก ไม่ขุข ไม่เล่น ไม่แกล้งเพื่อน ตั้งใจฟังที่ครูอธิบาย เวลาที่ครูถามก็จะลุกขึ้นยืนและตอบคำถามด้วยความมั่นใจในคำตอบ ไม่เงินอายที่จะลุกขึ้นตอบ

ข. วิชาที่ไม่ชอบเรียน ได้แก่

วิชาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ข. ไม่ตั้งใจเรียน มีทิทำเบื้อหน้าย หันไปชวนเพื่อนคุย แกล้งเพื่อน หยอกเพื่อน ถีบเพื่อน โยนของใส่เพื่อน ไม่ฟังที่ครูอธิบาย เวลาที่ครูเปลอหยับดินสอปากกาขึ้นมาเล่นบนโต๊ะคนเดียว ลุกขึ้น เดินไปหาเพื่อน ยืมของเพื่อน อยู่ไม่นั่งตลอดคาบเรียน

(2) นอกห้องเรียน

ก. ช่วงทำเวรก่อนเข้าแถวตอนเช้า ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ข. ไม่ช่วยเพื่อนทำเวรประจำวันที่ต้องรับผิดชอบ คือการกวาด และเก็บขยะบริเวณหน้าห้องสมุด ช่วงที่ครูยังไม่มาจะหนีไปเล่นฟุตบอลที่สนาม เมื่อครูมาถึงแล้วจึงจะวิ่งมาที่หน้าห้องสมุด

แต่จะไม่ช่วยเพื่อนทำเวร เด็กชาย ข. จะเดิน ไปเดินมา จนกว่าครูประจำชั้นหรือครูเวรเดินมาบอกให้ทำเวรเท่านั้น

ข. ช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ข. พยายามแทรกแถวเพื่อที่ต่อแถวเพื่อเดิน ไปโรงอาหาร ถ้าเพื่อนไม่ยอม ก็จะกระแทกเพื่อนออกจากแถว เนื่องจากเด็กชาย ข. ตัวใหญ่ เพื่อนจึงไม่กล้าสู้ ขณะรับประทานอาหารก็คอยตลอดเวลาที่รับประทานอาหาร เมื่อรับประทานอาหารเสร็จก็ไม่เก็บชามกับข้าวที่ใช้ร่วมกัน ปล่อยให้เพื่อนคนอื่นต้องเก็บตาม

ค. ช่วงเข้าแถวช้อนนม ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ข. จะแทรกแถวเพื่อนที่ต่อแถวก่อนหน้า โดยไม่สนใจว่าใครจะมาก่อน ถ้าใครไม่ยอมก็ใช้กำลังทำต่อย แต่จะไม่กล้ากับรุ่นพี่

2) การสัมภาษณ์ และการบันทึกการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อน และผู้ปกครองของผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้สรุปการสัมภาษณ์ ไว้ดังนี้

(1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก : เด็กชาย ข.

สรุปบทสัมภาษณ์เด็กชาย ข.

พฤติกรรมก้าวร้าวคือ การใช้ความรุนแรงต่อกัน ทั้งคำพูดและการกระทำ เช่น คำกันด้วยคำหยาบคาย ต่อย ตี เตะ ทะเลาะกัน ชกกัน ทำร้ายร่างกายกัน พฤติกรรมก้าวร้าวที่เคยทำกับผู้อื่นที่จำได้ คือ ต่อยกับเพื่อน จนเพื่อนพินหัก เพราะเพื่อนไม่ยอมตนเอง ขัดใจตนเอง แล้วยังคำบิคา มารดาตนเองด้วยถ้อยคำหยาบคาย เลย โม โห ต่อยกันกับเพื่อนจนเพื่อนพินหัก แล้วเพื่อนก็ไปฟ้องครู ตนเองจึงถูกครูลงโทษ และโดนขยายคุด้วย เวลาที่ตนเองแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว นั้นส่วนใหญ่เพราะ เพื่อนไม่ตามใจ ขัดใจ เพื่อนกวน บางทีก็เพราะเพื่อนชอบล้อชื่อบิคา มารดาตน พอตนม โห หงุดหงิด ไม่พอใจก็จะใช้กำลังกับเพื่อน ทั้งถีบ ต่อย เตะ ตบ ตี บางทีก็คำด้วยคำหยาบ เพื่อความสะใจของตนเอง เด็กชาย ข. เคยพบเจอบุคคลอื่นทะเลาะกันคือ บิคา กับ มารดา อากับอาเขย ญาติๆ คนข้างบ้าน เพื่อน รุ่นพี่ ในเกมที่เล่นที่ร้านเกม และเกมในมือถือ ในทีวี เป็นต้น ที่บ้อยที่สุดคือญาติที่อยู่ข้างๆบ้าน ทะเลาะกันประจำเพราะเมาสุรา เด็กชาย ข. เห็นการทะเลาะวิวาท การใช้กำลังกันเป็นเรื่องธรรมดา เห็นแล้วก็เฉยๆ ไม่รู้สึกอะไร ถือเป็นเรื่องปกติ ใน การที่เด็กชาย ข. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแต่ละครั้ง มีแรงจูงใจคือ ความโมโห ความหงุดหงิด ความหมั่นไส้เพื่อน ที่เพื่อนขัดใจ ไม่ทำตามใจ และจะสะใจมากถ้าเพื่อนเป็นฝ่ายแพ้ หลังจากที่แสดง พฤติกรรมก้าวร้าวไปแล้ว ส่วนใหญ่จะถูกครูทำโทษทั้งสองฝ่าย ถ้าอยู่ที่บ้านก็จะถูกขยายตี แต่ถ้าไม่มีใครใครฟ้องก็จะสู้กันจนกว่าจะมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชนะ ส่วนใหญ่ตนเองจะเป็นฝ่ายชนะ เพราะตนเอง

ตัวใหญ่กว่า การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมีผลคือ สะใจที่ชนะเพื่อน ได้ ภูมิใจที่เพื่อนแพ้ ผลเสียคือ ถ้ามีใครไปฟ้องครูหรือยายก็จะถูกลงโทษ และเพื่อนหลายคน ไม่ค่อยอยากเล่นด้วยกับตนเอง ในส่วนตัวคิดว่า การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมันไม่เหมาะสม แต่เลิกไม่ได้ โดยเฉพาะเวลาที่มีคนขัดใจ กวน หรือทำให้ไม่พอใจ และ โดยเฉพาะเวลาที่มีคนมาล้อชื่อบิดามารดา ก็มักจะห้ามไม่ให้ไม่แสดง พฤติกรรมก้าวร้าวไม่ได้

(2) สรุบบทสัมภาษณ์เพื่อนของเด็กชาย ข.

เด็กชาย ข. มักจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนในห้องบ่อยๆ โดยเฉพาะกับเพื่อนที่ไม่ยอมเด็กชาย ข. เขามักจะชกต่อย ตะเถ็บ ตีกับเพื่อนผู้ชายในห้องเสมอ โดยเฉพาะเพื่อนที่เถียงเขา กับเพื่อนผู้หญิงเขามักจะชอบขู่เอาของเพื่อนไปใช้ ถ้าเพื่อนไม่ให้ข่มเขาก็คือจะขู่ทำร้าย จนเพื่อนต้องให้เขายืม เพราะเขาตัวใหญ่ที่สุดในห้อง เพื่อนๆผู้หญิงจึงไม่ค่อยอยากเล่นกับเขานัก เมื่อเด็กชาย ข. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับเพื่อนถ้าเป็นเพื่อนผู้หญิง เพื่อนผู้หญิงจะเป็นฝ่ายยอม แต่ถ้าเป็นเพื่อนผู้ชาย เพื่อนผู้ชายมักไม่ยอมเขา จึงทะเลาะกันบ่อย ใช้กำลังกันประจำ ถูกครูลงโทษประจำ เหตุผลที่เด็กชาย ข. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวน่าจะเพราะเขาต้องการเอาชนะเพื่อน ต้องการให้เพื่อนทำตามที่เขาต้องการ ถ้าใครขัดใจ เขาจะโมโห หงุดหงิด และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมา วิธีการที่ใช้เวลาที่เด็กชาย ข. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวคือ การข่ม ไม่เถียง ไม่สู้พยายามหลีกเลี่ยง หลีกเลี้ยงไม่ยุ่งกับเด็กชาย ข. ถ้าไม่ต้องทำงานกลุ่มด้วยก็จะไม่เล่น ไม่คุยกับเด็กชาย ข. เพราะไม่ค่อยอยากมีเรื่อง

(3) สรุบบทสัมภาษณ์ยายของเด็กชาย ข.

เวลาที่อยู่ที่บ้านเด็กชาย ข. ไม่เคยช่วยงานบ้านอะไรเลย ตื่นมาวันธรรมดา ก็จะตื่นสาย กินข้าวเสร็จก็ไปโรงเรียน กลับมาก็ไปปั่นจักรยานเล่นบ้านเพื่อน ค่ำๆถึงจะกลับบ้านมากินข้าว ดูทีวี เล่นมือถือ แล้วเข้านอน ถ้าวันหยุดก็จะตื่นมา กินข้าวเช้า แล้วก็ออกไปเล่นกับเพื่อน ไปตกปลาบ้าง ไปเล่นเกมที่ร้านเกมบ้าง ไปปั่นจักรยานเล่นบ้าง กลับเข้าบ้านอีกทีก็ค่ำๆ กินข้าวเสร็จก็จะนอนดูทีวี เล่นเกมในมือถือ นอนดึกในวันหยุด เวลาที่อยู่บ้านเด็กชาย ข. มักแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับน้องสาว แกล้งน้อง แย่งของน้อง ถ้าเพื่อนมาเล่นด้วยที่บ้าน ก็จะทะเลาะกับเพื่อน ยายจะต้องตีประจำ ส่วนใหญ่เด็กชาย ข. จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเวลาที่ไม่มีคนขัดใจ หรือโมโหมากๆ พ่อกับแม่ของเด็กชาย ข. ค่อนข้างตามใจลูก เด็กชาย ข. อยากได้อะไรต้องได้ คั่งใจทุกอย่าง พ่อกับแม่จะไม่ค่อยตีเด็กชาย ข. ส่วนใหญ่จะเป็นยายที่ดี แต่ยายต้องเลี้ยงน้องสาวของเด็กชาย ข. เลยไม่ค่อยมีเวลาดูแลเด็กชาย ข. มากนัก เด็กชาย ข. จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้าน เพราะเด็กชาย ข. มักไม่ค่อยอยู่บ้าน ออกไปเล่นกับเพื่อนตลอด เวลาที่

เด็กชาย ข. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อหน้ายาย หรือถ้ายายรู้ ยายก็จะสอบสวน แล้วจะลงโทษโดยการตีเด็กชาย ข. แต่เด็กชาย ข. มักไม่กลัวยาย ถึงแม้ยายจะตีบ่อยๆ ก็ตาม

1.2.2 อัจฉีประวัติ: พบว่า เด็กชาย ข. อาศัยอยู่กับตา ยาย และน้องสาว โดยบิดามารดา ทำงานที่ต่างจังหวัด ไม่ค่อยได้กลับบ้าน เด็กชาย ข. จึงไม่ค่อยได้พบหน้าบิดามารดาบ่อยนัก จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

- 1) ชีวิตในวัยเด็กของเด็กชาย ข. ชอบการที่ได้ไปเที่ยวสวนสัตว์กับครอบครัว เพราะเป็นช่วงเวลาที่มีความสุข เนื่องจากได้อยู่ร่วมกันครบทุกคนในครอบครัว
- 2) ชีวิตในปัจจุบันของเด็กชาย ข. เรียนอยู่ชั้น ป.5 เด็กชาย ข. มีความสุขที่ได้อยู่กับพร้อมหน้าพร้อมตาทั้งครอบครัว
- 3) ชีวิตในอนาคตของเด็กชาย ข. ต้องการเป็นหมอรักษาผู้ป่วย โดยเฉพาะคนเจ็บ คนป่วยที่ไม่มีเงินรักษา

1.2.3 บันทึกประจำวัน: จากการเขียนบันทึกประจำวัน สรุปได้ดังนี้

จากบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ข. มีกิจวัตรประจำวัน คือ วันธรรมดาตื่นนอนตอนเช้า อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหารเช้า ไปโรงเรียน เข้าแถว เข้าเรียน รับประทานอาหารกลางวัน เล่นฟุตบอลตอนพักเที่ยง เข้าเรียนช่วงบ่าย เลิกเรียน กลับบ้าน ดูโทรทัศน์ เข้านอน ส่วนในวันหยุดก็จะตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน ไปดกปลาบ้านเพื่อน ไปเล่นเกม PD HOW และเกมอื่นๆที่ร้านเกม กลับบ้านมาเล่นเกมในโทรศัพท์มือถือ ฟังเพลง เล่น Facebook กินข้าว เข้านอน จากบันทึกประจำวัน แสดงว่าเด็กชาย ข. ไม่ได้มีหน้าที่ในการช่วยตาช่วยยายทำงานบ้านใดๆ และสิ่งที่เด็กชาย ข. มักทำในวันหยุด คือ การไปเล่นเกมที่ร้านเกม ไปดกปลาบ้านเพื่อน กลับมาบ้านก็เล่นเกมในโทรศัพท์มือถือ เล่น Facebook โดยถือได้ว่าเด็กชาย ข. ก่อนข้างติดโทรศัพท์มือถือ เพราะถ้ามีเวลาว่างจะหยิบขึ้นมาเล่นเสมอ

1.2.4 ระเบียบสะสม: ผลการเรียนของเด็กชาย ข. มีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.85

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.50

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.45

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.05

1.2.5 การเยี่ยมบ้าน: ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้านจำนวน 1 ครั้ง ผู้วิจัยได้สังเกต ดังนี้

จากการสังเกต พบว่า บ้านของเด็กชาย ข. เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ยกพื้นสูง ใต้ถุนโล่ง ใช้สำหรับเก็บของ ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในบ้านไม่มีระเบียบเรียบร้อยเท่าที่ควร ของใช้วางระเกะระกะในบ้าน ภายในบ้านแบ่งเป็นสองห้องใหญ่ๆ คือ ห้องโถง และห้องครัว ไม่มี

ห้องนอนโดยเฉพาะ จึงใช้ห้องโถงเป็นห้องนอน นอนรวมกันทั้งตา ยาย เด็กชาย ข. และน้องสาว มีโทรทัศน์ 1 เครื่องอยู่กลางบ้าน

จากการเยี่ยมบ้าน พอสรุปได้ว่า บ้านของเด็กชาย ข. ค่อนข้างคับแคบ การจัดบ้านไม่ถูกสุขลักษณะ บรรยากาศภายในบ้านค่อนข้างมืด การจัดวางภายในบ้านไม่เป็นระเบียบ ไม่มีสถานที่สำหรับทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ เด็กชาย ข. มักจะทำการบ้านหรืออ่านหนังสือคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ หรือไม่ก็บริเวณหน้าโทรทัศน์

1.2.6 แบบสอบถาม: จากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้ทราบข้อเท็จจริงในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ประวัติส่วนตัวและครอบครัว พบว่า เด็กชาย ข. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างสูงใหญ่ อ้วนท้วม ผิวคล้ำ ผมดำ ใบหน้ากลม ลักษณะไม่คล่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง บิดาและมารดาทำงานอยู่ที่ต่างจังหวัด บิดามีอาชีพรับจ้าง มารดามีอาชีพรับจ้าง มีน้องสาวหนึ่งคน อาศัยอยู่กับตาและยาย

2) ประวัติสุขภาพ เด็กชาย ข. มีสุขภาพแข็งแรงดี ไม่เคยเจ็บป่วยหนักมาก่อน

1.2.7 แบบทดสอบทางจิตวิทยา

1) Bender Gestalt Test: ไม่ค่อยมีความรอบคอบ จัดลำดับความคิดไม่ดี คิดไม่ต่อเนื่อง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ความคิดกระเจิดกระเจิง ก้าวร้าว มองโลกในแง่ร้าย คิดน้อย ไม่อยากคิด ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้

2) DAP: รู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย ต้องการชีวิตที่มั่นคง สมดุล รู้สึกขาดๆ ไม่เพียงพอ มีแนวโน้มเศร้าๆ อาจมีอาการวิตกกังวล สนใจแต่ตนเอง เรียกร้องความสนใจ ดึงดูดความสนใจ ให้ความสนใจตนเอง บางครั้งอาจถึงขั้นหลงตนเอง มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว สนใจเรื่องเพศตั้งแต่ เยาว์วัย ปฏิเสธที่จะฟังคำวิจารณ์ ไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดหยุ่น และบ่งชี้ถึงการสู้ไม่ถอย ไม่ยอมใคร ชอบคัดค้านต่อต้าน ต้องการมีพลังร่างกายที่แข็งแรง ต้องการพิสูจน์ตนเองว่าแข็งแรงกว่าเพศหญิง พบในวัยรุ่นชายที่เหลวไหล คือรู้รับชอบก่อนการฉลาด รู้สึกอ่อนแอ รู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง

3) KHTP: ใกล้เคียงกับมารดามากกว่าบิดา มารดาค่อนข้างมีกฎระเบียบเยาะ มีความต้องการที่จะออกนอกบ้าน ต่อสู้ป้องกันตนเองมากเกินไป ต้องการความเป็นส่วนตัว ไม่ต้องการให้ใครบุกรุก

4) KFD: อาศัยอยู่กับยาย ตา และน้องสาว มารดาและบิดาทำงานที่ต่างจังหวัด

5) SCT: ไม่พบปัญหาด้านใดเป็นพิเศษ มีเพียงความเสี่ยงด้านเป้าหมาย และอดีต

1.2.8 การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้ง 7 เทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยวินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย ข. มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) สาเหตุเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อัดชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน บ้านพักประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (DAP , Bender Gestalt Test) ให้ผลสอดคล้องกันโดยเด็กชาย ข. บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ความคิดกระเจิดกระเจิง ก้าวร้าว มองโลกในแง่ร้าย คิดน้อย ไม่อยากคิด ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ รู้สึกไม่มั่นคง รู้สึกไม่ปลอดภัย ต้องการชีวิตที่มั่นคง สมดุล รู้สึกขาดๆ ไม่เพียงพอ มีแนวโน้มเศร้าๆ อาจมีอาการวิตกกังวล สนใจแต่ตนเอง เรียกร้องความสนใจ ดึงดูดความสนใจ ให้ความสนใจตนเอง บางครั้งอาจถึงขั้นหลงตนเอง มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับความก้าวร้าว สนใจเรื่องเพศ ตั้งแต่ เยาว์วัย ปฏิเสธที่จะฟังคำวิจารณ์ ไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ขัดขืน และบ่งชี้ถึงการสู้ ไม่ถอย ไม่ยอมใคร ชอบคัดค้านต่อต้าน ต้องการมีพลังร่างกายที่แข็งแรง ต้องการพิสูจน์ตนเองว่าแข็งแรงกว่าเพศหญิง พบในวัยรุ่นชายที่เหลวไหล คือ รื่น ชอบก่อการจลาจล รู้สึกอ่อนแอ รู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง

2) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (KHTP, KFD) พบว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ข. คือ สภาพครอบครัวที่บิดามารดาไปทำงานที่ต่างจังหวัด ไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดู โดยเด็กชาย ข. อาศัยอยู่กับตาและยาย ซึ่งตาและยายต้องเลี้ยงดูน้องสาวคนเล็ก ทำให้ไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่เด็กชาย ข. เท่าที่ควร จึงปล่อยให้เด็กชาย ข. ทำอะไรตามใจตัวเองอยู่เสมอ ทำให้เด็กชาย ข. ไม่ทราบว่สิ่งที่ตนเองทำ เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่

3) สาเหตุจากสังคม ดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม พบว่า เด็กชาย ข. มีการเสพสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Line , Facebook , YouTube , Game ต่อสู้ต่างๆ จากการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรงส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ข. เนื่องจากเด็กชาย ข. ได้เลียนแบบการใช้ความรุนแรงจากสื่อ แล้วนำไปกระทำกับเพื่อนในห้อง และบุคคลอื่นๆ

1.2.9 การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม ดังนี้

1) การให้การปรึกษากับเด็กชาย ข. โดยใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับการปรึกษามีความสามารถอยู่ในตัวเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิต อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตัวเองไม่มีความสุข ผู้รับการปรึกษามีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับการปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้องในการให้การปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษาเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) เริ่มการให้การปรึกษา โดยการสร้างความคุ้นเคยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และกล่าวระบายปัญหาให้ผู้วิจัยทราบ

(2) ขั้นดำเนินการให้การปรึกษา โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การเงียบ การสะท้อนความรู้สึก การทำให้เกิดความกระจ่างแจ้ง การยอมรับ การใช้คำถามปลายเปิด และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ตลอดเวลาที่ทำให้คำปรึกษา เพื่อให้เด็กเข้าใจตนเองและมองเห็นแนวทางในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากขึ้น

(3) ขั้นยุติการให้การปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่สนทนาตลอดจนบอกแนวทางในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียน และมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วนัดหมายครั้งต่อไป

2) ให้ความช่วยเหลือโดยการ

(1) ปรับพฤติกรรมโดยการชี้แนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงเบนการเพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลักในเบื้องต้น

(2) ผู้วิจัยไปพบผู้ปกครองของเด็กชาย ข. เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและการป้องกัน ส่งเสริม

(3) ขอความร่วมมือกับครูท่านอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ข. เพื่อปรึกษาปัญหาและขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และการปรับตัวของเด็ก

1.2.10 การทำนายผล

จากสภาพปัญหาของเด็กชาย ข. ที่เกิดขึ้น จากสภาพปัญหาของเด็กชาย ข. ที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากหลายองค์ประกอบ กล่าวคือ ปัญหาเกิดจากผู้ให้ข้อมูลหลักปัญหาจากครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าเด็กชาย ข. รวมทั้งผู้ปกครอง ครู และเพื่อนๆ ในโรงเรียน มีความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหานี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัย

ทำนายผลว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย ข. ได้รับความรัก ความเข้าใจความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ และการชี้แนะแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างแท้จริงก็ย่อมสามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย ข. ยังให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีอีกด้วย

1.2.11 การติดตามผล

หลังจากได้ให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะๆ ปรากฏผลดังนี้

จากการสังเกต และการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า เด็กชาย ข. มีความเข้าใจและสามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงว่าเคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถหาวิธีการสนองความต้องการของตนเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด แล้วเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินพฤติกรรมตนเองและลดหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว ในการเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้

1.2.12 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักควรเข้าใจและยอมรับถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของตนเอง ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นในครอบครัวและชีวิต รู้จักกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจในตนเอง สามารถแก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถของตนเอง

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

(1) บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด สร้างเสริมความภาคภูมิใจให้แก่เด็ก ให้ความสนใจในเรื่องความเป็นอยู่ในครอบครัว เรื่องการศึกษา รวมไปถึงการปกครองดูแลด้วยความยืดหยุ่น ไม่เข้มงวดจนเกินไป

(2) อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำประจำวิชา ควรให้กำลังใจ ให้ความสนใจและดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน โดยเฉพาะการจัดลำดับความคิดและความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ตลอดจนฝึกให้เด็กรู้จักมีความรับผิดชอบ มีการวางแผนการเรียนที่ดี

3) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป

ผู้ที่ศึกษาต่อไปควรสร้างสัมพันธภาพ ความคุ้นเคย ยอมรับ และเข้าใจในตัวเด็กชาย ข. โดยการแสดงความรัก ความเอาใจใส่ สนใจและห่วงใยเด็กชาย ข. อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชาย ข. เกิดความศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล้าที่จะระบาย

ความรู้สึกรู้สึกที่แท้จริงออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างเหมาะสม โดยการปรับพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องต่อไป

1.3 กรณีศึกษารายที่ 3 เด็กชาย ค. (ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2559)

1.3.1 ลักษณะทั่วไป เด็กชาย ค. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ผมดำ ใบหน้าเรียวยาว ลักษณะค่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง แต่งกายสะอาด เรียบร้อย พูดจาสุภาพกับครูบางคนที่ชอบ และพูดจาไม่สุภาพกับครูที่ไม่ชอบ และพูดจาหยาบคายกับเพื่อน

จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1) การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกการสังเกตทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ในห้องเรียน ผู้วิจัยสังเกตเด็กชาย ค. ในรายวิชาที่เด็กชาย ค. ชอบและไม่ชอบเรียน ดังนี้

ก. วิชาที่ชอบเรียน ได้แก่

ก) วิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ค. มีความตั้งใจเรียนมาก กล่าวแสดงออก ไม่คุย ไม่เล่น ไม่แกล้งเพื่อน ตั้งใจฟังที่ครูอธิบาย เวลาที่ครูถามก็จะลุกขึ้นยืนและตอบคำถามด้วยความมั่นใจในคำตอบ ไม่เงินอายที่จะลุกขึ้นตอบ อาสาที่จะเป็นผู้ตอบเอง

ข. วิชาที่ไม่ชอบเรียน ได้แก่

ก) วิชาภาษาไทย ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ค. ไม่ตั้งใจเรียน มีทิท่าเบื่อหน่าย หันไปชวนเพื่อนคุย แกล้งเพื่อน หยอกเพื่อน เขกศีรษะเพื่อน โยนของใส่เพื่อน ไม่ฟังที่ครูอธิบาย เวลาที่ครูเผลอก็จะลุกขึ้น เดินไปหาเพื่อน ยิ้มของเพื่อน อยู่ไม่นิ่งตลอดคาบเรียน นั่งหัวเราะคนเดียว เล่นคนเดียว

(2) นอกห้องเรียน

ก. ช่วงทำเวรก่อนเข้าแถวตอนเช้า ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ค. ไม่ช่วยเพื่อนทำเวรประจำวันที่ต้องรับผิดชอบ คือล้างห้องน้ำชาย ช่วงที่ครูยังไม่มาจะหนีไปยืนซื้อขนม นั่งรับประทานขนมเล่นกับเพื่อน เมื่อครูมาถึงแล้วจึงจะวิ่งมาที่ห้องน้ำชาย เพื่อทำเวร จะทำเวรก็ต่อเมื่อครูมาเห็นเท่านั้น ถ้าครูยังไม่มาก็จะไม่ทำเวร

ข. ช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ค. พยายามแทรกแถวเพื่อที่ต่อแถวเพื่อเดินไปโรงอาหาร ถ้าเพื่อนไม่ยอม ก็จะด่าเพื่อนด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย เพื่อนเอือมระอาจึงยอมให้แทรกแถว ขณะรับประทานอาหารก็คุยตลอดเวลาที่รับประทานอาหาร

ค. ช่วงเข้าแถวสวดมนต์ ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ค. จะชวนเพื่อนคุยตลอดเวลา แม้ในช่วงที่กำลังสวดมนต์ นั่งสมาธิก็ตาม จะแหย่เพื่อน ชวนเพื่อนหันมาคุย หันมาเล่น อยู่ไม่นิ่ง จนกว่าจะถูกครูดู

2) การสัมภาษณ์ และการบันทึกการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อน และผู้ปกครองของผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้สรุปการสัมภาษณ์ ไว้ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก : เด็กชาย ค.

(1) สรุปบทสัมภาษณ์เด็กชาย ค.

พฤติกรรมก้าวร้าวคือ การตบ ต่อย เตะ ตีกัน รวมไปถึงการยกพวกตีกัน เพื่อจุดประสงค์บางอย่าง เช่น ไม่พอใจกันและกัน หมั่นไส้กัน กวนกัน หรือการมองหน้าแล้วไม่ชอบหน้ากันและกัน เป็นต้น พฤติกรรมก้าวร้าวที่เคยแสดงกับผู้อื่น คือ ยกพวกไปกับวัยรุ่นในชุมชน ไปตีกันกับชุมชนอื่น ต่อยกับเพื่อน ถีบเพื่อนตกน้ำ เป็นต้น พฤติกรรมก้าวร้าวที่เด็กชาย ค. เคยพบเห็นคือ วัยรุ่นยกพวกตีกัน วิ่งไล่ทำร้ายกัน กระทบกัน เพราะแถวบ้านมีวัยรุ่นค่อนข้างเยอะ และมักจะชวนกันยกพวกไปตีกันกับวัยรุ่นกลุ่มอื่น เด็กชาย ค. ชอบตามไปด้วย และพบเห็นบ่อยที่สุดคือ บิดากับมารดามักจะทะเลาะ ด่าทอ ตบตีกันเป็นประจำก่อนที่จะเลิกกันไป ข้างบ้านก็ทะเลาะกันเป็นประจำ เด็กชาย ค. จึงเห็นการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องธรรมดา ปกติทั่วไป และการทะเลาะวิวาทยกพวกตีกันเป็นเรื่องที่เท่า การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแต่ละครั้งนั้น เด็กชาย ค. ทำเพราะโมโห หงุดหงิด เพื่อนไม่ทำตามใจ เพื่อนพูดจาไม่ดี เพื่อนทำท่าทางกวน ด่าบิดามารดาด้วยถ้อยคำหยาบคาย จึงทำให้เด็กชาย ค. โมโหและแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมา โดยวิธีการต่อย เตะ ตี ถีบ กระทบ แก้งเพื่อน ก่อกวนเพื่อน เป็นต้น และเด็กชาย ค. จะรู้สึกสนใจมาก ถ้าได้ใช้กำลังกับเพื่อน เพราะมองว่าเป็นเรื่องเท่ ภูมิใจที่ชนะเพื่อนได้ แต่หลังจากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแล้ว มักถูกลงโทษเป็นประจำ แต่ถ้าไม่ใคร่ฟ้องครูก็จะสู้กันจนกว่าจะมีฝ่ายแพ้ ฝ่ายชนะ หรือมีเพื่อนคนอื่นมาห้าม ทะเลาะกันได้ไม่นาน ก็จะตีกันเหมือนเดิม ถ้าตนเองเป็นฝ่ายชนะจะภูมิใจมาก แต่ถ้าตนเองเป็นฝ่ายแพ้ก็น่าจะหาเรื่องแก้งเพื่อนคนนั้นอีกภายหลัง เพื่อเอาคืน เวลาอยู่ที่บ้านเด็กชาย ค. มักจะทะเลาะกับพี่ชายเป็นประจำ แต่แม่ก็ไม่ได้ลงโทษอะไร นอกจากคำวาทินิดหน่อย ส่วนเพื่อนในห้องที่เป็นเพื่อนผู้หญิงมักไม่ค่อยมีใครเล่นด้วย เด็กชาย ค. จะเล่นกับเพื่อนผู้ชายด้วยกันเป็นส่วน

ใหญ่ และก็มักจะทะเลาะกันเองเป็นประจำ เด็กชาย ค. มองว่าการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ได้ไม่เหมาะสม มองว่าเป็นเรื่องเท่ในสายตาวัยรุ่น แสดงถึงความมีพลัง โดยเฉพาะการยกพวกตีกัน ทำร้ายร่างกายกันได้ แต่อย่าทำให้ครูเห็น หรือให้ตำรวจเห็นก็พอ

(2) สรุบทสัมพันธ์เพื่อนของเด็กชาย ค.

เด็กชาย ค. มักจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนในห้องบ่อยๆ สำหรับเพื่อนผู้หญิง เด็กชาย ค. มักจะแกล้งจนเพื่อนร้องไห้อยู่บ่อยๆ สำหรับเพื่อนผู้ชาย เด็กชาย ค. จะมีเรื่องชกต่อย ทะเลาะกับเพื่อนเป็นประจำทุกวัน ทำให้เพื่อนๆ ผู้หญิงในห้อง ไม่อยากเล่นด้วยกันเด็กชาย ค. พยายามที่จะไม่ยุ่ง ไม่เล่น หลีกเลียง หลีกหนี แต่เด็กชาย ค. ก็ชอบมาแหย่เพื่อนแกล้งเพื่อนจนร้องไห้เสมอ ส่วนเพื่อนผู้ชาย เด็กชาย ค. มักจะพูดจาหยาบคายใส่เพื่อน ล้อชื่อบิดามารดา คำบิดามารดาเพื่อนด้วยถ้อยคำหยาบคาย จนต้องมีเรื่องกันประจำ ทำให้เพื่อนในห้องค่อนข้างเบื่อหน่ายพฤติกรรมของเด็กชาย ค. สาเหตุที่ทำให้เด็กชาย ค. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว น่าจะเพราะเด็กชาย ค. มองว่าการได้เอาชนะเพื่อนผู้หญิง ทำให้เพื่อนเจ็บ ร้องไห้ได้เป็นเรื่องเท่ และการเอาชนะเพื่อนผู้ชายด้วยการทะเลาะวิวาท ต่อย ตี ตะกัน ได้เป็นเรื่องที่น่าภูมิใจ เพราะดูเหมือนตนเองกลายเป็นผู้ชนะ วิธีการที่ใช้เวลาที่เด็กชาย ค. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวคือ การขอม ไม่เถียง ไม่สู้ พยายามหลีกหนี หลีกเลียงไม่ยุ่งกับเด็กชาย ค. และเมื่อไม่มีเพื่อนเล่นด้วย เด็กชาย ค. ก็จะมาขอเล่นกับเพื่อนเสมอ และก็จะหาเรื่องเพื่อนเหมือนเช่นเคย

(3) สรุบทสัมพันธ์มารดาของเด็กชาย ค.

เวลาที่อยู่ที่บ้านเด็กชาย ค. ไม่เคยช่วยงานบ้านอะไรเลย ตื่นมาวันธรรมดา กินข้าวเสร็จก็ไปโรงเรียน กลับมาก็ไปปั่นจักรยานเล่นบ้านเพื่อน ค่ำๆ ถึงจะกลับบ้านมา กินข้าว ดูทีวี เล่นมือถือ แล้วเข้านอน ถ้าวันหยุดก็จะตื่นมา กินข้าวเช้า แล้วก็ออกไปเล่นกับเพื่อน ไปตกปลาบ้าง ไปยิงกิ้งก่าบ้าง ไปเล่นฟุตบอลบ้าง ไปปั่นจักรยานเล่นบ้าง ไปเที่ยวกับวัยรุ่นในชุมชน จะกลับเข้าบ้านอีกทีก็ค่ำๆ กินข้าวเสร็จก็จะนอนดูทีวี เล่นเกมในมือถือ และจะนอนดึกมากในวันหยุด เวลาที่อยู่ที่บ้านเด็กชาย ค. มักแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับพี่ชาย โดยการต่อย ตี ทะเลาะกันเป็นประจำ แต่มารดาต้องทำงานขายส้มตำ จึงไม่มีเวลาดูแล และสั่งสอน ลงโทษทั้งสองคน ทำได้แค่ว่ากล่าวนิดหน่อย เด็กชาย ค. และพี่ชายชอบเล่นรุนแรงกัน พี่ชายของเด็กชาย ค. ออกจากโรงเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และไม่ได้เรียนต่อ ไม่ได้ไปทำงาน อยู่บ้านเฉยๆ และมักออกไปหาเพื่อนเป็นประจำ หลากๆ ครั้งจะพาเด็กชาย ค. ไปด้วย เพื่อนของพี่ชายเด็กชาย ค. มีแต่นักเลงชอบชวนกันไปทะเลาะวิวาท ยกพวกตีกัน มารดาพยายามห้ามทั้งพี่ชายและเด็กชาย ค. แต่ก็ห้ามไม่ได้ เด็กชาย ค. มักแอบหนีไปกับพี่ชายบ่อยๆ มารดาต้องทำมาหากิน จึงไม่มีเวลาไปตามกลับบ้าน เด็กชาย ค. ชื่นชมการที่รุ่นพี่ใช้ความรุนแรงกัน ต่อยตีกัน ยกพวกตีกัน และเกิดความรู้สึกอยากทำ

ตาม ถึงแม้มารดาจะพยายามสั่งสอน พยายามห้ามแต่เด็กชาย ค. ก็ไม่เชื่อฟัง เด็กชาย ค. เชื่อเพียงรุ่นพี่ เชื่อว่าการใช้ความรุนแรงเป็นความเท่

1.3.2 อัจฉริยประวัติ: พบว่า เด็กชาย ค. เกิดในครอบครัวที่ประกอบไปด้วยมารดา บิดา และพี่ชาย แต่บิดามารดาแยกทางกัน เด็กชาย ค. อาศัยอยู่กับมารดา โดยมีบิดาเป็นผู้ช่วยส่งเสียค่าเลี้ยงดูบ้าง บิดาอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน แต่บิดามารดามักทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่เสมอ จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1) ชีวิตในวัยเด็กของเด็กชาย ค. ชอบไปสวนสัตว์ ได้ดูสัตว์ต่างๆ ได้เล่นน้ำ และได้ไปวัดเพื่อทำบุญไหว้พระ

2) ชีวิตในปัจจุบันของเด็กชาย ค. เรียนอยู่ชั้น ป.5 ชั้นชอบการทำงานของหน่วยกู้ภัย เห็นกู้ภัยที่ไหน มักจะชอบไปยืนดู ด้วยความชื่นชม

3) ชีวิตในอนาคตของเด็กชาย ค. ต้องการจะเป็นนักฟุตบอลของโรงเรียน อยากเป็นที่ยอมรับ อยากเป็นนักแข่งรถ เป็นเด็กแว้นซ์ และอยากเป็นวัยรุ่นที่มีเรื่องทะเลาะวิวาทกัน และอยากจะมีเรื่องตีกันในโรงเรียน

1.3.3 บันทึกประจำวัน: จากการเขียนบันทึกประจำวัน สรุปได้ดังนี้

จากบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ค. มีกิจวัตรประจำวัน คือ วันธรรมดาตื่นนอนตอนเช้า อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหารเช้า ไปโรงเรียน เข้าแถว เข้าเรียน รับประทานอาหารกลางวัน เล่นฟุตบอลตอนพักเที่ยง เข้าเรียนช่วงบ่าย เลิกเรียน กลับบ้าน เล่นฟุตบอลตอนเย็น เข้านอน ส่วนในวันหยุดก็จะตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน ไปดกปลา เล่นฟุตบอล แล้วก็ไปดกปลา จากบันทึกประจำวัน แสดงว่าเด็กชาย ค. ไม่ได้มีหน้าที่ในการช่วยมารดาทำงานบ้านใดๆ และสิ่งที่เด็กชาย ค. มักทำในวันหยุด คือ การไปดกปลา และเล่นฟุตบอล

1.3.4 ระเบียบสะสม: ผลการเรียนของเด็กชาย ค. มีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.70

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.56

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.50

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.35

1.3.5 การเยี่ยมบ้าน: ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้านจำนวน 1 ครั้ง ผู้วิจัยได้สังเกต ดังนี้

จากการสังเกต พบว่า บ้านของเด็กชาย ค. เป็นบ้านปูนชั้นเดียว ภายในบ้านแบ่งเป็น 4 ห้องใหญ่ๆ คือ ห้องนอนมารดา ห้องนอนของพี่ชายและเด็กชาย ค. ห้องโถง และห้องครัว ภายในบ้านสะอาดเรียบร้อยดี ในห้องโถงมีโทรทัศน์ 1 เครื่อง มีเฟอร์นิเจอร์เป็นโซฟาไม้หนึ่งตัว ส่วนใหญ่เด็กชาย ค. จะนอนดูโทรทัศน์และนอนหลับที่ห้องโถง

จากการเยี่ยมบ้าน พอสรุปได้ว่า บ้านของเด็กชาย ค. การจัดบ้านถูก
สัญลักษณ์ดี บรรยากาศภายในบ้านค่อนข้างมืด การจัดวางภายในบ้านเป็นระเบียบ แต่มักไม่ค่อยมี
ใครอยู่บ้าน มารดาออกไปขายส้มตำ พี่ชายออกไปหาเพื่อน เด็กชาย ค. ชอบไปเล่นกับเพื่อน กลับมา
บ้านก็มักจะไม่ค่อยได้คุยกัน ต่างคนต่างอยู่มากกว่า ส่งผลให้ขาดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันใน
ครอบครัว

1.3.6 แบบสอบถาม: จากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้ทราบข้อเท็จจริง
ในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ประวัติส่วนตัวและครอบครัว พบว่า เด็กชาย ค. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติ
ไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ผมหวด ใบน้หน้าเรียวยาว
ลักษณะคดองตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง บิดาและมารดาแยกทางกัน มารดามีอาชีพค้าขาย
บิดามีอาชีพรับจ้าง มีพี่ชายหนึ่งคน

2) ประวัติสุขภาพ เด็กชาย ค. มีสุขภาพแข็งแรงดี ไม่เคยเจ็บป่วยหนักมา
ก่อน

1.3.7 แบบทดสอบทางจิตวิทยา

1) Bender Gestalt Test: ไม่ค่อยมีความรอบคอบ จัดลำดับความคิดไม่ดี คิด
ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ความคิดกระเจิดกระเจิง คือเจียบ มองโลกในแง่ร้าย คิดน้อย
ไม่อยากคิด ถ้าโมโหจะโมโหร้ายมาก ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ มีความทะเยอทะยาน

2) DAP: เปิดเผย หวาดระแวง สงสัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลอื่น มีแรง
ขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว มีความต้องการเป็นผู้นำทางสังคม และถ้า
ต้องการมากก็อาจจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ความคิดความรู้สึกและการแสดงออกค่อนข้างดีอริ้น และ
มีแนวโน้มเข้มงวด ไม่ยอมยืดหยุ่น อารมณ์ไม่คงที่ เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งชี้ว่ามีความขัดแย้งเกี่ยวกับ
บทบาททางเพศของตนเอง มีความทะเยอทะยาน และต่อสู้เพื่อความสำเร็จ เรียกร้องความรักและ
ความสนใจจากผู้อื่น ต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง

3) KHTP: ใกล้เคียงกับบิดามากกว่ามารดา แต่มารดามีอิทธิพลมากที่สุด
เนื่องจากอาศัยอยู่กับมารดา บิดามารดาแยกทางกัน บิดาอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน แต่แยกกันอยู่
บ้านคนละหลัง เพื่อฝัน ต้องการหลีกเลี่ยงนี้ ไม่อยากยุ่งเกี่ยว คือ อารมณ์ฉุนเฉียว ไม่ต้องการต้อนรับ
ก้าวร้าว

4) KFD: อาศัยอยู่กับมารดา พี่ชาย แต่พี่ชายชอบชวนเล่นด้านความรุนแรง
เช่น ยิงปืน เป็นต้น

5) SCT: ไม่พบปัญหาด้านใดเป็นพิเศษ มีเพียงความเสี่ยงด้านเป้าหมาย และ บิดา

1.3.7 การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้ง 7 เทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยวินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย ค. มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) สาเหตุเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อัดชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน บ้านทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (DAP , Bender Gestalt Test) ให้ผลสอดคล้องกันโดยเด็กชาย ค. บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ ตี้อเจิบ มองโลกในแง่ร้าย คิดน้อย ไม่อยากคิด ถ้าโมโหจะโมโหร้ายมาก ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ มีความทะเยอทะยาน หวาดระแวง สงสัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลอื่น มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว มีความต้องการเป็นผู้นำทางสังคม และถ้าต้องการมากก็อาจจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ความคิดความรู้สึกและการแสดงออกค่อนข้างดีอีร์น และมีแนวโน้มเข้มงวด ไม่ยอมยืดหยุ่น อารมณ์ไม่คงที่เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งชี้ว่ามีความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาททางเพศของตนเอง มีความทะเยอทะยาน และต่อสู้เพื่อความสำเร็จ เรียกร้องความรักและความสนใจจากผู้อื่น ต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง

2) เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

(1) ด้านครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบสรุปได้ดังนี้ สัมพันธภาพในครอบครัว เด็กชาย ค. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ค. คือ สภาพครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน บิดาแยกออกไปอยู่ข้างนอก ส่วนมารดาต้องทำงานหนัก เพื่อหาเงินเลี้ยงครอบครัว จึงมีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็กน้อยลง ทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไปทั้งที่บ้านและโรงเรียน

(2) ด้านโรงเรียน

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียน ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ค. เนื่องจากเด็กชาย ค. มักจะกลั่นแกล้งเพื่อนอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะเพื่อนผู้หญิงในห้อง ทำให้เพื่อนเกิดความเบื่อกวน และไม่ต้องการที่จะเล่นกับเด็กชาย ค.

(3) ด้านสังคม

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในชุมชนที่มีบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม กระทำตัวเป็นนักเลง มีรุ่นพี่ที่มี

พฤติกรรมก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท ขกพวกตีกัน ใช้ความรุนแรง มีผลทำให้เด็กชาย ค. เลียนแบบ และมีความภาคภูมิใจในแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม

1.3.8 การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม ดังนี้

1) การให้การปรึกษากับเด็กชาย ค. โดยใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับการปรึกษามีความสามารถอยู่ในตัวเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิต อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตัวเองไม่มีความสุข ผู้รับการปรึกษามีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับการปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้องในการให้การปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษาเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) เริ่มการให้การปรึกษา โดยการสร้างความคุ้นเคยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และกล่าวระบายปัญหาให้ผู้วิจัยทราบ

(2) ขั้นตอนการให้การปรึกษา โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การจับ การสะท้อนความรู้สึก การทำให้เกิดความกระจำแจ้ง การยอมรับ การใช้คำถามปลายเปิด และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ตลอดเวลาที่ให้คำปรึกษา เพื่อให้เด็กเข้าใจตนเองและมองเห็นแนวทางในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากขึ้น

(3) ขั้นยุติการให้การปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่สนทนาตลอดจนบอกแนวทางในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียน และมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วนัดหมายครั้งต่อไป

2) ให้ความช่วยเหลือโดยการ

(1) ปรับพฤติกรรมโดยการชี้แนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงเบนการเพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลักในเบื้องต้น

(2) ผู้วิจัยไปพบผู้ปกครองของเด็กชาย ค. เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและการป้องกัน ส่งเสริม

(3) ขอความร่วมมือกับครูท่านอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ค. เพื่อปรึกษาปัญหาและขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และการปรับตัวของเด็ก

1.3.9 การทำนายผล

จากสภาพปัญหาของเด็กชาย ค. ที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากหลายองค์ประกอบ กล่าวคือ ปัญหาเกิดจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ปัญหาจากครอบครัว และปัญหาจากเพื่อน

ร่วมชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าเด็กชาย ค. รวมทั้งผู้ปกครอง ครู และเพื่อน ๆ ในโรงเรียน มีความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหานี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยทำนายผลว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย ค. ได้รับความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ และการชี้แนะแนวทางการเรียนที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างแท้จริงก็ย่อมสามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย ค. ยังให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีอีกด้วย

1.3.10 การติดตามผล

หลังจากได้ให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะๆ ปรากฏผลดังนี้

1) จากการสังเกต และการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า เด็กชาย ค. มีความเข้าใจ และสามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงว่าเคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถหาวิธีการสนองความต้องการของตนเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด แล้วเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินพฤติกรรมตนเองและลดหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว ในการเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้

2) จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว สรุปได้ว่า เด็กชาย ค. มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และเพิ่มความสนใจในการเรียนมากขึ้น

1.3.11 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักควรเข้าใจและยอมรับถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของตนเอง ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นในครอบครัวและชีวิต รู้จักกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจในตนเอง สามารถแก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถของตนเอง

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

(1) บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด สร้างเสริมความภาคภูมิใจให้แก่เด็ก ให้ความสนใจในเรื่องความเป็นอยู่ในครอบครัว เรื่องการศึกษา รวมไปถึงการปกครองดูแลด้วยความยืดหยุ่น ไม่เข้มงวดจนเกินไป

(2) อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำประจำวิชา ควรให้กำลังใจ ให้ความสนใจและดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน โดยเฉพาะการจัดลำดับความคิดและความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ตลอดจนฝึกให้เด็กรู้จักมีความรับผิดชอบ มีการวางแผนการเรียนที่ดี

3) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป

ผู้ที่จะศึกษาต่อไปควรสร้างสัมพันธภาพ ความคุ้นเคย ขอมรับ และเข้าใจในตัวเด็กชาย ค. โดยการแสดงความรัก ความเอาใจใส่ สนใจและห่วงใยเด็กชาย ค. อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชาย ค. เกิดความศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล้าที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างเหมาะสม โดยการปรับพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องต่อไป

1.4 กรณีศึกษารายที่ 4 เด็กชาย ง. (ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2559)

1.4.1 ลักษณะทั่วไปเด็กชาย ง. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ผมหวด ใบบนหน้าเรียวยาว ลักษณะค่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง แต่งกายไม่สะอาด แต่งกายไม่เรียบร้อย เลื้อยออกนอกทางเกงเสมอ

จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1) การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกการสังเกตทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ในห้องเรียน ผู้วิจัยสังเกตเด็กชาย ง. ในรายวิชาที่เด็กชาย ง. ชอบและไม่ชอบเรียน ดังนี้

ก. วิชาที่ชอบเรียน ได้แก่

ก) วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่าเด็กชาย ง. มีความตั้งใจเรียนดี กล้าแสดงออก ชวนเพื่อนคุยบ้าง แต่ไม่เล่น ไม่แกล้งเพื่อน ตั้งใจฟังที่ครูอธิบาย เวลาที่ครูถามก็จะลุกขึ้นยืนและตอบคำถามด้วยความมั่นใจในคำตอบ ไม่เงินอายที่จะลุกขึ้นตอบ อาสาที่จะเป็นผู้ตอบเอง

ข. วิชาที่ไม่ชอบเรียน ได้แก่

ก) วิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ง. ไม่ตั้งใจเรียน มีที่ทำเบื่อหน่าย หันไปชวนเพื่อนคุย แกล้งเพื่อน หยอกเพื่อน เขกศีรษะเพื่อน โยนของใส่เพื่อน ไม่ฟังที่ครูอธิบาย เวลาที่ครูถามก็จะลุกขึ้น เดินไปหาเพื่อน ยิ้มของเพื่อน อยู่ไม่นิ่งตลอดคาบเรียน ถึงแม้จะถูกครูดู ก็จะนั่งยิ้ม ไม่แสดงอาการสะทกสะท้านใดๆ

(2) นอกห้องเรียน

ก. ช่วงทำเวรก่อนเข้าแถวตอนเช้า ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ง. ไม่ช่วยเพื่อนทำเวรประจำวันที่ต้องรับผิดชอบ คือการกวาด และเก็บขยะบริเวณหน้าห้องสมุด ช่วงที่ครูยังไม่มาจะหนีไปเล่นฟุตบอลที่สนาม เมื่อครูมาถึงแล้วจึงจะวิ่งมาที่หน้าห้องสมุด แต่จะไม่ช่วยเพื่อนทำเวร เด็กชาย ง. จะเดินไปเดินมา แกล้งเพื่อนที่กำลังทำเวร เดินไปซื้อขนม นั่งรับประทานขนม จนกว่าครูประจำชั้นหรือครูเวรเดินมาบอกให้ทำเวรเท่านั้น

ข. ช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ง. พยายามแทรกแถวเพื่อที่ต่อแถวเพื่อเดินไปโรงอาหาร ถ้าเพื่อนไม่ยอม ก็จะด่าเพื่อนด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย เพื่อนเอือมระอาจึงยอมให้แทรกแถว ขณะรับประทานอาหารก็คุยตลอดเวลาที่รับประทานอาหาร

ค. ช่วงเข้าแถวสวดมนต์ ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย ง. จะชวนเพื่อนคุยตลอดเวลา แม้ในช่วงที่กำลังสวดมนต์ นั่งสมาธิก็ตาม จะแหย่เพื่อน ชวนเพื่อนหันมาคุย หันมาเล่น อยู่ไม่นิ่ง จนกว่าจะถูกครูดู

2) การสัมภาษณ์ และการบันทึกการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อน และผู้ปกครองของผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้สรุปการสัมภาษณ์ ไว้ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก : เด็กชาย ง.

(1) สรุปบทสัมภาษณ์เด็กชาย ง.

พฤติกรรมก้าวร้าว เป็นการใช้กำลังทำร้ายร่างกาย ทำให้อีกฝ่ายได้รับบาดเจ็บ ไม่ว่าจะเป็นการต่อย ตี ตะ โถบ กระทุบ และการพูดจาหยาบคาย ว่า คำ ทำให้อีกฝ่ายเกิดความเสียใจ และไม่พอใจ พฤติกรรมก้าวร้าวที่เคยทำกับคนอื่น คือ ต่อยกับเพื่อน โถบเพื่อนตกรน้ำ แกล้งเพื่อนจนรถจักรยานล้ม เป็นต้น พฤติกรรมก้าวร้าวที่เด็กชาย ง. พบเจอบ่อยที่สุดคือ พี่ชายและพี่สะใภ้ มักทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายกันเป็นประจำ ทั้งตบตี ทำลายข้าวของในบ้าน และเหตุการณ์ที่พ่อเลี้ยงที่เป็นชาวต่างชาติ เคยไม่พอใจยาย ใช้มีดทำครัว วิ่งไล่แทงยาย ยายต้องวิ่งหนีตาย ไปขอความช่วยเหลือจากชาวบ้าน โดยที่มารดาของตนไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือยายแม้แต่น้อย พ่อเลี้ยงที่เป็นชาวต่างชาติมักใช้ความรุนแรงกับมารดาของตน เวลาที่มารดาอยู่เสมอ แต่ตอนนี้มารดาและพ่อเลี้ยงได้ย้ายไปอยู่ที่พัทยาแล้ว จึงทำให้เด็กชาย ง. มองว่าการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติ ใครๆก็ทำกัน ไม่ใช่เรื่องผิดมากมาย ในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแต่ครั้งนั้น เด็กชาย ง. มักจะแสดงเมื่อรู้สึกไม่พอใจ มีคนขัดใจ ทำให้รู้สึกโมโห หงุดหงิด โดยเฉพาะกับเพื่อนที่ชอบกวน พูดจาไม่ดี ขัดใจตนเอง เด็กชาย ง. จะไม่พอใจมาก และมักจะพูดจาหยาบคายใส่เพื่อน คำ

เพื่อน คำพ่อแม่เพื่อน เตะเพื่อน แกล้งเพื่อน ต่อยเพื่อน ถีบเพื่อน เพื่อความพอใจ แต่หลังจากที่ตนเอง แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกไปแล้ว มักถูกรุคู และลงโทษ แต่หากไม่มีเพื่อน ไปฟ้องครู ก็จะต่อยตีกัน จนกว่าจะมีเพื่อนห้าม หรือจะมีฝ่ายใดยอมแพ้ ถ้าเป็นที่บ้านมักไม่ค่อยได้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เพราะไม่มีเพื่อนเล่น ส่วนใหญ่จะออกไปตกปลา จับปลาในสระ หรือไม่ก็ยิงกิ้งก่า จึงหลบเอามากินเล่นมากกว่า การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมีผลดีต่อตัวเด็กชาย ง. คือ ได้ความพอใจ ภูมิใจที่เพื่อนยอม แต่ผลเสียก็คือถูกลงโทษ ถูกคำ ถูกว่า แต่ก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไรมาก เจ็บไม่นานก็หาย เด็กชาย ง. มองว่าการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่เหมาะสม แต่ก็ห้ามตัวเองไม่ได้ ทุกทีที่โกรธ ไม่พอใจ หรือมีใครขัดใจ หรือมีใครมาหาเรื่อง ตนเองก็มักจะควบคุมตนเองไม่ได้ และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาเสมอ

(2) สรุปบทสัมภาษณ์เพื่อนของเด็กชาย ง.

เด็กชาย ง. มักจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนในห้องบ่อยๆ กับรุ่นน้องก็เช่นกัน เด็กชาย ง. มักข่มขู่เพื่อนและรุ่นน้องเป็นประจำ โดยเฉพาะเพื่อนผู้หญิง แต่จะไม่แกล้งจนร้องไห้ จะเป็นการข่มขู่ขี้มของใช้เป็นส่วนใหญ่ แต่กับเพื่อนผู้ชาย เด็กชาย ง. จะมีเรื่องทะเลาะวิวาท เตะ ต่อย ตีกันเป็นประจำ ส่วนใหญ่เพราะเพื่อนผู้ชายบางคนชอบล้อชื่อพ่อแม่และหาเรื่องของเด็กชาย ง. หรือไม่ก็ไม่ยอมทำตามที่เด็กชาย ง. ต้องการ ขัดใจ หรือทำให้เด็กชาย ง. โกรธ เมื่อเด็กชาย ง. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เพื่อนๆจะหลีกเลี่ยง ไม่เข้าไปใกล้ บางคนก็ไม่อยากเล่นด้วยพยายามไม่ข้องเกี่ยวกับเด็กชาย ง. วิธีการที่เพื่อนๆจัดการกับเด็กชาย ง. ตอนที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนๆ คือ การยอม การหลีกเลี่ยงการปะทะ การไม่คุย ไม่เล่นด้วย เมื่อเด็กชาย ง. รู้สึกลัวว่าตนไม่มีใครสนใจ ก็จะหันมาคุยมาพูดกับเพื่อนๆตัวเอง

(3) สรุปบทสัมภาษณ์ยายของเด็กชาย ง.

เวลาที่อยู่ที่บ้านเด็กชาย ง. จะช่วยทำงานบ้านเล็กน้อย เช่น ล้างจาน กวาดบ้าน ถูบ้าน กิจวัตรของเด็กชาย ง. คือ ตื่นเช้า อาบน้ำแต่งตัว กินข้าว ไปโรงเรียน กลับมาบ้านก็จะไปตกปลาที่สระหลังบ้าน เล่นมือถือ ดูทีวี เข้านอน ส่วนวันหยุดก็จะตื่นสาย กินข้าว ไปหาเหยื่อทำเบ็ดตกปลา ไปปั่นจักรยานเล่นกับเพื่อน ไปเล่นบ้านเพื่อน ถ้าอยู่บ้านก็จะนั่งเล่นมือถือ กลับมาบ้านก็คำแล้ว กินข้าว ดูทีวี เข้านอน มีช่วยงานบ้านบ้างเล็กน้อย ปกติแล้วเวลาที่อยู่บ้านเด็กชาย ง. มักไม่ค่อยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวนัก เพราะไม่มีเพื่อนเล่น แต่จะเป็นที่ชายและที่สะใภ้ที่จะทะเลาะวิวาทให้เด็กชาย ง. เห็นเป็นประจำ และเด็กชาย ง. มักจะชอบไปยิงนก ตกปลา ยิงกิ้งก่า ยิงจิ้งเหลนเป็นประจำแทบทุกวัน เด็กชาย ง. จะไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับคน แต่จะไปทำร้ายสัตว์เสียมากกว่า แต่เด็กชาย ง. จะมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับเพื่อนที่โรงเรียนเป็นประจำ ยายจะทราบก็ต่อเมื่อครูโทรมาบอก และส่วนใหญ่ครูจะเป็นคนจัดการเรียบร้อยแล้ว ยายจึงไม่ได้ลงโทษหรือว่า

กล่าวอะไรมากนัก ทำให้เพียงส่งสอนเล็กน้อยว่าการใช้ความรุนแรงไม่ดี และเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ แต่เด็กชาย ง. ก็ไม่ค่อยรับฟังขามากนัก

1.4.2 อคติชีวิตประวัติ: พบว่า เด็กชาย ง. อาศัยอยู่กับตา ยาย พี่ชาย และพี่สะใภ้ โดยบิดามารดา แยกทางกันตั้งแต่ยังเล็ก มารดามีสามีใหม่เป็นชาวต่างชาติ และทิ้งเด็กชาย ง. ไว้ให้ตา กับ ยายเลี้ยง โดยไม่ค่อยส่งเงินมาให้ และไม่ค่อยกลับมาหาเด็กชาย ง. บิดาทำงานในฟาร์มเลี้ยงหมู ช่วยส่งเงินมาให้บ้าง แต่ไม่ทุกเดือน รายได้หลักจึงเป็นหน้าที่ของตาและยาย ซึ่งแก่ชรามากแล้ว พี่ชาย และพี่สะใภ้ก็ไม่มีงานทำเป็นหลักแหล่ง และมักจะทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

- 1) ชีวิตในวัยเด็กของเด็กชาย ง. ชอบเล่นโดยใช้ความรุนแรง ชอบหาเรื่องเพื่อน ชอบเที่ยว อยากไปเที่ยว อยากมีความสุข
- 2) ชีวิตในปัจจุบันของเด็กชาย ง. เรียนอยู่ชั้น ป.5 ชื่นชอบการตกปลา การหาเหยื่อทำเบ็ดตกปลา อยากไปเที่ยวสนามไอโมบาย ชื่นชอบกีฬาฟุตบอล
- 3) วิตในอนาคตของเด็กชาย ง. ต้องการจะเป็นตำรวจ เพราะอยากจับผู้ร้าย อยากจับพวกค้ายาบ้า อยากเป็นก๊วยเหมือนพี่ชาย เพราะดูเท่ เก่ง และได้เก็บศพ

1.4.3 บันทึกประจำวัน: จากการเขียนบันทึกประจำวัน สรุปได้ดังนี้

จากบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ง. มีกิจวัตรประจำวัน คือ วันธรรมดาตื่นนอนตอนเช้า อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหารเช้า ไปโรงเรียน เข้าแถว เข้าเรียน รับประทานอาหารกลางวัน เล่นฟุตบอลตอนพักเที่ยง เข้าเรียนช่วงบ่าย เลิกเรียน กลับบ้าน เล่นเกม เข้านอน ส่วนในวันหยุดก็จะตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน ไปตกปลา ไปเล่นเกมที่ร้านเกม กลับบ้าน มาเล่นเกมในโทรศัพท์มือถือ เล่นฟุตบอล กินข้าว เข้านอน จากบันทึกประจำวัน แสดงว่าเด็กชาย ง. ไม่ได้มีหน้าที่ในการช่วยตา กับ ยายทำงานบ้านใดๆ และสิ่งที่เด็กชาย ง. มักทำในวันหยุด คือ การไปเล่นเกมที่ร้านเกม ไปตกปลา กลับมาบ้านก็เล่นเกมในโทรศัพท์มือถือ

1.4.4 ระเบียบสะสม: ผลการเรียนของเด็กชาย ง. มีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.60

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.40

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.05

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 2.78

1.4.5 การเยี่ยมบ้าน: ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้านจำนวน 1 ครั้ง ผู้วิจัยได้สังเกต ดังนี้

จากการสังเกต พบว่า บ้านของเด็กชาย ง. เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว สภาพค่อนข้างผุพัง ภายในบ้านไม่ได้กั้นเป็นห้องย่อยๆ มีเพียงใช้ตู้เล็กๆ กั้นแบ่งเป็นห้องของพี่ชายและ

ที่สะใภ้ไว้เท่านั้น ภายในบ้านอาศัยอยู่รวมกันทั้งหมด 5 คน ตา ยาย เด็กชาย ง. นอนรวมกันที่ห้องโถง ภายนอกบ้านทำเป็นห้องครัวเล็กๆ ก่อนข้างระเกะระกะ ไม่ถูกสุขลักษณะ ภายในบ้านไม่มีเฟอร์นิเจอร์ใดๆ มีเพียงโทรทัศน์ 1 เครื่อง

จากการเยี่ยมบ้าน พอสรุปได้ว่า บ้านของเด็กชาย ง. ก่อนข้างคับแคบ การจัดบ้านไม่ถูกสุขลักษณะ บรรยากาศภายในบ้านค่อนข้างมืด การจัดวางภายในบ้านไม่เป็นระเบียบ ไม่มีสถานที่สำหรับทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ เด็กชาย ง. มักจะทำการบ้านหรืออ่านหนังสือบริเวณหน้าโทรทัศน์ เพราะไม่มีห้องส่วนตัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ค่อยดีนัก เพราะพี่ชายและพี่สะใภ้มักทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ

1.4.6 แบบสอบถาม: จากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้ทราบข้อเท็จจริงในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ประวัติส่วนตัวและครอบครัว พบว่า เด็กชาย ง. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ผมดำ ใบหน้าเรียวยาว ลักษณะคดองตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง บิดาและมารดาแยกทางกัน มารดามีสามีใหม่เป็นชาวต่างชาติ (ไม่ได้ประกอบอาชีพ) บิดามีอาชีพรับจ้าง มีพี่ชายหนึ่งคน อาศัยอยู่กับตาและยาย พี่ชายและพี่สะใภ้

2) ประวัติสุขภาพ เด็กชาย ง. มีสุขภาพแข็งแรงดี ไม่เคยเจ็บป่วยหนักมาก่อน

1.4.7 แบบทดสอบทางจิตวิทยา

1) Bender Gestalt Test: อารมณ์อ่อนไหว ความคิดกระเจิดกระเจิง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงเกินไป ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น (คือเอาแต่ใจตนเอง) ตีเอียง มองโลกในแง่ร้าย มีอคติ ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ ก้าวร้าว

2) DAP: เรียกร้องความสนใจ ดึงดูดความสนใจ ให้ความสำคัญตนเอง บางครั้งอาจถึงขั้นหลงตนเอง ปราศจากศิลปะ ก่อนข้างห้าว กระด้าง มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว แสดงถึงความหยิ่ง รู้สึกถูกผู้อื่น ผู้อื่นน่ารังเกียจ ก้าวร้าว เป็นศัตรูกับผู้อื่น ทั้งนี้เพราะรู้สึกว่าตนเองอ่อนแอ และรู้สึกไม่มั่นคง พยายามต่อสู้และพิสูจน์ว่ามีความเป็นชาย ควบคุมตนเองไม่ได้ อยากทำอะไรก็ทำ ไม่ยั้งหยุดและบ่งชี้ถึงการสู้ไม่ถอย ไม่ยอมใคร ชอบคัดค้านต่อต้าน พยายามต่อสู้เพื่อชีวิต เน้นการใช้กำลังมากกว่าใช้สมอง ก้าวร้าวมาก หวาดระแวง ต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง ไม่แน่ใจเกี่ยวกับการต่อสู้ เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง พยายามไขว่คว้า และต้องการอย่างแรงกล้าที่จะหนีออกจากสภาพแวดล้อมที่มีความขัดแย้ง

3) KHTP: ใกล้เคียงกับมารดา มากกว่าบิดา แต่บิดามีอิทธิพลมากที่สุด เนื่องจากบิดามารดาแยกทางกัน จึงอาศัยอยู่กับตา ยาย แต่บิดาเป็นผู้ส่งเสียเลี้ยงดู มารดามีสามีใหม่ ต้องการหลีกหนี ไม่อยากยุ่งเกี่ยว คือ อารมณ์ฉุนเฉียว ไม่ต้องการต้อนรับ ก้าวร้าว ซ่างสงสัย ความต้องการที่จะออกนอกบ้าน Trauma (เจ็บปวด ซอกซ้ำ ร้าวราน) พยายามคิดแก้ปัญหา แต่จะคิดวนไปวนมา หาทางออกไม่ได้ และปัญหาของ Trauma มักจะมาจากสภาพภายนอก เช่น ปัญหาการหย่าร้าง ของบิดามารดาที่ส่งผลต่อลูก

4) KFD: อาศัยอยู่กับตา ยาย พี่ชาย และพี่สะใภ้ ซึ่งพี่ชายและพี่สะใภ้มักจะทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ

5) SCT: มีปัญหาด้านมารดา ต้องการความรักความอบอุ่นจากมารดา และความเสียด้านบิดา เพื่อนทั่วไป เป้าหมาย และอนาคต

1.4.8 การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้ง 7 เทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยวินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย ง. มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) สาเหตุเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อดชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (DAP , Bender Gestalt Test) ให้ผลสอดคล้องกัน โดยเด็กชาย ง. บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงเกินไป ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น (คือเอาแต่ใจตนเอง) คือเงียบ มองโลกในแง่ร้าย มีอคติ ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ เรียกร้องความสนใจ ดึงดูดความสนใจ ให้ความสนใจตนเอง บางครั้งอาจถึงขั้นหลงตนเอง ปราศจากศิลปะ ค่อนข้างห้าว กระด้าง มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว แสดงถึงความหยิ่ง รู้สึกถูกผู้อื่น ผู้อื่นนรังเกียจ ก้าวร้าว เป็นศัตรูกับผู้อื่น ทั้งนี้เพราะรู้สึกว่าตนเองอ่อนแอ และรู้สึกไม่มั่นคง พยายามต่อสู้และพิสูจน์ว่ามีความเป็นชาย ควบคุมตนเองไม่ได้ อยากทำอะไรก็ทำ ไม่ยี่ดหยุ่นและบ่งชี้ถึงการสู้ไม่ถอย ไม่ยอมใคร ชอบคัดค้านต่อต้าน พยายามต่อสู้เพื่อชีวิต เน้นการใช้กำลังมากกว่าใช้สมอง ก้าวร้าวมาก หวาดระแวง ต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง ไม่สนใจเกี่ยวกับการต่อสู้ เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง พยายามไขว่คว้า และต้องการอย่างแรงกล้าที่จะหนีออกจากสภาพแวดล้อมที่มีความขัดแย้ง

2) เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

(1) ด้านครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบสรุปได้ดังนี้

ก. สัมพันธภาพในครอบครัว เด็กชาย ง. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ง. คือ สภาพครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน บิดาแยกออกไปอยู่ข้างนอก ส่วนมารดามีสามีใหม่เป็นชาวต่างชาติ ไม่ค่อยกลับมาหา และไม่ค่อยสนใจดูแลเอาใจใส่เด็กชาย ง. เท่าที่ควร จึงทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยน ไปทั้งที่บ้านและโรงเรียน

(2) ด้านโรงเรียน

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่าสัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียน ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ง. เนื่องจากเด็กชาย ง. มักจะชอบแกล้งเพื่อนอยู่เป็นประจำ และชอบหาเรื่องเพื่อนในห้อง ทำให้เพื่อนไม่ต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับเด็กชาย ง.

3) สาเหตุจากสังคม ดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม พบว่า เด็กชาย ง. มีการเสพสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Line , Facebook , YouTube , Game ที่ใช้ความรุนแรงต่างๆ จากการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรงส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ง. เนื่องจากเด็กชาย ง. ได้เลียนแบบการใช้ความรุนแรงจากสื่อ แล้วนำไปกระทำกับเพื่อนในห้อง และรุ่มน่องในโรงเรียน

1.4.9 การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม ดังนี้

1) การให้การปรึกษากับเด็กชาย ง. โดยใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับการปรึกษามีความสามารถอยู่ในตัวเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิต อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตัวเองไม่มีความสุข ผู้รับการปรึกษามีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับการปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้องในการให้การปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษาเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) เริ่มการให้การปรึกษา โดยการสร้างความคุ้นเคยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และกล่าวระบายปัญหาให้ผู้วิจัยทราบ

(2) ขั้นตอนการให้การปรึกษา โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การเงียบ การสะท้อนความรู้สึก การทำให้เกิดความกระจ่างแจ้ง การยอมรับ การใช้คำถามปลายเปิด และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ตลอดเวลาที่ให้คำปรึกษา เพื่อให้เด็กเข้าใจตนเองและมองเห็นแนวทางในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากขึ้น

(3) ขันยุดติการให้การศึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่สนทนาตลอดจนบอกแนวทางในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วนัดหมายครั้งต่อไป

2) ให้ความช่วยเหลือโดยการ

(1) ปรับพฤติกรรมโดยการชี้แนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลักในเบื้องต้น

(2) ผู้วิจัยไปพบผู้ปกครองของเด็กชาย ง. เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและการป้องกัน ส่งเสริม

(3) ขอความร่วมมือกับครูท่านอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ง. เพื่อปรึกษาปัญหาและขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และการปรับตัวของเด็ก

1.4.10 การทำนายผล

จากสภาพปัญหาของเด็กชาย ง. ที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากหลายองค์ประกอบ กล่าวคือ ปัญหาเกิดจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ปัญหาจากครอบครัว และปัญหาจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าเด็กชาย ง. รวมทั้งผู้ปกครอง ครู และเพื่อน ๆ ในโรงเรียน มีความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหานี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยทำนายผลว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย ง. ได้รับความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ และการชี้แนะแนวทางการเรียนที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างแท้จริงก็ย่อมสามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย ง. ยังให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีอีกด้วย

1.4.11 การติดตามผล

หลังจากได้ให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะๆ ปรากฏผลดังนี้

1) จากการสังเกต และการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า เด็กชาย ง. มีความเข้าใจ และสามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงว่าเคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถหาวิธีการสนองความต้องการของตนเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด แล้วเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินพฤติกรรมตนเองและลดหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว ในการเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้

2) จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว สรุปได้ว่า เด็กชาย ง. มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และเพิ่มความสนใจในการเรียนมากขึ้น

1.4.12 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักควรเข้าใจและยอมรับถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของตนเอง ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นในครอบครัวและชีวิต รู้จักกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจในตนเอง สามารถแก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถของตนเอง

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

(1) บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด สร้างเสริมความภาคภูมิใจให้แก่เด็ก ให้ความสนใจในเรื่องความเป็นอยู่ในครอบครัว เรื่องการศึกษา รวมไปถึงการปกครองดูแลด้วยความยืดหยุ่น ไม่เข้มงวดจนเกินไป

(2) อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำประจำวิชา ควรให้กำลังใจ ให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน โดยเฉพาะการจัดลำดับความคิดและความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ตลอดจนฝึกให้เด็กรู้จักมีความรับผิดชอบ มีการวางแผนการเรียนที่ดี

3) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป

ผู้ที่จะศึกษาต่อไปควรสร้างสัมพันธภาพ ความคุ้นเคย ยอมรับ และเข้าใจในตัวเด็กชาย ง. โดยการแสดงความรัก ความเอาใจใส่ สนใจและห่วงใยเด็กชาย ง. อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชาย ง. เกิดความศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล้าที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างเหมาะสม โดยการปรับพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องต่อไป

1.5 กรณีศึกษารายที่ 5 เด็กชาย จ. (ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2559)

1.5.1 ลักษณะทั่วไป เด็กชาย จ. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างผอม เตี้ย ผิวคล้ำ ผมหวด ใบบนหน้าเรียวยาว ลักษณะคล่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง แต่งกายไม่สะอาด ไม่ชอบใส่ถุงเท้า เสื้อออกนอกกางเกงบ่อยๆ

จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1) การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกการสังเกตทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ในห้องเรียน ผู้วิจัยสังเกตเด็กชาย จ. ในรายวิชาที่เด็กชาย จ. ชอบและไม่ชอบเรียน ดังนี้

ก. วิชาที่ชอบเรียน ได้แก่

ก) วิชาศิลปะศึกษา ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย จ. มีความตั้งใจเรียนดีมาก กล้าแสดงออก ไม่ชวนเพื่อนคุย ไม่เล่น ไม่แกล้งเพื่อน ตั้งใจฟังที่ครูอธิบาย ตั้งใจทำกิจกรรมวาดภาพ ระบายสีและผลงานที่ออกมาที่สวยงาม

ข. วิชาที่ไม่ชอบเรียน ได้แก่

ก) วิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย จ. ไม่ตั้งใจเรียน มีท่าทำเบื่อหน่าย หันไปชวนเพื่อนคุย แกล้งเพื่อน หยอกเพื่อน ถีบเพื่อน โยนของใส่เพื่อน ไม่ฟังที่ครูอธิบาย เวลาที่ครูผลอกก็จะลุกขึ้น เดินไปหาเพื่อน ยืมของเพื่อน อยู่ไม่นิ่งตลอดคาบเรียน ถึงแม้จะถูกครูดุ ก็จะนั่งได้เพียงไม่กี่นาที แล้วก็กลับมาแสดงพฤติกรรมเดิม

(2) นอกห้องเรียน

ก. ช่วงทำเวรก่อนเข้าแถวตอนเช้า ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย จ. ไม่ช่วยเพื่อนทำเวรประจำวันที่ต้องรับผิดชอบ คือการกวาด และเก็บขยะบริเวณหน้าห้องสมุด ช่วงที่ครูยังไม่มาจะหนีไปเล่นฟุตบอลที่สนาม เมื่อครูมาถึงแล้วจึงจะวิ่งมาที่หน้าห้องสมุด แต่จะไม่ช่วยเพื่อนทำเวร เด็กชาย จ. จะเดินไปเดินมา แกล้งเพื่อนที่กำลังทำเวร เดินไปซื้อขนม นั่งรับประทานขนม จนกว่าครูประจำชั้นหรือครูเวรเดินมาบอกให้ทำเวรเท่านั้น

ข. ช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย จ. พยายามแทรกแถวเพื่อที่ต่อแถวเพื่อเดินไปโรงอาหาร ถ้าเพื่อนไม่ยอม ก็จะด่าเพื่อนด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย และกระซอกคอเพื่อนเพื่อหาเรื่อง จนเพื่อนต้องยอมให้แทรกแถว ขณะรับประทานอาหารก็คุยตลอดเวลาที่รับประทานอาหาร

ค. ช่วงเข้าแถวซื้อขนมช่วงพักกลางวัน ผู้วิจัยสังเกตจำนวน 1 ครั้ง พบว่า เด็กชาย จ. จะแทรกแถวเพื่อนและรื้อน่องที่ต่อแถวอยู่ มีการข่มขู่ขอเงินจากรื้อน่อง เพื่อซื้อขนม รื้อน่องกลัวจึงให้เงินแก่เด็กชาย จ. โดยเด็กชาย จ. เลือกรื้อน่องที่มีเงินมาโรงเรียนหลายบาท

2) การสัมภาษณ์ และการบันทึกการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อน และผู้ปกครองของผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้สรุปการสัมภาษณ์ ไว้ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก : เด็กชาย จ.

(1) สรุปรูปทสันภาษณ์เด็กชาย จ.

พฤติกรรมก้าวร้าวคือ เป็นการทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเจ็บปวด เจ็บตัว จนถึงเลือดตกยางออก ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม ทั้งการตบ ตี เตะ ต่อย ถีบ หรือใช้วิธีการรวม พฤติกรรมก้าวร้าวที่เคยแสดงกับผู้อื่น คือ ต่อยกับน้อง ต่อยกับเพื่อน แกล้งเพื่อนจนเพื่อนร้องไห้ เป็นต้น พฤติกรรมก้าวร้าวที่เด็กชาย จ. พบเจอบ่อยคือ ข้างบนตบตีกัน ด่ากันด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย มารดาทะเลาะกับพ่อเลี้ยง จึงทำให้เด็กชาย จ. มองว่าการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติที่ใครๆ ก็กระทำกัน เด็กชาย จ. มักแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับน้องชายลูกน้ำสาวเป็นประจำ และน้องชายลูกน้ำสาวก็มีพฤติกรรมคล้ายๆ กันกับเด็กชาย จ. ทำให้เด็กชาย จ. ค่อนข้างกับการแสดง พฤติกรรมก้าวร้าว และเมื่ออยู่ที่โรงเรียน เด็กชาย จ. มักแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับเพื่อนๆ และรุ่นน้องเสมอ เด็กชาย จ. มักใช้คำพูดหยาบคาย ข่มขู่รุ่นน้องและเพื่อนที่อ่อนแอกว่า เพื่อขอเงินไปซื้อของ เวลาที่เด็กชาย จ. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวนี้ส่วนใหญ่เพราะ เพื่อนหรือรุ่นน้องไม่ตามใจ ซัดใจ ไม่ให้ในสิ่งที่ต้องการ เพื่อนกวน บางทีก็เพราะเพื่อนขบถซื้อพ่อแม่ตน พอตนมโม่โห หงุดหงิด ไม่พอใจก็จะใช้กำลังกับเพื่อน ทั้งถีบ ต่อย เตะ ตบ ตี บางทีก็ด่าด้วยคำหยาบ เพื่อความสะใจของตนเอง แต่หลังจากที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกไปแล้ว ส่วนใหญ่มักถูกครูด่ากล่าว ลงโทษ หากไม่มีใครไปฟ้องครู ก็จะทะเลาะกันจนกว่าจะมีฝ่ายยอมแพ้ หรือมีคนอื่นมาห้าม ถ้าตนเองเป็นฝ่ายชนะจะภูมิใจมาก สะใจ แต่ถ้าตนเองสู้ไม่ได้ ก็จะด่าด้วยคำหยาบคายแทน แต่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่บ้าน โดยเฉพาะกับน้องชายลูกน้ำสาว ถ้ายายอยู่ยายก็จะลงโทษด้วยการตี แต่ถ้ายายไม่อยู่ก็จะชกต่อยกันจนกว่าจะมีคนชนะ การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมีผลดีต่อตัวเด็กชาย จ. คือ ได้ความสะใจ ภูมิใจที่เพื่อนยอม รุ่นน้องยอมทำตามที่ตนเองสั่ง สามารถข่มขู่เอาเงินมาจากคนอื่นได้ แต่ผลเสียก็คือถูกลงโทษ ถูกด่า ถูกว่า แต่ก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไรมากนัก เจ็บไม่นานก็หาย เด็กชาย จ. มองว่าการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่เหมาะสม แต่ก็ห้ามตัวเองไม่ได้ ทุกที่ที่โกรธ ไม่พอใจ หรือมีใครซัดใจ หรือมีใครมาหาเรื่อง ตนเองก็มักจะควบคุมตัวเองไม่ได้ และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาอยู่เช่นเคย

(2) สรุปรูปทสันภาษณ์เพื่อนของเด็กชาย จ.

เด็กชาย จ. มักจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนในห้องบ่อยๆ และกับรุ่นน้องก็เช่นกัน โดยเฉพาะการข่มขู่ทางคำพูด เพื่อข่มขู่เอาเงินจากเพื่อนที่อ่อนแอกว่า หรือรุ่นน้อง ถ้าเพื่อนหรือรุ่นน้องซัดใจ ไม่ให้เงินตามที่เด็กชาย จ. ต้องการ เด็กชาย จ. ก็จะใช้กำลังกับเพื่อนหรือรุ่นน้องคนนั้น ทั้งการต่อย เตะ ถีบ จนเพื่อนและรุ่นน้องแทบไม่มีใครกล้าไม่ให้เงินเด็กชาย จ. จนกระทั่งมีคนไปฟ้องครู ครูจึงลงโทษเด็กชาย จ. และหลังจากนั้น เด็กชาย จ. ก็ไม่ค่อยกล้าข่มขู่เอาเงินจากใคร แต่จะข่มขู่ขอนมแทน ขอนมทั้งชิ้น หรือไม่ก็ขอแบ่งจากเพื่อน สาเหตุของพฤติกรรม

ก้าวร้าวของเด็กชาย จ. น่าจะมาจากการถูกขัดใจ ทำให้ไม่พอใจ โกรธและเพราะเด็กชาย จ. ใช้กำลังกับคนอื่นจนเป็นความเคียดชัง วิธีการที่ใช้เวลาที่เด็กชาย จ. แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวคือ การยอมทำตาม ขอมให้ ไม่เถียง ไม่สู้ พยายามหลีกเลี่ยง หลีกเลี้ยงไม่ยุ่งกับเด็กชาย จ. ถ้าไม่ต้องทำงานกลุ่มด้วยก็จะไม่เล่น ไม่คุยกับเด็กชาย จ. เพราะไม่อยากมีเรื่อง

(3) สรุปบทสัมภาษณ์ยายของเด็กชาย จ.

เวลาที่อยู่ที่บ้านเด็กชาย จ. จะช่วยทำงานบ้านเล็กน้อย เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน กรอกน้ำ เลี้ยงน้องบ๊อง ในช่วงที่มารดาไม่ได้พาน้องสาวคนเล็กไปด้วย แต่ในช่วงที่มารดาของเด็กชาย จ. ไปทำงานที่ต่างจังหวัด ยายต้องไปรับจ้างกลับบ้านดึก เด็กชาย จ. จะทำหน้าที่ในการหาคำข้าวให้น้องๆ เช่น ออกไปตักปลา ยิงนก ยิงกิ้งก่า ยิงจิ้งเหลน เก็บผักมาทำกับข้าวง่ายๆ และหุงข้าวให้น้องรับประทาน เด็กชาย จ. ช่วยเหลือตัวเองตั้งแต่ยังเล็กๆ และยังสามารถดูแลน้องๆ ได้ด้วยกิจวัตรของเด็กชาย จ. คือ ตื่นนอน หุงข้าว อาบน้ำแต่งตัว ไปโรงเรียน กลับบ้านมาก็จะไปตักปลา หรือไม่ก็จะไปเล่นกับเพื่อน ถ้าวันหยุดเด็กชาย จ. ก็จะตื่นนอน ไปหาเหี่ยวทำเบ็ดตกปลา ยิงนก จับสัตว์ ไปเล่นกับเพื่อน ไปเล่นเกมที่ร้านเกมบ้าง เล่นกับน้องบ๊อง แล้วจึงอาบน้ำ เข้านอน เวลาที่อยู่ที่บ้านเด็กชาย จ. มักแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับน้องชายลูกน้ำสาวเป็นประจำ โดยการชกต่อย ตะเถิบ และใช้คำพูดหยาบคายกับน้อง ถ้ายายเห็น ยายจะลงโทษเสมอ แต่ส่วนใหญ่ยายมักไม่มีเวลาที่จะดูแลมากนัก เพราะต้องออกไปทำงานหาเงิน กว่าที่จะกลับถึงบ้านก็ดึกมากแล้ว มารดาของเด็กชาย จ. ก็ไม่ค่อยอยู่ดูแลลูก ไปทำงานต่างจังหวัด ทั้งลูกและหลานไว้ให้ยายดูแลถึง 3 คน บิดาของเด็กชาย จ. ดิดคุดด้วยข้อหาค้ายาบ้าตั้งแต่เมื่อสามปีที่แล้ว ช่วงปิดเทอมปฎิยาของเด็กชาย จ. ถึงจะมารับเด็กชาย จ. ไปอยู่ด้วยที่พัทยา พอถึงช่วงเปิดเทอมก็จะส่งกลับมาอยู่กับยายเช่นเดิม เด็กชาย จ. มีนิสัยชอบการใช้กำลัง ชอบการเตะ ต่อย ชก เถิบ จึงชอบกีฬาชกมวยมาก และมีความฝันว่าโตไปจะเป็นนักมวย

1.5.2 อคติชีวิตประวัติ: พบว่า เด็กชาย จ. อาศัยอยู่กับยาย มารดา น้องสาว และน้องชายลูกของน้ำสาว แต่มารดาไม่ค่อยอยู่บ้าน ออกไปทำงานที่อื่น นานๆถึงจะกลับบ้าน ยายก็จะออกไปทำงานตั้งแต่เช้ามีด กว่าที่จะกลับก็ค่ำ ทำให้เด็กชาย จ. ต้องเลี้ยงดูน้องสาว และน้องชายลูกของน้ำสาวตามลำพัง กิจวัตรประจำวันจึงเป็นการออกไปหาปลา เพื่อนำมาทำกับข้าวรอขาย จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1) ชีวิตในวัยเด็กของเด็กชาย จ. ชอบการจับปลามาก เพราะจะนำมาทำกับข้าว เด็กชาย จ. อยากไปอยู่กับปู่ที่ต่างจังหวัด แต่ยายไม่ให้ไป ช่วงปิดเทอมถึงจะได้ไปอยู่กับปู่ และได้ไปเยี่ยมบิดาที่ถูกจำคุก เด็กชาย จ. มีความสุขมากที่ได้ไปหาปู่ย่า

2) ชีวิตในปัจจุบันของเด็กชาย จ. เรียนอยู่ชั้น ป.5 มีความสุขกับการได้ไปเที่ยว ได้เล่นของเล่น ได้ยิงตุ๊กตา เด็กชาย จ. อยากคุยกับปู่ อยากไปหาปู่ และทุกครั้งที่ได้ไปเที่ยวจะคิดถึงปู่เสมอ เด็กชาย จ. มีความผูกพันกับปู่มาก

3) ชีวิตในอนาคตของเด็กชาย จ. ต้องการจะเป็นนักมวย และนักฟุตบอล ที่อยากเป็นนักมวย และนักฟุตบอล เพราะปู่ ย่า และบิดาอยากให้เป็น เด็กชาย จ. อยากทำให้ปู่ย่า และบิดามือใจ หากตนเองได้เป็นนักมวย นักฟุตบอล ปู่ ย่า และบิดาคงจะมีความสุขมาก

1.5.3 บันทึกประจำวัน: จากการเขียนบันทึกประจำวัน สรุปได้ดังนี้

จากบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่า เด็กชาย จ. มีกิจวัตรประจำวัน คือ วันธรรมดาตื่นนอนตอนเช้า อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหารเช้า ไปโรงเรียน เข้าแถว เข้าเรียน รับประทานอาหารกลางวัน เล่นฟุตบอลตอนพักเที่ยง เข้าเรียนช่วงบ่าย เลิกเรียน กลับบ้าน ไปตักปลา เข้านอน ส่วนในวันหยุดก็จะตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน ไปตักปลา ไปเล่นเกมต่ออยู่ที่ร้านเกม กินข้าว เข้านอน จากบันทึกประจำวัน แสดงว่าเด็กชาย จ. ไม่ได้มีหน้าที่ในการช่วยยายทำงานบ้านใดๆ แต่จะต้องเป็นผู้หากับข้าวให้น้องทั้งสองคน ด้วยการชวนกันไปตักปลา หรือหาจับสัตว์อื่นๆ เพื่อนำมาทำกับข้าวในวันที่ยายไปทำงานต้องกลับบ้านค่ำ ส่วนมารดาไม่ค่อยกลับบ้าน เพราะไปทำงานที่อื่น และสิ่งที่เด็กชาย จ. มักทำในวันหยุด คือ การไปเล่นเกมที่ร้านเกม ไปตักปลา พร้อมกับน้องชายลูกน้ำสาวอีกหนึ่งคน

1.5.4 ระเบียบสะสม: ผลการเรียนของเด็กชาย จ. มีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.56

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 3.20

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 2.98

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการเรียนเฉลี่ย = 2.68

1.5.5 การเยี่ยมบ้าน: ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้านจำนวน 1 ครั้ง ผู้วิจัยได้สังเกต ดังนี้

จากการสังเกต พบว่า บ้านของเด็กชาย จ. เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว สภาพค่อนข้างผุพัง ภายในบ้านไม้ได้กั้นเป็นห้องย่อยๆ ภายในบ้านอาศัยอยู่รวมกันทั้งหมด 5 คน ยายมารดา เด็กชาย จ. น้องสาว น้องชายลูกน้ำสาว นอนรวมกันที่ห้องโถง ภายนอกบ้านทำเป็นห้องครัวเล็กๆ ค่อนข้างระเกะระกะ ไม่ถูกสุขลักษณะ ภายในบ้านไม่มีเฟอร์นิเจอร์ใดๆ มีเพียงโทรทัศน์ 1 เครื่อง

จากการเยี่ยมบ้าน พอสรุปได้ว่า บ้านของเด็กชาย จ. ค่อนข้างคับแคบ การจัดบ้านไม่ถูกสุขลักษณะ บรรยากาศภายในบ้านค่อนข้างมืด การจัดวางภายในบ้านไม่เป็นระเบียบ ไม่มีสถานที่สำหรับทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ เด็กชาย จ. มักจะทำการบ้านหรืออ่านหนังสือบริเวณ

หน้าโทรทัศน์ เพราะไม่มีห้องส่วนตัว มารดามักไม่ค่อยอยู่บ้าน ชายต้องออกไปทำงานกลับบ้าน ก่อนข้างดึก เด็กชาย จ. จึงมีหน้าที่ในการดูแลน้องทั้งสองคน โดยการทำกับข้าวให้น้องๆ

1.5.6 แบบสอบถาม: จากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้ทราบข้อเท็จจริงในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ประวัติส่วนตัวและครอบครัว พบว่า เด็กชาย จ. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างผอม เตี้ย ผิวคล้ำ ผมหวด ใบบนหน้าเรียวยาว ลักษณะค่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง บิดาและมารดาแยกทางกัน มารดามีอาชีพรับจ้าง บิดาถูกจำคุก มีน้องสาวหนึ่งคน อาศัยอยู่กับมารดา ชาย น้องสาว และน้องชายลูกน้ำสา

2) ประวัติดสุขภาพ เด็กชาย จ. มีสุขภาพแข็งแรงดี ไม่เคยเจ็บป่วยหนักมาก่อน

1.5.7 แบบทดสอบทางจิตวิทยา

1) Bender Gestalt Test: มีปมด้อย ไม่ค่อยมีความรอบคอบ จัดลำดับความคิดไม่ดี คิดไม่ต่อเนื่อง อารมณ์อ่อนไหว มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงเกินไป ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น (คือเอาแต่ใจตนเอง) คือเจียบ มีความลังเล กังวล ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ มีความทะเยอทะยาน

2) DAP: รู้สึกขาดๆ ไม่เพียงพอ แสดงถึงการคิดซ้ำๆ ทำซ้ำ เกี่ยวกับสิ่งที่ทำให้ตนเองผิดหวัง และมีความรู้สึกผิด รู้สึกว่าตนเองขาดๆ มาพอใจในตนเอง เป็นบุคคลที่ให้ความสนใจแต่ตนเอง สัมพันธ์กับการควบคุมตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศไม่ได้ มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว แสดงถึงความเป็นปรปักษ์ และความโกรธ ความก้าวร้าวชอบวิจารณ์ ชอบพูดหยาบคาย มีความต้องการเป็นผู้นำทางสังคม และถ้าต้องการมากก็อาจจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ปฏิเสธที่จะรับฟังคำวิจารณ์ ไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดความรู้สึกและการแสดงออกค่อนข้างคือร้อน และมีแนวโน้มเข้มงวด ไม่ชอบยืดหยุ่น อารมณ์ไม่คงที่เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งชี้ว่า มีความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาททางเพศของตนเอง พยายามต่อสู้เพื่อชีวิตเป็นการใช้กำลังมากกว่าการใช้สมอง พยายามต่อสู้หรือพิสูจน์ว่าตนมีความแข็งแรง มีพลัง มีความรู้สึกที่ตนเองมีอะไรขาดๆ ไม่เหมือนคนอื่น จึงพยายามทำอะไรเพื่อทดแทนในสิ่งที่ตนเองขาด ขาดความเป็นตัวของตัวเอง โดยพยายามต่อสู้เพื่อความเป็นอิสระ ต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง

3) KHTP: ใกล้เคียงกับมารดามากกว่าบิดา บิดาถูกจำคุก บิดามารดาจึงแยกทางกัน มารดามีสามีใหม่ เพื่อฝัน คือ อารมณ์รุนแรง ลังเลในการมีสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการประทับใจคนอื่นด้วยการสู้กับสังคม ที่บ้านมักไม่มีใครอยู่

- 4) KFD: อาศัยอยู่กับมารดา ชาย น้องสาว และน้องชายลูกน้ำสาว
 5) SCT: ไม่พบปัญหาด้านใดเป็นพิเศษ มีเพียงความเสี่ยงด้านอดีตเท่านั้น

1.5.8 การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้ง 7 เทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยวินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย จ.

มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากสาเหตุดังต่อไปนี้

- 1) สาเหตุเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อัดชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (DAP , Bender Gestalt Test) ให้ผลสอดคล้องกันโดยเด็กชาย จ. บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ อารมณ์อ่อนไหว มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงเกินไป ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น (คือเอาแต่ใจตนเอง) คือเจียบ มีความลังเล กังวล ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ มีความทะเยอทะยาน รู้สึกขาดๆ ไม่เพียงพอ แสดงถึงการคิดซ้ำๆ ทำซ้ำ เกี่ยวกับสิ่งที่ทำให้ตนเองผิดหวัง และมีความรู้สึกผิด รู้สึกว่าตนเองขาดๆ มาพอใจในตนเอง เป็นบุคคลที่ให้ความสนใจแต่ตนเอง สัมพันธ์กับการควบคุมตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศไม่ได้ มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว แสดงถึงความเป็นปรีภัย และความโกรธ ความก้าวร้าว ชอบวิจารณ์ ชอบพูดหยาบคาย มีความต้องการเป็นผู้นำทางสังคม และถ้าต้องการมากก็อาจจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ปฏิเสธที่จะรับฟังคำวิจารณ์ ไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดความรู้สึกและการแสดงออกค่อนข้างดีอีร์น และมีแนวโน้มเข้มงวด ไม่ชอบยืดหยุ่น อารมณ์ไม่คงที่ เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งชี้ว่า มีความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาททางเพศของตนเอง พยายามต่อสู้เพื่อชีวิต เป็นการใช้จ่ายมากกว่าการใช้สมอง พยายามต่อสู้หรือพิสูจน์ว่าตนมีความแข็งแกร่ง มีพลัง มีความรู้สึกที่ตนเองมีอะไรขาดๆ ไม่เหมือนคนอื่น จึงพยายามทำอะไรเพื่อทดแทนในสิ่งที่ตนเองขาด ขาดความเป็นตัวของตัวเอง โดยพยายามต่อสู้เพื่อความเป็นอิสระ ต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง

- 2) เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

(1) ด้านครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบสรุปได้ดังนี้ โดยสาเหตุที่ทำให้เด็กชาย จ. มีพฤติกรรมก้าวร้าวเนื่องจากบิดาถูกจำคุกเป็นเวลาหลายปี มารดามีสามีใหม่ และไปทำงานที่ต่างจังหวัดอยู่บ่อยครั้ง ไม่ค่อยมีเวลาอบรมสั่งสอนและดูแล เด็กชาย จ. จึงรู้สึกว่าขาดความรักความอบอุ่น อยากให้ครอบครัวอยู่พร้อมหน้าอย่างมีความสุขและมีเวลาอยู่ด้วยกันแต่ไม่สามารถเป็นไปได้ อีกทั้งไม่ได้รับความสนใจและเอาใจใส่จาก

มารดาอย่างเด็กชาย จ. ต้องการ เด็กชาย จ. จึงกดดันภายในจิตใจ ดังนั้นจึงนำความกดดันที่ได้รับจากครอบครัวมาแสดงออกโดย วิธีไม่ตั้งใจเรียนและจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับเพื่อนเสมอ

(2) ด้านโรงเรียน

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียน ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย จ. เนื่องจากเด็กชาย จ. มักจะชอบแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนอยู่เป็นประจำ และชอบหาเรื่องเพื่อนในห้อง และรุ่มน่อง รวมไปถึงข่มขู่เพื่อเอาเงินจากเพื่อนและรุ่มน่องอีกด้วย จึงทำให้เพื่อนๆ และรุ่มน่องไม่ยอมเข้าใกล้เด็กชาย จ.

3) สาเหตุจากสังคม ดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม พบว่า เด็กชาย จ. มีการเสพสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Line , Facebook , YouTube , Game ที่ใช้ความรุนแรงต่างๆ ต่อสู้ จากการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรงส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย จ. เนื่องจากเด็กชาย จ. ได้เลียนแบบการใช้ความรุนแรงจากสื่อ แล้วนำไปกระทำกับเพื่อนในห้อง รุ่มน่องในโรงเรียน รุ่มน่องชาย และบุคคลอื่นๆ

1.5.9 การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม ดังนี้

1) การให้การปรึกษากับเด็กชาย จ. โดยใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับการปรึกษามีความสามารถอยู่ในตัวเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิต อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตัวเองไม่มีความสุข ผู้รับการปรึกษามีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับการปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้องในการให้การปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษาเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) เริ่มการให้การปรึกษา โดยการสร้างความคุ้นเคยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และกล่าวระบายปัญหาให้ผู้วิจัยทราบ

(2) ขั้นตอนการให้การปรึกษา โดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ การฟัง การเรียบ การสะท้อนความรู้สึก การทำให้เกิดความกระจ่างแจ้ง การยอมรับ การใช้คำถามปลายเปิด และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ตลอดเวลาที่ให้คำปรึกษา เพื่อให้เด็กเข้าใจตนเองและมองเห็นแนวทางในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากขึ้น

(3) ขันยุดติการให้การศึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่สนทนาตลอดจนบอกแนวทางในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วนัดหมายครั้งต่อไป

2) ให้ความช่วยเหลือโดยการ

(1) ปรับพฤติกรรมโดยการชี้แนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลักในเบื้องต้น

(2) ผู้วิจัยไปพบผู้ปกครองของเด็กชาย จ. เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและการป้องกัน ส่งเสริม

(3) ขอความร่วมมือกับครูท่านอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย จ. เพื่อปรึกษาปัญหาและขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และการปรับตัวของเด็ก

1.5.10 การทำนายผล

จากสภาพปัญหาของเด็กชาย จ. ที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากหลายองค์ประกอบ กล่าวคือ ปัญหาเกิดจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ปัญหาจากครอบครัว และปัญหาจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าเด็กชาย จ. รวมทั้งผู้ปกครอง ครู และเพื่อนๆ ในโรงเรียน มีความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหานี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยทำนายผลว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย จ. ได้รับความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ และการชี้แนะแนวทางการเรียนที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างแท้จริงก็ย่อมสามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย จ. ยังให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีอีกด้วย

1.5.11 การติดตามผล

หลังจากได้ให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะๆ ปรากฏผลดังนี้

1) จากการสังเกต และการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า เด็กชาย จ. มีความเข้าใจ และสามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงว่าเคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถหาวิธีการสนองความต้องการของตนเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด แล้วเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินพฤติกรรมตนเองและลดหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว ในการเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้

2) จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว สรุปได้ว่า เด็กชาย จ. มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และเพิ่มความสนใจในการเรียนมากขึ้น

1.5.12 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักควรเข้าใจและยอมรับถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของตนเอง ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นในครอบครัวและชีวิต รู้จักกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจในตนเอง สามารถแก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถของตนเอง

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

(1) บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด สร้างเสริมความภาคภูมิใจให้แก่เด็ก ให้ความสนใจในเรื่องความเป็นอยู่ในครอบครัว เรื่องการศึกษา รวมไปถึงการปกครองดูแลด้วยความยืดหยุ่น ไม่เข้มงวดจนเกินไป

(2) อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำประจำวิชา ควรให้กำลังใจ ให้ความสนใจและดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน โดยเฉพาะการจัดลำดับความคิดและความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ตลอดจนฝึกให้เด็กรู้จักมีความรับผิดชอบ มีการวางแผนการเรียนที่ดี

3) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป

ผู้ที่จะศึกษาต่อไปควรสร้างสัมพันธภาพ ความคุ้นเคย ยอมรับ และเข้าใจในตัวเด็กชาย จ. โดยการแสดงความรัก ความเอาใจใส่ สนใจและห่วงใยเด็กชาย จ. อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชาย จ. เกิดความศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล้าที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและช่วยเหลืออย่างเหมาะสม โดยการปรับพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องต่อไป

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหา

พฤติกรรมก้าวร้าว

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว และบุคคลที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ ออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

ประเด็นที่ 2 สาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าว

ประเด็นที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

ประเด็นที่ 1 สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ในตัว และจะแสดงการก้าวร้าวออกมาในลักษณะที่รุนแรงกว่าปกติ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองหรือปลดปล่อย ในความเครียดที่มีอยู่หรือความคับข้องใจที่เกิดขึ้น หรือความโกรธ ความรู้สึกไม่ดีต่างๆ โดยการ กระทำที่ก้าวร้าวนั้น จะทำให้เกิดผลเสียกระทบถึงสภาพจิตใจของบุคคลที่ได้รับ

สำหรับการให้ความหมายและลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น ผู้ให้ ข้อมูลหลักมองว่า พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การแสดงออกในรูปของคำพูด และการกระทำที่ รุนแรง ไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่เจตนา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย บาดเจ็บหรือเกิดความเสียหายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ เพื่อขจัด ความคับข้องใจ ความโกรธ ความเครียด ความวิตกกังวล และความรู้สึกไม่พอใจต่างๆ ที่มีต่อผู้อื่น และสิ่งรอบตัว ซึ่งสามารถจำแนกสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย และ 2) ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ดังนี้

1. ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย เป็นการแสดงออกที่นักเรียนที่มี พฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลผ่านการกระทำทางกาย เช่น การเตะ การชกต่อย การใช้กำลัง เป็นต้น โดยผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ยังไม่มีการใช้อุปกรณ์หรืออาวุธ อื่นๆ นอกเหนือจากร่างกายของตนเอง เช่น เข่า ศอก หมัด เท้า เป็นต้น

“เคยต่อยุรนั่น้อง จนมันหัวแตก เพราะมันชอบพุดกวนตีนผม แม่่ง !!!
มันได้มัน ผมเลยต่อยุมันหัวแตก วิ่งไปฟ้องครู”

(เด็กชาย ก.)

“ผู้หญิงผมก็ไม่สนหรอก ถ้ามันมาว่าผม อีพวกผู้หญิงในห้องผมก็ถีบ
มัน กับต่อยุมันไปหลายรอบแล้ว”

(เด็กชาย ก.)

“ง่ายจะตาย ก็เป็นการใช้กำลัง เป็นอาวุธทำร้ายร่างกาย ทำให้อีกฝ่าย
ได้รับความเจ็บ และได้รับความเจ็บปวดทั้งการเตะ ต่อย ถีบ กระที่บกัน ทำยัง ใจก็ได้ให้อีกฝ่าย
มันเจ็บ”

(เด็กชาย ข.)

“ผมก็ถีบมันตักน้ำ หัวทิ่ม! ผมโคตรตลกมันเลย”

(เด็กชาย ค.)

“กระ โดดถีบมันเลยครับ ถ้ามันกวนตีนผมมากๆ หลายครั้งแล้วที่มัน
ชอบกวนตีนผม แล้วโดนผมกระ โดดถีบหน้าหงาย”

(เด็กชาย ก.)

“ก็คงเป็นการเตะ ต่อย ตบตี ทำร้ายร่างกายกัน ให้อีกฝ่ายเจ็บ ยิ่งเห็นมันเจ็บ ยิ่งสะใจ”

(เด็กชาย ง.)

“ผมชอบต่อยน่อง มันไม่ยอมให้ตังผม ขอแค่ห้าบาทก็ไม่ได้ ให้เลือกทำหน้ากวนตีนอีก หมั่นไ้มันเลยต่อยเม่งเลย ปากแตก !!! สมน้ำหน้ามัน”

(เด็กชาย จ.)

“โอย!!! ไ้มันชอบแกลิ่งน่อง แย่งของกินน่อง น่องร้องไห้ประจำ เวลาเล่นกับเพื่อนก็ชอบต่อย เตะ ตีกับเพื่อนตลอด ตัวมันใหญ่ ใครจะสู้มันได้”

(ยายของเด็กชาย ข.)

จากการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวของกรณีศึกษาจะแสดงออกทางร่างกาย ผ่านการใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น ดังนี้

ขณะนั่งเรียนในห้องเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เด็กชาย ก. ผุดลุกผุดนั่ง ไม่มีสมาธิในการเรียน ลูกไปยิ้มปากกาเพื่อน โຕ้ะข้างๆ แต่เพื่อนไม่ให้ยิ้ม เด็กชาย ก. ลูกขึ้นเดินไปตบศีรษะเพื่อนจนหัวโขกกับโຕ้ะนักเรียน เพื่อนไม่ยอมจึงต่อว่าเด็กชาย ก. ทำให้เด็กชาย ก. ชกต่อยเพื่อนอย่างแรง

(สังเกตพฤติกรรมเด็กชาย ก.)

ขณะต่อแถวซื้อขนมช่วงพักกลางวัน เด็กชาย จ. แทรกคิวรุ่นน้องที่ต่อแถวเพื่อซื้อขนม รุ่นน้องผู้ชายคนหน้าสุดโวยวายไม่ยอมให้เด็กชาย จ. แทรกคิว เด็กชาย จ. ได้เตะที่ขาของรุ่นน้องอย่างแรง จนน้องล้ม และร้องไห้ เด็กชาย จ. ซื้อขนมโดยไม่ได้สนใจรุ่นน้องที่ร้องไห้แล้วเดินไปเล่นฟุตบอลที่สนามอย่างไม่สนใจใยดี

(สังเกตพฤติกรรมเด็กชาย จ.)

2. ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา เป็นการแสดงออกที่นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลผ่านการกระทำทางวาจา เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นอย่างรุนแรง ใช้วาจาหยาบคาย นินทาผู้อื่น พุดจาต่อเสียดทำให้ผู้อื่นเสียใจ เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีดังต่อไปนี้

การวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง หมายถึง การพุดวิพากษ์วิจารณ์บุคคลอื่นอย่างรุนแรง ด้วยถ้อยคำที่รุนแรง และทำร้ายจิตใจผู้ฟังอย่างมาก ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกเสียใจ เจ็บใจ และหดหู่ใจ เช่น วิพากษ์วิจารณ์ว่าเพื่อนคนหนึ่ง เรียนก็โง่ หน้าตาก็ไม่ดี ไม่รู้จะเกิดมาทำไม ทำให้เพื่อนคนนั้นที่ได้ยินเกิดความรู้สึกเสียใจอย่างมาก เป็นต้น

การพูดคำหยาบ หมายถึง การใช้คำหยาบคายต่อผู้อื่น เพื่อให้โกรธเจ็บใจ หรือ เกิดความอับอายขายหน้า เช่น นักเรียนใช้คำหยาบต่างๆ อุปมาเป็น หมา วัว ควาย เหี้ย เป็นต้น เช่น คำเพื่อนผู้หญิงในห้องว่า โง่เหมือนควาย เป็นต้น

การพูดนินทาว่าร้าย หมายถึง การพูดลับหลังบุคคลที่ถูกกล่าวถึง โดยพูดนินทาในเรื่องที่ส่งผลเสียต่อผู้ถูกกล่าวถึง ทำให้เกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง หรือทำให้เกิดความเสื่อมเสีย เช่น บอกเพื่อนคนอื่นๆ ในห้อง ว่าเพื่อนคนนั้นแอบขโมยเงินผู้ปกครอง ทำให้เพื่อนในห้องมองว่าเพื่อนคนนั้นเป็นคนนิสัยไม่ดี และอาจจะมาขโมยเงินของตน เป็นต้น

การพูดล้อเสียด หมายถึง การพูดขย่งให้คนอื่นแตกกัน เป็นการพูดเอาความข้างหนึ่งไปบอกอีกข้างหนึ่งเพื่อให้ทะเลาะกัน ไม่สามัคคีกัน เช่น เอาเรื่องของเพื่อนไปบอกให้รุ่นพี่ฟัง ว่าเพื่อนนินทารุ่นพี่คนนั้น ทำให้รุ่นพี่มาหาเรื่องทะเลาะวิวาทกับเพื่อนคนนั้น เป็นต้น

“อืพวกผู้หญิงในห้อง มันทั้งดำ ทั้งขี้เหร่ ทั้งปากหมา ไม่เห็นมันจะมีอะไรดี ไม่รู้จะเกิดมาทำไม”

(เด็กชาย ก.)

“บางทีก็ดำมันแบบหยาบๆ คำพ่อแม่มันบ้าง ให้มัน โมโห”

(เด็กชาย ข.)

“การพูดคำพ่อแม่มันด้วยคำหยาบๆ การด่ากันแรงๆ”

(เด็กชาย ง.)

“มันชอบด่าผู้หญิง คำพ่อแม่มันพวกหนู คำหยาบๆ ด้วย แต่ถ้าใครด่ามันคืน มันก็โกรธ”

(เพื่อนของเด็กชาย ก.)

“มันนิสัยเสีย นินทาผู้หญิง ไม่เป็นสุภาพบุรุษ ชอบเอาพวกหนูไปว่าลับหลัง ไม่มีใครอยากคุยกับมันแล้ว”

(เพื่อนของเด็กชาย ค.)

“มันชอบด่าพวกหนู ว่าพวกหนูแรด หนูเกลียดมัน”

(เพื่อนของเด็กชาย ง.)

“เขาจะชอบด่าเพื่อนผู้หญิงในห้องให้ฟัง ว่ามีแต่คนท้าว แรด อยากมีตัว และใช้คำก่อนข้างแรงเวลาพูดถึงเพื่อนในห้อง”

(มารดาของเด็กชาย ค.)

“พูดแต่คำหยาบกับน้อง ฉันดำมันก็เถียงไม่หยุด ฉันไม่ชนะจะตีมันแล้ว”

(ยายของเด็กชาย ข.)

“มันจะชอบเถียงกับยาย หลายครั้งมันก็ด่ายายด้วยคำหยาบ ขึ้นเสียงไล่ โดยเฉพาะเวลาที่มันไม่ได้ตั้งใจ หรือเวลาโมโห”

(ยายของเด็กชาย จ.)

จากการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลักจะแสดงออกทาง วาจา ผ่านการใช้คำพูดที่รุนแรง หยาบคาย หรือสื่อเสียดทำร้ายจิตใจผู้อื่น ดังนี้

ขณะที่เด็กชาย ข. พุดคุยเล่นกับเพื่อนในช่วงพักกลางวัน เด็กชาย ข. ตะโกนเรียกเพื่อนให้นำลูกบอลมาให้ตนเอง แต่มีการใช้ถ้อยคำที่หยาบคาย และล้อเลียนชื่อพ่อแม่ ของเพื่อน จนทำให้เพื่อนไม่พอใจ ได้เถียงล้อชื่อพ่อแม่กัน ไปมาจนมีเรื่องทะเลาะวิวาทกันที่สุดในที่สุด

“ไอ้เหี้ยแม่ง เอาจูกบอลมาให้กูด้วย ถ้ามึงไม่เอามาให้กู กูจะไปดบหัว ไอ้ ป. (ชื่อบิดาของเพื่อน) ถึงบ้านเลยคอยดู”

(สังเกตพฤติกรรมเด็กชาย ข.)

ขณะรับประทานอาหารกลางวัน เด็กชาย จ. กำลังพุดคุยกับเพื่อนเรื่อง ชวนกันไปตกเบ็ดที่บ้านเพื่อนตอนหลังเลิกเรียน เด็กชาย จ. ใช้คำพูดที่หยาบคาย คำและข่มขู่เพื่อน ทำให้เพื่อนเกิดความไม่พอใจ ตะโกนด่ากันไปมา จนครูประจำชั้นเดินมา จึงหยุดการสนทนา

“เฮ้ย! ไอ้สัตว์หมา เย็นนี้มึงจะไปตกเบ็ดกับกูมัย ถ้ามึงไม่ไปขอให้พ่อมึงตายทำ อย่าลืมหาเหยื่อไปด้วย ควย! เหยื่อกูหมดเกลี้ยงแล้วเนี่ย เพราะมึงแหละ ตกเล่นจนหมด”

(สังเกตพฤติกรรมเด็กชาย จ.)

ประเด็นที่ 2 สาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าว

จากการศึกษาสาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักเคยพบเจอพฤติกรรมก้าวร้าวที่บุคคลอื่นกระทำต่อกัน คือ จากบิดามารดา คนในครอบครัว บ้านใกล้เรือนเคียง ญาติพี่น้อง บุคคลอื่นๆ ในชุมชน และพบเห็นจากการเสพสื่อประเภทต่างๆ

“การจะต่อย จะตีกัน เป็นเรื่องธรรมดาว่า ไม่เห็นจะผิดอะไรเห็นในละคร ก็ทำ ผมดูทีวีก็เห็นแทบทุกเรื่อง ในเกมต่อสู้ที่ผมเล่นก็มีผมว่ามันเป็นเรื่องธรรมดานะ ผมเห็นเขาทำกันก็อยากลองทำบ้าง น่าสนุกดี”

(เด็กชาย ก.)

“เคยเห็นเพื่อนพี่ กับพวกวัยรุ่นในหมู่บ้าน ยกพวกตีกัน พวกกันไปเป็นฝูงแล้วไล่ตีกัน โครตแท้ ผมอยากทำบ้าง ผมเคยไปดูเขาตีกัน อย่างมันส์”

(เด็กชาย ค.)

“ไอ้อ. (ชื่อพี่ชาย) กับพี.น. (ชื่อพี่สะใภ้) ตบกันประจำ เหยียงตะหลิว เหยียงจานลอยเต็มบ้านแต่ที่จำได้ที่สุด ก็ตอนไอ้อ.พ้อเลี้ยงมันเอามีคอย่างยาว วิ่งไล่แทงยาย ยายวิ่งหนี ฝุ่นตลบ แม่ก็ไม่เห็นจะช่วยอะไรยายเลย”

(เด็กชาย ง.)

โดยมีแรงจูงใจและสาเหตุที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ต่อบุคคลอื่น คือ เกิดความไม่พอใจบุคคลอื่น เกิดความรู้สึกหมั่นไส้ เกิดอารมณ์โมโห และโกรธที่ไม่ได้ตั้งใจ หรือไม่ปฏิบัติตามที่ตนเองต้องการ อยากกลั่นแกล้งเพื่อเอาชนะบุคคลอื่น รวมไปถึงมีความชื่นชอบการใช้กำลัง การใช้ความรุนแรง และการเอาชนะ

“อี ป. (ชื่อเพื่อนในห้อง) มันชอบกวนตีนผม ชอบเถียง ปากมาก ขอขี้มอะไรก็หวง ผมเกลียดมันยิ่งเวลามันทำให้ผมโมโหนะ อยากเตะปากมันแตก อย่าให้แผลแล้วกัน เลือดกลบปากแน่มึง”

(เด็กชาย ก.)

“อีพวกผู้หญิงมันขี้หวง โดยเฉพาะอีห้า ฝ. (ชื่อเพื่อนในห้อง) อีนี่ปากเสีย ทำอะไรมันก็ชอบฟ้องครูเห็นหน้ามันแล้วอยากกระโดดถีบแม่่ง ชอบทำหน้ากวนสันตีนใส่ผมด้วย ขอดังแม่่งก็ไม่ให้”

(เด็กชาย จ.)

“เวลาเพื่อนไม่ทำตามที่มันต้องการ ไม่ให้มันแข่งคิว ไม่ให้มันได้ของกินก่อน เวลาขี้ใจมันหรือเถียงมัน มันก็จะด่า ้งามมือเตรียมต่อยตลอด ใครจะอยากยุ่งกับมัน”

(เพื่อนของเด็กชาย จ.)

“มันชอบหนีออกไปกับไอ้พวกวัยรุ่นในหมู่บ้าน เขายกพวกไปตีกับบ้านอื่น มันก็ไปกับเขา ห้ามมันก็ไม่เคยฟัง มันเห็นเขาดีกัน มันก็มองว่ามันเท่ อยากเป็นแบบเขาจนแม่ไม่รู้จะทำยังไงแล้วเนี่ย”

(มารดาของเด็กชาย ค.)

จากการสังเกต การเยี่ยมบ้าน ทำให้ได้พบสภาพแวดล้อมที่ผู้ให้ข้อมูลหลักอาศัยอยู่อย่างแท้จริง ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว โดยการซึมซับจากสภาพแวดล้อมรอบตัว ดังนี้

สภาพบ้านของเด็กชาย ง. เป็นบ้านไม้หลังเก่า ฝุพัง และมีขนาดเล็ก บรรยากาศค่อนข้างเสียงดัง เนื่องจากพี่ชายและพี่สะใภ้กำลังโต้เถียงกันด้วยความโมโห จากการสัมภาษณ์ยายของเด็กชาย ง. พบว่า พี่ชายและพี่สะใภ้ทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ ใช้อาวุธขว้างขวายโยยวายเสียงดัง รวมถึงใช้กำลังทำร้ายกันเป็นประจำ

(สังเกตสภาพแวดล้อมบ้านและสัมภาษณ์ชายของเด็กชาย ง.)

สภาพบ้านของเด็กชาย ค. เป็นบ้านปูนชั้นเดียว สะอาดเรียบร้อยดี สภาพแวดล้อมรอบข้าง ค่อนข้างวุ่นวาย เพื่อนบ้านพูดคุยกันเสียงดัง ตะโกนคุยกัน และสนทนากัน โดยใช้วาจาที่ค่อนข้างหยาบคาย จากการสัมภาษณ์มารดาของเด็กชาย ค. พบว่า เพื่อนบ้าน และคนในชุมชน จะสนทนากันโดยใช้วาจาที่ค่อนข้างหยาบคายเป็นปกติอยู่แล้ว โดยใช้เสียงที่รุนแรงเสียงดัง

(สังเกตสภาพแวดล้อมบ้านและสัมภาษณ์ชายของเด็กชาย ค.)

ประเด็นที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

หลังจากที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ผลที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับ คือ เพื่อนทั้งผู้หญิง และเพื่อนผู้ชาย ไม่ค่อยอยากพูดคุยด้วย เพื่อนพยายามหลีกเลี่ยง หลีกหนี ไม่อยากเล่นด้วย เพราะไม่ต้องการมีเรื่องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

“เพื่อนมันไม่ค่อยกล้ายุ่งกับผมหรอก มันกลัวผมต่อยมัน โดยเฉพาะอิพวกผู้หญิงแต่ผมไม่สนมันหรอก ช่างหัวมัน“

(เด็กชาย ง.)

“หนูไม่อยากยุ่งอะไรกับมันหรอกค่ะ มันชอบแกล้งพวกหนูเปิดกระโปรง เอาคินสอจิ้มแขน เอาปากกาขีดแขนหนู ถ้าไม่จำเป็น ไม่อยากยุ่งกับมันซักนิดเลย“

(เพื่อนของเด็กชาย ค.)

ผลที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับหลังจากการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว คือ ถูกคุณครูลงโทษ ผู้ปกครองลงโทษ ถูกดู ถูกว่ากล่าว สั่งสอน ตักเตือน และเพื่อนไม่อยากคบ ไม่อยากเล่นด้วย เพื่อนพยายามหลีกเลี่ยง หลีกหนี ไม่อยากพูดจา หรือมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

“เพื่อนมันไม่ค่อยอยากเล่นกับผมหรอก มันกลัวผมทำมันมันว่าผมชอบหาเรื่องมัน แต่ผมไม่สนใจหรอก มันไม่เล่นกับผม ผมเล่นกับคนอื่นก็ได้ ช่างหัวมันสิ“

(เด็กชาย ข.)

“พวกผู้หญิงมันไม่อยากยุ่งอะไรกับผมหรอก มันชอบว่าผม เพราะผมชอบแกล้งมัน ฮ่าๆสนุกดี แกล้งนิดแกล้งหน่อยมันก็ค่าผม อิพวกที่ปากมาก ผมโคตรอยากตบมันมากเลย โดยเฉพาะอิฝน“

(เด็กชาย ง.)

“ไม่มีใครอยากเข้าใกล้มันหรอกค่ะ มันชอบแกล้งพวกหนู มันเอากิ่งก่าที่ตายแล้วมาโยนใส่เสื้อหนู มันเอาปากกาที่หัวมันแตกมาป้ายเสื้อหนู ซักไม่ออก แม่ค่าหนูใหญ่เลย ไม่มีใครอยากจะยุ่งกับมันหรอก อันธพาล“

(เพื่อนของเด็กชาย ง.)

“มันชอบต่อน้อง น้องปากแตก หัวแตก คิ้วแตกบ๊วยบ๊วย ขยายเมื่อมันมาก ไม่ชนะจะตีมัน ทั้งตี ทั้งด่า ทั้งสอน มันก็ไม่เคยจำ ขนาดครูที่โรงเรียนทำโทษมัน มันยังไม่เคยจะ สดลเลย”

(ยายของเด็กชาย จ.)

คั้งนั้นจากการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ตัวผู้ให้ข้อมูลหลักตระหนักในพฤติกรรมก้าวร้าวของตนเองว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่ควรกระทำ และเลือกทำตามตัวแบบที่ดีเท่านั้น หลีกเลี่ยงการทำตามตัวแบบที่ไม่ดี ใช้วิจารณญาณในการทำตามตัวแบบให้มากขึ้น เพื่อนพยายามหลีกเลี่ยงการปะทะ ไม่ถือสาหาความกับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อไม่ให้เกิดการทะเลาะวิวาทใหญ่โต และผู้ปกครองควรรีบบำรุงดูแลเอาใจใส่ให้มากขึ้น ไม่ปล่อยปะละเลยกับพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก จนเกิดเป็นความเคียดชัง และเป็นนิสัยที่ไม่ดี ที่อาจจะติดตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก ไปจนตลอดชีวิต

“อะไรที่เห็นในทีวี ในเกม หรือที่อื่นๆ ถ้ามันไม่ดี ผมจะพยายามไม่ทำตาม เพราะผมรู้แล้วว่ามันไม่ดี มันจะทำให้ผมไม่มีใครคบ”

(เด็กชาย ก.)

“ผมก็รู้แหละว่าเพื่อนไม่อยากจะเล่นกับผม เพราะผมตัวใหญ่กว่ามัน แล้วชอบเล่นกับมันแรงๆ เพื่อนมันก็ชอบว่าผมเล่นแรง ต่อไปผมจะพยายามไม่ใช้อารมณ์แล้วกัน จะได้มีเพื่อนเล่นกับผมบ้าง”

(เด็กชาย ก.)

“ผมก็รู้ว่ามันไม่ดี ไม่เหมาะสม และไม่ควรถ้าอะไร แต่ผมก็ห้ามตัวเองไม่ได้ มันโมโห มันหงุดหงิดไปแล้ว มันชอบมาทำให้ผมของขึ้น มันก็ชอบวอนโดนตีผม ผมเลยต้องทำแบบนั้นกับเพื่อนไป”

(เด็กชาย ข.)

“ผมจะพยายามไม่ใช่กำลังเหมือนพวกพี่ๆ ในชุมชนแล้วกัน ผมมองว่ามันเท่าๆ ที่มีพวกเยอะๆ แต่ผมก็ไม่อยากต้องโดนตำรวจจับหรือ เวลาที่ไปตีกันกับชุมชนอื่น แม่คงไม่มีตั้งไปประกันตัวผม”

(เด็กชาย ค.)

“ผมก็ผิดเองที่ไปพุดจากวงดินพวกมันก่อน บางทีผมก็ไม่ได้ตั้งใจ แต่แค่อยากพุดกวนมันเล่นๆ แต่พุดไปก็กลายเป็นเรื่องทะเลาะกันตลอด จริงๆ ถ้าผมไม่เริ่มพุดกวนดินมันก่อนก็คงไม่มีเรื่องทะเลาะกันตามมา ผมก็จะพยายามพุดกวนดินมันให้น้อยลงแล้วกันครับ”

(เด็กชาย ง.)

“เมื่อก่อนผมชอบทำตามในเกม ต่อๆ เตะ ตีกัน มันเท่ ผมเลยอยากทำตาม
อยากลองดูว่ามันสนุกมั๊ย มันจะเหมือนในเกมมั๊ย แต่พอทำตามแล้ว ผมก็ถูกลงโทษบ้าง เพื่อนไม่
เล่นด้วยบ้าง โคนขาตีบ้าง จนตอนนี้ผมรู้แล้วว่ามันไม่เท่เลย มันไม่ดีหรอก ผมจะไม่ทำแบบในเกม
อีกแล้วครับครู”

(เด็กชาย ง.)

“ผมจะพยายามไม่หาเรื่องพวกมันก่อน ผมก็รู้ว่าผมไม่ดีที่ชอบใช้กำลังกับ
น้อง กับเพื่อน ผมควรระวังอารมณ์ให้มากกว่านี้ อีกอย่าง! ผมก็ไม่อยากถูกรุคนอื่นลงโทษเวลาไป
ขู่เอาเงินน้องๆ อีก ผมรู้แล้วว่ามันไม่ดีที่ขู่เอาเงินน้องๆ ไม่ดีที่ชกต่อยกัน ผมไม่อยากจะเข้าคุกแบบพ่อ”

(เด็กชาย จ.)

“มันเป็นบ้าอะ ชอบกวนตีนคนอื่น มันชอบหาเรื่องคนอื่นไปทั่ว ปากหมา
แต่ถ้าฟังมันแล้วไม่เถียงมัน ไม่ตอบโต้อะไรมัน เดียวมันก็เจ็บ หนูไม่อยากจะไรกับมันหรอก เฉยๆ
ไป ไม่ไปด่ามัน ไม่ไปแหย่มันก็จบ”

(เพื่อนของเด็กชาย ก.)

“ไอ้อ้วนมันชอบใช้กำลังข่มขู่ ที่จริงถ้าหลายๆคนรวมมัน มันก็สู้ไม่ได้
หรอกแต่เพื่อนๆเลือกที่จะไม่สนใจ เพราะไม่อยากเป็นเรื่องทะเลาะ เพราะมันจะกลายเป็นเรื่องใหญ่
ถึงหูครู แล้วจะไม่ใช่มันคนเดียวที่ถูกลงโทษ ถ้าถูกทำโทษหมดกัน มันก็ไม่สำนึกหรอก มันเห็น
เพื่อนถูกลงโทษด้วย มันก็ไม่สลด แต่ถ้ามันถูกลงโทษคนเดียวมันแหละ มันถึงจะสลดบ้าง พวกผม
เลยไม่อยากทำอะไรกับมัน ทำหูทวนลมไปเลยดีกว่า”

(เพื่อนของเด็กชาย ข.)

“ไม่อยากมีเรื่องกับมัน หนูก็จะพยายามเดินหนี ถ้ามันมาหาเรื่องก็ทำเป็น
ไม่ได้ยิน ทะเลาะกับมันมีแต่เสีย เสียตายแรงด้วย”

(เพื่อนของเด็กชาย ค.)

“มันปากหมาครับครู มันเลียดหมาในปาก เมื่อก่อนพวกผมก็โมโหแหละ
แล้วก็ได้ต่อยกันตลอด เดียวนี้ไม่อยากสนใจแล้วครับ ผมไม่อยากถูกลงโทษเวลาต่อยกันกับมันมัน
ชอบทำตามพี่ๆแถวบ้านมัน เวลาเขาขกพวกไปตีกับหมู่บ้านอื่น มันบอกว่าเท่!!อีกอย่างเวลาครู
ลงโทษมันก็ไม่สนใจหรอก มันบอกว่าแก่โคนตี เจ็บนิดเดียวเองแต่พวกผมไม่อยาก โคนตี พวกผม
เลยไม่อยากทะเลาะกับมัน ไร้ค่าของมัน!!!”

(เพื่อนของเด็กชาย ง.)

“แม่ก็จะพยายามดูแลมันให้มากขึ้น ให้เวลามันมากขึ้น เวลามันทำคนอื่น
 เดียวแม่จะสั่งสอนมันเองว่ามันไม่ดี แม่ก็อยากให้มันอยู่ร่วมกับคนอื่นได้”

(มารดาของเด็กชาย ก.)

“ยายก็พยายามตามดูมันมากขึ้น เวลามันจะออกไปไหนก็จะให้มันบอก
 ก่อนว่าจะไปไหนตอนนี้ยายให้มันไปเรียนดนตรีหลังเลิกเรียน กับวันหยุดเสาร์อาทิตย์ที่บ้านครูโย
 มันก็มีเวลาออกไปเล่นเกม หรือไปเล่นกับเพื่อน ไปเกรน่อยลง ยายเองก็สบายใจขึ้น ที่ไม่ต้องห่วง
 ว่ามันหายไปไหน ไม่ต้องเครียดกลัวมันไปเล่นน้ำ กลัวว่าจะตกน้ำตายอีก”

(ยายของเด็กชาย ข.)

“แม่ไม่ค่อยมีเวลาได้ดูแลมันหรอก วันๆก็ได้แต่ขายของ กลับมาบ้านมันก็
 หายไปไหนไม่รู้แต่แม่จะให้พี่สาวช่วยดูแลมันให้ช่วงที่แม่ไม่อยู่ กลับมาจากขายของแม่จะพยายาม
 ให้เวลามันมากขึ้นก็แล้วกันเนาะครู และก็จะพยายามไม่ให้มันออกไปกับรุ่นพี่แถวบ้านบ่อยๆอีก
 มันจะได้ไม่ทำตามพวกนั้น”

(มารดาของเด็กชาย ค.)

“ยายกับตา ก็จะพยายามดูมันให้มากขึ้น ปกติมันไปทำอะไรมันไม่เคยบอก
 ยายหรอก จนมีเพื่อนมันมาฟ้อง หรือครูมาบอกนั่นแหละ ยายถึงรู้ว่ามันไปก่อเรื่อง ยายจะพยายาม
 สอนมันก็แล้วกัน เพราะแม่มันทิ้งหายไปแล้ว ยายก็อยากให้มันได้ดี”

(ยายของเด็กชาย ง.)

“ที่จริงถ้ายายมีเวลาดูแลมันมากกว่านี้ หรือแม่มันสนใจมันมากกว่านี้ ไม่
 มัวแต่ตามข่าวใหม่จนลืมลูก สั่งสอนมันดีๆ มันคงไม่เป็นขนาดนี้ นี่มันไม่มีใครได้ดูแลมันเลยอะไรที่
 มันทำผิด มันเลยไม่รู้ว่ามันผิด มันก็ทำไปจนเป็นนิสัยไปแล้วครู”

(ยายของเด็กชาย จ.)

บทที่ 5

สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการช่วยเหลือเบื้องต้นสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โดยการศึกษารายกรณีที่เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 5 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบการเขียนอัตชีวประวัติ แบบบันทึกประจำวัน ระเบียบสะสม แบบการเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบทางจิตวิทยา ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนหลัก เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย คือ

ส่วนที่ 1 สรุปผลการศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหามหาพฤติกรรมก้าวร้าว

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ ออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

ประเด็นที่ 2 สาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าว

ประเด็นที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหามหาพฤติกรรมก้าวร้าว

ส่วนที่ 1 สรุปผลการศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกการสังเกต
2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์
3. แบบการเขียนอัตชีวประวัติ
4. แบบบันทึกประจำวัน
5. ระเบียบสะสม
6. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน
7. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
8. แบบทดสอบทางจิตวิทยา ได้แก่

- Bender Gestalt Test
- Draw A Person Test
- Kinetic–House–Tree–Person (KHTP)
- Kinetic–Family–Drawing (KFD)
- Sentence Completion Test (SCT)

วิธีดำเนินการศึกษา

ทำการศึกษารายกรณีทั้ง 5 คน โดยใช้กระบวนการในการศึกษา 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 5 คน โดยใช้ขั้นตอน 7 ขั้นตอน และใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูล 7 เทคนิค ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2559 ผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาดังนี้

1.1 กรณีศึกษาของเด็กชาย ก.

1.1.1 ประวัติ

เด็กชาย ก. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 10 ปี รูปร่างผอมสูง สมส่วน ผิวคล้ำ ผมดำ ใบหน้าเรียวยาว ลักษณะคดองตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง แต่งตัวสะอาด พูดจาสุภาพกับผู้ใหญ่ แต่พูดจาหยาบคายกับเพื่อน บิดามารดาหย่าร้างตั้งแต่เพิ่งเกิด ไม่เคยเจอหน้าบิดาที่แท้จริง มารดามีสามีใหม่ มีพี่ชายต่างมารดาและน้องชายต่างบิดา ชอบเรียนวิชาภาษาไทย แต่ไม่ชอบวิชาภาษาอังกฤษ ผลการเรียนปานกลาง สุขภาพแข็งแรง

1.1.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ก. เกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้ คือ

1) ตัวผู้ให้ข้อมูลหลักเอง ได้แก่ มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

(1) เกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- ก. ด้านครอบครัว มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี
- ข. ด้านโรงเรียน มีสัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียนไม่ดี
- ค. ด้านสังคม มีการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรง

1.1.3 การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้ง 7 เทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยวินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย ก. มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) สาเหตุเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

(1) พัฒนาการจากบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อัดชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (DAP , Bender Gestalt Test) ให้ผลสอดคล้องกันโดยเด็กชาย ก. มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ คือเงียบ มีความก้าวร้าวทางปาก เช่น ชอบว่าคนอื่น ใช้วาจาไม่สุภาพ ชอบถากถาง ใช้วาจาว่าร้ายผู้อื่น ระวังต่อคำพูดของบุคคลอื่น กลัวถูกวิจารณ์ หลงผิด มีความคิดความรู้สึกและการแสดงออกค่อนข้างคือร้อน บ่งชี้ถึงการสู้ไม่ถอย ไม่ยอมใคร ชอบคัดค้านต่อต้าน มีความทะเยอทะยาน เรียกร้องความรักและความสนใจจากผู้อื่น ก้าวร้าวมาก หวาดระแวง ต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีวุฒิภาวะ รู้สึกขาดๆ จึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมา

2) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (KHTP, KFD) พบว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ก. คือ สภาพครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน เด็กชาย ก. ไม่เคยรู้จักกับบิดาของตนเองเลย ส่วนมารดามีสามีใหม่ และมีลูกกับสามีใหม่ จึงมีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็กน้อยลง ทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไป ทั้งที่บ้านและโรงเรียน เด็กชาย ก. ยังมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อนในห้องอีกด้วย

3) สาเหตุจากสังคม ดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม พบว่า เด็กชาย ก. มีการเสพสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Line , Facebook , YouTube , Game ต่อสู้ และชอบดูหนังออนไลน์ที่เกี่ยวกับการต่อสู้ บันทึก จากการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรงส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ก. เนื่องจากเด็กชาย ก. ได้เลียนแบบการใช้ความรุนแรงจากสื่อ แล้วนำไปกระทำกับพี่ชาย และเพื่อนในห้อง

1.1.4 การช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กชาย ก. คือ ปรับพฤติกรรมโดยการชี้แนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงเบนการ เพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลักในเบื้องต้นการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางจำนวน 5 ครั้ง ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปกครอง ขอความร่วมมือดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจแก่เด็กชาย ก. และให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจแก่เด็กชาย ก. ต่อไป

1.1.5 การสรุปและติดตามผล

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านและการติดตามผลเป็นระยะๆ สรุปได้ว่าเด็กชาย ก. มีความเข้าใจและสามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงว่าเคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถหาวิธีการสนองความต้องการของตนเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด แล้วเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินพฤติกรรมตนเองและลดหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว ในการเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้

จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ผู้ปกครอง และสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว สรุปได้ว่า เด็กชาย ก. มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง ตั้งใจเรียน และมีความรับผิดชอบเตรียมพร้อมที่จะสอบปลายปีและเตรียมสอบระดับชาติ

1.2 กรณีศึกษาของเด็กชาย ข.

1.2.1 ประวัติ

เด็กชาย ข. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างสูงใหญ่ อ้วนท้วม ผิวคล้ำ ผมดำ ใบหน้ากลม ลักษณะไม่คล่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง แต่งตัวสะอาด แต่งไม่เรียบร้อย เสื้อผ้าหลุดออกนอกกางเกง พูดจาสุภาพกับผู้ใหญ่ แต่พูดจาหยาบคายกับเพื่อนและรุ่นน้อง อาศัยอยู่กับตา ยาย และน้องสาว โดยบิดา มารดา ทำงานที่ต่างจังหวัด ไม่ค่อยได้กลับบ้าน เด็กชาย ข. จึงไม่ค่อยได้พบหน้าบิดา มารดาบ่อยนัก

1.2.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ข. เกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

คือ

- 1) ตัวผู้ให้ข้อมูลหลักเอง ได้แก่ มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม
- (1) เกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่
  - ก. ด้านครอบครัว มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี
  - ข. ด้านโรงเรียน มีสัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียนไม่ดี
  - ค. ด้านสังคม มีการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรง

1.2.3 การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้ง 7 เทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยวินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย ข. มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) สาเหตุเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อัดชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (DAP , Bender Gestalt Test) ให้ผลสอดคล้องกัน โดยเด็กชาย ข. บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ความคิดกระเจิดกระเจิง ก้าวร้าว มองโลกในแง่ร้าย คิดน้อย ไม่อยากคิด ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ รู้สึกไม่มั่นคง รู้สึกไม่ปลอดภัย ต้องการชีวิตที่มั่นคง สมดุล รู้สึกขาดๆ ไม่เพียงพอ มีแนวโน้มเศร้าๆ อาจมีอาการวิตกกังวล สนใจแต่ตนเอง เรียกร้องความสนใจ ดึงดูดความสนใจ ให้ความสนใจตนเอง บางครั้งอาจถึงขั้นหลงตนเอง มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว สนใจเรื่องเพศ ตั้งแต่ เข้าวัย ปฏิเสธที่จะฟังคำวิจารณ์ ไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดหยุ่น และบ่งชี้ถึงการสู้ไม่ถอย ไม่ยอมใคร ชอบคัดค้านต่อต้าน ต้องการมีพลังร่างกายที่แข็งแรง ต้องการพิสูจน์ตนเองว่าแข็งแรงกว่าเพศหญิง พบในวัยรุ่นชายที่เหลวไหล คือ รื่น ชอบก่อการจลาจล รู้สึกอ่อนแอ รู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง

2) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (KHTP, KFD) พบว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ข. คือ สภาพครอบครัวที่บิดามารดาไปทำงานที่ต่างจังหวัด ไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดู โดยเด็กชาย ข. อาศัยอยู่กับตาและยาย ซึ่งตาและยายต้องเลี้ยงดูน้องสาวคนเล็ก ทำให้ไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่เด็กชาย ข. เท่าที่ควร จึงปล่อยให้เด็กชาย ข. ทำอะไรตามใจตัวเองอยู่เสมอ ทำให้เด็กชาย ข. ไม่ทราบว่สิ่งที่ตนเองทำ เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่

3) สาเหตุจากสังคม ดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม พบว่า เด็กชาย ข. มีการเสพสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Line , Facebook , YouTube , Game ต่อผู้ต่างๆ จากการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรงส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ข. เนื่องจากเด็กชาย ข. ได้เลียนแบบการใช้ความรุนแรงจากสื่อ แล้วนำไปกระทำกับเพื่อนในห้อง และบุคคลอื่นๆ

1.2.4 การช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กชาย ข. คือ ปรับพฤติกรรมโดยการชี้แนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงพฤติกรรม เพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูล

หลักในเบื้องต้นการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางจำนวน 5 ครั้ง ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปกครองขอความร่วมมือดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจแก่เด็กชาย ข. และให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจแก่เด็กชาย ข. ต่อไป

1.2.5 การสรุปและติดตามผล

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านและการติดตามผลเป็นระยะๆ สรุปได้ว่าเด็กชาย ข. มีความเข้าใจและสามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงว่าเคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถหาวิธีการสนองความต้องการของตนเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด แล้วเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมสามารถประเมินพฤติกรรมตนเองและลดหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว ในการเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้

1.3 กรณีศึกษาของเด็กชาย ค.

1.3.1 ประวัติ

เด็กชาย ค. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ผมดำ ใบหน้าเรียวยาว ลักษณะคล่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง แต่งกายสะอาด เรียบร้อย พุดจาสุภาพกับครูบางคนที่ชอบ และพุดจาไม่สุภาพกับครูที่ไม่ชอบ และพุดจาหยาบคายกับเพื่อน บิดามารดาหย่าร้างกัน อาศัยอยู่กับมารดา โดยมีบิดาเป็นผู้ช่วยส่งเสียค่าเลี้ยงดูบ้าง บิดาอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน แต่บิดามารดามักทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่เสมอ

1.3.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ค. เกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้ คือ

1) ตัวผู้ให้ข้อมูลตัวเอง ได้แก่ มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

(1) เกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่

ก. ด้านครอบครัว มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

ข. ด้านโรงเรียน มีสัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียนไม่ดี

ค. ด้านสังคม สภาพแวดล้อมในชุมชนที่มีบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่

เหมาะสม

1.3.3 การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้ง 7 เทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยวินิจฉัยได้ว่าเด็กชาย ค. มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) สาเหตุเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อดชีวีประวัติ การเยี่ยมบ้าน บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (DAP , Bender Gestalt Test) ให้ผลสอดคล้องกัน โดยเด็กชาย ค. บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ คือเจียบ มองโลกในแง่ร้าย คิดน้อย ไม่อยากคิด ถ้าโมโหจะโมโหร้ายมาก ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ มีความทะเยอทะยาน หวาดระแวง สงสัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลอื่น มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว มีความต้องการเป็นผู้นำทางสังคม และถ้าต้องการมากก็อาจจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ความคิดความรู้สึกและการแสดงออกค่อนข้างดีร้อน และมีแนวโน้มเข้มงวด ไม่ยอมยืดหยุ่น อารมณ์ไม่คงที่เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งชี้ว่ามีความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาททางเพศของตนเอง มีความทะเยอทะยาน และต่อสู้เพื่อความสำเร็จ เรียกร้องความรักและความสนใจจากผู้อื่น ต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง

2) เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

(1) ด้านครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบสรุปได้ดังนี้ สัมพันธภาพในครอบครัว เด็กชาย ค. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ค. คือ สภาพครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน บิดาแยกออกไปอยู่ข้างนอก ส่วนมารดาต้องทำงานหนัก เพื่อหาเงินเลี้ยงครอบครัว จึงมีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็กน้อยลง ทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไปทั้งที่บ้านและโรงเรียน

(2) ด้านโรงเรียน

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียน ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ค. เนื่องจากเด็กชาย ค. มักจะกลั่นแกล้งเพื่อนอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะเพื่อนผู้หญิงในห้อง ทำให้เพื่อนเกิดความเบื่อกวนวาย และไม่ต้องการที่จะเล่นกับเด็กชาย ค.

(3) ด้านสังคม

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในชุมชนที่มีบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม กระทำตัวเป็นนักเลง มีรุ่นพี่ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท ขกพวกตีกัน ใช้ความรุนแรง มีผลทำให้เด็กชาย ค. เลียนแบบ และมีความภาคภูมิใจในแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม

1.3.4 การช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กชาย ค. คือ ปรับพฤติกรรมโดยการชี้แนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงรกรดกร เพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูล

หลักในเบื้องต้น การให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง จำนวน 5 ครั้ง ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปกครองขอความร่วมมือดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจแก่เด็กชาย ค. และให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจแก่เด็กชาย ค. ต่อไป

1.3.5 การสรุปและติดตามผล

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านและการติดตามผลเป็นระยะๆ สรุปได้ว่าเด็กชาย ค. มีความเข้าใจและสามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงว่าเคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถหาวิธีการสนองความต้องการของตนเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด แล้วเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินพฤติกรรมตนเองและลดหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว ในการเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้

1) กรณีศึกษาของเด็กชาย ง.

(1) ประวัติ

เด็กชาย ง. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ผมดำ ใบหน้าเรียวยาว ลักษณะค่องตัว ขี้มึนขี้แ่มใส ร่างกายแข็งแรง แต่งกายไม่สะอาด แต่งไม่กายไม่เรียบร้อย เสื้อออกนอกกางเกงเสมอ อาศัยอยู่กับตา ยาย พี่ชาย และพี่สะใภ้ โดยบิดามารดา แยกทางกันตั้งแต่ยังเล็ก มารดามีสามีใหม่เป็นชาวต่างชาติ และทิ้งเด็กชาย ง. ไว้ให้ตา กับยายเลี้ยง โดยไม่ค่อยส่งเงินมาให้ และไม่ค่อยกลับมาหาเด็กชาย ง. บิดาทำงานในฟาร์มเลี้ยงหมู ช่วยส่งเงินมาให้บ้าง แต่ไม่ทุกเดือน รายได้หลักจึงเป็นหน้าที่ของตา และยาย ซึ่งแก่ชรามากแล้ว พี่ชายและพี่สะใภ้ก็ไม่มียานทำเป็นหลักแหล่ง และมักจะทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ

(2) ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ง. เกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้ คือ

ก. ตัวผู้ให้ข้อมูลหลักเอง ได้แก่ มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

ก) เกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่

(ก) ด้านครอบครัว มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

(ข) ด้านโรงเรียน มีสัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียนไม่ดี

(ค) ด้านสังคม มีการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรง

(3) การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้ง 7 เทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยวินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย ง.

มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากสาเหตุดังต่อไปนี้

ก. สาเหตุเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อัดชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน บันทึกประจำวัน

แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (DAP , Bender Gestalt Test) ให้ผลสอดคล้องกันโดยเด็กชาย ง. บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงเกินไป ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น (คือเอาแต่ใจตนเอง) คือเจียบ มองโลกในแง่ร้าย มีอคติ ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ เรียกร้องความสนใจ ดึงดูดความสนใจ ให้ความสนใจตนเอง บางครั้งอาจถึงขั้นหลงตนเอง ปราศจากศิลปะ ค่อนข้างห้าว กระด้าง มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว แสดงถึงความหยิ่ง รู้สึกถูกผู้อื่น ผู้อื่นนำรังเกียจ ก้าวร้าว เป็นศัตรูกับผู้อื่น ทั้งนี้เพราะรู้สึกว่าตนเองอ่อนแอ และรู้สึกไม่มั่นคง พยายามต่อสู้และพิสูจน์ว่ามีความเป็นชาย ควบคุมตนเองไม่ได้ อยากทำอะไรก็ทำ ไม่ยั้งหยุดและบ่งชี้ถึงการสู้ไม่ถอย ไม่ยอมใคร ชอบคัดค้านต่อต้าน พยายามต่อสู้เพื่อชีวิต เน้นการใช้กำลังมากกว่าใช้สมอง ก้าวร้าวมาก หวาดระแวง ต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง ไม่แน่ใจเกี่ยวกับการต่อสู้ เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง พยายามไขว่คว้า และต้องการอย่างแรงกล้าที่จะหนีออกจากสภาพแวดล้อมที่มีความขัดแย้ง

ข. เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

ก) ด้านครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบสรุปได้ ดังนี้

(ก) สัมพันธภาพในครอบครัว เด็กชาย ง. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ง. คือ สภาพครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน บิดาแยกออกไปอยู่ข้างนอก ส่วนมารดามีสามีใหม่เป็นชาวต่างชาติ ไม่ค่อยกลับมาหา และไม่ค่อยสนใจดูแลเอาใจใส่เด็กชาย ง. เท่าที่ควร จึงทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไปทั้งที่บ้านและโรงเรียน

ข) ด้านโรงเรียน

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียนส่งผลต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ง. เนื่องจากเด็กชาย

ง. มักจะชอบแกล้งเพื่อนอยู่เป็นประจำ และชอบหาเรื่องเพื่อนในห้อง ทำให้เพื่อนไม่ต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับเด็กชาย ง.

ค. สาเหตุจากสังคม ดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม พบว่าเด็กชาย ง. มีการเสพสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Line , Facebook , YouTube , Game ที่ใช้ความรุนแรงต่างๆ จากการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรงส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย ง. เนื่องจากเด็กชาย ง. ได้เลียนแบบการใช้ความรุนแรงจากสื่อ แล้วนำไปกระทำกับเพื่อนในห้อง และรบกวนในห้องเรียน

(4) การช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กชาย ง. คือ ปรับพฤติกรรมโดยการใช้แนะ การเสริมแรงและการใช้เบี่ยงเบน เพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลักในเบื้องต้นการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง จำนวน 5 ครั้ง ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปกครองขอความร่วมมือดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจแก่เด็กชาย ง. และให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจแก่เด็กชาย ง. ต่อไป

(5) การสรุปและติดตามผล

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านและการติดตามผลเป็นระยะๆ สรุปได้ว่า เด็กชาย ง. มีความเข้าใจและสามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงว่าเคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถหาวิธีการสนองความต้องการของตนเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด แล้วเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินพฤติกรรมตนเองและลดหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว ในการเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้

2) กรณีศึกษาของเด็กชาย จ.

(1) ประวัติ

เด็กชาย จ. เป็นเด็กชายไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อายุ 11 ปี รูปร่างผอม เตี้ย ผิวคล้ำ ผมดำ ใบหน้าเรียวยาว ลักษณะค่องตัว ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง แต่งกายไม่สะอาด ไม่ชอบใส่ถุงเท้า เลือ่ออกนอกกางเกงบ่อยๆ อาศัยอยู่กับยาย มารดา น้องสาว และน้องชายลูกของน้ำสาว แต่มารดาไม่ค่อยอยู่บ้าน ออกไปทำงานที่อื่น นานๆถึงจะกลับบ้าน ยายก็จะออกไปทำงานตั้งแต่เช้ามืด กว่าจะกลับก็ค่ำ ทำให้เด็กชาย จ. ต้องเลี้ยงดู

น้องสาว และน้องชายถูกของน้ำสาวตามลำพัง กิจวัตรประจำวันจึงเป็นการออกไปหาปลา เพื่อนำมา ทำกับข้าวรอขาย

(2) ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย จ. เกิดจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ตัวผู้ให้ข้อมูลหลักเอง ได้แก่ มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

ก) เกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่

(ก) ด้านครอบครัว มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

(ข) ด้านโรงเรียน มีสัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียนไม่ดี

(ค) ด้านสังคม มีการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรง

(3) การวินิจฉัย

จากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้ง 7 เทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยวินิจฉัย ได้ว่า เด็กชาย จ. มีพฤติกรรมก้าวร้าว จากสาเหตุดังต่อไปนี้

ก. สาเหตุเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก มีดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อดชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบทางจิตวิทยา (DAP , Bender Gestalt Test) ให้ผลสอดคล้องกันโดยเด็กชาย จ. บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ได้แก่ อารมณ์อ่อนไหว มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงเกินไป ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น (คือเอาแต่ใจตนเอง) คือเจียบ มีความลังเล กังวล ให้โดยหวังผล เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ มีความทะเยอทะยาน รู้สึกขาดๆ ไม่เพียงพอ แสดงถึงการคิดซ้ำๆ ทำซ้ำ เกี่ยวกับสิ่งที่ทำให้ตนเองผิดหวัง และมีความรู้สึกผิด รู้สึกว่าตนเองขาดๆ มาพอใจในตนเอง เป็นบุคคลที่ให้ความสนใจแต่ตนเอง สัมพันธ์กับการควบคุมตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศไม่ได้ มีแรงขับที่จะเอาชนะ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว แสดงถึงความเป็นปรีภัย และความโกรธ ความก้าวร้าว ชอบวิจารณ์ ชอบพูดหยาบคาย มีความต้องการเป็นผู้นำทางสังคม และถ้าต้องการมากก็อาจจะมีการก้าวร้าว ปฏิเสธที่จะรับฟังคำวิจารณ์ ไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดความรู้สึกและการแสดงออกค่อนข้างดีอีร์น และมีแนวโน้มเข้มงวด ไม่ชอบยืดหยุ่น อารมณ์ไม่คงที่ เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งชี้ว่า มีความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาททางเพศของตนเอง พยายามต่อสู้เพื่อชีวิต เป็นการใช้จ่ายมากกว่าการใช้สมอง พยายามต่อสู้หรือพิสูจน์ว่าตนมีความแข็งแกร่ง มีพลัง มีความรู้สึกที่ตนเองมีอะไรขาดๆ ไม่เหมือนคนอื่น จึงพยายามทำอะไรเพื่อทดแทนในสิ่งที่ตนเองขาด ขาดความเป็นตัวของตัวเอง โดยพยายามต่อสู้เพื่อความเป็นอิสระ ต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง

ข. เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

ก) ด้านครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบสรุปได้ดังนี้ โดยสาเหตุที่ทำให้เด็กชาย จ. มีพฤติกรรมก้าวร้าวเนื่องจากบิดาถูกจำคุกเป็นเวลาหลายปี มารดามีสามีใหม่ และไปทำงานที่ต่างจังหวัดอยู่บ่อยครั้ง ไม่ค่อยมีเวลาอบรมสั่งสอนและดูแล เด็กชาย จ. จึงรู้สึกว่าเขาความรักความอบอุ่น อยากให้ครอบครัวอยู่พร้อมหน้าอย่างมีความสุขและมีเวลาอยู่ด้วยกันแต่ไม่สามารถเป็นไปได้ อีกทั้งไม่ได้รับความสนใจและเอาใจใส่จากมารดาอย่างที่เด็กชาย จ. ต้องการ เด็กชาย จ. จึงกอดคันทายในจิตใจ ดังนั้นจึงนำความกอดคันที้ได้รับจากครอบครัวมาแสดงออกโดย วิธีไม่ตั้งใจเรียนและจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับเพื่อนเสมอ

ข) ด้านโรงเรียน

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับเพื่อนในชั้นเรียน ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย จ. เนื่องจากเด็กชาย จ. มักจะชอบแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนอยู่เป็นประจำ และชอบหาเรื่องเพื่อนในห้อง และรุ่นน้อง รวมไปถึงข่มขู่เพื่อเอาเงินจากเพื่อนและรุ่นน้องอีกด้วย จึงทำให้เพื่อนๆ และรุ่นน้องไม่อยากเข้าใกล้เด็กชาย จ.

ค. สาเหตุจากสังคม ดังนี้

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม พบว่า เด็กชาย จ. มีการเสพสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น Line , Facebook , YouTube , Game ที่ใช้ความรุนแรงต่างๆ ต่อสู้ จากการเสพสื่อที่มีการใช้ความรุนแรงส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชาย จ. เนื่องจากเด็กชาย จ. ได้เลียนแบบการใช้ความรุนแรงจากสื่อ แล้วนำไปกระทำกับเพื่อนในห้อง รุ่นน้องในโรงเรียน น้องชาย และบุคคลอื่นๆ

(4) การช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กชาย จ. คือ ปรับพฤติกรรมโดยการชี้แนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงเบนการ เพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลักในเบื้องต้น

การให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง จำนวน 5 ครั้ง ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปกครองขอความร่วมมือดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจแก่เด็กชาย จ. และให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจแก่เด็กชาย จ. ต่อไป

(5) การสรุปและติดตามผล

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านและการติดตามผลเป็นระยะๆ สรุปได้ว่า เด็กชาย จ. มีความเข้าใจและสามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงว่าเคยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถหาวิธีการสนองความต้องการของตนเองโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด แล้วเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินพฤติกรรมตนเองและลดหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว ในการเรียนวิชาที่ไม่ชอบได้

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

จากการศึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 5 คน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ในตัว และจะแสดงการก้าวร้าวออกมาในลักษณะที่รุนแรงกว่าปกติ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองหรือปลดปล่อย ในความเครียดที่มีอยู่หรือความคับข้องใจที่เกิดขึ้น หรือความโกรธ ความรู้สึกไม่ยุติธรรม โดยการกระทำที่ก้าวร้าว นั้น จะทำให้เกิดผลเสียกระทบถึงสภาพจิตใจของบุคคลที่ได้รับ

จากการศึกษา สามารถจำแนกสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย และ 2) ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา

1. ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย เป็นการแสดงออกที่นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลผ่านการกระทำทางกาย เช่น การเตะ การชกต่อย การใช้กำลัง เป็นต้น โดยกรณีศึกษาเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ยังไม่มีการใช้อุปกรณ์หรืออาวุธอื่นๆ นอกเหนือจากร่างกายของตนเอง เช่น เข่า สอก หมัด เท้า เป็นต้น

2. ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา เป็นการแสดงออกที่นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลผ่านการกระทำทางวาจา เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นอย่างรุนแรง ใช้วาจาหยาบคาย นินทาผู้อื่น พุดจาใส่ร้ายทำให้ผู้อื่นเสียใจ เป็นต้น

ประเด็นที่ 2 สาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าว

จากการศึกษาสาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักเคยพบเจอพฤติกรรมก้าวร้าวที่บุคคลอื่นกระทำต่อกัน คือ จากบิดามารดา คนในครอบครัว บ้านใกล้เรือนเคียง ญาติพี่น้อง บุคคลอื่นๆ ในชุมชน และพบเห็นจากการเสพสื่อประเภทต่างๆ

โดยมีแรงจูงใจและสาเหตุที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลอื่น คือ เกิดความไม่พอใจบุคคลอื่น เกิดความรู้สึกหมั่นไส้ เกิดอารมณ์โมโห และโกรธที่ไม่ได้ตั้งใจ หรือไม่เป็นไปตามที่ตนเองต้องการ อยากกลั่นแกล้งเพื่อเอาชนะบุคคลอื่น รวมไปถึงมีความชื่นชอบการใช้กำลัง การใช้ความรุนแรง และการเอาชนะ

ประเด็นที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ตัวผู้ให้ข้อมูลหลักตระหนักในพฤติกรรมก้าวร้าวของตนเองว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่ควรกระทำ และเลือกทำตามตัวแบบที่ดีเท่านั้น หลีกเลี่ยงการทำตามตัวแบบที่ไม่ดี ใช้วิจารณญาณในการทำตามตัวแบบให้มากขึ้น เพื่อพยายามหลีกเลี่ยงการปะทะ ไม่ถือสาหาความกับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อไม่ให้เกิดการทะเลาะวิวาทใหญ่โต และผู้ปกครองควรให้การดูแลเอาใจใส่ให้มากขึ้น ไม่ปล่อยปะละเลยกับพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก จนเกิดเป็นความเคยชิน และเป็นนิสัยที่ไม่ดี ที่อาจจะติดตัวผู้ให้ข้อมูลหลักไปจนตลอดชีวิต

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวินิจฉัย พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 5 คน ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งผลจากการศึกษารายกรณี และการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ประเด็นที่ 1 สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถจำแนกสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย และ 2) ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประสาร ทิพย์ธารา (2521, น. 63) ได้กล่าวเกี่ยวกับความก้าวร้าว เป็นการปรับตัวประเภทต่อสู้ ที่ไม่คำนึงถึงอุปสรรคที่ขวางกั้น หรือไม่คำนึงถึงว่าสังคมจะยอมรับหรือไม่ บางทีก็เป็นการประชดประชันสังคม ใช้แต่พลังกำลังที่มีอยู่ทุ่มเทเพื่อเอาชนะอุปสรรคที่ขวางกั้น ความก้าวร้าวแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความก้าวร้าวทางกาย (Physical Aggression) ได้แก่ การทะเลาะ ชกต่อย อาละวาด ลักขโมย บางคนโกรธใครแล้วก็ชกต่อย ทำร้ายร่างกายหรือแกล้งลับหลัง บุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว นับว่าเป็นภัยต่อสังคมอย่างยิ่ง ในฐานะที่เป็นบุคคลอันตรายพล่าเถื่อน เด็กที่มีนิสัยอันตรายมักมีสาเหตุมาจาก ความไม่สมหวังทางจิตใจ ถูกพ่อแม่ทิ้งขว้าง ขาดความอบอุ่น เอาชนะอุปสรรคไม่ได้

2. ความก้าวร้าวทางวาจา (Verbal Aggression) เป็นพฤติกรรมเช่นเดียวกับความก้าวร้าวทางกาย แต่ไม่รุนแรงมากนัก เป็นแต่เพียงการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง ใช้วาจาหยาบคาย ขาดคุณสมบัติผู้ดี ชอบตั้งวงนินทาชาวบ้าน นำข้อบกพร่องของผู้อื่นมาวิจารณ์เป็นเรื่องขบขัน

และสอดคล้องกับแนวคิดของบัสส์ (พรทิพย์ ทรัพย์สิน, 2532, น.17, อ้างอิงจาก Buss, 1961, pp.1-7) ได้กล่าวว่า ความก้าวร้าวเป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่มีกระตุ้นในรูปของการกระทำอย่างทันที โดยมีเจตนาจะทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด และบัสส์ ได้แบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ความก้าวร้าวทางกาย (Physical Aggression) เป็นความก้าวร้าวที่แสดงออกโดยการใช้อวัยวะทางกาย เช่น แขน ขา ฟัน หรือใช้อวัยวะทางกายร่วมกับอาวุธ เช่น มีด ปืน เพื่อให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด

2. ความก้าวร้าวทางวาจา (Verbal Aggression) เป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่มีกระตุ้น โดยใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

2.1 การปฏิเสธ ในการปฏิเสธมักจะแสดงท่าทางประกอบด้วย เช่น หลบหน้า แสดงท่าทางรังเกียจไม่ยอมเข้ากลุ่มเพื่อน ส่วนคำพูดที่ใช้ในการปฏิเสธได้แก่ การพูดตรงๆ เช่น ออกไปเดี๋ยวนี้ หรือการพูดให้ร้าย เช่น ฉันไม่ชอบคุณ ร่วมกับการแสดงอารมณ์เพื่อทำลายความรู้สึกของคนอื่น

2.2 การบงคับ การพูดบงคับเป็นลักษณะของการทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด สำหรับการบงคับนี้บุคคลเรียนรู้การบงคับจากการสังเกต หรือการเลียนแบบจากการกระทำของบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา ครู ผู้ปกครอง เป็นต้น

2.2 ประเด็นที่ 2 สาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าว

2.2.1 สาเหตุจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก

1) การพัฒนาบุคลิกภาพ

ปัญหาเกี่ยวกับความผิดปกติทางด้านบุคลิกภาพ กล่าวคือ มีพัฒนาการทางบุคลิกภาพไม่ดี ทั้งนี้พัฒนาการของบุคลิกภาพตามความเชื่อของ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) (วัชรารักษ์ อภิวัชรางกูร, 2535, น.165, อ้างอิงจาก อาภา จันทรสกุล, 2531) กล่าวว่า มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับพลังกับลักษณะทางชีวภาพ อันนำไปสู่ลักษณะทางสุขภาพจิตของบุคคล กล่าวได้ว่าหากบุคคลผ่านพัฒนาการแต่ละขั้นตอนไม่เหมาะสม เกิดการติดตรึง ก็จะทำให้เกิดความผิดปกติของบุคลิกภาพ โดยเฉพาะในช่วงห้าปีแรกของชีวิต ถือว่าเป็นช่วงของการสร้างพื้นฐานของบุคลิกภาพ ประสบการณ์ที่รุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ จะมีผลกระทบกระเทือนไปตลอดชีวิตของเด็ก

พ่อแม่จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและการสร้างเสริมประสบการณ์และองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานและบุคลิกภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก จากการพัฒนาการทางบุคลิกภาพไม่ดี ปัญหาที่ตามมาก็คือ การไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ จึงเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกว่าตัวเองไม่มีค่า ความภาคภูมิใจในตนเองลดลง เกิดความสับสนในบุคลิกภาพ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไม่ดี ขาดความสัมพันธ์และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคมไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้

2) การเลียนแบบ

โดยแบ่งการเลียนแบบที่นักเรียนใช้เป็นตัวแบบออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) ครอบครั

ครอบครัของเด็กจะเป็นแหล่งชี้แนะถึงสิ่งต่างๆ ในสังคมให้แก่เด็ก เด็กจะเริ่มสร้างบุคลิกภาพและความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจากการได้ปะทะสังสรรค์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเขา Superego ถูกสร้างขึ้น โดยการอบรมสั่งสอนจากครอบครัและค่อยๆ สะสมซึมซาบเข้าไปเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในตัวเด็กเอง ความรู้สึกนี้ถูกสะสมมาจากตัวแบบในครอบครั โดยตัวแบบบอกให้เขาว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ดังนั้นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี จึงถูกสร้างขึ้นจาก Superego ในครอบครันั้น ๆ ซึ่งรวมถึงแนวความคิด ค่านิยมของสังคมอีกด้วย เด็กจะพิจารณาสถานการณ์ใดๆ โดยมี Superego ของครอบครัเขาเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจ และการคิดพิจารณาสิ่งใดๆ รอบตัวของเด็กก็ใช้บุคลิกภาพของเขา ระเบียบประเพณีและวัฒนธรรมในสังคมเป็นแนวทางในการพิจารณาด้วย ดังนั้นในการปลูกฝังความรู้สึกผิดชอบชั่วดีให้แก่เด็ก ครอบครัจึงมีบทบาทอย่างยิ่ง

(2) เพื่อน

ด้านการเลียนแบบเพื่อน พบว่าส่วนใหญ่เด็กได้รับอิทธิพลด้านพฤติกรรมก้าวร้าวจากกลุ่มเพื่อนที่นักเรียนคบ ทั้งนี้เพราะนอกจากครอบครัแล้ว นักเรียนจะมีความใกล้ชิดกับเพื่อนมากที่สุด ดังนั้นการรวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ย่อมทำให้นักเรียนมีค่านิยมที่เหมือนกัน มีทัศนคติที่คล้ายกัน ทำพฤติกรรมที่เหมือนกัน และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กลุ่มเพื่อจึงมีอิทธิพลเป็นตัวแบบและชักจูงให้กระทำพฤติกรรมต่างๆ ได้โดยง่าย ดังนั้นการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความก้าวร้าว ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วูล์ฟ เกโก และเทอร์แมน (โสภา ซปีลมันน์, 2536, น.114 ; อ้างอิงมาจาก Wolf, Gego, and Terman. n.d.) ที่ว่าเด็กจะลดบาบาทของความสัมพันธ์กับพ่อแม่และเพิ่มความต้องการที่จะเข้าไปมีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแทน และจุดนี้เองเริ่มทำให้เด็กเข้าไปสู่การกระทำที่เป็นทางลบได้ หากเด็กไปได้ค่านิยมที่ผิดจากกลุ่ม คือ กลับชื่นชมในสิ่งที่ผิดว่าเป็นสิ่งที่ดีควรแก่การยกย่อง

พฤติกรรมจากกลุ่มที่เด็กชั้นชมก็จะเป็นตัวกระตุ้นนำเด็กไปสู่การกระทำความคิดและจัดต่อระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทัศน์ คำชาติ(2548 : 58) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน โดยการแสดงแบบของเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับอิทธิพลของเพื่อนโดยการเสริมแรงจากเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(3) สื่อประเภทต่างๆ

ด้านเลียนแบบสื่อ พบว่าเป็นสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ทั้งนี้เพราะ สื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการก่ออาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เพราะสื่อเป็นแหล่งสะท้อนให้เกิดความรู้สึกลอยตามทางด้านลบ เพราะสิ่งที่คนอยากดูพร้อมที่จะเรียนรู้พร้อมที่จะทำตามตรงกับสิ่งที่สื่อเผยแพร่ให้เห็นในรูปภาพในหนังสือในภาพยนตร์ หรือในทีวี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอีรอน (Eron, 1982) ที่ว่า ภาพยนตร์เรื่องราวหรือสารคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรง การต่อสู้ และการฆ่ากัน มีความสัมพันธ์กับระดับความก้าวร้าวในจิตใจของเด็ก ยิ่งดูมากขึ้นเท่าไร เด็กจะยิ่งมีความก้าวร้าวเพิ่มขึ้นมากเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ เริงซ์ จงพิพัฒน์สุข (2542, น. 111-113) กล่าวว่า การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนของกลุ่มผู้ป่วยทางจิตเวชคดี ซึ่งได้กระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ มีดังนี้ กลุ่มผู้ป่วยจิตเวชคดีส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารจากหนังสือคอลัมน์ข่าวอาชญากรรม และการกรำผิดทางอาญาในเวลากลางคืนมากที่สุด ติดตามข่าวสารจากโทรทัศน์รายการมวย รวมทั้งชอบดูภาพยนตร์และวีดิทัศน์เกี่ยวกับการใช้กำลังรุนแรงต่อสู้กัน และการกระทำความผิดทางอาญาในเวลาเย็นมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่ไม่เคยเล่นวีดิโอเกม กลุ่มผู้ป่วยจิตเวชคดีทั้งหมดไม่เคยใช้คอมพิวเตอร์ในระบบอินเตอร์เน็ตในการรับรู้ข่าวสาร และติดตามการรับรู้ข่าวมากกว่าสื่ออื่นๆ กลุ่มผู้ป่วยทางจิตเวชคดี ส่วนใหญ่กระทำความผิดคนเดียว ทำร้ายร่างกายและฆ่าผู้เสียหายใช้อาวุธในการกระทำความผิด ไม่ใช่ขานพาหนะและไม่ไตร่ตรองไว้ก่อนกระทำความผิด ส่วนใหญ่กระทำผิดเวลาเย็น ในเคหะสถานและเป็นที่เป็นที่เปลี่ยว กลุ่มผู้ป่วยทางจิตเวชคดีชอบรับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด

2.2.2 สาเหตุจากสภาพครอบครัว

1) ลักษณะการเลี้ยงดูบุตรที่ไม่ถูกต้อง

วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร เป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่มีผลต่อสุขภาพจิตหรือแนวคิดของเด็กได้ (Wechsler and others, 1970, pp. 2) นอกจากนั้นวิธีเลี้ยงดูบุตรยังมีผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองหรือความภาคภูมิใจในตนเองด้วย ซึ่งอาจแบ่งวิธีการเลี้ยงดูบุตรได้ 3 แบบดังนี้ (จันทร์ฉาย พัทธ์ศิรีกุล, 2532, น. 24, อ้างอิงจาก Hamachek, 1978)

(1) แบบใช้อำนาจบังคับหรือควบคุมดูแลมากเกินไป พ่อแม่ประเภทนี้จะมีลักษณะยึดมั่นในกรอบประเพณี กฎระเบียบต่างๆ มาก และจะบังคับควบคุมให้เด็กปฏิบัติตาม

หากฝ่าฝืนก็จะลงโทษโดยไม่รับฟังเหตุผล จะยึดมั่นในความคิดของตนเอง เด็กต้องเชื่อฟังและอาจสั่งให้มีความรับผิดชอบทำตามข้อบังคับของสังคม แต่ตนเองไม่ค่อยปฏิบัติตาม หรืออาจเป็นพ่อแม่ที่ควบคุมดูแลเอาใจใส่ปกป้องมากเกินไปจนกลายเป็นการก้าวก่าย ครอบงำหรือมีความวิตกกังวลห่วงใยลูกมากเกินไป จนทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาอิสระ ขาดความเป็นตัวของตัวเอง

(2) แบบมีเหตุผล ให้ความอบอุ่น จะเป็นพ่อแม่ที่มีเหตุผล ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่และความนับถือต่อลูก ใช้อำนาจตามบทบาทของตนอย่างเหมาะสมโดยเน้นการให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ มีกฎระเบียบที่ชัดเจนให้เด็กปฏิบัติ แต่ยืดหยุ่นได้ตามที่สอนลูกเช่นกัน และให้ความช่วยเหลือเด็กได้พัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น

(3) แบบปล่อยปละละเลย จะเป็นพ่อแม่ที่ไม่บังคับ ไม่ก้าวร้าว ไม่ลงโทษยอมรับในการกระทำของเด็กเกือบทุกอย่าง เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการตัดสินใจ การวางกฎระเบียบของครอบครัว สามารถกำหนดกิจกรรมของตนเองได้เป็นอันมาก โดยที่พ่อแม่ไม่ได้สนับสนุนให้เด็กประพฤติตนตามมาตรฐานของสังคมภายนอก พ่อแม่จึงมักจะไม่มีความเห็นขัดแย้งกับเด็ก มักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับเด็กเมื่อเด็กไม่เชื่อฟังจะเห็นได้ว่า วิธีการเลี้ยงลูกแบบให้อำนาจบังคับหรือควบคุมดูแลมากเกินไป และแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มั่นใจในตนเอง มีความรู้สึกว่าขาดความรัก ความเอาใจใส่ ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิต เชื่อมมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ เห็นคุณค่าในตนเอง ดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างที่ตนปรารถนาตรงกันข้าม เมื่อไม่เห็นคุณค่าในตนเองหรือเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ก็จะพบว่าจะไม่ค่อยเชื่อมั่นในตนเอง จะมองตนเองว่าเป็นคนไม่ดี รู้สึกว่าตัวเองไร้ค่า ไม่มีความสามารถ มีข้อบกพร่อง ทำอะไรก็ล้มเหลว มีความวิตกกังวลสูง มีความเครียด รู้สึกไม่เป็นสุข ไม่มีความยืดหยุ่น จะยึดติดอยู่กับสิ่งที่รู้จักหรือเคยชิน เพื่อความรู้สึกปลอดภัย หลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จึงมีความอายสูง ไม่กล้าปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ กลัวการตัดสินใจของคนอื่นที่มีต่อตนเอง รู้สึกว่าตัวเองด้อย กลัวการเข้าสังคม เพราะรู้สึกว่าตนเองงุ่มง่ามจะทำให้คนรอบข้างเดือดร้อน มักนำความคิดของบุคคลอื่นมาใส่ใจ มักคิดว่ากลุ่มเพื่อนไม่ให้การยอมรับ ไม่ให้ความสนใจ เกิดปัญหาการปรับตัวกับบุคคลอื่น และการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นซึ่งนำไปสู่การก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2) การได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสม

การที่เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา อาจเนื่องจากสาเหตุการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสมในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

(1) การควบคุมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่

ก. ครอบครัวที่ควบคุมลูกมากเกินไป ครอบครัวที่ควบคุมลูกมากเกินไป มักมีสาเหตุจากการที่พ่อแม่มีความวิตกกังวลในพฤติกรรมของลูก พ่อแม่มักคิดว่าพฤติกรรมที่ลูกแสดงออกมานั้นไม่ถูกต้อง เป็นการขาดความนับถือพ่อแม่ ไม่มีน้ำใจต่อครอบครัวและพยายามมีอำนาจเหนือคนในครอบครัว พ่อแม่จึงตอบสนองด้วยการควบคุมลูกอย่างเข้มงวด แต่ยิ่งควบคุมมากเท่าไรวัยรุ่นก็จะหนีจากการควบคุมมากเท่านั้น โดยการต่อต้าน ทำทายเป็น และทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับที่พ่อแม่ต้องการ บางคนอาจแสดงออกมาเป็นปัญหาทางอารมณ์แทนแต่ทั้งหมดนี้ก็เพื่อจะหนีจากการควบคุมที่เข้มงวดนั่นเอง

ข. ครอบครัวที่ควบคุมลูกน้อยเกินไป การที่ครอบครัวควบคุมลูกน้อยเกินไป มักมีสาเหตุมาจากการที่พ่อแม่มีความกังวลในวิธีการที่ตนเองควบคุมลูก เช่น อาจรู้สึกผิด ถ้าต้องลงโทษลูก กลัวว่าตนเองจะทำให้ลูกรู้สึกอึดอัด ถ้ายุ่งกับลูกมากเกินไปหรือกลัวว่าตนเองจะก้าวร้าว ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ จึงไม่ยอมควบคุมพฤติกรรมของลูก ปล่อยให้ลูกทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ พ่อแม่บางคนคิดว่าลูกกำลังช่วยตนเองได้ดี และสามารถก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ได้โดยไม่ต้องมีใครมาดูแลช่วยเหลือ แต่ยิ่งปล่อยให้ลูกมากเกินไป ลูกจะพยายามทำให้พ่อแม่มาใกล้ชิดมาสนใจ โดยการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากเท่านั้น และบางครั้งอาจใช้วิธีที่เป็นอันตราย เช่น พยายามทำร้ายตัวเอง เป็นต้น ในวัยรุ่นที่ขาดทักษะในการช่วยเหลือตนเองหรือในการเข้าสังคม เมื่อได้รับอิสรภาพมากและขาดการควบคุมที่เหมาะสมก็อาจใช้อิสรภาพดังกล่าวไม่เป็น ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมได้

(2) พ่อแม่ไม่สามารถร่วมมือกันปกครองลูก ระเบียบวินัยในเด็กเกิดจากความสม่ำเสมอในการอบรม พ่อแม่ที่ไม่สามารถร่วมมือกัน หรือมีความเห็นแตกต่างกันในการอบรมลูก จะทำให้การฝึกวินัยเป็นไปอย่างลุ่ม ๆ ดอน ๆ และทำให้เด็กเกิดความสับสน เมื่อลูกยังเล็ก อาจจะมีเพียงปัญหาเดียว ไม่เชื่อฟัง แต่เมื่อเข้าวัยรุ่น ปัญหาจะมีความรุนแรงมากขึ้น โดยออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมเกรี้ยวได้

3) ครอบครัวแตกแยก

ในครอบครัวแตกแยกนั้น บิดามารดาจะมีความขัดแย้งไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน การแยกกันอยู่หรือหย่าร้างกัน ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรับภาระในการเลี้ยงดูบุตรเพียงคนเดียว ความเครียดและความหงุดหงิดจากบิดามารดาจะถ่ายทอดไปสู่บุตร เด็กจะรู้สึกมีปมด้อยขาดความมั่นคง และหวาดหวั่น ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว ได้ยาก อาจก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต ดังที่ ฟน แสงสิงแก้ว (วัชรภรณ์ อภิวัชรางกูร, 2535, น.169, อ้างอิงจาก ฟน แสงสิงแก้ว, 2521, น. 21-22) กล่าวว่า สุขภาพจิตดีเริ่มต้นมาจากครอบครัว และกล่าวอีกว่าความผูกพันรักใคร่ใน

ครอบครัวแตกแยกหรือขาดความผูกพันรักใคร่กัน ชีวิตในสังคมก็จะแตกแยกไปด้วย การพลัดพรากของครอบครัว เช่น การตาย การเจ็บป่วย การถูกทอดทิ้ง เหล่านี้ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเจ็บปวดและเสียใจอย่างสุดซึ้ง สิ่งเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้น จากสถานการณ์เลวร้ายต่างๆ อันเนื่องมาจากความรู้สึกที่ฝังลึกอยู่ ทั้งนี้เนื่องมาจากความสัมพันธ์ของบิดามารดา มีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กในทุกๆ ด้าน และจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านสุขภาพจิตของเด็กเมื่อเด็กเติบโตขึ้น นอกจากนั้นเด็กที่เติบโตมาจากสภาพครอบครัวแตกแยก จะรู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการ ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง คิดว่าตนเองไร้ค่า เมื่อต้องมาพบกับสภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถปรับตัวเองได้ เกิดความสับสน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไม่ดี ขาดความสัมพันธ์และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม ไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดหมายของตนได้ จึงหาทางออกด้วยการกระทำอัตวินิบาตกรรม เพื่อเป็นการหนีปัญหา หรือหนีสังคมเด็กที่พ่อแม่หย่าร้างมีปัญหาทางจิตใจสูงกว่าเด็กที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน การศึกษาเปรียบเทียบเด็กที่มารับการตรวจรักษาด้วยโรคทางกาย พบว่า เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างมีภาวะซึมเศร้าสูงถึงร้อยละ 65 ในขณะที่เด็กที่พ่อแม่อยู่ด้วยกันมีเพียงร้อยละ 21 (อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2540, อ้างอิงจาก คูสิต ลิขนะพิชิตกุล, 2535) ที่พบว่า เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างมักมีอาการเศร้า ภาวะผิดปกติของตนเอง แยก มีพฤติกรรมเกร และพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันควร ผลกระทบนี้มีในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง และจะรุนแรงขึ้นถ้าครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ต้องย้ายถิ่นฐานหรือพ่อแม่อายุน้อย แม้ความรุนแรงของผลกระทบดังกล่าวจะลดลง เมื่อเวลาผ่านไปก็ตาม แต่ก็ยังคงมีอิทธิพลต่อการสร้างความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามเมื่อโตขึ้น การวิจัยเปรียบเทียบคนที่เติบโตมาจากครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกับคนจากครอบครัวปกติ พบว่า กลุ่มแรกมีอัตราการหย่าร้างสูง ทั้งนี้เพราะมีความอดทนและความเสียสละในชีวิตแต่งงานน้อยกว่า และมีทัศนคติว่าการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีสำหรับการแต่งงานที่ล้มเหลว

2.3 ประเด็นที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว

ผู้วิจัยได้ทำการช่วยเหลือเบื้องต้นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ราย มีดังนี้

1. การให้การปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Counseling)
2. การเยี่ยมบ้าน เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครองในการขอความร่วมมือที่จะช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาของเด็ก
3. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น โดยใช้วิธีการชี้แนะ การเสริมแรง และการใช้เบี่ยงเบนพฤติกรรม เป็นต้น เพื่อปรับ เปลี่ยน และลดพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ให้ข้อมูลหลักในเบื้องต้น และ การใช้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแนะนำวิธีการเรียนที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในทุกด้าน และส่งเสริมความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

4. ให้การดูแลเอาใจใส่ โดยการติดตามผลเป็นระยะๆ จนกว่านักเรียนจะสอบปลายปี

โดยแนวทางการช่วยเหลือเบื้องต้นแก่นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือและความช่วยเหลือจากบุคคล 2 กลุ่มใหญ่ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก คือ

2.3.1 ตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก

1) การพัฒนาบุคลิกภาพ

นักเรียนต้องเชื่อฟัง บิดา-มารดา ผู้ปกครอง เลือคบเพื่อนที่ดีประพฤติตัวที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดี คบเพื่อนที่นำไปกระทำแต่สิ่งที่ดีๆ และใช้เหตุผลในการประกอบการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้ตนเองถูกชักชวนหรือชักจูงไปในทางที่ไม่ดีไม่เหมาะสม มีความเป็นตัวของตัวเอง เข้าใจผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมและประพฤติปฏิบัติตามแบบแผนขนบธรรมเนียมที่ดีงาม

2) ด้านเพื่อน การเลียนแบบเพื่อน อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

การคบเพื่อน การคบเพื่อนเป็นเรื่องสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน เพราะถ้าเยาวชนได้เพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนเกเร มีความประพฤติที่ไม่ดี ก็อาจถูกชักจูงให้เด็กและเยาวชนนั้นประพฤติปฏิบัติในทางที่เสียหายหรือเสียคนได้ ดังนั้น ควรเลือกคบเพื่อนที่ดี เพื่อนที่ประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ชักชวนเพื่อนไปในทางที่ไม่ดี พุดจาไพเราะ ไม่พุดหยาบคาย เห็นอกเห็นใจเพื่อน ไม่ชักชวนเพื่อนออกนอกกลุ่มออกทาง เพื่อนควรส่งเสริมเพื่อนสนับสนุนให้มีความรู้ ดำเนินไปในทางที่ดียอมรับให้เกียรติเพื่อน ไม่คบเพื่อนเกเร เพื่อนเหล่านี้จะทำให้เราเสื่อมเสียหรือทำให้ประพฤติดีกกฎหมาย กฎระเบียบของสังคม

3) ด้านสื่อ การเลียนแบบสื่อ อิทธิพลของสื่อ

เนื่องจากสื่อเป็นมูลเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กและเยาวชน ดังนั้นสื่อจะต้องเผยแพร่สิ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกในด้านบวกหรือด้านที่ดี สื่อควรเสนอรายการที่สร้างสรรค์และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนประเพณีอันดีงามและพฤติกรรมที่พึงประสงค์สำหรับเยาวชนและวัยรุ่น ควรหลีกเลี่ยงนำเสนอแนวคิด แบบแผนค่านิยม และการกระทำ ความรู้สึก ทศนคติที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ที่ไม่เหมาะสม สื่อวิทยุ โทรทัศน์วิทยุ คอมพิวเตอร์ และสื่อต่าง ๆ ควรส่งเสริมหรือผลิตรายการในด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมให้มาก ส่งเสริมรายการที่เน้นการทำ ความดี หรือส่งเสริมคนทำความดีให้มาก ควรนำเสนอสาระและความรู้อันเป็นประโยชน์แก่วัยรุ่น ซึ่งจัดว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญของสื่อมวลชน และบุคคลที่ปฏิบัติงานด้านสื่อมวลชนต้อง

ตระหนักในหน้าที่ บทบาทของตนอยู่เสมอ ต้องมุ่งเน้นการนำเสนอรายการที่ส่งเสริมคุณธรรม ค่านิยมอันดีงามอย่างสม่ำเสมอ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และหวังผลในเรื่องของกำไรให้น้อยลง รายการที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวควรหลีกเลี่ยงในการผลิตหรือผลิตให้ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพชรชมพู เทพพิพิธ (2533) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความชอบหนังสือการ์ตูน รายการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเกมคอมพิวเตอร์ กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ชอบเล่นเกมคอมพิวเตอร์ประเภทผจญภัยเป็นอันดับ 1 นักเรียนเล่นเกมคอมพิวเตอร์มากมีแนวโน้มมีพฤติกรรมก้าวร้าวมาก เพราะเด็กที่เล่นเกมคอมพิวเตอร์มักได้รับการเสริมแรง และเด็กที่เลียนแบบพฤติกรรมของตัวเองในเกมเนื่องจากเด็กมีความพร้อมที่จะเลียนแบบ อยู่แล้ว เมื่อตัวเองแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กก็จะสังเกตจดจำเอาไว้เพื่อแสดงออกเมื่อมีโอกาส และสอดคล้องกับ เบรดลีย์ (Bradley, D, 2000, pp.25-25) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความก้าวร้าวใน วีดีโอเกม และความก้าวร้าวในชีวิตจริง โดยทำการศึกษาในเด็กประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ มหาวิทยาลัย โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละระดับหลังจากให้เล่นเกมที่มีความก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่า ในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาจะแสดงออกความก้าวร้าว และรุนแรงทันทีที่เล่นเกม แต่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัยจะมีการแสดงออกพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะยาว และเป็นแบบเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อผ่านการเล่นเกมก้าวร้าวมากขึ้น บ่อยขึ้น

การเสพสื่อจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง ที่ตัวของเด็กเองจะต้องใช้ วิจารณญาณในการเลือกเสพสื่อให้เหมาะสมกับเพศและวัยของตนเอง รู้จักวิเคราะห์ผลดี ผลเสียของ สื่อแต่ละประเภท และแยกแยะพฤติกรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างให้ได้อีกด้วย

2.3.2 ด้านครอบครัว

ในด้านครอบครัว บิดา-มารดา ควรเอาใจใส่ดูแลให้ความรักความอบอุ่น อบรมสั่งสอนให้ลูกอยู่ในกรอบศีลธรรมคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามในสังคม มีเหตุมีผล ยอมรับฟังเหตุผล ความคิดของลูก ไม่บังคับให้ลูกทำตามใจตนเองหรือในสิ่งที่ลูกเห็นว่าไม่ดีหรือที่ไม่ชอบ ควรให้อิสระแก่ลูกในเรื่องส่วนตัวบางเรื่อง ไม่จำกัดเสรีภาพของลูก ไม่ควรเข้มงวดหรือเคร่งครัดในเรื่องระเบียบวินัยเกินไป บิดา-มารดาควรพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดหรือแลกเปลี่ยนการรับรู้กับลูก การให้เหตุผลที่ถูกต้อง ครอบครัวควรสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในบ้านหรือในครอบครัวให้มีความอบอุ่น ทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ลูก ๆ ครอบครัวควรเป็นผู้อบรมสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ไม่ปล่อยปละละเลยไม่สนใจลูก ให้คำปรึกษา บิดา-มารดาควรประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกและครอบครัว บิดา-มารดาไม่ควรเลี้ยงลูกแบบตามใจ ให้แต่สิ่งที่ลูกอยากได้ แต่กลับไม่ให้ความรัก ไม่ให้ความอบอุ่นทางกายและทางใจ ให้แต่

เงิน ทำให้ลูกคิดนิสัยเอาแต่ใจตนเอง บิดามารดาควรใช้เวลาอยู่กับลูกด้วยกันให้มาก จะทำให้ลูกมีความอบอุ่น บิดามารดา ควรได้มีกิจกรรมทำร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่างซึ่งสอดคล้อง แคนโด (จรียกุล ตรีสุวรรณ, 2542, น.34, อ้างอิงมาจาก Kando, 1971) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมที่ดีในครอบครัวที่ดี เกิดจากสัมพันธภาพที่ดีซึ่งกันละกันของบุคคลในครอบครัว เด็กและเยาวชนจะเกิดการเรียนรู้ที่จะสวมบทบาทของบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด เริ่มด้วยการสวมบทบาทของบิดา-มารดา โดยเด็กและเยาวชนจะยอมรับเอาเอกลักษณ์ของบิดามารดาและยึดถือเป็นแบบอย่างสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ดีจึงมีส่วนทำให้เด็กรู้จักประพฤติปฏิบัติตัวได้เหมาะสมกับการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียนและสังคม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก

- 1) เรียนรู้วิธีการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ตลอดจนสามารถแสดงอารมณ์ออกมาอย่างเหมาะสม
- 2) ฝึกทักษะการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ไปในทางสร้างสรรค์ให้มากขึ้น
- 3) การสร้างความมั่นใจและเสริมสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตนเอง โดยการพัฒนาความสามารถของตนเองที่มีอยู่ให้มากขึ้น เพื่อเป็นพลังในการดำเนินชีวิตต่อไป
- 4) มีเป้าหมายในการดำรงชีวิต มีความพยายามที่จะฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ และสร้างกำลังใจในชีวิตให้กับตนเอง
- 5) มองโลกในแง่ดี เผชิญปัญหา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในสังคมได้อย่างเหมาะสม

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้ปกครอง ครูประจำชั้น ครูในโรงเรียน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ควรยอมรับและเข้าใจในพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ให้ความสนใจ ติดตาม เอาใจใส่ต่อผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้กำลังใจ แนะนำสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมและดีงาม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักจะได้เกิดความรู้สึกที่ดี ใ่วางใจที่จะมาขอคำปรึกษามากขึ้น

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่ศึกษาต่อไป

ผู้ที่ศึกษาต่อไป ควรจะต้องสร้างสัมพันธภาพ ความเป็นกันเอง ยอมรับ และเข้าใจตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยแสดงความรัก ความเอาใจใส่ สนใจ ห่วงใยผู้ให้ข้อมูลหลักอย่าง

ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความรู้สึกไว้วางใจ กล่าวที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมา จะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาและควรให้การช่วยเหลือโดยการปรับพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการศึกษารายกรณี เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอื่นๆ เช่น การติดยาเสพติด ความเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาการหย่าร้าง เป็นต้น

3.2.2 การศึกษารายกรณี ควรศึกษาต่อเนื่องเป็นเวลานานมากเท่าใดยิ่งได้ผลดีมาก ดังนั้นจึงควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

3.2.3 เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้มีเวลาในการวิจัยค่อนข้างจำกัด จึงทำให้ผู้วิจัยทำการศึกษา และช่วยเหลือผู้ให้ข้อมูลหลักได้เพียงเบื้องต้นเท่านั้น ผู้ที่สนใจสามารถนำไปศึกษาเพื่อต่อยอดในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวด้วยวิธีอื่นๆได้ เช่น การปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการต่างๆที่หลากหลาย การให้การปรึกษาแบบต่างๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2527). *การศึกษามุคคัลเป็นรายกรณี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- _____. (2530). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ. (2540). *การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรวิภา สุวรรณมูล. (2546). *การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- คณิต ฤทธิรอด. (2537). *การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนและการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติทั่วไป*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- คำรณ ครองยุติ. (2554). *การศึกษามูลเหตุและแนวทางแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 การศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เครือวัลย์ ขจรพันธ์. (2524). *พัฒนาการเด็ก*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยกิจการพิมพ์.
- จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล. (2532). *ผลของการจัดโปรแกรมการศึกษาความกล้าแสดงออกต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จิราภรณ์ อำนางเถลิงศักดิ์. (2540). *การศึกษายปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จินตนา นภาพร. (2548). *พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษานักเรียน โรงเรียนอนุบาลปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จ้านง พรายเยี่ยมแแบ. (2533). *เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนกับการสอนซ่อมเสริม: ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ชัยนาถ นาคบุปผา. (2515). *โลกของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์.
- ชนิธดา เกตุอำไพ. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการกำกับตนเองในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. จังหวัดชุมพร.* (ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ชีวัน เขียววิจิตร. (2551). *การศึกษารายกรณี นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน.* (ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ดวงใจ สมานสิน, วราภรณ์ ธาระวานิช. (2538). *การเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนประถมศึกษาระหว่างผู้เล่นเกมและไม่เล่นเกม. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 12(3), 22-27.*
- ฐาศุภร์ จันประเสริฐ. (2553). *โครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เด็กและเยาวชนถูกกระทำในโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง.* (ปริญญาณิพนธ์วิทยาศาสตรุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทศพร มณีศรีจำ. (2539). *การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล=Individual analysis.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทรงศักดิ์ เนียมเปีย. (2551). *แนวทางการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนวังน้ำกู่ศึกษา จังหวัดพิษณุโลก.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- ธัชวรรณ พิมพ์งาม. (2538). *การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี.* (ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. (2530). *การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- นภเกตน์ นิลธวัช. (2551). *การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการแก้ปัญหาความก้าวร้าวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสองภาษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร: พหุกรณีศึกษา.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นันทิกา เข้มสรวล. (2529). *การศึกษาเฉพาะกรณี.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- นิภาพร บุญทิวี. (2556). สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน: กรณีศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในจังหวัดระยอง. (งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นุชพรรณ คงถาวร. (2552). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพมาศ ชีรเวคิน. (2534). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปนัดดา กริมละ. (2547). การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ประจิม เมืองแก้ว. (2536). การศึกษารายกรณีของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอบึงสามพัน จังหวัดกำแพงเพชร. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ประพันธ์ สุทธาวาส. (2519). ความก้าวร้าวกับการอบรมเลี้ยงดู กรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ประเทือง ภูมิภักตราคม. (2540). การปรับพฤติกรรม: ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- ประสาร ทิพย์ธารา. (2521). พัฒนาการและการปรับตัวของวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยาอินเตอร์เนชั่นแนล.
- ปราณี จันทรหอม. (2541). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ปิยศรี บวรชนสาร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- พนม ลิมอารีย์. (2530). การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พัทธา คงอุทธี. (2548). การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนไม่เหมาะสม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัชฎา อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พรหมธิดา แสนคำเครือ. (2528). การแนะแนวเบื้องต้น. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

- พรทิพย์ ทรัพย์สิน. (2532). การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พรทิพย์ ทองธานี. (2550). ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนอนันต์ ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพฯ.
- พรรณี ชูทัย. (2523). ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม, จิตวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2533). ปรัชญาการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์. (2528). จิตวิทยาร่วมสมัย. เชียงใหม่: โครงการตำรามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสยามศึกษา.
- พิสมัย ประเสริฐไทย. (2547). ศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พูนพิสมัย เปี่ยมสุวรรณ. (2550). การพัฒนาการดำเนินงานแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน โรงเรียนบ้านเมืองพลับพลา อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เพชรสุดา เพชรใส. (2525). การทดลองการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมและสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- ภาคิน หนูพูน. (2552). กระบวนการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในตำบลบ้านกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยพินุลสงคราม, พิษณุโลก.
- ภาคยา โภกิกถนินธุ. (2547). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โรงเรียนสุเหร่าบางมะเขือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- ภูมรินทร์ สามสี. (2554). *ความคิดเห็นของนักเรียน โรงเรียนบางขันวิทยาที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- มารศรี สีมารพงษ์พันธุ์. (2546). *พฤติกรรมการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ของวัยเด็กตอนปลายและวัยรุ่นตอนต้นที่ย่านรัชดาและความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เย็น ชีรพิพัฒน์ชัย. (2541). *การปรับพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนของเด็กออทิสติกชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในการทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2522). *จิตวิทยาแนะแนว = Guidance psychology*. กรุงเทพฯ: วัชรการพิมพ์.
- รัชดาภรณ์ ไกรกริ่ง. (2549). *ผลการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลศรีมหาราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รุ่งทิพย์ ยอดประคู่. (2537). *การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียน*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ลัดดา กิตติวิภาต. (2530). *จิตวิทยาสังคมประยุกต์ทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัชรภรณ์ อภิวัชรางกุล. (2535). *การศึกษารายกรณีของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีแนวโน้มกระทำอัตวินิบาตกรรม*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วชิราวุธ หนูยอด. (2552). *แนวทางการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด*. (การศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วนิดา หนูตะแสง. (2552). *การศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาในการอ่านและการเขียนภาษาไทย โรงเรียนบ้านน้ำพุสุราษฎร์สงเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

- วณิชชา เหลลาพร. (2553). การพัฒนาการดำเนินงานแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน
โรงเรียนบ้านโคกน้อย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วรรณภา ขาวน้อม. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนช่วง
ชั้นที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดโพธิ์वास) จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (ปริญญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วรรณภา ช่องดารากุล. (2533). พฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น. *แนะแนว*, 24(129), 8-13.
- วรรณฤดี รุกขวัฒน์กุล. (2546). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีพฤติกรรม
ไม่กล้าแสดงออก โรงเรียนราชพิช สังกัดกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วิณี ชิดเชิดศรั้งค์. (2537). การศึกษาศึก. กรุงเทพฯ: บุรพาสาส์น.
- วรรณช มีทรัพย์. (2538). *ช่วยหนูด้วย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรินทร์ จามจุรี. (2550). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับปัจจัยภายนอก
ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). (ปริญญาานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วรลักษณ์ ชีราโมกษ์. (2536). ความก้าวร้าว. *ชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์*, 40(277), 36-37.
- ศิริรัตน์ เหล่าวัฒนพงศ์. (2545). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีปัญหาทาง
วินัย โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2546). *ครอบครัว: สาระที่นารู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สฤณา ดาศรี. (2555). สาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- สัมฤทธิ์ แก้วพูลศรี. (2534). การเปรียบเทียบการใช้การเสริมแรงทางบวกกับการปรับสินไหมที่มีต่อ
พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดทับกฤชกลาง
อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- สาวตรี ถ้าเลิศ. (2552). การศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวและการพัฒนาโปรแกรมการควบคุมตนเอง เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนหญิงที่กระทำผิด. (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สาวณี สุขพันธ์. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สิริทรรุ สายบุญตั้ง. (2553). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบูรณ์เขต 3. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สมจิต ชนสุกาญจน์. (2522). จิตวิทยากับการศึกษา. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2530). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในเขต กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2526). การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: พีระพัทธนา.
- _____. (2541). จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เสถียร ศรีรัตน์. (2522). ความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวร้าวกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรกว้างในจังหวัดสงขลา. (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุเกษม อิงคินันท์. (2537). ความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวร้าวของนักเรียนอาชีวศึกษากับการ รับชมโทรทัศน์: กรณีศึกษานักเรียนอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุกัลยา อนุชิตไพลิน. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดความก้าวร้าวสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุชา จันทร์เอม. (2525). จิตวิทยาเด็กเกเร. กรุงเทพฯ: อักษรศาสตร์บัณฑิต.
- _____. (2536). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. (2520). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

- สุนันทา เขียวนิล. (2541). ผลการฝึกทักษะความเป็นผู้นำของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตร
วิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคที่มีลักษณะก้าวร้าวแตกต่างกัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุนีย์ ชีรวิรุฬห์. (2542). การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในเขตกรุงเทพมหานคร.
(ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- สุพล ชัดเชื้อ. (2535). การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง และการปรับเปลี่ยนใหม่ที่มีต่อ
พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเสมียนนารี
กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุพัตรา พันธูวร. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมก้าวร้าว
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2528). การศึกษาเฉพาะรายและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี เปลี่ยนพันธ์. (2553). การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น. (ปริญญา
โททางการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุมิตรา นิธิสินประเสริฐ. (2540). ปัจจัยด้านสุขภาพจิตกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนวัยรุ่นใน
กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- สุทัศน์ คำชาติ. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
อำเภอสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุทธิพงษ์ ทองยิ่ง. (2537). ผลของกลุ่มการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อความ
ก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สุรัชณี เปี่ยมญาติ. (2535). การใช้หนังสือบำบัดความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนวัดประหาระบือธรรม สังกัดกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาโท
การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- สุรัตติยา วงศ์ราพันธ์. (2556). การศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาในการอ่านและการเขียนภาษาไทย โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สุวัฒน์ มุทเมธา. (2523). การเรียนการสอนปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- หทัยกาญจน์ ผดุงวัฒน์. (2546). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียน: การศึกษารายกรณีและแนวทางในการช่วยเหลือ. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- หนูเล็ก บุญสิงห์. (2553). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกลนคร เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อรทัย ชื่นมณุษย์. (2519). จิตวิทยาสังคมขั้นสูง. กรุงเทพฯ: สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- อเนกกุล กริแสง. (2517). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิชญ์โลก.
- อัมพร โอตระกูล. (2527). พฤติกรรมก้าวร้าว. วารสารสุขศึกษา, 7, 63-69.
- อภิชาติ สุวรรณรงค์. (2547). การศึกษารายกรณีนักเรียนปัญหาความรับผิดชอบด้านการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปางแก (สภาประชานุกูล) อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อารีชา นุชอนงค์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารใครอบครัวกับความก้าวร้าวของวัยรุ่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อุทัย วาดีเจริญ. (2548). การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีทักษะการอ่านภาษาไทยน้อยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล) เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อุสา ศิโรโรตม์สกุล. (2527). การเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อมของเด็กวัยรุ่นตอนปลายที่มีสุขภาพจิตแตกต่างกันที่อาศัยอยู่ในหอพักในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- Alberti, Robert E. and Michael L. Emmons. (1978). *Your Perfect Right*. California: Publisher.
- Bach, Georhe R. and Ronald M. Dentsch. (1970). *Pairing*. New York: The Hearst Corb.
- Bandura, A., D. Ross and Shiela A. Ross. (1961). Imitation of Film-mediated Aggressive Models. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 63(5), 575-582.
- Bandura, Albert. (1976). *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentecce-Hall.
- Barden, Renardo. (1994). *Juvenile violence*. New York: Marshall Cavendish: A Pracy Cororation.
- Berkowitz. Leonard. (1965). *Advance in Experimental Social Psychology*. 15 Vol. New York: Academic Press.
- Blair; & Jones. (1964). *Psychology of Adolescence for Teacher*. New York: Mc Millin Company.
- Buss. A. H. (1961). *The Psychology of Aggression*. New York: John. Wiley and Sons.
- Crow , Lester Donald. (1961). *Education in The Secondary School*. New York: America.
- Eron, Leonard D. (1982). Prescription of Aggression. *American Psychologist*, 35(3), 244-252.
- Freud, Sigmund. (1973). *Abstract of Standard Edition of the Complete Psychological Work of Sigmund Freud*. New York: International Universities.
- Goldstein, J.H. (1975). *Aggression and Crime of Violence*. London: Oxford University Press.
- Hall. (1964). *Psychology of adolescence*. New York: Holt, Rinchit and Winston.
- Hurlock, E.B. (1973). *Adolescence Development*. New York: Mc Graw-Hill Kogakuka.
- Klausmeier, Herbert J. And William Goodwin. (1966). *Learning and Human Abilities: Educational Psychology*. New York: Harper & Row.
- Moore, Mary. (1966). Aggression Themes in Binocular Rivalry Situation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3(6), 685-688.
- Sears, Rovert R. (1969), *The Learning Theory of Robert R. Sears in Three Theories of Child Development*. Edited by henry W. Maier.pp. 20-21. New York: Harper & Row Publisher.
- World Health Organization. (2002). *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมก้าวร้าว	ความถี่ของพฤติกรรม			
	0	1	2	3
พฤติกรรมก้าวร้าวด้านภาษาด้อยค่า 1. ตวาด ตะโกน 2. พุดหยาบคาย พุดด้วยน้ำเสียงแข็งกระด้าง 3. พุดห้วน ไม่มีหางเสียง 4. พุดข่มขู่ พุดคุกเขี่ยดหยาม				
พฤติกรรมก้าวร้าวด้านภาษาทำทาง 1. เตะเพื่อน 2. ตีเพื่อน 3. ขว้างปาสิ่งของใส่เพื่อน 4. ผลักไสเพื่อน 5. เขกศีรษะเพื่อน 6. ถีบเพื่อน 7. ชกต่อยเพื่อน				
รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

0	หมายถึง	ไม่แสดงพฤติกรรม
1	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมน้อยมาก
2	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมบ้าง ไม่แสดงบ้าง
3	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมสม่ำเสมอ

แบบฟอร์มบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกตครั้งที่ .....

ชื่อผู้ถูกสังเกต..... อายุ..... ปี เพศ.....

วัน เวลาที่สังเกต.....

สถานที่.....

พฤติกรรม.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

แบบฟอร์มสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ครั้งที่.....

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์..... อายุ..... ปี เพศ.....

วันเวลาที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....

.....
.....
.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....

.....
.....
.....

ความคิดเห็น.....

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
.....

ลงชื่อ..... ผู้สัมภาษณ์

แนวคำถามสัมภาษณ์นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

คำถามที่ใช้สัมภาษณ์นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว

- นักเรียนคิดว่าความหมายของคำว่า ก้าวร้าว คืออะไร และพฤติกรรมแบบใด ที่เรียกว่าเป็นการก้าวร้าว
- นักเรียนลองยกตัวอย่างพฤติกรรมก้าวร้าวที่นักเรียนเคยกระทำกับบุคคลอื่นมาให้ครูฟังหน่อย ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง แล้วดำเนินไปอย่างไร
- ในกรณีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแต่ละครั้งนั้น เพราะเหตุใด และนักเรียนเลือกใช้วิธีการใดบ้าง ในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้อื่น
- ก่อนที่จะลงมือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้อื่น นักเรียนมีแรงจูงใจอะไรในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในแต่ละครั้ง
- นักเรียนเคยพบเจอพฤติกรรมก้าวร้าวที่บุคคลอื่นกระทำต่อกัน หรือกระทำต่อนักเรียน ที่ไหนบ้าง และใครที่เป็นผู้กระทำพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น เล่าให้ครูฟังหน่อย
- เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้อื่นขึ้นแล้ว นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรบ้างต่อเหตุการณ์ดังกล่าว
- การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในแต่ละครั้ง อะไรที่เป็นตัวส่งเสริมให้นักเรียนตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวบ้าง
- นักเรียนคิดว่าผลที่ตามมาหลังจากที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวคืออะไรบ้าง
- นักเรียนคิดว่าการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว มีผลดี ผลเสียต่อตัวนักเรียน ครอบครัว และคนรอบข้างนักเรียนอย่างไรบ้าง
- ผลที่นักเรียนได้รับจากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นอย่างไรบ้าง
  - * ผลจากเพื่อน จากครู ในโรงเรียน
  - * ผลจากคนในครอบครัว หรือคนรอบข้าง(นอกโรงเรียน)
  - * ผลต่อการเรียน
- นักเรียนคิดว่าการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว นั้นๆ เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด ถ้าเปลี่ยนแปลงได้ นักเรียนจะเลือกแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในเหตุการณ์นั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

คำถามที่ใช้สัมภาษณ์จากเพื่อนของนักเรียน

- เพื่อนของนักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อนักเรียน และเพื่อนคนอื่นๆ บ่อยหรือไม่ และจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนๆ เมื่อใด อย่างไรบ้าง
- เมื่อเพื่อนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อนักเรียน นักเรียนทำอะไร และรู้สึกอย่างไรบ้าง
- นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดเพื่อนของนักเรียนจึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว
- นักเรียนมีวิธีการใดบ้างในการจัดการกับเพื่อน เมื่อเพื่อนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อนักเรียน

คำถามที่ใช้สัมภาษณ์จากผู้ปกครองของนักเรียน

- เวลาอยู่ที่บ้าน นักเรียนมีนิสัยอย่างไรบ้าง ปกติแล้วในช่วงที่นักเรียนอยู่ที่บ้าน นักเรียนทำอะไรบ้างในแต่ละวัน กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติเป็นประจำมีอะไรบ้าง
  - เวลาที่นักเรียนอยู่ที่บ้าน นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือไม่ อย่างไรบ้าง และนักเรียนจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเมื่อใด เพราะเหตุใด
  - นักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวบ่อยเพียงใด และปกติแล้วผู้ปกครองมีวิธีการอย่างไร
- บ้าง ที่ปฏิบัติต่อนักเรียนเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวนั้นออกมา
- ผู้ปกครองคิดว่าควรแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน เพื่อไม่ให้นักเรียนติดนิสัยการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้อื่นจนกลายเป็นความเคยตัว และเป็นนิสัยที่ไม่ดีติดตัวนักเรียน

อัตชีวประวัติ

ให้นักเรียนบรรยายข้อความต่อไปนี้ตามความเป็นจริง

ชีวิตของฉัน

ชีวิตในวัยเด็กของข้าพเจ้า .....

.....

.....

.....

.....

.....

ชีวิตในปัจจุบันของข้าพเจ้า .....

.....

.....

.....

.....

.....

ชีวิตในอนาคตของข้าพเจ้า .....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ชื่อครูที่ไปเยี่ยม .....

ชื่อนักเรียน ..... อายุ ..... ปี ชั้น .....

ชื่อครูประจำชั้น .....

ชื่อบิดา ..... อาชีพ .....

ชื่อมารดา ..... อาชีพ .....

ชื่อผู้ปกครอง ..... อาชีพ .....

ที่อยู่ .....

วันที่ไปเยี่ยม ..... เวลา ..... ถึงเวลา ..... น.

1. บรรยายรูปร่างลักษณะภายนอกตัวบ้านและบริเวณสนามหญ้า .....

2. บรรยายลักษณะภายในบ้าน .....

3. บรรยายลักษณะของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง .....

4. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน.....

.....

.....

.....

5. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสถาบันการศึกษา.....

.....

.....

.....

6. บรรยายสถานการณ์การทำงานและ โอกาสที่นักเรียน ได้ทำการบ้านที่บ้าน.....

.....

.....

.....

7. บรรยายถ้อยคำของผู้ปกครองที่ท่านคิดว่าสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น

.....

.....

.....

8. บันทึกข้อเสนอแนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือนักเรียนและปรับปรุง
สถาบันการศึกษาให้ดีขึ้น.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวนักเรียน

ชื่อ – สกุล (ค.ช./ค.ญ.) ..... ชื่อเล่น ..... ชั้น .....

เลขที่ ..... เลขประจำตัวนักเรียน ..... เลขประจำตัวประชาชน .....

วัน/ เดือน /ปีเกิด ..... ศาสนา .....

ชื่อ – สกุล บิดา ..... อาชีพ ..... รายได้ ..... บาท/เดือน

ชื่อ – สกุล มารดา ..... อาชีพ ..... รายได้ ..... บาท/เดือน

สถานภาพของบิดา-มารดา อยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่ หย่าร้าง บิดาเสียชีวิต

มารดาเสียชีวิต ทั้งบิดาและมารดาเสียชีวิต อื่นๆระบุ.....

ปัจจุบันนักเรียนพักอาศัยอยู่ที่ บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... หมู่บ้าน .....

ถนน ..... ซอย ..... แขวง/ตำบล .....

เขต/อำเภอ ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ .....

นักเรียนพักอาศัยอยู่กับ อยู่กับบิดาและมารดา อยู่กับบิดา อยู่กับมารดา

อยู่กับพี่/น้อง (ไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา) อยู่กับญาติผู้ใหญ่/ผู้ปกครอง(ที่ไม่ใช่บิดา มารดา)

อยู่กับเพื่อน/คนรู้จัก พักอยู่คนเดียว(เช่าหอพัก/บ้านเช่า) อื่นๆระบุ.....

ชื่อ – สกุล ผู้ปกครอง นาย/นาง/นางสาว ..... เกี่ยวข้องเป็น .....

อาชีพ .....

ที่อยู่ของผู้ปกครอง บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... หมู่บ้าน .....

ถนน ..... ซอย ..... แขวง/ตำบล .....

เขต/อำเภอ ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ .....

หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ .....

เพื่อนสนิทของนักเรียนในโรงเรียน คือ ..... ชั้น .....

เบอร์โทรศัพท์ .....

ข้อ	รายการ	ป.4	ป.5	ป.6
1	ชื่อครูที่ปรึกษา			
2	วิชาที่ชอบและเรียนได้ดี			
3	วิชาที่ไม่ชอบ/ไม่ถนัด			
4	ผลการเรียนเฉลี่ย			
5	กิจกรรมชุมนุม			
6	สิ่งที่นักเรียนภาคภูมิใจในตนเอง			
7	สิ่งที่นักเรียนต้องการแก้ไข ปรับปรุง			
8	น้ำหนักและส่วนสูง	.....-	.....-	.....- .....
9	อาชีพที่ใฝ่ฝัน			
10	กิจกรรมที่นักเรียนชอบ			

โรคประจำตัว .....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเบญจวรรณ ขำเอนก
วัน เดือน ปีเกิด	26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	กศ.บ. จิตวิทยาการแนะแนว (เกียรตินิยมอันดับ 1) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2555
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านโลกหลวงพ่อ (พินิจศิลป์ประชานุกูล) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่ง	ครู คศ.1

